

Meerjarenbegroting 2026-2029

En door

MOERDIJK

Colofon

Ontwerp/opmaak: John Gaasbeek, johngaasbeek.nl

Fotografie: Gert van der Ros, Marcel Otterspeer, gemeente Moerdijk, Adobe Stock

Uitgave: september 2025

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Gemeente Moerdijk.

Inhoud

Inleiding 4

Leeswijzer 7

Programma's
Samen aan de slag voor het klimaat in Moerdijk 9
Prettig en veilig wonen en leven in Moerdijk 22
Economie als versneller voor een vitaal Moerdijk 38
Ondersteuning voor mensen die het écht nodig hebben 57
Partnerschap in een veranderende samenleving 75

Financiële positie 2026-2029 94

Staat van baten en lasten 2026-2029 105

Paragrafen
Paragraaf Lokale heffingen 107
Paragraaf Financiering 121
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 128
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 142
Paragraaf Wet open overheid (Woo) 151
Paragraaf Grondbeleid 153
Paragraaf Bedrijfsvoering 161
Paragraaf Verbonden partijen 165
Paragraaf Subsidies 186

Beleidsindicatoren 191

Bijlagen
Overzicht incidentele lasten en baten 2026-2029 198
Geprognosticeerde begin- en eindbalans 204
Meerjarig verloopoverzicht reserves en voorzieningen 207
Overzicht structurele reservemutaties 209
Overzicht taakvelden en producten 211

Inleiding

Beste raadsleden,

Met de voorliggende begroting presenteren wij u de laatste begroting van deze bestuursperiode. Dit markeert een moment om niet alleen vooruit te kijken, maar ook terug te blikken op de weg die we samen de afgelopen jaren hebben afgelegd. Het college en de raad hebben zich steeds sterk gemaakt voor een gemeente met een hoog voorzieningenniveau en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

Terugblik: Investeren in het voorzieningenniveau
In de afgelopen periode hebben wij samen met partners, maatschappelijke organisaties en inwoners gericht gewerkt aan het versterken van het voorzieningenniveau in onze gemeente. Kwaliteit, bereikbaarheid en toekomstbestendigheid stonden daarbij centraal.

Voor de toekomst is er volop ruimte voor zwemplezier in onze gemeente: we stelden de plannen vast voor de nieuwbouw van accommodatie De Niervaert en bereidden de verduurzaming van de andere zwembaden voor. En er is ook ruimte voor ander sportplezier: in Zevenbergen wordt komend jaar een nieuwe sporthal opgeleverd. En in Zevenbergschen Hoek is in de MFA en sporthal straks een plek voor de basisschool en kinderopvang maar ook voor het dorpshuis en diverse sportverenigingen.

Daarnaast bouwden we aan een organisatie die een proactieve rol kan spelen bij het versnellen van de woningbouwopgave. Met actiever grondbeleid en een ruimer instrumentarium maken we de bouw van 2.700 extra woningen voor 2030 mogelijk. Ook investeren we in het voorzieningenaanbod in de vitale kernen Zevenbergen, Fijnaart, Klundert en Willemstad, zodat deze voor de hele gemeente goed bereikbaar blijven.

Met de Scan Mens en Maatschappij hebben we instrumenten ontwikkeld om het voorliggend veld beter in te richten en meer grip te krijgen op het sociaal domein. We zetten daarbij stevig in op preventie: ondersteuning is licht waar het kan en zwaar waar het moet. De komende periode focussen we op het maken van betere afspraken met onze ketenpartners. We versterkten daarnaast de sociale veiligheid door drie extra boa’s aan te stellen.

Dit alles gebeurde terwijl de wereld om ons heen nieuwe uitdagingen bracht, zoals de opvang van Oekraïense ontheemden, een krappe arbeidsmarkt en de ontwikkelingen rond Powerport.

Onze investeringen zijn steeds gedaan met het oog op de lange termijn. Uitgangspunt is dat voorzieningen niet alleen vandaag, maar ook voor toekomstige generaties beschikbaar en betaalbaar blijven.

Vooruitblik: meerjarenbegroting en toekomstplannen

Met deze begroting geven we niet alleen richting aan het komende jaar, maar schetsen we ook een doorkijk naar de komende jaren. In de meerjarenbegroting zijn diverse belangrijke ontwikkelingen opgenomen die bijdragen aan een duurzame en leefbare gemeente.

Een belangrijk speerpunt is en blijft woningbouw. We blijven werken aan de versnelling van onze opgave om tot en met 2032 ongeveer 2.700 woningen te bouwen. In 2026 worden verdeeld over diverse projecten – waaronder de Wethouder Trompersstraat, ZNS, Suikerentrepot, Stoofstraat, Bolwerk, Ligtharthof, Sporenbergstraat en Bosselaar Zuid – in totaal 190 woningen opgeleverd."

Ook duurzaamheid en klimaat vragen blijvende aandacht. We zetten stevig in op een klimaatbestendige inrichting, vergroening en de energietransitie. Daarnaast investeren we in de verduurzaming van onze zwembaden en starten we met de nieuwbouw van De Niervaert, die in 2027 wordt opgeleverd.

Naast wonen en duurzaamheid werken we aan toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen. Vanuit het beleidskader Maatschappelijk accommodatiebeleid en het Integraal Huisvestingsplan (IHP) werken we aan toekomstbestendige accommodaties voor sport, onderwijs en maatschappelijke functies.

We investeren daarnaast in goede dienstverlening voor inwoners en bedrijven. Dit doen we onder meer door digitalisering en door het versterken van onze interne organisatie. Door vooruit te denken en tijdig keuzes te maken, blijft de gemeente wendbaar en in staat om nieuwe maatschappelijke en economische vraagstukken aan te pakken.

Financiële positie en ontwikkelruimte

Naast investeren hebben wij ons de afgelopen jaren gericht op het behouden van een gezonde financiële basis. Landelijk is veel te doen over de financiële positie van gemeenten, waarbij ook wel wordt gesproken over het zogenoemde ‘ravijnjaar 2026’. Gemeenten staan voor grote opgaven zoals woningbouw, verduurzaming, energietransitie en toenemende lasten in het sociaal domein. Tegelijk is er onzekerheid over de rijksbijdragen voor deze taken.

Om die reden hebben gemeenteraad en college vorig jaar het belang benadrukt van tijdig inzicht in de structurele begrotingsruimte. In aanloop naar de Kadernota 2026-2029 zijn gezamenlijk mogelijkheden verkend om deze ruimte te vergroten.

Met trots kunnen we u nu een structureel sluitende begroting voor 2026 aanbieden. We verwachten in dat jaar een overschot van circa € 0,8 miljoen aan structurele baten. Dit is bereikt zonder bezuinigingen op bestaand beleid of lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers. De lokale lasten stijgen met circa 3,3%, wat neerkomt op een inflatiecorrectie.

Op de langere termijn blijft de financiële situatie onzeker. Vanaf 2028 zijn aanvullende rijksmiddelen onzeker, terwijl gemeentelijke ambities – o.a. op het gebied van scholen, gemeenschapshuizen en mobiliteit – vooral vanaf 2030 tot structurele lasten leiden.

De gemeente Moerdijk staat er financieel gezond voor: de kengetallen zijn positief, het weerstandsvermogen is toereikend en de schuldenlast laag. De algemene reserve is goed gevuld en het college stelt voor deze verder aan te vullen. Ook de middelen die in de stelpost nieuw beleid zijn gereserveerd bieden ruimte voor toekomstige keuzes van de raad.

Het financiële meerjarenperspectief biedt samen met deze ruimte de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college voldoende mogelijkheden om een verantwoorde en toekomstbestendige koers te bepalen.

Het college van burgemeester en wethouders,

Aart-Jan Moerkerke
Bennie Blom
Danny Dingemans
Pauline Joosten
Eef Schoneveld
Sjoerd Elseman

Leeswijzer

Deze begroting 2026-2029 is als volgt ingericht.

Programmaplan

Het programmaplan bevat per programma:

Inleidende tekst programma en ambities behorende bij thema

In de inleidende teksten van de verschillende programma's zijn de teksten uit het bestuursakkoord overgenomen. De ambities behorende bij de thema's zijn voor een deel ook overgenomen uit het bestuursakkoord en waar nodig zijn verduidelijkende passages toegevoegd.

Strategische doelen van het thema

Hier wordt aangegeven wat wij gedurende de raadsperiode willen bereiken.

Indicatoren

Waar mogelijk zijn effectindicatoren opgenomen. Daarmee wordt het verband tussen de prestatie, het doel en het maatschappelijk effect inzichtelijk.

Nieuwe ontwikkelingen binnen het thema

Nieuwe ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die in de lopende raadsperiode spelen binnen het thema. Ook wordt onder dit kopje aangegeven als er aanvullende of nieuwe inzet benodigd was en om die reden extra financiële middelen in de begroting zijn verwerkt.

Randvoorwaarden

Dit zijn de voorwaarden die van belang zijn om de ambitie te kunnen bereiken.

Risico's.

Hier zijn de voorziene risico's opgenomen. Zowel financieel als inhoudelijk.

Prestaties binnen het thema

De prestaties zijn toegevoegd om de doelstellingen meer te concretiseren zodat voor de raad duidelijk wordt wat de inspanningen zijn die dit begrotingsjaar worden verricht om de doelstellingen te bereiken. Het zijn concrete zaken die de raad ook echt terugziet. In deze begroting zijn de prestaties meerjarig benoemd en in beeld gebracht.

Lasten en baten van het programma

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten per programma weergegeven. Dit is het niveau waarop de raad de budgetten autoriseert.

Toelichting op de verschillen met de begroting 2025

Hier worden alleen de belangrijkste verschillen vermeld en toegelicht. Tevens zijn de verschillen in een grafiek weergegeven.

Verbonden Partijen

Bij ieder programma wordt vermeld welke verbonden partijen een bijdrage leveren aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma. Een inhoudelijke toelichting op de verbonden partijen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Paragrafen

In de begroting zijn verder diverse paragrafen opgenomen. De paragrafen zijn een verplicht onderdeel van de beleidsbegroting (op basis van het BBV) en belichten een aantal thema's die in meerdere programma's van de begroting terugkomen, zoals lokale heffingen, verbonden partijen en bedrijfsvoering. De gemeente mag naast de verplichte paragrafen ook zelf thema's kiezen waar een paragraaf over wordt opgenomen. In de begroting van Moerdijk is de paragraaf subsidies daar een voorbeeld van.

Bijlagen

In de bijlagen is aanvullende detailinformatie over enkele onderwerpen terug te vinden. Ook voor de meeste bijlagen geldt dat deze verplicht zijn op basis van het BBV.

Samen aan de slag voor het klimaat in Moerdijk

Er ligt een grote opgave om tot een duurzaam Moerdijk te komen. Het tegengaan van klimaatverandering, aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en een transitie naar een circulaire economie zijn randvoorwaarden voor het behoud van onze leefbaarheid.

Energietransitie en klimaatadaptatie hebben impact op hoe we onze openbare ruimte inrichten en beheren. De klimaat- en energietransitie gaan ons landschap daarnaast zichtbaar veranderen. Het vraagt om een ontwikkelend perspectief op onze ruimtelijke ordening en openbare ruimte, waarbij we opgaven slim combineren en de kwaliteit bewaren.

Ook in de eigen bedrijfsvoering maken we keuzes die bijdragen aan een duurzaam Moerdijk. Zo komt duurzaamheid ook als een rode draad terug in alle andere programma's in deze begroting.

Thema Energietransitie

Ambitie

Energietransitie is een internationale opgave met zijn oorsprong in het Klimaatakkoord van Parijs. We stappen over van (eindige) fossiele brandstoffen naar volledig duurzame energiebronnen zoals zon- en windenergie. Als lokale overheid leveren wij onze bijdrage aan het einddoel van een klimaatneutrale samenleving in 2050. Daarbij streven we naar duurzame, betrouwbare en betaalbare warmte en energieoplossingen voor alle inwoners en bedrijven. En hebben we oog voor betaalbaarheid, rechtvaardigheid, samenwerking en lokaal eigenaarschap. Om onze doelen te bereiken werken we intensief samen met onze partners, zoals inwoners, bedrijfsleven, de agrarische sector, Woningcorporaties, STEM en Energiek Moerdijk. We kunnen het als gemeente immers niet alleen.

Strategisch doel

- We leveren een evenredige bijdrage aan mondiale en Rijksdoelstellingen (inclusief het Klimaatakkoord), zoals minimaal 55% reductie van uitstoot van broeikasgassen in 2030 (t.o.v. 1990).

Effectindicatoren

- Aantal aardgasvrije woningen in Moerdijk
- Gemiddeld gasverbruik per woning
- Zonnepanelen op woningen (CBS)
- Aantal zonnepanelen in gemeente Moerdijk
- Aantal deelnemers energiebesparingproject windkernen A16 en Klundert
- Aantal gesubsidieerd isolatiemaatregelen (woningen en maatregelen)

Nieuwe ontwikkelingen

Warmteprogramma

In 2026 wordt gewerkt aan meerdere gebiedsgerichte warmteprojecten én aan het gemeentebrede warmteprogramma. Het warmteprogramma (opvolging transitievisie warmte) vormt de overkoepelende kapstok en biedt inzicht in de wijken/kernen waar tot en met 2035 wordt gestart met het proces deze gebieden aardgasvrij te maken.

Parallel aan het opstellen van het warmteprogramma worden de volgende gebiedstrajecten in 2026 voortgezet:

- Zevenbergschen Hoek – Onderzoek en ontwikkeling van het toekomstig energiesysteem in combinatie met het mogelijk opzetten van een energiegemeenschap.
- Helwijk – Toewerken naar een gedragen systeemkeuze voor het alternatief van aardgas en oplevering van het Wijkuitvoeringsplan.
- Klundert Oost – Toewerken naar een gedragen systeemkeuze voor het alternatief van aardgas en oplevering van het Wijkuitvoeringsplan.

- Zevenbergen-oost (Markvelden Zuid) – Ontwikkeling van een warmtestrategie voor dit deelproject.

Isolatieopgave
De komende jaren blijven we inwoners stimuleren om isolatiemaatregelen te treffen. Met de Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie is vanuit het Rijk in totaal ongeveer € 3.750.000 beschikbaar om t/m 2028 minimaal 1.954 woningen te helpen bij het nemen van isolatiemaatregelen.

Daarmee financieren we de gemeentelijke isolatiesubsidie, die beschikbaar is voor (een deel van) onze inwoners via ons 'Duurzaam Wonen Bon'-platform. Daarnaast gaan we meer doen om inwoners te activeren en ondersteunen. Dit doen we o.a. door lokale (activatie) campagnes via het gemeentelijk energieloket, inzicht in de woning en advies door de energiecoaches en ontzorging van inwoners op gebied van financiering. Wijkgerichte communicatie en ondersteuning gekoppeld aan de wijken waar we met een wijkuitvoeringsplan aan de slag gaan. Deze extra inzet en de uitvoeringskosten van de isolatiesubsidie wordt gefinancierd met de middelen die Woonkwartier heeft bijgedragen aan het project met de energiefixers van Energiebox.

Uitvoering verduurzamingsproject Windkernen en Klundert
In 2025 heeft de gemeente Moerdijk het eerste deel van een geldlening verstrekt aan de Stichting Energietransitie Moerdijk. Met deze lening worden de toekomstige opbrengsten van de windfondsen A16 en Haven- en Industrieterrein Moerdijk voorgefinancierd. De lening wordt gebruikt voor het uitvoeren van een concreet energiebesparingsproject in de kernen Moerdijk, Langeweg, Zevenbergschen Hoek en Klundert. In 2026 en volgende jaren worden de volgende leningdelen verstrekt, afhankelijk van de benodigde financiering bij STEM, oftewel hoe succesvol de projecten zijn.

Energyhubs
Vanuit het Rijk en de provincie wordt aangestuurd op de ontwikkeling van energyhubs op bedrijventerreinen om zo netcongestie tegen te gaan en verdere ontwikkeling van bedrijventerreinen mogelijk te maken. Bij energyhubs worden meerdere bedrijven op energiegebied aan elkaar gekoppeld en vindt uitwisseling van energie plaats. Gewerkt wordt aan energyhubs op het Haven- en Industrieterrein Moerdijk en op Dintelmond. Hiervoor wordt in 2026 ook gebruik gemaakt van de subsidieregeling die de Provincie Noord-Brabant in het leven heeft geroepen.

Afdwingbaarheid Lokaal eigendom
In het Regionaal Plan Energiesysteem en het Moerdijks Energieprogramma 2025-2029 wordt een toekomstig energiesysteem geschetst dat lokaal en regionaal zoveel mogelijk in balans is (zoveel mogelijk energie opwekken, opslaan en gebruiken in hetzelfde gebied). Dit voorkomt netcongestie en onnodige verzwaring van het elektriciteitsnet. We streven daarbij de energietransitie als vliegwiel benutten om de leefbaarheid, lokale economie en de kwaliteit van het landschap te verbeteren.

Belangrijk onderdeel van die lokale balans is om meer zelf de eigenaar te zijn van de bron en infrastructuur. Dit vertalen we in 2026 naar een nieuw beleidskader en bijbehorende verordening gericht op realiseren van 50% lokaal eigenaarschap (bijvoorbeeld via energiegemeenschappen en energyhubs) bij nieuwe projecten van grootschalige lokale duurzame energieopwekking. We krijgen hiermee een beter instrument in handen om het lokaal eigendom ook juridisch afdwingbaar te maken. De opgewekte stroom en de financiële opbrengsten uit (grootschalige) energie-infrastructuurprojecten komen zo voor een belangrijk deel ten goede aan de lokale energietransitie en leefbaarheid. Zo dragen ze ook bij aan de vitaliteit van onze gemeenschap.

Randvoorwaarden

Een essentiële randvoorwaarde voor het maken van een systeemkeuze voor het alternatief van aardgas is de rolneming van de gemeente bij het mogelijk maken collectieve warmteoplossingen. Deze rolneming, in de vorm van een gemeentelijk warmte- of energiebedrijf, maakt het beter mogelijk om een betaalbare warmtetransitie voor al onze inwoners te realiseren. Ook kan via een lokaal energie- of warmtebedrijf het eerdergenoemde 50% lokaal eigendom steviger worden ingevuld.

De energietransitie is kostbaar, tijdrovend en complex. Deels is hierop voorgesorteerd door uitbreiding van capaciteit afgelopen jaar en in 2026. Maar om de wijkuitvoeringsplannen daadwerkelijk uit te voeren en ook nieuwe plannen voor de andere kernen/wijken op te stellen is veel geld nodig. Extra financiële middelen, bijvoorbeeld om de wijkuitvoeringsplannen uit te voeren

of startkapitaal voor een warmtebedrijf, zijn komende jaren dan ook noodzakelijk. Voor een haalbare en betaalbare warmtetransitie zijn daarnaast samenwerking met partijen zoals Woonkwartier en Enexis cruciaal. En blijft structurele (financiële) ondersteuning vanuit Rijk en provincie (bijvoorbeeld via het provinciaal warmtebedrijf i.o.) noodzakelijk.

Risico's

Energietransitie

Belangrijkste risico's voor de voortgang van de energie- en warmtetransitie zijn het uitblijven van politiek-bestuurlijke duidelijkheid over de gemeentelijke rolneming, een gebrek aan financiële slagkracht, gebrek aan personele capaciteit maar ook onzekerheid over landelijk beleid en wet- en regelgeving.

Netcongestie

Een ander belangrijk risico blijft de netcongestie. De autonome groei van de elektrificering zet onverminderd door. Steeds meer mensen en bedrijven gaan elektrisch rijden, gebruiken elektrisch materieel en stappen over op (hybride) vormen van elektrische warmtepompen. Het elektriciteitsnet is daarnaast op veel plekken verouderd. Deze problematiek wordt komende jaren groter en het risico op (grootschalige) uitval of preventief afschakelen door de netbeheerder, stijgt. Zeker wanneer uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet (te) lang op zich laat wachten.

Snellere besluitvorming, het mogelijk maken van netbewust bouwen en meer daadkracht bij zowel netbeheerder als overheden, inclusief gemeente Moerdijk, is noodzakelijk om de nieuwbouwopgave te kunnen blijven realiseren en onze bedrijven te kunnen helpen uitbreiden en verduurzamen.

Prestaties

Thema Klimaatadaptatie

Ambitie

De uitdagingen waar het veranderende klimaat ons voor stelt merken we inwoners, bedrijven en overheid steeds vaker. Gemeente Moerdijk werkt hierbij consequent conform de drie strategische lijnen van de Moerdijkse Klimaatdialoog:

- Gezond leef-, werk- en leerklimaat
- Klimaat en het productielandschap 2.0
- Samen met de natuur

Strategische lijnen die concreet worden gemaakt met de ambitie en doelen die zijn vastgesteld in het focusdocument gemeentelijk waterplan (GWP) Moerdijk 2024-2027[1] en de basis zijn voor de vergroeningsplannen die we voor alle kernen met de inwoners aan het opstellen zijn. Hierbij nemen we de beheerbaarheid en de 3-30-300 regel als uitgangspunt.

Daarnaast stoppen we met het aanpassen van de bodem- en watersituatie bij nieuwe ontwikkelingen: water en bodem worden sturend[2]. Water zal steeds zichtbaarder worden in onze openbare en particuliere ruimte en de definities van waterhinder en wateroverlast worden bepalend voor welke maatregelen voor de verwerking van hemelwater we wel en niet (meer) nemen.

Focus voor de verwerking van hemelwater:

1. Hergebruik
2. Bergen en infiltreren
3. Afvoeren op sloten of wegen met afwaterfunctie
4. Hemelwaterriolering (bovengronds en daarna pas ondergronds)

Dit gaat ook gelden voor de bestaande bebouwde omgeving. Waar nieuwe verharding wordt gerealiseerd of dit nu als gevolg van een integrale aanpak van de openbare ruimte is, een nieuwbouwwijkje of een particulier die een uitbouw of nieuwe bedrijfsloods bouwt. Hiervoor zetten we de rekentool in.

[1] Gemeentelijk Waterplan | gemeente Moerdijk

[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/25/water-en-bodem-sturend

Strategisch doel

- We handelen klimaatbestendig bij het (her)inrichten van onze ruimtelijke omgeving.

Effectindicatoren

- Aantal (nieuwe) bomen (schaduw) in de kernen (3 bomen zichtbaar, 30% boomkroonbedekking en binnen 300 m een koele recreatieve plek)
- Verhard oppervlak binnen het stedelijk gebied (zowel openbare ruimte als particulier terrein) versus groen oppervlak
- Percentage afgekoppeld hemelwater en gerealiseerde waterberging (inzet rekentool)
- (Klachten van) wateroverlast inclusief duiding
- Aantal subsidie aanvragen ‘Moerdijk Klimaatbestendig’.
- Ontheffingen op basis van het Soortenmanagementplan

Nieuwe ontwikkelingen

Klimaatbestendige inrichting

De opdracht vanuit het Deltaprogramma is om te zorgen voor een klimaatbestendige inrichting van onze gemeente in 2050. Het gaat om een inrichting die onze inwoners beschermt tegen hitte, wateroverlast, droogte en overstromingen vanuit het hoofdwatersysteem.
Ook voor het uitgestrekte landelijk gebied van de gemeente Moerdijk geldt deze opgave. Het landelijk gebied moet in samenwerking met de agrarische sector klimaatrobuust (her)ingericht worden. In de Omgevingsvisie Moerdijk 2040 zijn hier de eerste lijnen voor uitgezet. De Landbouwvisie Powerport regio Moerdijk, opgesteld door de agrarische sector zelf, biedt handvatten om gezamenlijk met de opgave aan de slag te gaan.

Hitte

Uitvoering vergroeningsplannen (groenstructuurplan)

De vergroeningskaarten bevatten de wensen vanuit de kern hoe en waar onze inwoners kansen zien of wensen hebben om hun kern te vergroenen. Deze wensen zijn vervolgens beoordeeld op haalbaarheid op de plek (denk aan eigendom en op de aanwezigheid van kabels en leidingen) en tijd (toets aan de ruimtelijke plannen en het meerjaren onderhoudsprogramma).
De vergroeningskaarten worden vertaald naar een nieuw groenstructuurplan voor een gestructureerde uitvoering. We zetten in op de door de gemeenteraad vastgestelde ambitie van 10% extra bomen en 4% extra vergroening per kern. De uitvoering via een integrale gebiedsgerichte aanpak volgt gefaseerd, omdat niet alles op een dag kan. Zie verder programma 2.

Vervangingsopgave bomen

Naast nieuw groen staan we ook voor een flinke vervangingsopgave. Bomen moeten soms wijken voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelen, maar we zien bomen ook uitvallen door ziekte (vooral essentaksterfte en kastanjebloedingsziekte). Met het extra vervangingsbudget Bomen (€495.000 p/j) zal gefaseerd het bestaande bomenareaal van ca. 26.612 bomen worden vervangen.

Hitteprotocol

Als het heet is, is het belangrijk om meer aandacht te hebben voor mensen die niet goed voor zichzelf (kunnen) zorgen. Bijvoorbeeld ouderen, mensen met een chronische aandoening of jonge kinderen. Bij deze groepen kan hitte sneller leiden tot gezondheidsproblemen. Samen met onze partners in de zorg en onderwijs stellen we een hitteprotocol op met richtlijnen en maatregelen die we moeten implementeren om de impact van extreme hitte op de gezondheid van onze inwoners te verminderen.

Wateroverlast

Elke ruimtelijk ontwikkeling moet voldoen aan de waterbergingsnorm van 60 mm hemelwater per m². Of het nu een uitbreiding, inbreiding of een integrale aanpak van de openbare ruimte betreft. Dit is nodig om bij de steeds heftiger neerslag uiteindelijk al het hemelwater een plek te kunnen geven in onze openbare ruimte om droge voeten te houden. Dit vraagt meer ruimte en aandacht bij de integrale aanpak van onze openbare ruimte, maar ook bij onze woningbouwopgave en de ontwikkeling van ons buitengebied. Waar is er ruimte voor ruimtelijke ontwikkelingen en waar is deze ruimte (deels) nodig voor klimaatmaatregelen zoals schaduw en waterberging voor de bestaande kern.
Onder andere via de vergroeningsplannen verkennen we de mogelijkheden waar extra ruimte nodig is (eventueel aangekocht en ingericht moet worden) voor een robuuste invulling van deze opgave.

Droogte en waterveiligheid

Dit zijn primair opgaven van onze collega's van het waterschap. Wat betreft droogte neemt het waterschap besluiten ten aanzien van waterpeilen (peilenplan) in

Vergroeningskaart Standdaarbuiten

onze polders en voert zij het onttrekkingsbeleid uit. Belangrijkste opgave met impact op onze gemeente is de aanpak van de primaire waterkeringen langs het Hollands Diep. Uit de laatste beoordeling blijkt dat delen van deze dijk niet sterk genoeg zijn voor de toekomst. Daarom gaat het waterschap de dijk versterken. De versterking is onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het waterschap werkt hieraan voor het dijktraject Willemstad-Noordschans en het dijktraject Moerdijk-Drimmelen. Uitvoering is voorzien in de periode 2029-2032.

Randvoorwaarden

Bewustwording is en blijft van groot belang bij de aanpak van een klimaatrobuuste leefomgeving. Als gemeente hebben wij een verantwoordelijkheid, echter is het merendeel van onze leefruimte in particulier bezit. Niet alleen de gemeente is aan zet, maar zeker ook onze inwoners, bedrijven en grondeigenaren.

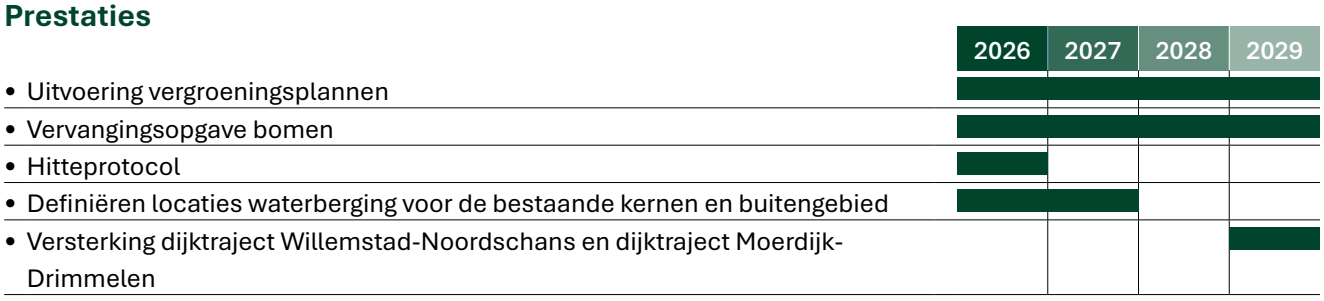
Bij het opstellen van het hitteprotocol is het participeren van onze sociale partners van groot belang om hier een werkend document voor op te stellen. De beschikbaarheid van capaciteit is bepalend voor de voortgang en de resultaten.

Risico's

De inzet van ons als gemeente blijft groot en ambitieus, maar het meeste werk zal uiteindelijk door anderen gedaan moeten worden: onze inwoners, ondernemers, bedrijven, de agrarische sector, kennis- en onderwijsinstellingen, corporaties en maatschappelijke organisaties. Het proces van de vergroeningsplannen was hierbij een belangrijke stap. Aan het hierbij opgebouwde vertrouwen en enthousiasme moet wel vervolg gegeven worden. Cruciaal is dat we zichtbaar resultaten boeken met de uitvoering van de vergroeningsplannen.

De ambities vanuit de vergroeningsplannen; 10 % meer bomen, groen langs de randen van de kernen vragen ook om daadwerkelijk ruimte, ruimte waar al een forse claim op ligt vanuit meerdere disciplines. Integraal dient er naar de openbare ruimte gekeken te worden om hier goed mee om te gaan en te komen tot doordachte maar ook scherpe keuzes in aankoop, verkoop en ontwikkeling.

Prestaties

Thema Leefomgeving

Ambitie

We willen onze inwoners een schonere, duurzamere en gezondere leefomgeving bieden. We streven daarom naar een nadrukkelijke samenhang tussen milieubeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid. Daarbij zullen we ook bepalen welke kwaliteitsnormen voor de fysieke leefomgeving we willen bereiken, in relatie tot de gewenste ruimtelijke en economische ontwikkelingen.

Strategisch doel

- Bij vraagstukken rondom de ontwikkeling van het gebied streven we naar een beter evenwicht tussen economie en de (milieu)druk op mens en omgeving. Daarbij kijken we naar wat ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid, klimaat en leefbaarheid.

Effectindicatoren

- Aantal ingekomen milieuklachten
- Sanering aantal m² asbestdaken
- Resultaten meetstations luchtkwaliteit Moerdijk
- CO2-reductie door toezicht op energiebesparingsplicht voor bedrijven

Nieuwe ontwikkelingen

Gebiedsdekkend omgevingsplan

In de Omgevingswet is vastgelegd dat in de periode tot 2032 het tijdelijk omgevingsplan moet worden om gezet naar één gebiedsdekkend omgevingsplan. In de herijking van het Transitieplan “Naar één Omgevingsplan Moerdijk” (RIB 27-5-25) is ingegaan op de stand van zaken. In 2024 is, o.a. door problemen met de plansoftware, vertraging opgetreden in dit transitieproces. Daardoor is de planning aangepast en schuiven werkzaamheden door naar komende jaren. Dit heeft effect op de verwachten kosten omdat nu meerdere gebieden tegelijk opgepakt moeten worden.

Op verschillende onderwerpen moeten onder de omgevingswet beleidskeuzes gemaakt worden. Het gaat om thema's als veiligheid, geluid en de vertaling van de regels in de bruidsschat. Daarvoor dient de komende jaren beleid te worden geactualiseerd of nieuwe beleidsegels te worden opgesteld voor de ruimte die de Omgevingswet hiervoor biedt.

Hiervoor is veel extra advisering nodig van de omgevingsdienst (OMWB), de Veiligheidsregio en adviesbureaus. Die zijn ook nodig om Basisgeluidemissies voor gemeentelijke wegen en Geluidproductieplafonds voor gezoneerde industrieterreinen vast te stellen. Het vaststellen van de Geluidproductieplafonds voor het Haven- en Industrieterrein Moerdijk dient op het juiste moment ingezet te worden in de ontwikkeling van Powerport Moerdijk. Daardoor is nu nog niet duidelijk wanneer deze zullen worden vastgesteld. Het onderzoek hiernaar loopt al.

In 2028 en 2029 is de start voor de werkzaamheden aan de grootste gebieden in de gemeente voorzien (Buitengebied en Zeehaven- en industriegebied Moerdijk). Vanwege de grootte van de gebieden en de diversiteit van regels die voor deze gebieden nodig zijn, is de verwachting dat de kosten van advisering in deze jaren hoger liggen dan voorgaande jaren. Dit betreft met name de benodigde inzet van externe expertise die niet binnen de bestaande capaciteit beschikbaar is.

Wet kwaliteitsboring voor het bouwen

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) geldt voor het onderdeel nieuwbouw in gevolgklasse 1. In december 2024 heeft de minister de Eerste Kamer per brief geïnformeerd over het vervolg. Daarin komt zij tot de conclusie dat “De Wkb in zijn huidige vorm onvoldoende aansluit bij verbouwprojecten.” Verbouw gaat dan ook definitief niet onder de Wkb vallen. Mocht daartoe in de toekomst alsnog besloten worden, moet een nieuw voorstel aan beide Kamers worden voorgelegd voordat het eventueel kan worden ingevoerd.

Gevolg is dat een groot deel van het werk wat zou verdwijnen bij de gemeente, gewoon bij de gemeente blijft. De beoogde taakstelling was gebaseerd op het volledig vervallen van de taken uit gevolgklasse 1.
In de praktijk gaat het slechts om circa 10% van het oorspronkelijk aantal geraamde uren. De taakstelling waartoe eerder werd besloten, komt dan ook te vervallen. Als in de toekomst wordt besloten om meer typen bouwwerken onder de Wkb te laten vallen, zal het effect op de benodigde capaciteit opnieuw worden bepaald.

Randvoorwaarden

Vanwege onze specifieke ligging en gelet de activiteiten in en gebruik van onze fysieke omgeving, vraagt de verbetering van de leefomgeving een bovengemiddelde inzet. De Omgevingswet biedt hiervoor een nieuw kader met mogelijkheden om milieunormen als indicatoren voor gezondheid aan te scherpen binnen het gemeentelijk beleid.

De beleidskeuzes op milieu-thema's als geluid, veiligheid en de regels van de bruidsschat zijn essentieel de regels voor het buitengebied en de bedrijven- en industrieterreinen op een goede manier in het omgevingsplan op te kunnen nemen.

Risico's

Ontwikkelingen in het kader van Powerport Moerdijk vormen een bedreiging voor de leefbaarheid van omliggende kernen en het gebruik van het landelijk gebied voor onder andere agrarische activiteiten. Toename van bebouwing, vervoersbewegingen en geluid zijn bijvoorbeeld thema's die zorgen dat de leefbaarheid verder onder druk komt in de omgeving van Haven- en Industrieterrein Moerdijk.

De werking van de plansoftware in combinatie met het Digitaal Stelsel Omgevingswet is een risico. Er beperkingen bestaan in het aantal wijzigingen van het omgevingsplan die tegelijk in voorbereiding kunnen zijn. Dit is een landelijk issue wat moet worden opgelost om de planning uit het Transitieplan te kunnen halen.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Totstandkoming gebiedsdekkend Omgevingsplan, realisatie tot 2032	■	■	■	■
• Uitvoering van de restant geluidsaneringsprogramma's	■	■		
• Vaststellen geluidproductieplafonds Haven- en Industrieterrein Moerdijk (HIM)	■	■		
• Aangepast beleid geluid	■			
• Geurbeleid en geurgevoelige functies en locaties			■	
• Basisgeluidemissies vast te stellen voor gemeentelijke wegen		■		
• Geluidproductieplafonds Dintelmond				■
• Beleid luchtkwaliteit				■

Thema Circulaire Economie

Ambitie

We kunnen er niet omheen dat een circulaire economie (CE) de toekomst is. CE draagt namelijk bij aan maatschappelijke opgaven als klimaatverandering en een grotere leveringszekerheid van grondstoffen. De transitie naar een circulaire economie raakt iedereen en wordt in meerdere programma's, thema's en samenwerkingen opgepakt. De ambitie is om de komende periode te starten met het formuleren van lokaal beleid dat aansluit bij landelijke doelen en verplichtingen. Dat zorgt ervoor dat circulariteit niet ad hoc wordt toegepast wordt, maar dat het onderdeel van ieders werk is. Om dit te behalen, halen we informatie uit onze eigen organisatie op en kijken we waar we op dit moment staan.

Strategisch doel

- De gemeente Moerdijk levert een evenredig aandeel in de transitie naar een circulaire economie. Zowel vanuit haar rol als aandeelhouder Havenbedrijf, partner van de ontwerptafel Powerport als vanuit haar eigen beleid op bijvoorbeeld het gebied van inkoop of fysiek-ruimtelijke projecten en in samenwerkingen zoals met ondernemers en onderwijs in NXT Moerdijk.
- Het verminderen van het aantal kilogram restafval per inwoner per jaar door in te zetten op bewustwording en communicatie.

Effectindicatoren

- Hoeveelheid herbruikbare grondstoffen;
- Afvalscheidingspercentage.

Nieuwe ontwikkelingen

Het doel is dat Nederland in 2050 100% circulair is. Afval bestaat dan haast niet meer en grondstoffen worden opnieuw ingezet. Op dit moment wordt op landelijk niveau gewerkt aan het Circulair Materialenplan (CMP). Dat plan gaat het LAP3 (Landelijk Afvalbeheerplan) vervangen. In het CMP is straks informatie te vinden voor overheden en bedrijven hoe circulaire keuzes gemaakt kunnen worden.

Het Rijk, het IPO en de VNG hebben in maart van dit jaar de 'Krachtenbundeling Rijk-Regio voor de Circulaire Economie' ondertekend. Deze samenwerking richt zich op zes thema's: ruimte en circulaire economie, circulair opdrachtgeven en inkopen, vergunning, toezicht en handhaving, midden- en kleinbedrijf, kennisdeling en ketens-maakindustrie. De krachtenbundeling loopt in 2025 en 2026. Gedurende het proces zal er meer duidelijkheid zijn over deze thema's in relatie tot circulaire economie en op welke manier gemeenten dit gemeenten raakt. Tot slot is in de Novex ontwikkelstrategie van Rijk, provincies en gemeenten afgesproken dat "Provincie en stedelijke regio's verkennen met elkaar hoe circulariteit en biobased bouwen (het Nieuwe Normaal) bij stedelijke gebiedsontwikkeling kan worden meegenomen".

Randvoorwaarden

Niet alleen de gemeente is aan zet wanneer het gaat om circulaire economie. Ook bedrijven, onderwijsinstellingen en onze inwoners moeten daaraan bijdragen. Bewustwording is in eerste instantie belangrijk om er vervolgens naar te kunnen handelen. Iedereen moet meedoen om doelen te behalen.

Voor het bereiken van de doelen op het gebied 'Van Afval Naar Grondstof' is het een randvoorwaarde dat wij onze inwoners stimuleren hun grondstoffen beter te scheiden. Het scheidingsgedrag bepaalt de mate van succes. Het verbeteren van afvalscheidingsdoelen draagt niet alleen bij aan de transitie naar een circulaire economie maar zorgt ook voor het beheersbaar kunnen houden van de kosten.

Risico's

De transitie naar een circulaire economie vraagt om veranderingen. Niet alleen in denkwijze, maar ook in de manier waarop we met onze ruimte omgaan. Het thema is groots en een weg naar een volledige circulaire economie is niet in beton gegoten. Ontwikkelingen op landelijk en mondiaal niveau bepalen het tempo.

Het niet behalen van onze afvalscheidingsdoelen draagt niet bij aan een circulaire economie. Niet alleen niet goed voor het milieu, maar ook niet goed voor de portemonnee. Een stijgende afvalstoffenheffing is op deze manier onvermijdelijk.

Ruimte voor de transitie naar een circulaire economie maakt onderdeel uit van de Powerport opgave, zie programma 3, thema haven.

Prestaties

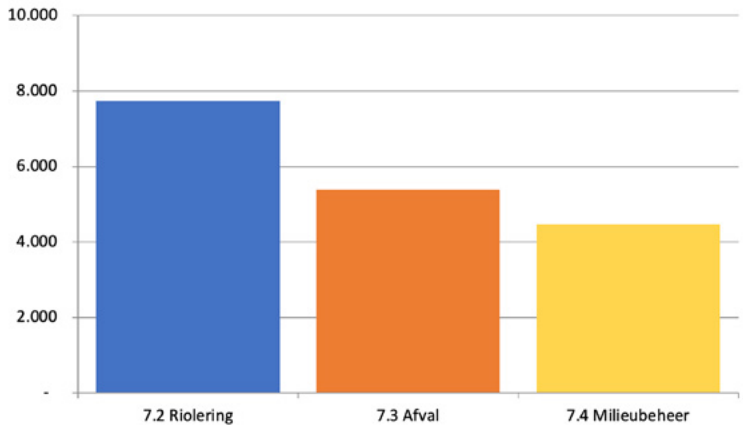
	2026	2027	2028	2029
• Lokaal circulair economie beleid formuleren met eigen doelen en ambitie.				

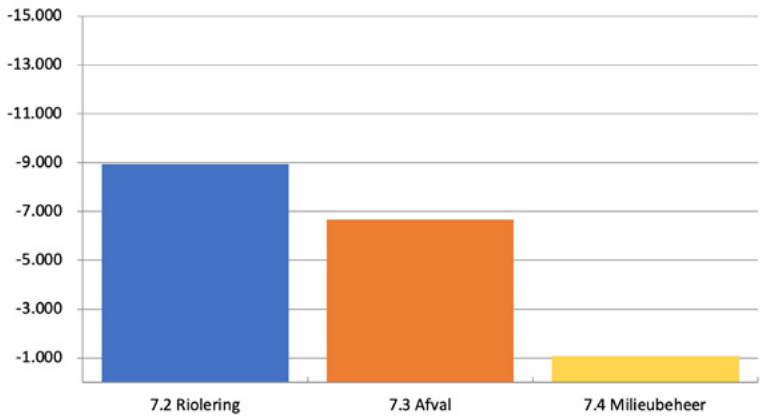
Lasten en baten 2026

bedragen x € 1.000

Lasten: € 17.600

Baten: € 16.718

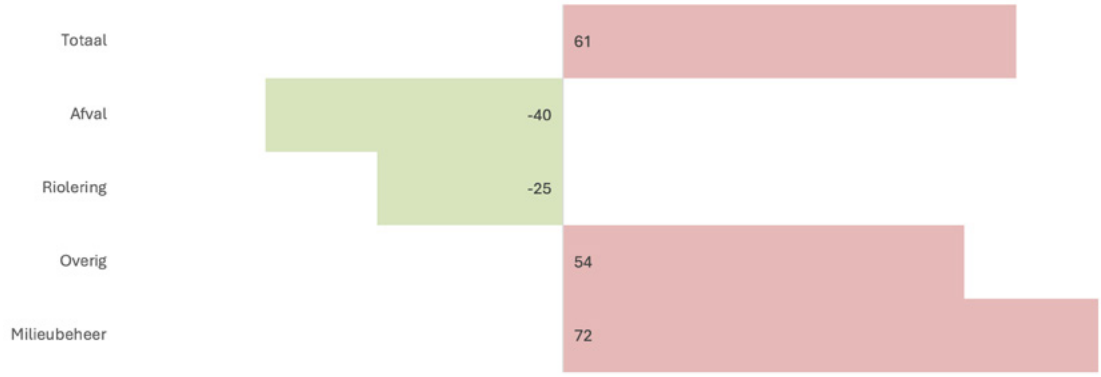
Overzicht taakvelden

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
7. Volksgezondheid en milieu	**18.283**	**-17.456**	**827**	**17.600**	**-16.718**	**882**	**878**	**903**	**901**
7.2 Riolering	8.709	-9.893	-1.184	7.736	-8.945	-1.210	-1.175	-1.163	-1.149
7.3 Afval	5.219	-6.474	-1.254	5.391	-6.685	-1.294	-1.324	-1.312	-1.326
7.4 Milieubeheer	4.354	-1.089	3.266	4.474	-1.088	3.386	3.377	3.379	3.376
Saldo baten en lasten	**18.283**	**-17.456**	**827**	**17.600**	**-16.718**	**882**	**878**	**903**	**901**
0.10 Mutaties reserves	-	-6	-6	-	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	**18.283**	**-17.462**	**821**	**17.600**	**-16.718**	**882**	**878**	**903**	**901**

Analyse Programma 1

Baten en Lasten Programma 1 (Cijfers x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjarenbegroting 2027	2028	2029
Totaal Lasten	20.517	18.283	17.600	17.944	16.985	17.047
Totaal Baten	-19.933	-17.456	-16.718	-17.067	-16.081	-16.146
Resultaat voor bestemming	584	827	882	878	903	901
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	-296	-6	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	288	821	882	878	903	901
Verschil t.o.v. 2025			61			

Samenvatting verschillen t.o.v. 2025

Het verschil op programma 1 tussen het begrote resultaat (na bestemming) in 2026 ten opzichte van 2025 bedraagt € 61.000 nadelig. Ten opzichte van de totale lasten binnen dit programma is dat een afwijking van 0,3%.

Voornamelijk de lasten voor milieubeheer stijgen o.a. als gevolg van een stijgende deelnemersbijdrage aan de GR OMWB.

Nadere toelichting verschillen

In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen, waarbij:
- In de kolom V/N is aangegeven of het een voordeel of een nadeel betreft;
- In de kolom % de relatieve afwijking ten opzichte van de omvang van het betreffende budget in 2025 is weergegeven.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Afval	-40	-1%	V	Voor de afvalstoffenheffing geldt dat deze maximaal 100% kostendekkend mag zijn. Conform dit principe zijn op basis van de verwachte (hogere) kosten in 2026, de tarieven met 5% verhoogd. In de kadernota 2025 werd nog rekening gehouden met een verwachte indexering van 5,7%. Door het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid zou er in feite geen voordeel of nadeel op de afval gerelateerde posten zichtbaar moeten zijn. Een deel van de kosten is echter opgenomen onder andere programma's in de begroting, zoals overheadkosten en de betaalde btw. Door een toename op deze overige kosten is er een voordelig verschil binnen programma 1. Een verdere toelichting op de rioolrechten is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.
Riolering	-25	0%	V	Alle kosten en opbrengsten m.b.t. riolering worden gesaldeerd en het overschot wordt toegevoegd aan de voorziening riolering. In feite zou er dus geen voordeel of nadeel op de post riolering zichtbaar moeten zijn. Een deel van de kosten is echter opgenomen onder andere programma's in de begroting, zoals overheadkosten en de betaalde btw. Door een toename op deze overige kosten is er een voordelig verschil binnen programma 1. De opbrengstraming van de rioolrechten is gebaseerd op de aangepaste tarieven voor 2026. Hierbij is uitgegaan van een indexering met 3,4%, zoals vastgesteld in de kadernota 2026. Een verdere toelichting op de rioolrechten is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.
Milieubeheer	72	3%	N	De deelnemersbijdrage aan de GR OMWB stijgt ten opzichte van 2025 (€ 152.000 N). De hogere deelnemersbijdrage is conform de begroting 2026 van de OMWB, die (samen met de begrotingen van de andere verbonden partijen) in de commissievergadering van 20 mei 2025 en de raadsvergadering van 28 mei 2025 is behandeld. In 2025 is er een eenmalige subsidie verstrekt voor de verduurzaming van buurtschap Kattenkraam (€ 80.000 V).
Overig	54	-	N	Diverse kleinere verschillen (< € 50.000).
Totaal	**61**	**0%**	**N**	

Verbonden Partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen “Samen aan de slag voor het klimaat in Moerdijk” leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:
- Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen
- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de paragraaf ‘Verbonden Partijen’.

Prettig en veilig wonen en leven in Moerdijk

Wonen in een fijne omgeving die prettig en veilig voelt is een belangrijke pijler van het dagelijks welzijn. Met elf woonkernen is daar binnen de gemeente dan ook dagelijks aandacht voor. Met de juiste woningen, beschikbare voorzieningen, een goede bereikbaarheid, een gevoel van veiligheid en gezondheid en een aangename sociale omgeving.

Thema Wonen

Ambitie

Onze ambitie is om te groeien naar een vitale gemeente met meer dan 40.000 inwoners waar mensen prettig kunnen wonen, leven en werken. Een belangrijke bijdrage aan deze ontwikkeling is hierbij het uitgangspunt om in 10 jaar tijd 2.700 nieuwe woningen te realiseren. Woningen die aansluiten bij de eisen en wensen van zowel de huidige inwoners als toekomstige inwoners. Woningbouw staat dan ook hoog op de prioriteitenlijst van raad en college. En het blijft niet alleen bij ambitie, Moerdijk is daadwerkelijk aan het groeien in inwoneraantal en woningaantallen. Gezien de grote opgave die er ligt, blijven wij hier als Moerdijk fors in investeren.

Ten aanzien van grootschalige woningbouwontwikkeling sluiten we aan op het programma Vitale Centra. We richten ons dus op Zevenbergen, Klundert, Fijnaart en Willemstad. In lijn met de provinciale en regionale verstedelijkingsstrategieën ligt het zwaartepunt voor grootschalige woningbouw in onze meest stedelijke kern Zevenbergen. Moerdijk is echter ook actief op zoek naar goede woningbouwlocaties in de kleinere kernen en zijn 200 woningen aan het herprogrammeren van stedelijk gebied naar kernen waar versterking kan plaatsvinden.

Bij de versnelling van onze woningbouwopgave gaat het niet alleen om een kwantitatieve benadering, maar ook om het bouwen van de juiste kwaliteit van woningen en om het bouwen van betaalbare woningen voor de verschillende woonconsumenten. We bouwen daarom vraaggericht en houden ook rekening met de vraag van aandachts- en urgentiegroepen zoals beschreven in het wetsvoorstel versterking regie op de volkshuisvesting en onderliggende regelgeving (hier ligt ook een relatie met programma 4). We willen ervoor zorgen dat nieuwe inwoners zich welkom voelen en een vast onderdeel van onze samenleving uitmaken.

Bij het bouwen is aandacht voor duurzaamheid, klimaatbestendigheid, netbewust bouwen, biobased bouwen (met kansen op samenwerking met de agrarische sector) en conceptueel bouwen. We voeren op ondernemende wijze regie op de woningbouwopgave, door middel van onder andere een actiever grondbeleid. We durven te investeren en risico's te nemen en zetten proactief ons instrumentarium in om de opgave te realiseren. Denk hierbij aan grondverwerving, het vestigen van Wvg (Wet voorkeursrecht gemeenten) en waar nodig onteigening. Het is soms nodig om ook zelf te investeren om ontwikkelingen haalbaar te maken.

Strategisch doel

- Het bevorderen van de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod (zowel nieuwbouw als bestaande woningbouw) om in de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte van zowel de huidige als nieuwe inwoners te voorzien.

Effectindicatoren

- Aantal vergunde woningen, incl. huisvesting voor arbeidsmigranten
- Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen, incl. Huisvesting voor arbeidsmigranten
- Groei woningvoorraad

- Groei van het aantal inwoners
- Aantal verstrekte starterslening
- Aantal verstrekte stimuleringsleningen

Nieuwe ontwikkelingen

Wet versterking regie op de volkshuisvesting

Op 3 juli 2025 is de Wet versterking regie op de volkshuisvesting door de Tweede Kamer aangenomen, inclusief meerdere amendementen. Wanneer het wetsvoorstel in de Eerste Kamer behandeld wordt en wanneer (onderdelen van) de wet in werking treedt (treden), is op dit moment nog niet bekend. De demissionair Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft advies gevraagd aan de Raad van State o.a. over de consequenties van een aantal aangenomen amendementen. Dit kan uiteindelijk ook gevolgen hebben voor de inhoud en planning van het volkshuisvestingsprogramma en de huisvestingsverordening.

Woningbouw

We organiseren én programmeren om de woningbouwambitie in 10 jaar waar te maken. Wel is het aantal woningen dat op jaarbasis netto (inclusief sloop en overige onttrekking) aan het totaal wordt toegevoegd aan fluctuaties onderhevig.

Conceptueel bouwen

Moerdijk spant zich maximaal in om zo snel mogelijk extra woningen toe te voegen. Naast traditionele woningbouw kijken we daarbij ook naar andere woonconcepten. Ondank deze inspanning blijft het zeer ambitieus om al in 2026 woningen te realiseren, die gebaseerd zijn op andere concepten dan traditionele woningbouw. Inmiddels worden, na een zorgvuldige selectie, meerdere grondposities verder onderzocht op haalbaarheid. Met conceptuele bouw verwacht men een hogere woningdichtheid te realiseren dan met traditionele woningbouw. Het realiseren van andere concepten zoals flexwoningen levert vrijwel dezelfde complexe vraagstukken op als bij meer traditionele woningbouw. Bijvoorbeeld rond capaciteit (intern en extern), netcapaciteit, stikstof, milieu en geluid en ecologie.

Woonwagenlocaties

In 2018 heeft het Rijk het Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid vastgesteld. In dit beleidskader is opgenomen dat gemeenten als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid het beleid voor woonwagens en standplaatsen vaststellen. Dit wordt onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma. Uit een in regionaal verband uitgevoerd behoefteonderzoek onder woonwagenbewoners is naar voren gekomen dat in Moerdijk behoefte is aan extra standplaatsen. Alvorens de mogelijkheden tot uitbreiding van het aantal standplaatsen te onderzoeken, zal in regionaal verband eerst een inschrijvings- en toewijzingssystematiek worden vastgesteld. Dit proces is in 2025 in gang gezet. In 2026 zal het onderzoek naar geschikte locaties worden voortgezet.

Huisvesting arbeidsmigranten
Uitgangspunt is dat we in Moerdijk voldoende en kwalitatief goede huisvesting willen voor de arbeidsmigranten die nodig zijn voor de bedrijven in onze gemeente. Momenteel worden verschillende nieuwe initiatieven voorbereid, mede vanwege de aanhoudende behoefte aan kwalitatief goede huisvesting. Er kunnen nog nieuwe initiatieven worden ingediend voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning worden de voorgestelde locaties getoetst aan het ruimtelijk afwegingskader voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarnaast is op grond van de gemeentelijke verhuurverordening ook een aparte verhuurvergunning vereist. Kamergewijze verhuur van reguliere woningen aan arbeidsmigranten is in strijd met het beleid van de gemeente Moerdijk. Op dit moment ontbreekt goed zicht op de omvang, locaties en de maatschappelijke impact. De gemeente Moerdijk neemt actief deel aan een regionale themagerichte aanpak arbeidsmigratie onder begeleiding van VNG om de huisvesting van arbeidsmigranten qua aantallen, ligging, kwaliteit maar ook de keten er om heen met uitzendbureaus, huisvesters en bedrijven inzichtelijk te krijgen. De aanpak draagt bij aan het verbeteren van de leefbaarheid in woonwijken, het beter in beeld krijgen van huisvestingssituaties en het mogelijk maken van samenwerking met landelijke partners. (zie ook programma 4)

Randvoorwaarden

Volkshuisvestingsprogramma en huisvestingsverordening
Om een volkshuisvestingsprogramma en huisvestingsverordening op te kunnen stellen die voldoet aan wet- en regelgeving moet die wet- en regelgeving uiteraard eerst worden aangenomen. Dat is op dit moment nog niet aan de orde. Specifiek voor de huisvestingsverordening geldt, dat voor vrijwel alle onderdelen, die in een huisvestingsverordening vastgelegd kunnen worden, onderbouwd moet worden of er sprake is van onrechtvaardige en onevenwichtige gevolgen van schaarste en / of leefbaarheidsproblemen. Een huisvestingsverordening heeft altijd een tijdelijk karakter. Een huisvestingsverordening kan voor de duur van maximaal vier jaar worden vastgelegd. Met het vastleggen van een huisvestingsverordening moet een gemeente ook maatregelen treffen om de problematiek waarvoor de huisvestingsverordening in het leven is geroepen op te lossen. De urgentieregeling vormt een uitzondering.

Nieuwbouw en bestaande bouw
Onze ambities vergen voldoende capaciteit (intern en extern), voldoende financiën (waaronder subsidies), voldoende ruimte op het stroomnet, voldoende ruimte binnen de stikstofkaders en een intensieve samenwerking met direct betrokken partners, zoals woningcorporaties, huurdersorganisaties, zorg- en welzijnsinstellingen, ontwikkelaars, makelaars, Energiek Moerdijk.

Huisvesting arbeidsmigranten
Naar schatting werken er momenteel zo'n 4.600 arbeidsmigranten in onze gemeente. Met de ontwikkeling van het Logistiek Park Moerdijk (LPM) komen daar naar verwachting nog eens 1.000 arbeidsmigranten bij.
Op dit moment zijn er circa 600 huisvestingsplaatsen beschikbaar. Daarnaast worden diverse nieuwe initiatieven voorbereid die gezamenlijk ruimte bieden aan in totaal 1.682 plaatsen. Er blijft een aanzienlijke behoefte bestaan aan kwalitatief goede short stay huisvesting. Commerciële partijen zijn verantwoordelijk voor de realisatie hiervan; de rol van de gemeente is faciliterend. Het vinden van geschikte locaties vormt echter een blijvende uitdaging, mede door de bestaande ruimtedruk in verschillende delen van Moerdijk.

Tegelijkertijd is het van belang te erkennen dat de woonbehoefte van arbeidsmigranten verder reikt dan alleen tijdelijke short stay huisvesting. Om hen duurzaam te binden aan onze gemeente en te laten bijdragen aan de lokale samenleving, moet er ook ruimte zijn voor doorstroom naar reguliere koop- of huurwoningen in het betaalbare segment. Die behoefte geldt met name voor arbeidsmigranten die voor langere tijd in dienst zijn bij lokale bedrijven. Deze opgave is dan ook opgenomen in de regionale woondeal, waarin specifieke aandacht is voor het vergroten van het aanbod aan goedkope huur- en koopwoningen.

Risico's

Volkshuisvestingsprogramma en huisvestingsverordening
Op dit moment is de Wet versterking regie op de volkshuisvesting en de onderliggende regelgeving nog niet aangenomen. Er kunnen dus nog wijzigingen plaatsvinden. Door – met het aanbieden van een volkshuisvestingsprogramma en een huisvestingsverordening – nu al voor te sorteren op wet-

en regelgeving die nog niet is aangenomen, bestaat het risico dat de producten uiteindelijk niet of niet volledig voldoen en (een deel van) de werkzaamheden opnieuw uitgevoerd moeten worden.

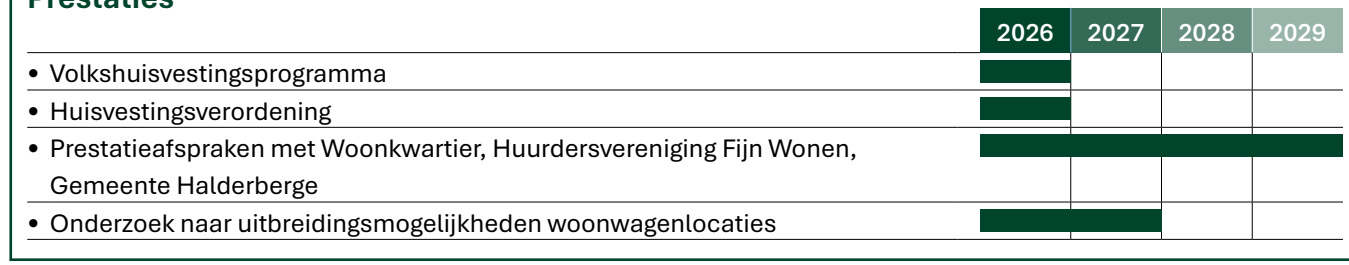
Nieuwbouw en bestaande bouw
Als geen invulling gegeven kan worden aan de randvoorwaarden bestaat het risico dat nieuwbouwprojecten of aanpassingen in de bestaande woningbouw geen doorgang kunnen vinden of later worden opgeleverd / doorgevoerd.

Op basis van de periodieke provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose wordt de minimale woningbouwopgave voor Moerdijk vastgesteld.

Woningbouwprojecten van 10 woningen of meer dienen regionaal afgestemd te worden. Aanvullend wordt een ruimtelijke onderbouwing verlangd vanuit de provincie. Het feit dat dit wordt gevraagd terwijl nog niet zeker is óf het project regionaal wordt goedgekeurd, bemoeilijkt de haalbaarheid. Er wordt immers een investering van een ontwikkelaar en / of de gemeente verwacht zonder garantie dat het project daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

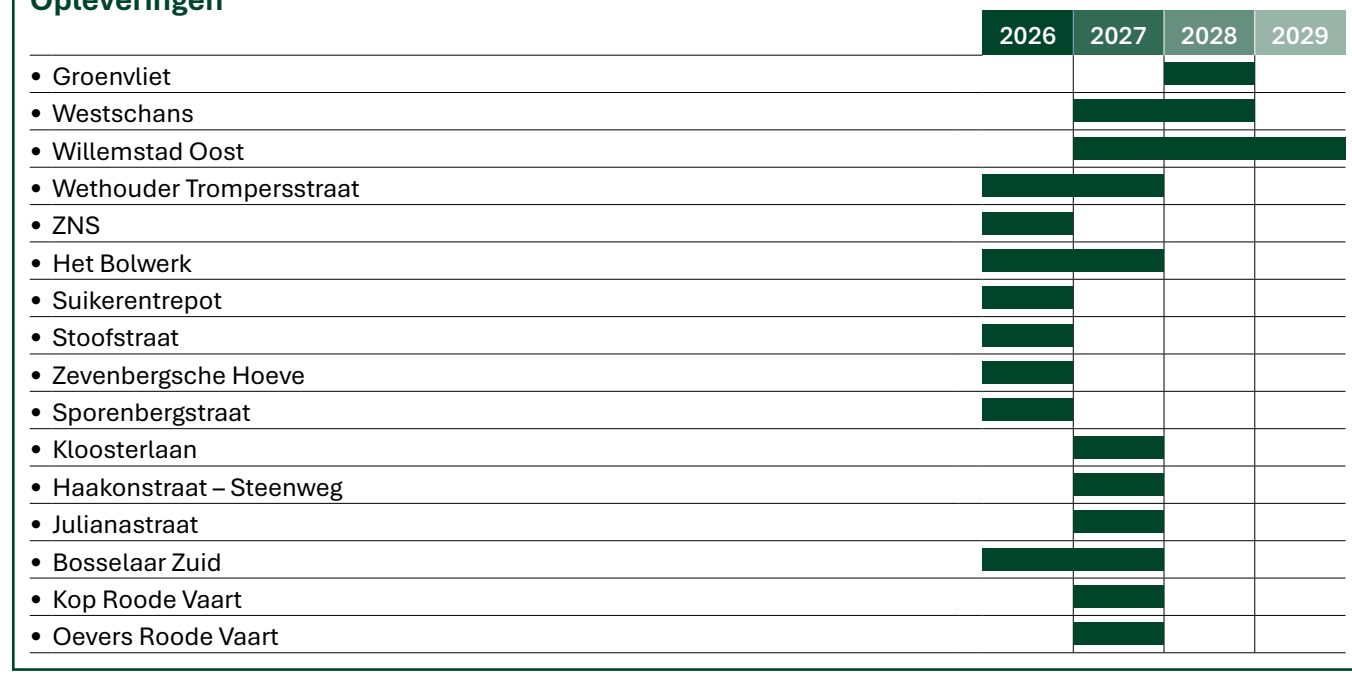
Wet- en regelgeving, procedures en inspraak / bezwaren / beroep (in combinatie met capaciteitsproblemen bij de Raad van State) kunnen de haalbaarheid van projecten bemoeilijken of tot vertraging leiden.

Prestaties

Om de ambities op het gebied van wonen waar te maken, wordt in alle kernen aan woningbouwprojecten gewerkt. Alle projecten zijn te volgen via https://www.moerdijk.nl/Projecten.

Opleveringen

Thema Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Ambitie

De bereikbaarheid van voorzieningen in onze dorpen en stadjes, het Haven- en Industrieterrein en de omliggende gemeenten blijft een belangrijk aandachtspunt. Goede bereikbaarheid draagt bij aan de leefbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid van onze omgeving. Voor bewoners is het essentieel dat werk- en woonlocaties goed bereikbaar zijn, zowel met de auto als met de fiets of het openbaar vervoer. Dit bevordert veilige en duurzame mobiliteit, zeker voor groepen zoals scholieren, ouderen en werkenden.

Voor de agrarische sector is een veilige en goed toegankelijke infrastructuur onmisbaar om landbouwgronden efficiënt te kunnen bereiken en gebruiken. Ook de bereikbaarheid van voorzieningen zoals winkels en sportaccommodaties speelt een grote rol in het dagelijks functioneren van onze dorpen en buurten. Dit maakt prettig wonen en actief deelnemen aan de samenleving mogelijk.

Strategisch doel

- Verkeersveiligheid en bereikbaarheid in een groeiend en verduurzamend Moerdijk waarborgen binnen de kaders van de Omgevingswet.
- Woningen en (noodzakelijke) voorzieningen zijn goed en veilig bereikbaar.
- Werklocaties zijn goed en veilig bereikbaar voor zowel personen als goederen.
- Landbouwgronden goed en veilig bereikbaar voor de agrarische sector.
- Veilig verkeer als basis voor prettig wonen: investeren in veilige infrastructuur en gedrag.
- Een veilige en leefbare woonomgeving waarin verkeer geen overlast veroorzaakt, en waarin lopen, fietsen en ontmoeten vanzelfsprekend en prettig zijn.

Effectindicatoren

- Aantal ongevallen op onze gemeentelijke wegen.
- Aantal wegen dat voldoet aan CROW Richtlijnen en Duurzaam Veiligheidsprincipes.
- Aantal activiteiten t.b.v. gedragsverandering en bewustwording (mensgerichte Maatregelen).
- Het aantal klachten en meldingen over verkeer.

Nieuwe ontwikkelingen

Vaststellen mobiliteitsprogramma (inclusief bereikbaarheidsplan en verkeersveiligheidsplan)

Het mobiliteitsprogramma wordt een document dat op diverse niveaus enerzijds richting geeft aan en anderzijds leidend is voor de te maken keuzes op verkeer(s)(veiligheid), bereikbaarheid en mobiliteit. Het document geeft op strategisch niveau een doorkijk naar waar we willen staan als gemeente op verkeer en mobiliteit in 2040-2050 en vooral waarom. Op tactisch niveau wordt voornamelijk ingegaan op hoe we daar als gemeente willen komen. Het bereikbaarheidsplan en verkeersveiligheidsplan zijn onderdeel en voorbeelden van uitwerkingen op tactisch niveau. Op operationeel niveau volgt uiteindelijk vooral wat er nodig is om hiertoe te komen. Dit zullen vaak uitvoeringsprogramma's c.q. projecten zijn in de openbare ruimte, voortvloeiend uit het mobiliteitsprogramma.

(Financiële) afspraken maken en aanvragen doen t.b.v. verkeersveiligheid/bereikbaarheid

Om (extra) financiële middelen te genereren voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid, moeten er vooral op provinciale en/of (inter)regionale schaal afspraken gemaakt worden tussen stedelijke regio's (SR) en provincie of SR's en het Rijk.

Vaststelling verbreding van bestaande laadvisie

Begin 2025 is de laadvisie van de gemeente Moerdijk vastgesteld. De scope van deze laadvisie was echter te beperkt: enkel gericht op auto's in de openbare ruimte. Deze bestaande laadvisie wordt hierom in 2026 verder uitgebreid en (opnieuw) vastgesteld. Er wordt hierbij ingegaan op elektrisch laden van meerdere vervoersmodaliteiten en ook op innovaties binnen laadinfrastructuur.

Randvoorwaarden

Adequate personele capaciteit

We hebben de afgelopen jaren ervaren dat nadrukkelijk op het gebied van verkeerskunde de benodigde menskracht lastig te organiseren is. De gemeenteraad heeft in de basis voldoende middelen ter beschikking gesteld om medewerkers aan te nemen of in te huren, maar het aantal kundige verkeerskundigen dat vrijkomt op de arbeidsmarkt is zeer laag. Ook op de inhuurmarkt is capaciteit vaak niet beschikbaar.

Vastgesteld mobiliteitsprogramma
Voor integraal, en met optimale inzet van de schaarse personele capaciteit, aanpakken van mobiliteitsvraagstukken in Moerdijk, is een vastgesteld mobiliteitsprogramma dus niet enkel een prestatie, maar ook een randvoorwaarde.

Risico's

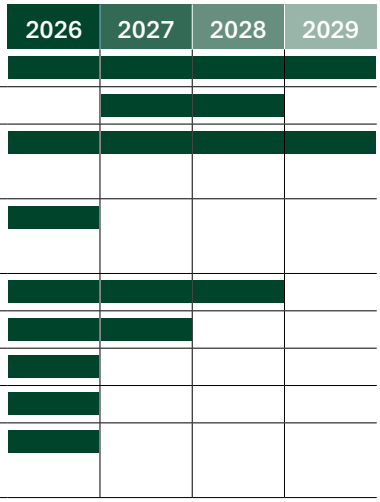
Personele capaciteit
Hoewel de capaciteit op dit moment op orde is, kan dat snel veranderen. Daarom blijft er onzekerheid bestaan over het realiseren van doelen van dit thema.

Gewijzigde planningen van derden
Een deel van de in te voeren maatregelen of uit te voeren werkzaamheden wordt beïnvloed door projecten of ontwikkelingen van derden. Bijvoorbeeld als het gaat om niet voorziene vertraging of juist versnelling in een bouw- of infraproject zoals die van nutsbedrijven of projectontwikkelaars. Het gedurende de uitvoering aanpassen van de planning kent risico's zowel voor de uitvoering zelf (meerkosten of uitstel) alsook voor de inwoners (verminderd vertrouwen in nakomen planningen gemeente)

Fysieke ruimte
De toenemende ruimtedruk gaat gepaard met het risico dat er minder fysieke ruimte overblijft voor het treffen van verkeersmaatregelen. In algemene zin geldt dat de ruimte druk in Moerdijk vraagt om scherpe keuzes rondom grote opgaven, hiervoor loopt o.a. het Powerport proces.

Positionering in de regio
Goede positionering is belangrijk om goede afspraken met provincie en/of Rijk te kunnen maken en geeft betere mogelijkheden om aanvullende financiële middelen te genereren.

Prestaties

Thema Veilige buurt

Ambitie

De tijden veranderen en zo ook de opgaven welke direct impact hebben op onze leefomgeving. Bij de inrichting van de openbare ruimte is straks nu. De openbare ruimte die nu wordt aangelegd gaat zo lang mee, dat deze nu zou moeten voldoen aan de ambities en opgaven die we willen behalen over 20 of 30 jaar, of later.

Maatschappelijke opgaven als klimaatverandering, biodiversiteit, circulariteit, chemievrij beheer, energietransitie en gezondheid vragen ruimte en een vooruitziende blik op het functioneren van de openbare ruimte als geheel. Zowel in de kernen alsook in het buitengebied. Met het Programma Fysieke Leefomgeving als basis starten we met het nog meer integraal benaderen van onze beheeropgave, binnen de kaders en mogelijkheden die er qua capaciteit en middelen zijn. Het doel is om in de komende jaren van integraal beheer naar ontwikkelend beheer over te gaan. Een wijze van beheer waarbij niet alleen wordt uitgegaan van instandhouding, maar ook de toekomst wordt meegenomen.

Strategisch doel

- We hebben veilige kernen met een sterke sociale structuur.
- De buurt is goed ingericht, schoon, heel en veilig.
- Het integrale beheer Openbare Ruimte is zichtbaar voor bewoners.

Effectindicatoren

- Tevredenheid inwoners openbare ruimte op basis van bewonerspeiling
- Tevredenheid over afhandeling van meldingen
- Aantal meldingen openbare ruimte
- Het areaal dat op het vastgesteld kwaliteitsniveau ligt

Nieuwe ontwikkelingen

In 2025 is het programma Fysieke Leefomgeving vastgesteld. Vanuit deze basis gaan we de komende jaren bouwen aan het op toekomstgerichte wijze beheren van onze openbare ruimte. Het komende jaar zal dit met name invloed hebben op de volgende assets:

Openbaar groen

Het openbaar groen draagt niet alleen bij aan een mooie aankleding van onze openbare ruimte, maar vervult en kan functies vervullen die bijdragen aan onze gezondheid, leefbaarheid, vasthouden van water, aanpassing aan het veranderende klimaat en het versterken van de biodiversiteit. Het veranderende klimaat heeft niet alleen grote effecten op de noodzaak tot het vergroenen van onze leefomgeving, maar zeker ook op het bestaande groen, bomen en beplantingen moeten zich aanpassen en veranderingen naar chemievrij beheer worden in de loop der jaren meer en meer zichtbaar.

Aanpassingen in soorten en wijze van aanplant moeten gedaan worden om ook voor onze toekomst de meerwaarde van een groene omgeving te kunnen beleven en benutten. Met name ons boomareaal staat onder druk. Dit is af te leiden uit de steeds hoger worden aantallen die vervangen moeten worden door natuurlijke uitval, maar ook door aanpassingen en/ of werkzaamheden in de openbare ruimte. Met het vervangingsbudget Bomen (bestaand) (495.000,- p./j.) gaan we hier gefaseerd invulling aan geven. Hiermee bouwen we aan een robuust bomenareaal bestand tegen omgevingsfactoren.

Riolering en Wegbeheer

Wegen en riolering hebben – net zoals in bijna geheel Nederland – te maken met een aanzienlijke voorraad uitgesteld werk. Deze voorraad komt boven op de reguliere vervangingsopgave. Naast financiële middelen is er voldoende personele capaciteit nodig om deze opgaven uit te voeren. Ook moeten we gerichte keuzes maken hoe we de energietransitie plaats geven in de opgave. In 2026 gaan we ons richten op het vormgeven van de voorraad en richting geven aan de opgave.

Oppervlaktewater

De gemeente heeft tal van watergangen met daarbij beschoeiingen en duikers binnen het grondgebied liggen. Om deze op de juiste wijze en met de juiste afspraken te kunnen beheren wordt in 2026 ingezet op het op orde brengen van deze zogenaamde asset. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt welke arealen er zijn, waar de verantwoordelijkheid ligt en hoe we hiermee om willen gaan. Ook maakt het baggeren hier onderdeel van uit.

Randvoorwaarden

Om grip te houden op uitvoering van onze ambitieuze uitvoeringsagenda is het van belang om onze organisatie en beheerprogramma's daarop in te richten.

Beheerbudgetten op orde

Om te kunnen voldoen aan het gewenst kwaliteitsniveau dienen het te beheren areaal, het niveau waaraan voldaan worden en de beschikbare budgetten in evenwicht te zijn. Dit vergt keuzes, maar zeker ook het beschikbaar stellen van budgetten. Dit dient in orde te zijn alvorens er nieuwe ambities worden vastgesteld. Daarnaast is het noodzaak om bij de vaststelling van ambities de benodigde budgetten gelijktijdig beschikbaar te stellen. Zowel voor aanleg als beheer.

Programmamanager

De overgang naar meer integraal werken vergt een andere kijk op beheren, meer aandacht dient gegeven te worden aan kennis vanuit data en inzicht in toekomstige ontwikkelingen. Dit vergt een andere rol van onze beheerders en sturing om processen af te stemmen. De rol van een programmamanager is met name noodzakelijk om deze laatste taak vorm te geven. Op deze wijze ontstaat er ruimte voor de beheerders om de veranderen rol aan te kunnen pakken en overzicht in het complexe netwerk van alle stakeholders die in de openbare ruimte werken.

Risico's

Krapte arbeidsmarkt

We zien net als voorgaande jaren een risico op personele bezetting. Voor zowel medewerkers in eigen dienst als inhuur is het moeilijk om nieuwe mensen aan te trekken met passende competenties. Ook onze aannemers krijgen ook steeds vaker te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Bij te grote krapte lopen we een risico op stagnatie van werken, hetgeen effect heeft op financiën en/of kwaliteit op zowel het gebied van woningbouw als onderhoud en renovatie.

Effecten klimaatveranderingen beheer openbare ruimte

We zien de effecten van de klimaatveranderingen steeds meer terug in het beheer van de openbare ruimte en worden voor het eerste geconfronteerd met de financiële gevolgen Bijvoorbeeld, de door verdroging opgetreden verzakkingsschade aan wegen op kleidijken. Met als gevolg dat veel kapitaalintensiever onderhoud nodig is dan was voorzien. Nieuwe aanplant van groen verdroogt eerder soms nog voordat het is aangeslagen en ook het bestaande groen heeft het moeilijk. Met name bomen zijn eerder vatbaar voor aantastingen, droogteschade of laten blad vallen. De maatregelen die we nemen om de effecten te voorkomen, zoals bijvoorbeeld de klimaat adaptieve maatregelen staan in programma 1. De ontwikkelingen en gevolgen van klimaatveranderingen staan in programma 2.

Energietransitie

De drukte in de ondergrond neemt toe. Naast reguliere onderhouds-en renovatiewerkzaamheden van bovengrondse infrastructuur, vindt veel van de energietransitie onder de grond plaats. De komende jaren zal bijvoorbeeld een groot deel van het elektriciteitsnet worden verzwaard en worden glasvezelnetwerken aangebracht. Verhardingen worden daarom regelmatig opengebroken, vaak meerdere keren achter elkaar. Hoewel coördinatie en toezicht in toenemende mate plaatsvindt om uitvoering af te stemmen en toenemende werkzaamheden in goede banen te leiden, is het risico op versnelde afschrijving van de openbare ruimte (degeneratie) nadrukkelijk aan de orde.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Klimaatbestendige inrichting De Wieken Standdaarbuiten	■			
• Predikherenstraat, Vijverstraat, Dr Poelsstraat Standdaarbuiten	■			
• Uitvoering werken die zijn opgenomen in de paragraaf kapitaalgoederen;	■	■	■	■
• Urgente gevallen van essentaksterfte (ETS) zijn aangepakt en data is op orde, diverse locaties waar bomen met ETS staan zijn gefaseerd aangepakt op basis van nieuwe data vanuit inspectie.	■	■	■	■
• Uitvoering beheerplan Waterbouwkundige objecten 2024-2028 inclusief onderhoud stadshaven Willemstad	■	■	■	■
• Uitvoering is gegeven aan de plannen vanuit eerste vastgestelde vergroeningsplannen				
• Actualiseren beheerplan civiele kunstwerken 2025-2030	■			
• Doorontwikkeling programma Fysieke Leefomgeving	■	■	■	■

Thema Accommodaties en voorzieningen

Ambitie

Maatschappelijke voorzieningen en accommodaties dragen als centrale ontmoetingsplaatsen bij aan de gemeenschapszin. Goede bereikbaarheid, multifunctioneel gebruik en een goede kwaliteit staan daarbij centraal.

Op grond van het beleidskader Gemeenschapshuizen, ontmoetingsfunctie in de kernen (2023) streven we naar een (toekomstig) optimaal gebruik met een exploitatie die in balans is. Waar mogelijk combineren we nieuwbouw van scholen en gymaccommodaties met andere maatschappelijke voorzieningen.

We zijn trots op de meer landelijke kwaliteiten van de kleinere kernen en we kijken met realisme naar de voorzieningen in deze kleinere kernen. We blijven de voorzieningen in de kleine kernen steunen als inwoners ze gebruiken. Dit conform de ambitie voor de sociale basis op de deelambitie Meedoen. We durven ook zaken te veranderen als het gebruik te ver terugloopt of kosten onevenredig oplopen. Met deze manier van kijken voorkomen we dat ontwikkelingen ons verrassen, bijvoorbeeld ten aanzien van kleine scholen. We zien het bouwen van woningen niet als een oplossing voor verdwijnende voorzieningen.

Strategisch doel

- We faciliteren accommodaties en voorzieningen op basis van behoefte, draagvlak, kwaliteit en maatwerk.
- We bieden accommodaties en voorzieningen aan op kansrijke en aantrekkelijke plekken waar duurzame en veilige instandhouding en exploitatie mogelijk is.
- Er is in de accommodaties een samenhangend, zoveel mogelijk geclusterd aanbod van onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting.
- We stimuleren eigen verantwoordelijkheid van gebruikers voor instandhouding en exploitatie van sociaal-maatschappelijke voorzieningen.

Nieuwe ontwikkelingen

Wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting

Het doel is dat gemeenten en schoolbesturen komen tot een meer afgestemde planmatige en doelmatige aanpak van nieuwbouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2026. De gemeente wordt verplicht om elke vier jaar het Integraal Huisvesting Plan (IHP) vast te stellen met de nieuwbouw- en renovatieplannen voor schoolgebouwen voor de eerste 4 jaar en met een doorkijk naar de 12 jaren erna. Afstemming moet plaatsvinden met de schoolbesturen omdat zij verplicht worden een meerjaren onderhoudsplanning te maken van de schoolgebouwen, waar zij verantwoordelijk voor zijn.

Beleidskader Maatschappelijk accommodatiebeleid

In dit beleidskader wordt voor de beleidsterreinen onderwijs, welzijn, jeugd, sport en cultuur vastgelegd welke rol en positie we als gemeente innemen als het gaat om huisvesting van deze activiteiten, hoe we spreiding hiervan zien en wat dit betekent voor onderhoud, exploitatie en beheer. Vaststelling van dit beleidskader is voorzien in december 2025. In 2026 werken we aan een verdere uitwerking hiervan in de vorm van een accommodatieplan.

Risico's

Oplopende gebruikskosten

Hoewel bij accommodaties aan de voorkant een exploitatiedoorrekening wordt gemaakt kan de animo om accommodaties te gebruiken worden beïnvloed door stijgende gebruikerskosten. Bijvoorbeeld als gevolg van toenemende personeelskosten of nieuwe wet- en regelgeving .

Wijziging bij inwoners qua gebruikersvoorkeuren

Bij de ontwikkeling van accommodaties is altijd enig spanningsveld tussen de vraag in het nu of de behoefte op lange termijn. In combinatie met voorgaand risico is dit een financieel risico dat deels bij de gemeente kan neerslaan wanneer sprake is van gemeentelijk eigendom, contractuele- of wettelijke verplichtingen.

Prestaties

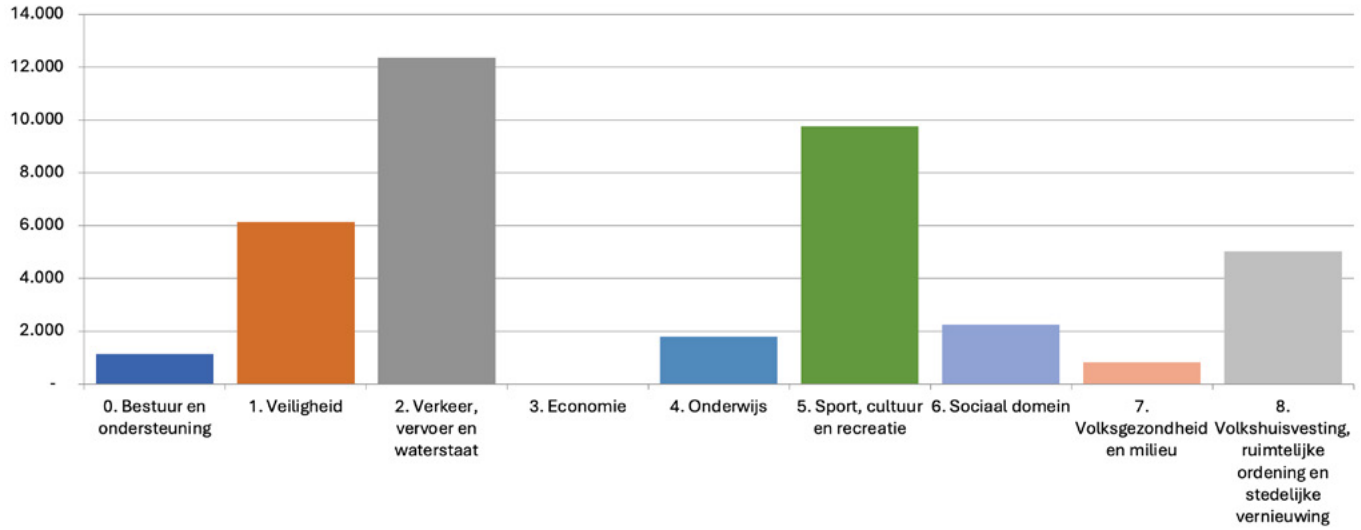
	2026	2027	2028	2029
• Raadsvoorstel besluitvorming Integraal Huisvesting Plan (IHP) onderwijshuisvesting o.a. vervangende nieuwbouw of renovatie van basisscholen 't Kompas in Heijningen, De Toren en De Boemerang in Zevenbergen en De Klaverhoek in Moerdijk.	■			
• Raadsvoorstel wijziging verordening voorzieningen huisvesting onderwijs n.a.v. beleid vastgesteld door raad in IHP.	■			
• Verduurzaming zwembaden (besluitvorming over en uitvoeren van maatregelen)	■			
• Uitwerken beleidskader maatschappelijke accommodaties in accommodatieplan	■			
• Project Gymaccommodaties Zevenbergen:				
- Fase 1: Oplevering sporthal aan Vaandelweg	■			
- Fase 2: Realisatie nieuwbouw gymzaal bij basisschool de Regenboog	■			
• Nieuwbouw De Niervaert:				
- Raadsbesluit ontwerp en budget, voorbereiden realisatie	■			
- Realisatie nieuwbouw De Niervaert	■	■		
• Scholenontwikkeling Klundert:				
- Raadsbesluit haalbaarheid IKC op voorkeurslocatie	■			
- Raadsbesluit vaststelling omgevingsplan			■	
- Aanbesteding en start realisatie				■
• Scholenontwikkeling Fijnaart	■	■	■	
• MFA Willemstad MFA Willemstad: VO ontwerp is gereed, eind '25 wordt gewerkt aan het DO. Verwachting is dat dit eind Q1 - Q2 in de raad behandeld kan worden voor een kredietaanvraag. Ook het omgevingsplan zal eind 2027 richting de gemeenteraad komen.	■	■		
• Brandweerkazerne Willemstad	■	■		

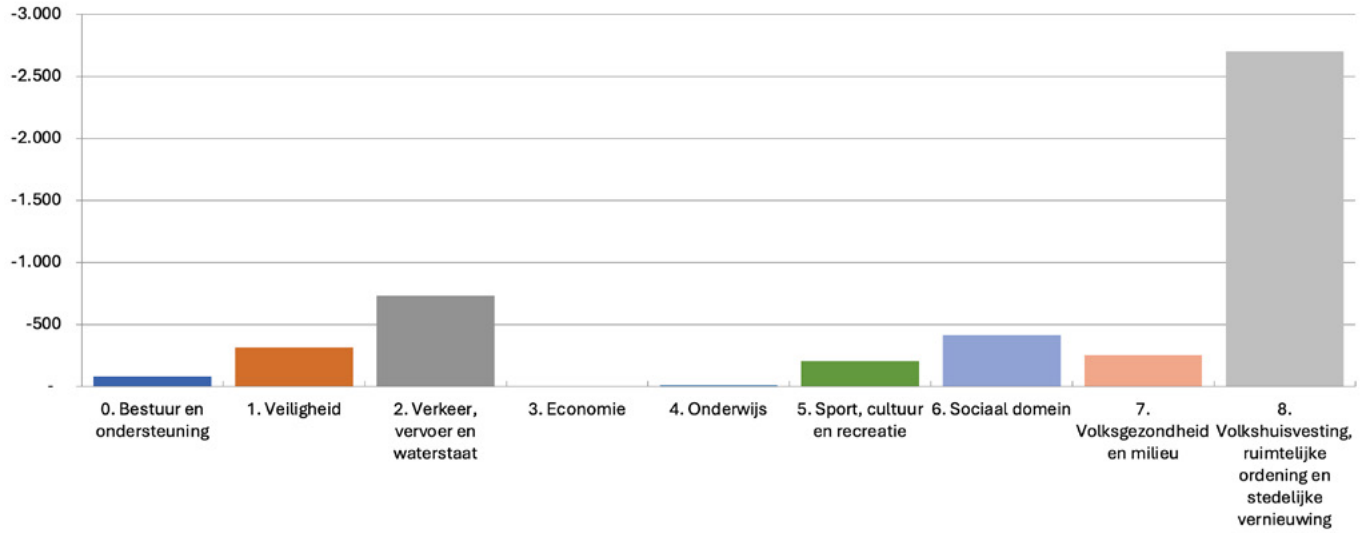
Lasten en baten 2026

bedragen x € 1.000

Lasten: € 39.321

Baten: € 4.717

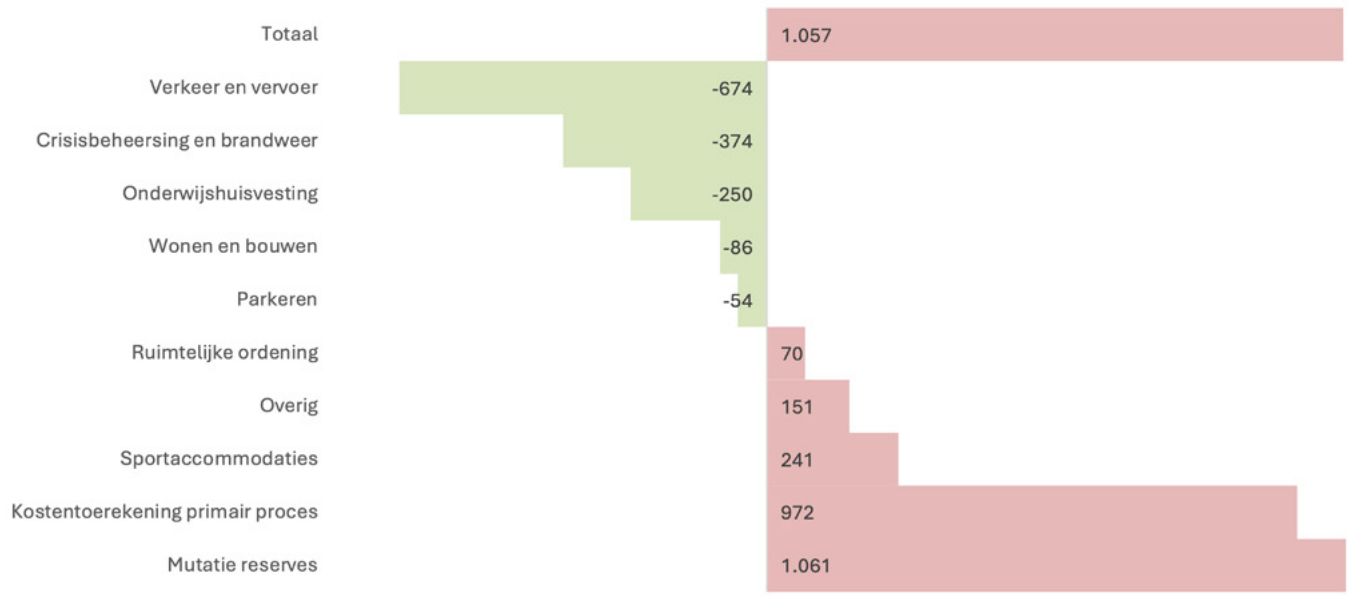
Overzicht taakvelden

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
0. Bestuur en ondersteuning	**814**	**-82**	**732**	**1.141**	**-82**	**1.059**	**1.055**	**1.056**	**1.056**
0.3 Beheer overige gebouw. en grond.	814	-82	732	1.141	-82	1.059	1.055	1.056	1.056
1. Veiligheid	**6.408**	**-409**	**5.999**	**6.138**	**-316**	**5.822**	**5.795**	**5.785**	**5.746**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.756	-16	3.740	3.381	-20	3.361	3.341	3.336	3.330
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.652	-393	2.259	2.757	-296	2.461	2.454	2.449	2.416
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	**12.755**	**-781**	**11.974**	**12.366**	**-731**	**11.635**	**13.514**	**14.640**	**15.108**
2.1 Verkeer en vervoer	12.402	-771	11.630	12.096	-723	11.373	13.202	14.312	14.790
2.2 Parkeren	322	-9	313	239	-8	231	280	297	288
2.5 Openbaar vervoer	31	-	31	32	-	32	31	31	31
3. Economie	**12**	**-**	**12**	**12**	**-**	**12**	**12**	**12**	**12**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	12	-	12	12	-	12	12	12	12
4. Onderwijs	**2.073**	**-12**	**2.061**	**1.796**	**-12**	**1.784**	**1.853**	**1.808**	**1.757**
4.2 Onderwijshuisvesting	2.062	-7	2.055	1.785	-7	1.778	1.846	1.801	1.750
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11	-5	6	12	-5	7	7	7	7
5. Sport, cultuur en recreatie	**9.391**	**-192**	**9.200**	**9.762**	**-207**	**9.555**	**10.148**	**10.553**	**10.507**
5.2 Sportaccommodaties	3.566	-175	3.391	3.844	-196	3.648	4.126	4.376	4.394
5.3 Cultuurpresentatie, prod., particip.	8	-	8	9	-	9	9	9	9
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	5.817	-17	5.800	5.909	-11	5.899	6.014	6.169	6.104
6. Sociaal domein	**2.052**	**-367**	**1.685**	**2.257**	**-414**	**1.843**	**2.137**	**2.156**	**2.149**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.052	-367	1.685	2.257	-414	1.843	2.137	2.156	2.149
7. Volksgezondheid en milieu	**655**	**-191**	**464**	**821**	**-253**	**568**	**507**	**493**	**471**
7.4 Milieubeheer	29	-	29	22	-	22	22	22	22
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	626	-191	435	799	-253	546	485	471	449
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**4.989**	**-2.508**	**2.481**	**5.027**	**-2.701**	**2.326**	**1.826**	**2.290**	**2.292**
8.1 Ruimte en leefomgeving	959	-50	909	995	-50	945	917	940	975
8.3 Wonen en bouwen	4.030	-2.458	1.572	4.032	-2.651	1.381	909	1.349	1.317
Saldo baten en lasten	**39.149**	**-4.541**	**34.608**	**39.321**	**-4.717**	**34.604**	**36.848**	**38.793**	**39.098**
0.10 Mutaties reserves	2.520	-2.790	-270	2.518	-1.727	790	157	-429	-376
Resultaat na bestemming	**41.669**	**-7.331**	**34.338**	**41.839**	**-6.445**	**35.395**	**37.005**	**38.364**	**38.723**

Analyse Programma 2

Baten en Lasten Programma 2 (Cijfers x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjarenbegroting 2027	2028	2029
Totaal Lasten	36.293	39.149	39.321	42.988	42.925	43.236
Totaal Baten	-5.376	-4.541	-4.717	-6.140	-4.132	-4.138
Resultaat voor bestemming	30.917	34.608	34.604	36.848	38.793	39.098
Storting in reserves	27.592	2.520	2.518	2.000	1.550	1.550
Onttrekking aan reserves	-28.488	-2.790	-1.727	-1.843	-1.979	-1.926
Resultaat na bestemming	30.021	34.338	35.395	37.005	38.364	38.723
Verschil t.o.v. 2025			1.057			

Samenvatting verschillen t.o.v. 2025

Het verschil op programma 2 tussen het begrote resultaat (na bestemming) in 2026 ten opzichte van 2025 bedraagt ca. € 1 miljoen nadelig. Ten opzichte van de totale lasten binnen dit programma is dat een afwijking van ca. 3%.

Ten opzichte van 2025 zijn de totale lasten binnen dit programma met ca. € 0,2 miljoen gestegen en de opbrengsten met ca. € 0,2 miljoen gestegen. Verder wordt er per saldo ca. € 1 miljoen minder uit de reserves onttrokken. Ten opzichte van 2025 wordt er minder uit de reserve onttrokken omdat in dat jaar diverse incidentele uitgaven uit de reserves worden gedekt.

Nadere toelichting verschillen

In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen, waarbij:
- In de kolom V/N is aangegeven of het een voordeel of een nadeel betreft;
- In de kolom % de relatieve afwijking ten opzichte van de omvang van het betreffende budget in 2025 is weergegeven.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Verkeer en vervoer	-674	-6%	V	Binnen dit omvangrijke taakveld hebben doen zich ten opzichte van 2025 diverse mutaties voor. Allereerst vallen de kapitaallasten in 2026 lager uit (€ 416.000 V). Dit is een combinatie van lagere afschrijvingen en lagere rente. Voor het component rente wordt dit veroorzaakt door een lagere renteomslag, 2,5% voor 2026 t.o.v. 2,7% in 2025, die toegerekend wordt aan investeringen. Daarnaast is het in de kadernota 2026-2029 geformuleerde actiepunt gehanteerd om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijvingslasten van een aantal investeringen in een later jaar zijn geraamd. Daarnaast is een voordeel ontstaan m.b.t. de wettelijk verplichte toerekening van directe personeelskosten aan investeringen. Doordat ambtelijke uren aan investeringen worden toegerekend, levert dit in het betreffende jaar een voordeel op met daartegenover op termijn hogere kapitaallasten (die voortkomen uit hogere investeringen). De ramingen zijn op basis van de actuele investeringsverwachtingen geactualiseerd.Vooral in 2026 valt de verwachte urentoerekening m.b.t. wegbeheer en groenbeheer hoger uit, wat een voordelig effect heeft (220.000 V). Verder vallen de lasten ten opzichte van 2025 lager uit doordat in 2025 diverse incidentele budgetten beschikbaar zijn gesteld t.b.v. de mobiliteitsvisie (€ 125.000 V) en verkeersveiligheid (€ 100.000 V).Ook de lasten t.b.v. de openbare verlichting vallen lager uit (€ 85.000 V). Daartegenover stijgen de kosten van onderhoud van wegbeheer (€ 109.000 N). Dit is voornamelijk het gevolg van de indexering van de onderhoudsbudgetten conform de CROW indexering.
Crisisbeheersing en brandweer	-374	-10%	V	Vanuit de jaarrekening 2024 is een incidenteel budget opnieuw beschikbaar gesteld voor 2025 m.b.t. arbo aanpassingen van kazernes (€ 517.000 V). Daartegenover staan extra kosten voor de tijdelike huisvesting brandweerkazerne Willemstad (€ 60.000 N). De deelnemersbijdrage aan de GR VRMWB stijgt ten opzichte van 2025 (€ 41.000 N). De hogere deelnemersbijdrage is conform de begroting 2026 van de VRMWB, die (samen met de begrotingen van de andere verbonden partijen) in de commissievergadering van 20 mei 2025 en de raadsvergadering van 28 mei 2025 is behandeld.
Onderwijs-huisvesting	-250	-13%	V	De tijdeljke huisvesting van basisschool De Hoeksteen zal medio 2026 eindigen, hierdoor nemen de kosten van de huurvergoeding in 2026 af (€ 185.000 V). Daarentegen zijn er in 2026 nog wel kosten voor bouwrijpmaken (€ 27.000 N). Verder vallen de kapitaallasten in 2026 lager uit (€ 99.000 V). Dit is een combinatie van lagere afschrijvingen en lagere rente. Voor het component rente wordt dit veroorzaakt door een lagere renteomslag, 2,5% voor 2026 t.o.v. 2,7% in 2025, die toegerekend wordt aan investeringen. Daarnaast is het in de kadernota 2026-2029 geformuleerde actiepunt gehanteerd om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijvingslasten van een aantal investeringen in een later jaar zijn geraamd.
Wonen en bouwen	-86	-7%	V	De lasten vallen in 2026 lager uit doordat in 2025 nog incidentele budgetten beschikbaar zijn gesteld t.b.v. het project bolwerk Klundert (€ 46.000 V) en onderhoud Carillon Klundert (€ 22.000 V).
Parkeren	-54	-54%	V	Binnen parkeren vallen de kapitaallasten in 2026 lager uit (€ 54.000 V). Dit is een combinatie van lagere afschrijvingen en lagere rente. Voor het component rente wordt dit veroorzaakt door een lagere renteomslag, 2,5% voor 2026 t.o.v. 2,7% in 2025, die toegerekend wordt aan investeringen. Daarnaast is het in de kadernota 2026-2029 geformuleerde actiepunt gehanteerd om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijvingslasten van een aantal investeringen in een later jaar zijn geraamd.
Ruimtelijke ordening	70	38%	N	De uitgaven stijgen doordat er onder de omgevingswet op diverse onderdelen nieuwe beleid gemaakt moet worden, hiervoor is extra advisering nodig door OMWB.
Sportaccom-modaties	241	7%	N	I.v.m. de voortgang van de investeringen in de sporthal Zevenbergen worden hier vanaf 2026 rentelasten aan toe gerekend conform de wettelijk voorgeschreven omslagrente.

Kosten-toerekening primair proces	972	10%	N	De loonkosten en andere indirecte kosten van de primaire afdelingen worden op basis van de verwachte urenbesteding toegerekend aan de diverse programma's en taakvelden van de gemeente. Per saldo heeft deze verdeling geen invloed op het begrotingsresultaat. Aan programma 2 worden ten opzichte van 2025 meer primaire kosten toegerekend.
Mutatie reserves	1.061	42%	N	Reservemutaties hebben een incidenteel karakter en kunnen per jaar dan ook verschillen. In 2026 wordt per saldo minder uit de reserves onttrokken. In 2025 is onder andere een eenmalige onttrekking van € 535.000 begroot voor noodzakelijke aanpassingen conform de arbeidsomstandighedenwet en groot onderhoud van branweerkazernes. Ook is er een eenmalige onttrekking van € 73.000 begroot voor de uitwerking van verduurzamings- en exploitatieplannen van zwembaden. Daarnaast is bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024 besloten om ten behoeve van de voortgang van een aantal overlopende zaken vanuit 2024 naar 2025 diverse budgetten opnieuw beschikbaar te stellen. Binnen programma 2 betreft dit € 327.000, wat voornamelijk betrekking heeft op uitgaven m.b.t. de mobiliiteitsvisie (€ 125.000) en verkeersveiligheid (€ 100.000). Tot slot wordt uit de reserve onderwijshuisvesting € 99.000 minder onttrokken als gevolg van lagere kapitaallasten. Voor een volledig overzicht van de incidentele reservemutaties die in de begroting 2026 zijn verwerkt wordt verwezen naar het overzicht incidentele baten en lasten. Daarnaast zijn de structurele reservemutaties terug te vinden in de bijlage. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het muteren van reserves een raadsbevoegdheid is. Aan alle reservemutaties ligt dan ook ten alle tijde een raadsbesluit ten grondslag.
Overig	151	-	N	Diverse kleinere verschillen (< € 50.000).
Totaal	**1.057**	**3%**	**N**	

Verbonden Partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen “Prettig en veilig wonen en leven in Moerdijk” leveren de volgende verbonden partijen en bijdrage:

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de paragraaf ‘Verbonden Partijen’.

Economie als versneller voor een vitaal Moerdijk

Onze gemeente heeft een sterke economische functie van regionale en nationale betekenis. Hierdoor ontstaat zowel werkgelegenheid voor onze eigen inwoners als voor de regio. De economische doorontwikkeling biedt kansen voor een inclusieve en duurzame arbeidsmarkt en het aantrekken van nieuwe inwoners om de leefbaarheid te versterken en onze voorzieningen op peil te houden.

De economische positie van de gemeente wordt verder uitgebouwd door economische kansen te benutten. Daarbij streven we naar een beter evenwicht tussen economie en de (milieu)druk op mens en omgeving. We kijken naar wat economische ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het realiseren van doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid, klimaat, leefbaarheid en bereikbaarheid.

West-Brabant presenteert zich als circulaire, innovatieve en plantaardige regio. Dat biedt ook kansen voor de ondernemers en gebruikers in het buitengebied. Door te kijken naar ondernemerskansen en verbrede landbouw in de balans tussen natuur, agrarisch en recreatief gebruik. De komende jaren werken we actief aan een groen, duurzaam, veilig en beleefbaar buitengebied.

We kunnen de economische kracht van het haven- en industrieterrein waar mogelijk koppelen aan andere lokale en regionale opgaven in de stedelijke regio's. Er liggen kansen om de spin-off vanuit de industrie richting lokale bedrijvigheid te vergroten.

De aanwezigheid van de zeehaven van Moerdijk en ons uitgestrekte buitengebied met agrarische bebouwing en recreatieterreinen hebben helaas een aantrekkingskracht op de georganiseerde criminaliteit. Dit kan ondermijnende effecten hebben op onze samenleving.

Thema Haven- en industrieterrein

Ambitie

In de Havenstrategie Moerdijk 2030 is de gezamenlijke ambitie van gemeente, provincie en het Havenbedrijf Moerdijk omschreven: het Havenen Industrieterrein Moerdijk is hét knooppunt in de Vlaams-Nederlandse Delta op gebied van duurzame logistiek en procesindustrie, waarbij people, planet en profit met elkaar in balans zijn. De huidige havenstrategie geeft onvoldoende houvast bij de nieuwe opgaven op gebied van de verzwaring van het elektriciteitsnet, de transitie naar een circulaire economie en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Herijking komt aan de orde in verlengde van de Ontwerptafel Powerport en de actualisering van de bedrijfsstrategie van het Havenbedrijf.

Totdat er andere afspraken zijn gemaakt blijft de Havenstrategie 2030 leidend, in combinatie met de afspraken die we met het rijk en de provincie hebben gemaakt hebben tijdens het Bestuurlijke Overleg Leefomgeving van juni 2025 (zie hierna onder Nieuwe Ontwikkelingen) en onze eigen doelstellingen op thema haven zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie:

- We zetten in op het verduurzamen van het Haven en Industrieterrein Moerdijk.
- We hanteren een meerwaarde benadering. Hiermee borgen we dat iedere ontwikkeling aantoonbaar meerwaarde oplevert op het gebied van duurzaamheid, klimaat, bereikbaarheid en leefbaarheid voor de omgeving en inwoners en/of de bruikbaarheid en verbetering van het omliggende landschap.
- Er dient een goede balans te zijn tussen de werkgelegenheid en de beschikbare werknemers inclusief daarbij behorende huisvesting.
- De positiebepaling zoals opgenomen in de omgevingsvisie vormt de leidraad voor handelen.
- We willen met rijk en provincie tot afspraken komen over een toekomstbestendige ontwikkelperspectief Powerport Moerdijk, waarbij leefbaarheid en brede welvaart zijn geborgd.

Strategisch doel

- Het Haven- en Industrieterrein ontwikkelt zich toekomstbestendig en in balans met haar omgeving (People, Planet, Profit). We benutten de economische kracht door ruimtelijk-economische ontwikkelingen bij te laten dragen aan onze doelstellingen op gebied van klimaat, duurzaamheid en leefbaarheid.

Effectindicatoren

- Goederenoverslag (in TEU) en % stijging/daling
- Scheepvaart/overslag
- Aantal treinen en % stijging/daling
- Ontwikkeling werkgelegenheid
- Strategische monitor Havenstrategie Moerdijk 2030
- Uitgegeven industrieterrein in hectares
- Verkregen rijksbijdragen Powerport voor capaciteit en gebiedsinvesteringen

Nieuwe ontwikkelingen

Op 11 juni 2025 is door Rijk, Provincie en de powerport gemeenten het zogenaamde BOL- en scope-besluit over Powerport genomen. Met dit besluit wordt erkend dat het haven- en industriecluster van Moerdijk van nationaal belang is met een zeer strategische positie op het energie- en transportnetwerk en voor de energie-intensieve industrie. En dat groei van het cluster onafwendbaar is om de strategische autonomie te versterken, concurrerend te blijven en duurzamer te worden. De ruimtevraag past echter niet binnen de bestaande (milieu)ruimte van het haven- en industrieterrein van Moerdijk. Daarom is besloten om – naast maximale inzet op inbreiding en herstructurering - het haven- en industriecluster van Moerdijk en het Amercentrale-terrein in Geertruidenberg strategisch uit te breiden. Daarbij is vastgesteld dat de uitbreiding de leefbaarheid op de lange termijn onder druk zet en dat dit op korte termijn veel onzekerheid voor bewoners en ondernemers met zich meebrengt. Daarom is een rechtvaardige en menselijke aanpak nodig. In ieder geval wordt dit jaar de indexering op de Moerdijkregeling weer ingevoerd. Rijk en Regio hebben daarnaast als randvoorwaarde vastgesteld dat een strategische uitbreiding alleen kan als de brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden.

Met het BOL-besluit komt de Powerportopgave in een volgende fase. Deze zal (nog) maatschappelijker, impactrijker en intensiever gaan worden. Dit vraagt om grote verantwoordelijkheid en zorgvuldigheid naar onze inwoners en bedrijven en – daartoe – stapsgewijs extra inspanningen van gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie.

In de periode september-november van dit jaar bespreken Rijk en regio met inwoners, agrariërs, industrie en havenbedrijf onder welke randvoorwaarden en condities een strategische uitbreiding verder vorm kan krijgen. Zowel inwoners als agrariërs zullen daarbij door de samenwerkende overheden vanuit de Ontwerptafel ondersteund worden om goed te kunnen participeren. In deze fase wordt gekeken naar het toekomstig profiel van het haven- en industriegebied, verdichting op bestaand terrein en naar de uitbreidingsrichting. Intussen blijven we energieprojecten zoals POM zowel qua planning als inhoud synchroniseren met de Ontwerptafel. Deze sporen zijn erop gericht om – gevoed door het participatieproces – in december van dit jaar een nieuwe integrale afweging en besluit te nemen met hierin de opdracht om integraal gebiedsprogramma te gaan opstellen, inclusief randvoorwaarden en keuze over uitbreidingsrichting.
De keuze van en uitbreidingsrichting zal direct impact hebben op de ondersteuningsbehoefte en maatregelen die inwoners en agrariërs toekomstbestendig perspectief moeten bieden. Daarover gaan we met hen in gesprek. Het begrotingsjaar 2026 zal in belangrijke mate in het teken staan van het opstellen van dit gebiedsprogramma inclusief het bepalen van de benodigde investeringen voor brede welvaart.

Randvoorwaarden

Basisvoorwaarde voor de Powerportopgave is behoud van en blijvend investeren in vertrouwen van raad, inwoners, agrariërs en industrie om samen het goede te doen. Dit vraagt tijd, capaciteit, transparantie en elkaars behoefte horen en hierop leveren.

Om van hieruit als relatief kleine gemeente wendbaar en pro-actief te kunnen samenwerken met Rijk en provincie en onze lokale belangen effectief te agenderen en te beinvloeden is in onze gemeente voldoende expertise, capaciteit en (werk)budget nodig. Zowel de fase tot het nieuwe interbestuurlijke besluit (eind 2025) als de uitwerking in een gebiedsprogramma (2026 e.v.) vergt dit een versterking van de huidige projectorganisatie naar een programmaorganisatie en vraagt dit om (nieuwe) meerjarige beskostingsafspraken met Rijk en provincie om de benodigde capaciteit, plankosten en investeringsbudgetten te kunnen borgen. De (onderhandelings)gesprekken hierover worden thans gevoerd.

De insteek is en blijft daarbij dat de meerkosten die de gemeente lokaal moet maken vanwege de nationale opgave Powerport, gezamenlijk gedragen worden. Het Powerport proces is vanwege haar (omgevings)dynamiek helaas lastig te voorspellen, ook qua te maken kosten of benodigd (extra) personeel. Moerdijk heeft sinds enkele jaren tijdelijk werkbudget en tijdelijke formatie vrijgemaakt.

Als gevolg van het in juni genomen BOL-besluit over het zoekgebied in de gemeente Moerdijk voor de nationale opgave Powerport, is de verwachting dat het in de kadernota opgenomen budget van € 300.000 voor 2026 niet toereikend zal zijn. Wij voorzien dat er rekening moet worden gehouden met versterking van een effectieve programmatische aanpak van de Powerport-opgave met expertise, aansturing- advies en uitvoeringscapaciteit en (werk)budget ten behoeve van:

- Projectleiding en uitvoering van de Moerdijkregeling
- Uitvoering en (strategische) advisering grondzaken
- Omgevingsmanagement
- Programmamanagement incl. financiën en control
- Strategievorming en deelname Ontwerptafel
- Inhoudelijke advisering op o.a. RO, milieu, buitengebied, sociaal domein, wonen, economie en mobiliteit
- Planologie, VVTH, interventies openbare ruimte t.b.v. energie infrastructuurprojecten
- Ondersteuning van dorps/gebiedstafels
- Sociaal-maatschappelijke ondersteuning inwoners

De komende maanden zal een geactualiseerd meerjarenbeeld en een programmaplan worden uitgewerkt en voorgelegd aan de gemeenteraad inclusief de werking van de dan gemaakte bekostigingsafspraken met Rijk en Provincie. Hierbij wordt conform eerdere raadsbesluiten ingezet op het uitgangspunt dat de kosten in beginsel voor rekening van het Rijk en/of provincie zullen komen.

Risico's

Voor het Havenbedrijf Moerdijk, waarvan de gemeente 50% aandeelhouder is, vormt de geopolitieke onrust een risico. Zowel in positieve als negatieve zin kan de markt snel omslaan, wat mogelijk financiële (o.a. concurrerend en verdienvermogen) of maatschappelijke gevolgen (o.a. werkgelegenheid) heeft.

Een aanzienlijk risico voor gemeente Moerdijk blijft de hoge urgentie bij diverse ministeries om sommige knelpunten snel en solitair aan te pakken. Daarmee kan incrementele druk ontstaan vanuit afzonderlijke energieprojecten in plaats van zorgvuldige, integrale ruimtelijke afweging vanuit de powerport ontwerptafel.

Een meer generiek - en tegengesteld - risico is de onzekerheid die de Tweedekamerverkiezingen 2025 en daaropvolgende kabinetsformatie met zich meebrengen. Nog meer dan bij andere vraagstukken of gemeenten geldt dat sluimerende onzekerheid rond Rijksbeleid of uitblijvende besluitvorming het vertrouwen in de - lokale - overheid vermindert of leidt tot ongewenste economische dynamiek (zoals uitblijvende bedrijfsinvesteringen). Wat voorgaand risico op solitair (en daarmee voor Moerdijk suboptimaal) handelen versterkt.

Wanneer er gelijktijdig aan de ruimtelijke besluiten (w.o. voorkeursrichting) geen uitzicht is op substantiële, structurele investeringen in de brede welvaart, wordt de gemeente Moerdijk en haar inwoners en bedrijven wel met de lasten van Poweport geconfronteerd maar staan daar geen verbeteringen tegenover.

Voorts bestaat de mogelijkheid dat de samenwerkende overheden niet tot overeenstemming over bekostiging van benodigde capaciteit en budgetten komen.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Pva gebiedsprogramma Powerport	■			
• Start gebiedsprogramma Powerport incl. energieprojecten	■			
• Afspraken over structurele ondersteuning financieel Rijk-Regio-gemeente	■			
• Vaststelling gebiedsprogramma Powerport		■		
• Implementatie gebiedsprogramma Powerport		■	■	■
• Uitvoering planologische inpassing Powerport projecten ogv Omgevingswet incl. VVTH			■	■

Thema Vitale centra

Ambitie
We hebben ‘vitale centra’ in de kernen Zevenbergen, Fijnaart, Klundert en Willemstad, voor (toekomstige) inwoners van de gemeente Moerdijk en voor bezoekers (recreatief en zakelijk). De omliggende kleinere kernen hebben baat bij dit bereikbare voorzieningenaanbod, waarmee vitale centra een impuls geven aan de leefbaarheid van Moerdijk als geheel.

Strategisch doel
- Zevenbergen, Fijnaart, Klundert en Willemstad hebben een bereikbaar, compact winkelhart dat uitnodigt als ontmoetingsplaats, met een aantrekkelijk aanbod van detailhandel, horeca, culturele en recreatieve functies en evenementen.

Effectindicatoren
- Ontwikkeling leegstand (in verkooppunten en m² winkelverkoopvloeroppervlak (wvo)) per vitaal centrumgebied.
- Ontwikkeling aantal commerciële verkooppunten (detailhandel, horeca en dienstverlening) per vitaal centrumgebied.
- Ontwikkeling omvang commercieel aanbod (detailhandel, horeca en dienstverlening) in m² wvo per vitaal centrumgebied.
- Meer bezoekers.
- Langere verblijfsduur bezoekers.
- Meer bestedingen.
- Meer koopkrachtbinding.
- Verhogen waardering inwoners.
- Verhoging waardering ondernemers.

Nieuwe ontwikkelingen
Doorontwikkeling centrum Zevenbergen
Het opstellen van het uitvoeringsprogramma: alle opgehaalde input bundelen en programmaonderdelen benoemen, een (getoetste) schets van de toekomstvisie geven en het benoemen en prioriteren van (realistisch geplande) projecten, in samenhang met de lopende trajecten in Zevenbergen. Het uitvoeringsprogramma is tijdens een slotbijeenkomst gepresenteerd aan stakeholders.

Vervolg centrumontwikkeling Fijnaart
De opgaven in het centrum van Fijnaart worden steeds concreter. Naast de supermarktontwikkeling zijn er nieuwe inzichten en nieuwe ontwikkelingen zoals de waterbergingsopgave en wordt gezocht naar een locatie voor de inpassing van een brouwerij, en woningen. Voor de openbare ruimte zijn er verschillende ideeën hoe om te gaan met parkeren en ontsluiting.

Allereerst is er eerst samen intern met de verschillende vakdisciplines van de gemeente aan de hand van 2 workshops nieuwe inzichten verkregen en ontwikkelingen op basis van de centrumvisie en het uitvoeringsprogramma in beeld gebracht.
Op basis daarvan bepalen we de scope van de centrumontwikkeling van Fijnaart.

Vaststelling centrumvisie Willemstad
De vaststelling van centrumvisie Willemstad wordt beoogd in Q1 2026 met daarbij een doorkijk naar de verschillende acties in het centrum van Willemstad.

Randvoorwaarden
Deze ambitie vergt een focus op de genoemde vier kernen, met aandacht voor behoud van bestaande voorzieningen in de kleinere kernen. Het realiseren van vitaliteit vraagt om betrokkenheid van ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners.
Daarnaast is het een duidelijke richting dat de huidige financiële afspraken worden verlengd voor de nieuwe bestuursperiode.

Risico’s
Vanuit Vitale Centra worden diverse ingrepen beoogd waarvoor ook investeringen door marktpartijen nodig zullen zijn. Het is zaak om partijen te verbinden aan onze doelen en te bezien tot welke afspraken voor het realiseren van projecten gekomen kan worden.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
- Oplevering herinrichting openbare ruimte centrum Klundert (fase 2 centrumplan)	■			
- Definitie deelprojecten centrumvisie Fijnaart		■	■	
- Realisatie deelprojecten centrumvisie Fijnaart	■	■		
- Uitwerking en realisatie herinrichting Bastion Groningen en Oostbeerverbinding	■	■	■	
- Aanpak Stadhuis Klundert		■	■	
- Definitie deelprojecten centrum Klundert	■	■		

Thema Toerisme

Ambitie

We willen de toeristische potentie van onze kernen benutten om meer bezoekers aan te trekken en hen meer van onze gemeente laten zien. We willen dat het ontwikkelen van onze toeristische potentie positieve spin-off genereert voor lokale ondernemers en meerwaarde toevoegt aan het gebied. We vinden het belangrijk dat ook onze eigen inwoners profijt hebben van een breder aanbod van toeristische voorzieningen en dat de toeristische ontwikkelingen bijdragen aan de brede welvaart van Moerdijk in zijn geheel.

Strategisch doel

- Het gemeentelijk aandeel in het toeristisch product Moerdijk is en blijft op orde.
- We benutten de toeristische potentie van het gebied op basis van de thema's en doelstellingen die in het programma toerisme zijn opgenomen.
- Ondernemers versterken en dragen bij aan de doorontwikkeling van het toeristisch product Moerdijk.
- We brengen samen met ondernemers het toeristisch product Moerdijk op een effectieve en inspirerende manier onder de aandacht van inwoners en bezoekers.

Effectindicatoren

- Aantal passagiers vaarverbindingen
- Aantal bezoekers Mauritshuis
- Aantal bezoekers website
- Resultaten marketingcampagne Visit Moerdijk

Nieuwe ontwikkelingen

Programma toerisme

In 2025 is het programma toerisme vastgesteld. Hierin zijn ambities en doelstellingen op verschillende thema's binnen het toeristisch werkveld opgenomen. We focussen op doorontwikkeling van het toeristisch product aan de hand van dit programma en het uitvoeringsprogramma dat hierbij hoort. Hier ligt onze prioriteit.

Regionale samenwerking

Naast het lokale programma toerisme zijn ook regionaal ambities en doelstellingen vastgesteld. Dit omdat bezoekers veelal over gemeentegrenzen heen kijken en meer een gebied bezoeken, maar ook omdat we meerwaarde voor het gebied creëren als we ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op een grotere schaal bekijken en (op)pakken. Er kan hierbij onder andere gedacht worden aan een samenwerking binnen West-Brabant en op thema de samenwerking binnen de Zuiderwaterlinie en de Stelling van Willemstad.

Transitie buitengebied

De agrarische sector (verbrede landbouw, nieuwe verdienmodellen) heeft veel potentie om een bijdrage aan het toeristisch product te leveren. Op deze manier kan de transitie van het buitengebied de beleving van het buitengebied versterken.

Randvoorwaarden

Er moet sprake zijn van een gebalanceerde toeristische ontwikkeling in relatie tot het wonen in een kern. Toerisme moet bijdragen aan de brede welvaart van Moerdijk. In het bijzonder voor Willemstad verdient dit de aandacht.

Risico's

Bij het door ontwikkelen van het toeristisch product Moerdijk versterken we de verbinding met lokale en regionale partners. Hierdoor zijn we nog steeds zelf aan zet, maar stellen we ons ook afhankelijker op naar derden. Dit kan versterkend werken voor de sector, maar brengt ook risico met zich mee.

Door samenwerkingen te intensiveren zijn we ook meer afhankelijk van onze partners in realisatie, planning en financiën. Een voorbeeld van deze afhankelijkheid is het operationeel hebben en houden van onze waterverbindingen.

Noodzakelijke werkzaamheden binnen onze vestingsteden kunnen ervoor zorgen dat bezoekersstromen naar ons toeristisch hart tijdelijk afnemen of voor hinder zorgen. Dit kan leiden tot een mindere beleving en de actualisatie van bebording vertragen.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Uitvoering geven aan het programma toerisme	■	■	■	■
• Toeristisch bebordingsplan Klundert fase 1 is gerealiseerd	■			
• Toeristisch bebordingsplan Klundert fase 2 is gerealiseerd		■		
• Toekomstbestendige invulling voor Fort de Hel is gerealiseerd	■			
• Invulling geven aan toeristisch informatiepunt Stadhuis Klundert	■			
• Samenhang Stelling van Willemstad versterken	■			
• Regionaal project Regioboost samen met ondernemers uitvoeren	■			
• Uitvoeren toeristische monitor		■		

Thema Arbeidsmarkt

Ambitie

We willen bijdragen aan een gezonde en duurzame arbeidsmarkt met voldoende en goed geschoold personeel voor ons bedrijfsleven, inclusief de agrarische sector. In samenwerking met ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden bouwen we aan een sterke, wendbare arbeidsmarkt, gericht op maatschappelijke transities zoals verduurzaming, digitalisering en de circulaire economie.

Strategisch doel

- Er is voldoende en goed gekwalificeerd personeel voor nieuwe en bestaande bedrijven.

Effectindicatoren

- Aantal openstaande vacatures
- Arbeidsparticipatie in Moerdijk
- Werkloosheidspercentage Moerdijk

Nieuwe ontwikkelingen

Kijkend naar de effectindicatoren:

- Eind Q2 2024 stonden er 16.680 vacatures open in West-Brabant
  Regio in Beeld 2024-2025 West-Brabant
- Relatie met 2026: dit grote aantal openstaande vacatures onderstreept de noodzaak van doelgerichte match- en scholingsprogramma's zoals leerpaden en kennishubs/hybride leeromgevingen.
- In 2024 lag de arbeidsparticipatie in Moerdijk op 74,5% – iets boven het regionale en landelijke gemiddelde (~73–74%) 4. Regionale arbeidsmarkt | CBS
- Relatie met 2026: ondernemers, onderwijs en overheid kan deze stevige basis benutten door focus op het begeleiden van mensen naar werk in samenwerking met het Regionaal Werkcentrum, inclusief jongeren, arbeidsmigranten en omscholers.
- Het werkloosheidspercentage daalde van 2,9% (2023) naar 2,8% (2024) www.werk.nl
- Relatie met 2026: arbeidsmarkt projecten versterken deze dalende trend door gerichte begeleiding, matchingsactiviteiten en opleidingsinitiatieven.

NXT Moerdijk: van project naar programma

Sinds de start in 2023 is NXT Moerdijk uitgegroeid tot een katalysator van samenwerking op het haven- en industrieterrein Moerdijk (HIM). Meer dan 40 bedrijven, diverse onderwijsinstellingen en publieke partners werken hier samen aan scholing, talentontwikkeling en innovatie. De realisatie van de gezamenlijke activiteitenagenda toont de praktische kracht van deze samenwerking.

De maatschappelijke opgaven op HIM – zoals arbeidsmarktkrapte, energietransitie en de toekomst van de chemiesector – vragen nu om een programmatische opschaling van NXT Moerdijk. In de periode 2025–2026 zetten we daarom in op zowel korte termijnacties (zoals loopbaanoriëntatie en leertrajecten) als lange termijninvesteringen (kennisinfrastructuur, hybride leeromgevingen en skillsontwikkeling).
Via een bestendige programma aanpak 2025-2026 stimuleren we:

- Structurele samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid;
- De vorming van een regionale kennishub / hybride leeromgeving op HIM;
- Aansluiting op relevante regionale, provinciale en Europese subsidieprogramma's, waarbij de Provincie Noord-Brabant ook een bijdrage beoogt van € 70.000 in 2025-2026;
- De positionering van Moerdijk als ontwikkelregio voor duurzaam werk.

Aansluiting bij regionale initiatieven

Een voorbeeld van de aansluiting bij regionale initiatieven is de intensivering van de samenwerking met het Regionaal Werkcentrum West-Brabant en de Human Capital Agenda nieuwe economie. Binnen een van de programmalijnen van het Regionaal Werkcentrum is de inzet op duurzame inzetbaarheid op bedrijventerreinen. Dit biedt een unieke kans ondernemers, onderwijs en overheid om de regionale impact te vergroten.
Door de afstemming van sectorale ontwikkelpaden en innovatieve leeromgevingen ontstaat er een natuurlijke aansluiting op de ambitie voor een hybride leeromgeving/ campus. Moerdijk kan hiermee een voorbeeldregio worden waar werk, leren en ontwikkelen hand in hand gaan op een locatie.

Subsidiestrategie

Door cofinanciering met bedrijven (in de vorm van tijd en opleidingen) en een beoogde bijdrage van € 70.000 vanuit

de Provincie Noord-Brabant wordt de gemeentelijke investering versterkt en wordt publieke en private betrokkenheid gemaximaliseerd. Dit benutten we als vliegwiel voor andere subsidies, zoals de SLIM-regeling en het Just Transition Fund (JTF).

De aanvraag voor aanvullende subsidies vraagt organisatiekracht en een inhoudelijk en samenhangend verhaal. Een goed voorbereide aanvraag met brede betrokkenheid verhoogt de kans op succes én zorgt voor versnelling van duurzame arbeidsmarktontwikkelingen in de regio. Hier wordt in 2025 en 2026 verder op ingezet in de vorm van passende subsidieaanvragen.

Randvoorwaarden

- Onderwijsinstellingen en bedrijven blijven bereid flexibel in te spelen op gezamenlijke leer- en ontwikkelbehoeften.
- Structurele betrokkenheid van ondernemers, onderwijs en overheid is vereist voor duurzame en wendbare arbeidsmarkt.
- De beschikbaarheid van regionale cofinanciering en subsidies (zoals SLIM en JTF) bepaalt in sterke mate het groeipotentieel van de arbeidsmarkt.
- Er dient een goede balans te zijn tussen de werkgelegenheid en de beschikbare werknemers inclusief daarbij behorende huisvesting.

Risico's

- Aanhoudende druk op bedrijven door personeelstekorten en verduurzamingsopgaven kan de betrokkenheid van werkgevers beperken.
- Zonder programmatische borging dreigt versnippering van opgebouwde samenwerkingen na 2026.
- De slagingskans van subsidieaanvragen hangt sterk af van regionale samenwerking aansluiting bij de beleidsagenda's van hogere overheden en de concrete vraagstelling vanuit het bedrijfsleven en betrokkenheid/ bereidheid van onderwijsinstellingen.
- Huisvestingsmogelijkheden voor (internationale) werknemers.

Prestaties

- Doorontwikkeling van de bestaande NXT Moerdijk-app: we verkennen de haalbaarheid voor uitbreiding van de app van een oriënterend hulpmiddel voor loopbaanvragen naar een hybride leeromgeving/online campus waar werkenden en studenten kunnen leren en ontwikkelen.
- Lancering sectorgerichte leerpaden: er worden nieuwe leertrajecten gestart die inspelen op sectorale behoeften, zoals het ontwikkelen van taal, maar ook opleidingen in de sectoren procestechniek/chemie en logistiek.
- Structurele loopbaanoriëntatie activiteiten: in samenwerking met onderwijsinstellingen en ondernemers worden vanaf 2026-2027 jaarlijks terugkerende oriëntatiedagen, bedrijfsbezoeken en workshops georganiseerd.
- Uitbouw van het netwerk naar een hybride leeromgeving/campus van NXT Moerdijk: we bouwen uit als verbindend platform waar kennisontwikkeling, innovatie en doelgroep benadering samenkomen.
- Voorbereiding subsidie aanvraag 2026-2029: we stellen gezamenlijk met bedrijven en publieke partners een sterke subsidie aanvraag op, inclusief een sluitende cofinanciering.

Thema Vestigingsklimaat

Ambitie

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is van groot belang om onze bovenregionale economische positie te behouden en te versterken en in te zetten ter verbetering van de leefbaarheid in Moerdijk. We bieden goede ondernemersdienstverlening (online en offline) waarbij we gericht verbinden op het realiseren van economische en maatschappelijke meerwaarde. In het bijzonder zijn er ambities voor het vestigingsklimaat op bedrijventerreinen en in het buitengebied,

Bedrijventerreinen

Een belangrijk fundament om in de toekomst te kunnen beschikken over waardevolle en duurzame bedrijventerreinen, is het opstellen van een actuele visie en werkagenda voor de Moerdijkse bedrijventerreinen. De laatste vastgestelde visie op de lokale bedrijventerreinen dateert uit 2010. Deze visie gaf een doorkijk tot 2020, waardoor actualisatie gewenst is. De afgelopen 15 jaar is de economie en arbeidsmarkt – maar bijvoorbeeld ook de kijk op ontwikkelingen zoals circulariteit, energie en klimaatadaptatie – immers sterk veranderd.
De ambitie: een visie die past bij onze Moerdijkse bedrijventerreinen, aansluit bij de vraagstukken van nu en adaptief is. We zetten in deze visie de algemene koers richting 2040 uit en belichten diverse accenten per bedrijventerrein. Immers, elk bedrijventerrein heeft eigen accenten en opgaven. Concreet geeft deze visie richting aan de beoogde koers voor op onze bedrijventerreinen. Daarbij hebben we aandacht voor de uitwerking en acties op diverse thematieken. Welke kansen en knelpunten zijn er per terrein en hoe kunnen we deze verzilveren of wegnemen.

Buitengebied

De ruimtedruk op het omvangrijke buitengebied van Moerdijk neemt nog steeds toe. De energie-, voedsel- en grondstoffentransities, landelijke en provinciale regels vroegen en vragen om een antwoord. Met daarnaast opgaven als de autonome veranderingen binnen de agrarische sector, de klimaatopgaven en uitdagingen en ambities wat betreft mobiliteit, wonen en recreatie. De powerportopgave landt grotendeels in het buitengebied. Hoe kunnen we nieuwe kansen creëren om het buitengebied optimaal te gebruiken en te beleven met behoud van het landelijk, agrarisch karakter? Daarbij wordt gekeken naar ondernemerskansen en verbrede landbouw in de balans tussen natuur, agrarisch en recreatief gebruik van het buitengebied. De komende jaren werken we daarom actief aan een groen, duurzaam, veilig en beleefbaar buitengebied. Daarmee ondersteunen we ook de regionale ambities om te groeien naar een circulair, innovatief en plantaardig West-Brabant.

Strategisch doel

- We faciliteren ondernemers in aansluiting op hun behoeften en stimuleren het realiseren van economische en maatschappelijke meerwaarde en samenwerking tussen ondernemers onderling.
- We zoeken een goede balans tussen het type werkgelegenheid en het aanbod van beschikbare werknemers inclusief daarbij behorende huisvesting en aantrekkelijke leefomgeving.

Bedrijventerreinen

- We beschikken over schone, veilige en duurzame bedrijventerreinen met voldoende ruimte voor ontwikkeling.
- Onze bedrijventerreinen zijn goed en op een duurzame wijze te bereiken voor zowel het personenvervoer (fiets, deelmobiliteit, OV en auto) als het goederenvervoer (spoor, buis, water en weg).

Buitengebied

- We faciliteren agrarisch ondernemers in aansluiting hun behoeften en stimuleren en ondersteunen hen in de transitie van het landelijk gebied;
- We zoeken naar een balans tussen natuur, agrarisch en recreatief gebruik van het buitengebied met behoud van het agrarische, landelijke karakter.
- We benutten ondernemerskansen binnen de transitie en stimuleren de realisatie van maatschappelijke en economische meerwaarde;
- We stimuleren samenwerking van de sector met de lokale overheid en binnen regionale samenwerkingsverbanden;
- We geven samen met de sector invulling in de regionale ambities rond de plantbased economie.

Effectindicatoren

- Ontwikkelingen aantal bedrijfsvestigingen
- Engagement rate versus benchmark (online betrokkenheid van volgers t.o.v. gemiddeld bij gemeenten) social: doorlikken op links social media
- Ontwikkeling van het aantal volgers Facebook – LinkedIn-gemeente
- Ontwikkeling online bereik van de doelgroep lokale ondernemers
- Reizigersaantallen OV havengebied Moerdijk

Nieuwe ontwikkelingen

Verbetering van OV en fietsnetwerken in West-Brabant én Moerdijk

Sinds juli 2025 is het busvervoer in West-Brabant aanzienlijk uitgebreid dankzij de nieuwe concessie van vervoersbedrijf Arriva. Dit zal resulteren in meer dan 10% extra busvervoer in de regio, wat niet enkel de bereikbaarheid, maar ook de leefbaarheid en toegang tot voorzieningen zal verbeteren, ook in onze gemeente. Een belangrijk onderdeel van deze uitbreiding voor onze gemeente is een nieuwe, dedicated buslijn van station Lage Zwaluwe naar LPM en het havengebied. Dit hele gebied is daardoor ontsloten door het openbaar vervoer, wat zowel werknemers als bedrijven ten goede komt.

Daarnaast zetten we als gemeente, samen met de regio en provincie, in op een opwaardering van de reguliere busverbinding tussen Zevenbergen en Breda (en vice versa) naar een Hoogwaardige OV verbinding (HOV). Daarbij spelen we in op een opschaling in frequentie, grotere bussen en een zo direct mogelijke verbinding. Ook willen we als gemeente inspelen op een betere bereikbaarheid van woon-werklocaties op het havengebied en LPM per fiets. Het bestaande fietstracé tussen Breda-Zevenbergen wordt doorgetrokken tot het havengebied en dorp Moerdijk. Vanuit de provincie krijgen we hiervoor cofinanciering van ca. €3,5 mln.

Vaststellen mobiliteitsprogramma

Het mobiliteitsprogramma wordt een document dat op diverse niveaus enerzijds richting geeft aan en anderzijds leidend is voor de te maken keuzes op verkeer(s) (veiligheid), bereikbaarheid en mobiliteit. Het document geeft op strategisch niveau een doorkijk naar waar we willen staan als gemeente op verkeer, bereikbaarheid en mobiliteit in 2040-2050 en vooral waarom. Hierbij heeft het een sterke connectie met ons vestigingsklimaat. Op tactisch niveau wordt voornamelijk ingegaan op hoe we daar als gemeente willen komen. Op operationeel niveau volgt uiteindelijk vooral wat er nodig is om hiertoe te komen. Dit zullen vaak uitvoeringsprogramma's c.q. projecten zijn in de openbare ruimte, voortvloeiend uit het mobiliteitsprogramma.

Opstellen programma lokale bedrijventerreinen

In 2025 is de visie op de lokale bedrijventerreinen vastgesteld door de gemeenteraad van Moerdijk. In deze visie is voor de bedrijventerreinen (met uitzondering van het Haven- en industriegebied en het Logistiek Park) een duidelijke stip op de horizon gezet voor de lokale bedrijventerreinen in 2040. Op diverse thema's zoals beter benutten/intensiveren, verduurzaming, bereikbaarheid en veiligheid is per terrein een koers uitgezet. We gaan nu deze koers op de lokale bedrijventerreinen graag concretiseren. Dit programma staat niet op zichzelf, het heeft onder meer sterke raakvlakken met het Programma aanpak 'vitale centra'.

Werkprogramma buitengebied

De beoogde transitie van het landelijk gebied, het toekomstbestendig maken, kan alleen worden bereikt als opgaven in samenhang opgepakt worden en elkaar (kunnen) versterken. Niet alleen fysieke opgaven maar ook stappen in de manier van werken: in de geest van de Omgevingswet én in contact met de omgeving. Met de veelheid aan ambities voor het landelijk gebied is de transitie van dat gebied een complexe opgave. De ambities voor het buitengebied worden in 2026 vertaald naar een werkprogramma buitengebied. Het werkprogramma vormt de opmaat naar een programma (transitie) buitengebied en voorziet in een aanpak om in de komende jaren de complexe puzzel voor het landelijk gebied duurzaam te leggen en handelingsperspectieven te bieden. Hiermee krijgt het landelijk gebied een volwaardige plek binnen de gemeente Moerdijk. Dit naast de (bestaande) programma's vitale centra, bedrijventerreinen en toerisme.

Randvoorwaarden

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëren we niet alleen. Dit is het product van samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs, inwoners en regionale partners. Hieronder zijn een aantal randvoorwaarden voor een goed en toekomstbestendig vestigingsklimaat opgenomen:

- Goede bereikbaarheid
- Goed functionerende arbeidsmarkt waar vraag en aanbod op elkaar aansluiten
- Organisatiegraad van ondernemers

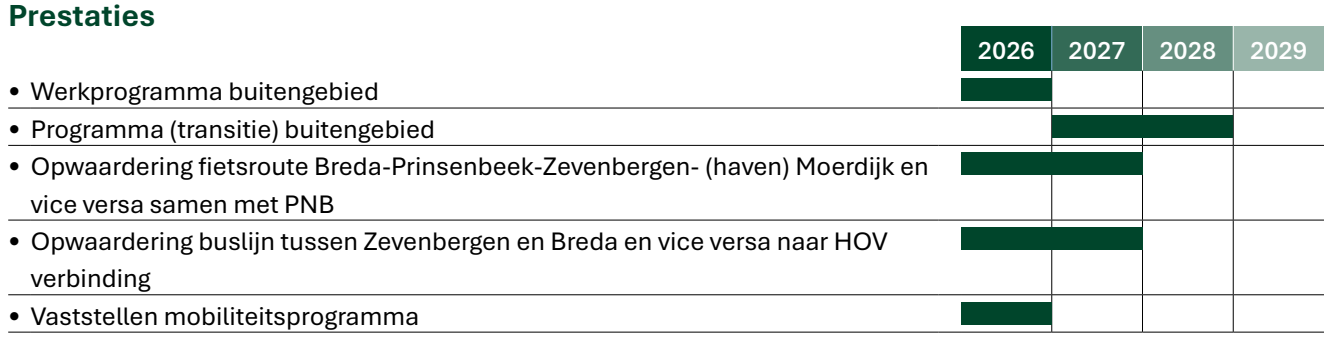
- Goede positionering in de regio is belangrijk om goede afspraken met provincie en/of Rijk te kunnen maken en geeft betere mogelijkheden op cofinanciering
- Aanwezigheid van voldoende voorzieningen voor (internationale) werknemers, zoals bijvoorbeeld passende huisvesting

Risico's

Voor veel randvoorwaarden zijn ook risico's te benoemen en hieronder gaan we vooral in op de risico's waar we als Moerdijk minder invloed op hebben of extra aandacht voor vragen:

- De schaarste op het elektriciteitsnet en de stikstofproblematiek vormen een belemmering voor de nieuwvestiging van bedrijven en de doorontwikkeling en verduurzaming van zittende bedrijven.
- Schaarste aan lokale werknemers en aan huisvestingsmogelijkheden voor internationale werknemers.
- Voor nieuwvestigers op het havenindustriegebied Moerdijk is geluidsruimte een belemmerende factor.
- Het ontbreken van organisatiegraad van ondernemers op onze bedrijventerreinen is een risico voor het behalen van grote opgaven en de doelstellingen zoals op het gebied van verduurzaming en circulaire economie.
- De bereikbaarheid van onze gemeente en ons haven- en industrieterrein staat de komende jaren onder druk door werkzaamheden aan onder andere rijkswegen.
- Het uitblijven van duidelijkheid over grote opgaven zoals stikstofproblematiek, circulaire economie, duurzaamheid etc. vanuit de Rijksoverheid.

Prestaties

Thema Veiligheid

Ambitie

We willen criminaliteit en overlast in de verschillende kernen tegengaan en daarnaast de veiligheid van en voor inwoners versterken. We willen een extra slag maken op het gebied van fysieke veiligheid en ondermijnende criminaliteit, waarbij we de regierol van en de positie in het veiligheidsnetwerk van de gemeente versterken.

Strategisch doel

- We bestrijden integraal sociale en fysieke veiligheidsrisico's en georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit.

Effectindicatoren

- Aantal uitgevoerde actiedagen
- Aantal uitgevoerde adhoc controles
- Aantal meldingen/ signalen via diverse kanalen
- Aantal casussen sociale veiligheid
- Inzet bevoegdheden/ opgelegde maatregelen Opiumwet en Wet aanpak woonoverlast
- Uitgevoerde aanbevelingen Port of Moerdijk veiliger

Nieuwe ontwikkelingen

Wet aanpak woonoverlast

De wet aanpak woonoverlast geeft gemeenten meer bevoegdheden om woonoverlast aan te pakken. In 2025 zijn de werkprocessen hiervoor ingericht en vanaf 2026 wordt deze wet actief toegepast binnen de gemeente.

Persoonsgerichte aanpak

Complexe overlast- en veiligheidszaken pakken we integraal op met partners zoals politie, woningcorporaties en jeugd- en zorginstanties. In het veiligheidsoverleg stemmen we maatregelen af zodat inwoners waar nodig snel en gecoördineerd geholpen kunnen worden. Dit voorkomt escalatie en versterkt rust, vertrouwen en samenhang in de wijk.

Weerbaarheid

Verschillende oorzaken zoals klimaatverandering en militaire dreiging vragen om een toename in weerbaarheid en veerkracht van inwoners en ondernemers. De gemeente Moerdijk zet in op het vergroten van deze weerbaarheid in samenwerking met de interne organisatie en externe partners zoals

de veiligheidsregio, inwoners en maatschappelijke organisaties. De focus hierbij ligt op fysieke, digitale en sociale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de interne organisatie. In 2026 organiseren we trainingen en informatiebijeenkomsten voor de inwoners van de gemeente Moerdijk voor om het veiligheidsgevoel in de samenleving te vergroten.

Port Of Moerdijk nog Veiliger

In 2025 is het beleidsprogramma "Port of Moerdijk nog Veiliger" vastgesteld. Dit programma loopt door tot 2030 en is erop gericht om de veiligheid binnen het haven- en industrieterrein en logistiek park te vergroten. In 2026 wordt een start gemaakt met de uitvoering van dit programma, dit wordt integraal met de betrokken partners opgepakt.

Informatieknooppunt

In 2025 is er een start gemaakt met het gestructureerd verzamelen van data aan de hand van uitgevoerde controles, signalen en waarnemingen. Deze data worden nu op verschillende plaatsen geregistreerd of bewaard en kunnen nog niet goed aan elkaar gekoppeld worden. In 2026 wordt uitgezocht op welke manier er gegevens aan elkaar gekoppeld kunnen worden en welke gegevens (organisatiebreed) er gebruikt en uitgewisseld mogen worden.

Regionale samenwerking

Verschillende nieuwe ontwikkelingen worden regionaal opgepakt, vaak in werkgroepen. Op deze manier stemmen we beleid en uitvoering op elkaar af en door zaken gezamenlijk op te pakken kunnen we de capaciteit op meerdere onderdelen inzetten. In 2026 worden verschillende nieuwe zaken regionaal opgepakt zoals de regionale aanbesteding flexibel cameratoezicht en de Wet Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Terroristische Activiteiten (Wet PARTA).

Risico's

- Een aantal zaken worden regionaal opgepakt door middel van deelname in werkgroepen. Als deze werkgroepen, om verschillende redenen, niet goed functioneren dan bestaat het risico op onvoldoende of niet presteren in 2026.
- Voor verschillende taken en prestaties zijn we afhankelijk van externe partners zoals de veiligheidsregio en politie. Als de capaciteit ontbreekt bij deze partners kunnen niet alle prestaties uitgevoerd worden.

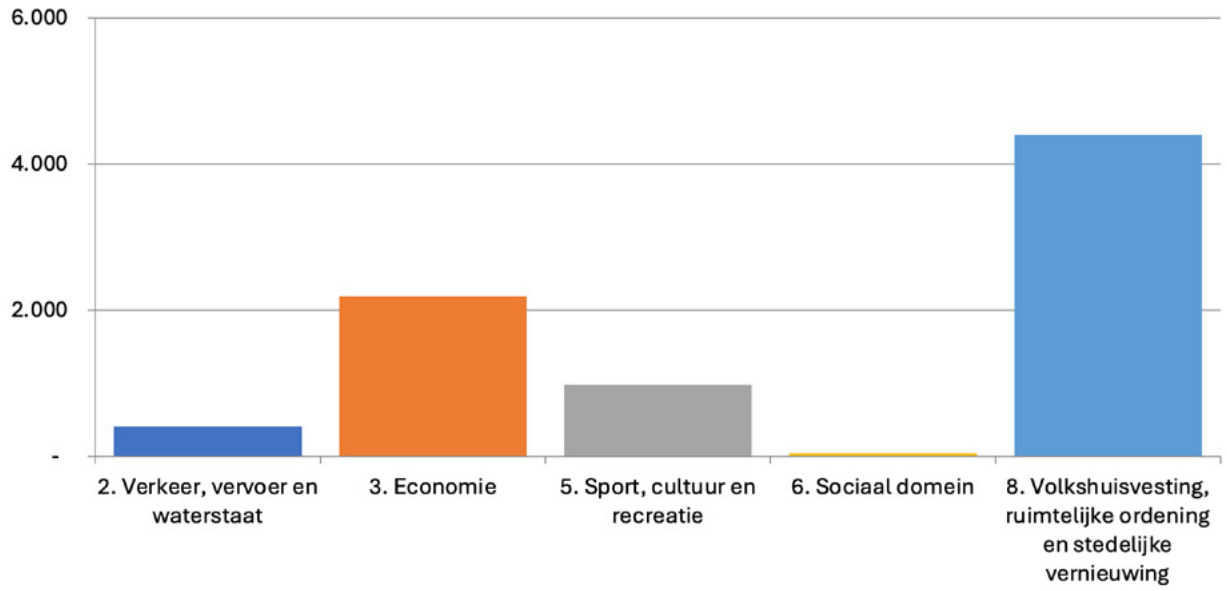
Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Inzet op awareness	■	■		
• Uitvoering geven aan "Port of Moerdijk nog Veiliger"	■	■	■	■
• 10 actiedagen op aanpak ondermijning	■			
• Presentatie voor de gemeenteraad over de vormen van ondermijning en de kwetsbare rol van de gemeenteraad daarbij	■			
• Oriëntatie informatieknooppunt	■			
• Digitale en fysieke campagne in samenwerking met M. (Meld Misdaad Anoniem) in het kader van de meldingsbereidheid	■			
• Actief inzetten Wet aanpak woonoverlast	■			
• 100 adhoc controles naar aanleiding van meldingen, signalen of eigen bevindingen	■			
• Verkenning op regionale samenwerking op het gebied van jeugdcriminaliteit en mogelijk een jeugdconvenant	■			
• Weerbaarheid burgers en ondernemers vergroten, opstellen plan van aanpak	■			

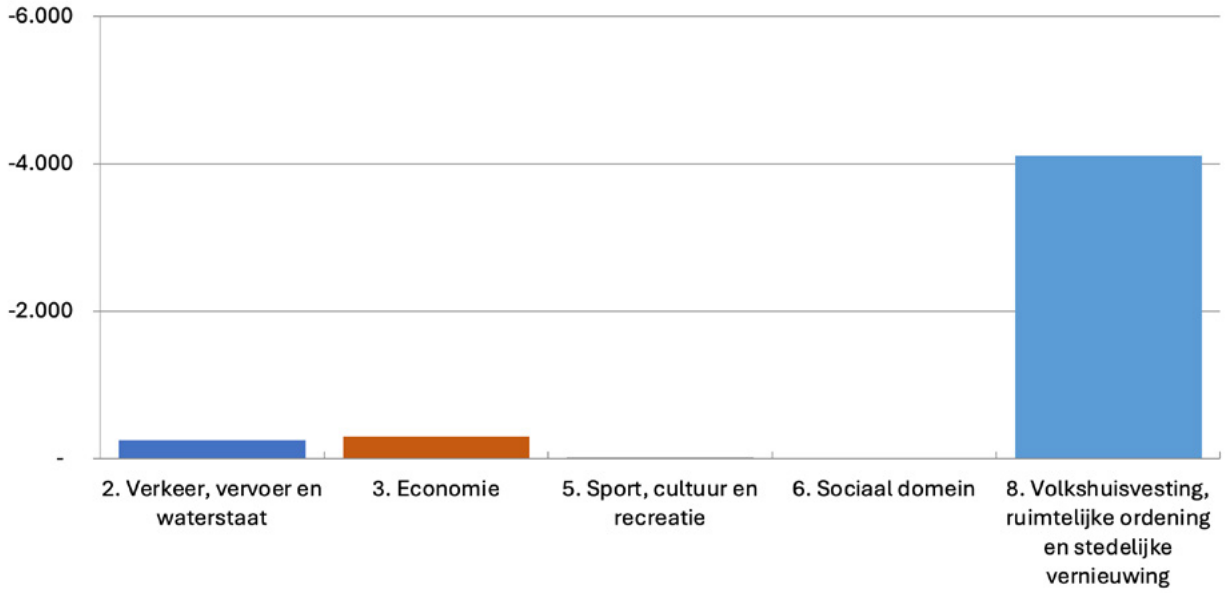
Lasten en baten 2026

bedragen x € 1.000

Lasten: € 8.020

Baten: € 4.688

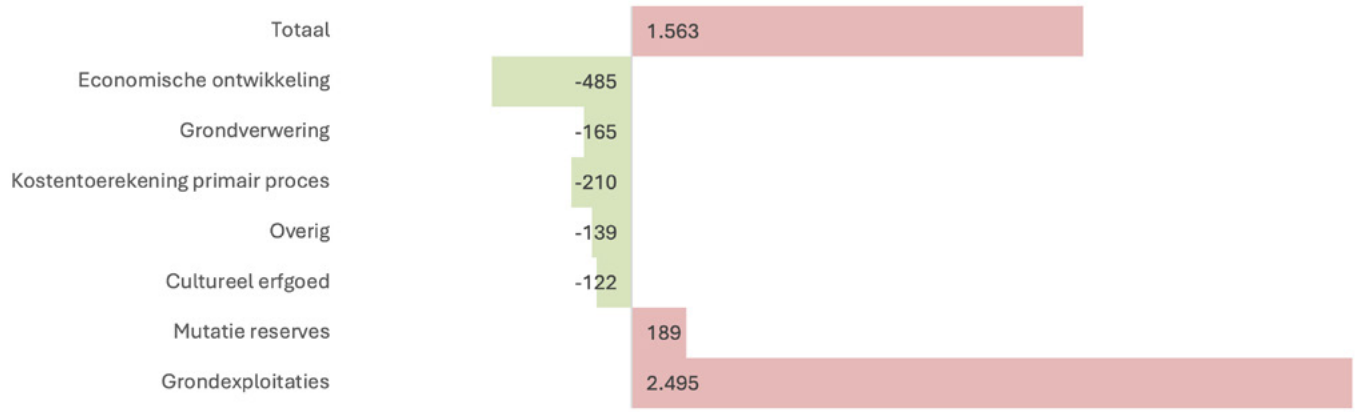
Overzicht taakvelden

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	**415**	**-231**	**184**	**408**	**-251**	**157**	**282**	**577**	**570**
2.3 Recreatieve havens	185	-205	-20	179	-205	-26	-28	-29	-29
2.4 Economische havens en waterwegen	229	-26	203	229	-46	183	310	606	599
3. Economie	**2.839**	**-281**	**2.557**	**2.189**	**-302**	**1.887**	**1.850**	**1.851**	**1.641**
3.1 Economische ontwikkeling	1.735	-	1.735	1.196	-	1.196	1.008	1.012	1.006
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	410	-	410	361	-	361	515	512	308
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	213	-33	180	156	-33	123	122	121	121
3.4 Economische promotie	480	-248	232	476	-270	206	206	206	206
5. Sport, cultuur en recreatie	**1.103**	**-20**	**1.084**	**978**	**-17**	**961**	**1.021**	**1.016**	**1.011**
5.4 Musea	39	-	39	40	-	40	40	40	40
5.5 Cultureelerfgoed	1.065	-20	1.045	938	-17	921	980	976	970
6. Sociaal domein	**68**	**-5**	**63**	**43**	**-5**	**38**	**38**	**38**	**38**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18	-5	13	20	-5	15	15	15	15
6.5 Arbeidsparticipatie	50	-	50	24	-	24	24	24	24
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**11.712**	**-13.642**	**-1.930**	**4.402**	**-4.113**	**289**	**397**	**480**	**462**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerr)	11.712	-13.642	-1.930	4.402	-4.113	289	397	480	462
Saldo baten en lasten	**16.137**	**-14.179**	**1.958**	**8.020**	**-4.688**	**3.332**	**3.588**	**3.962**	**3.722**
0.10 Mutaties reserves	755	-1.011	-255	153	-219	-66	-197	-395	-195
Resultaat na bestemming	**16.892**	**-15.190**	**1.703**	**8.173**	**-4.907**	**3.266**	**3.392**	**3.567**	**3.527**

Analyse Programma 3

Baten en Lasten Programma 3 (Cijfers x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjarenbegroting 2027	2028	2029
Totaal Lasten	4.576	16.137	8.020	27.964	16.277	15.073
Totaal Baten	-6.657	-14.179	-4.688	-24.376	-12.315	-11.351
Resultaat voor bestemming	-2.081	1.958	3.332	3.588	3.962	3.722
Storting in reserves	6.927	755	153	23	23	23
Onttrekking aan reserves	-3.539	-1.011	-219	-219	-418	-218
Resultaat na bestemming	1.307	1.703	3.266	3.392	3.567	3.527
Verschil t.o.v. 2025			1.563			

Samenvatting verschillen t.o.v. 2025

Het verschil op programma 3 tussen het begrote resultaat (na bestemming) in 2026 ten opzichte van 2025 bedraagt € 1,6 miljoen nadelig. Ten opzichte van de totale lasten binnen dit programma is dat een afwijking van 10%.

Ten opzichte van 2025 zijn de totale lasten binnen dit programma met ca. € 8,2 miljoen gedaald terwijl de opbrengsten met ca. € 9 miljoen zijn gedaald. Verder wordt per saldo ca. € 0,2 miljoen minder uit de reserves onttrokken. De grote fluctuatie in de jaarlijkse lasten en baten binnen dit programma kunnen verklaard worden doordat de grondexploitaties binnen dit programma worden verantwoord. De grondexploitaties hebben per definitie een dynamisch karakter, waarbij de jaarlijkse baten (o.a. grondverkopen) en lasten (o.a. bouw-en woonrijp maken) per jaar sterk kunnen fluctueren.

Nadere toelichting verschillen

In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen, waarbij:
- In de kolom V/N is aangegeven of het een voordeel of een nadeel betreft;
- In de kolom % de relatieve afwijking ten opzichte van de omvang van het betreffende budget in 2025 is weergegeven.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Economische ontwikkeling	-485	-46%	V	De lasten vallen in 2026 lager uit doordat in 2025 nog incidentele budgetten beschikbaar zijn gesteld t.b.v. Powerport (€ 289.000 V) en stedelijke regio's (€ 242.000 V)

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Grondverwering	-165	-64%	V	In 2025 is er extra incidenteel budget toegekend voor strategische grondaankopen (€ 190.000 V). Daartegenover zijn er teruglopende huuropbrengsten (€ 25.000 N).
Kosten-toerekening primair proces	-210	-14%	V	De loonkosten en andere indirecte kosten van de primaire afdelingen worden op basis van de verwachte urenbesteding toegerekend aan de diverse programma's en taakvelden van de gemeente. Per saldo heeft deze verdeling geen invloed op het begrotingsresultaat. Aan programma 3 worden ten opzichte van 2025 minder primaire kosten toegerekend.
Cultureel erfgoed	-122	-12%	V	Allereerst vallen de kapitaallasten in 2026 lager uit (€ 62.000 V). Dit is een combinatie van lagere afschrijvingen en lagere rente. Voor het component rente wordt dit veroorzaakt door een lagere renteomslag, 2,5% voor 2026 t.o.v. 2,7% in 2025, die toegerekend wordt aan investeringen. Daarnaast is conform het in de kadernota (raadsvergadering 3 juli 2025) benoemde actiepunt om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijvingslasten van een aantal investeringen in een later jaar zijn geraamd. Daarnaast is een voordeel ontstaan m.b.t. de wettelijk verplichte toerekening van directe personeelskosten aan investeringen. Doordat ambtelijke uren aan investeringen worden toegerekend, levert dit in het betreffende jaar een voordeel op met daartegenover op termijn hogere kapitaallasten (die voortkomen uit hogere investeringen). De ramingen zijn op basis van de actuele investeringsverwachtingen geactualiseerd. Vooral in 2026 valt de verwachte urentoerekening m.b.t. Fort Sabina hoger uit, wat een voordelig effect heeft (€ 44.000 V)
Mutatie reserves	189	25%	N	Reservemutaties hebben een incidenteel karakter en kunnen per jaar dan ook verschillen. Zo is in 2025 een storting van € 636.000 begroot in de reserve Bovenwijks op basis van de verwachte bijdrage vanuit ontwikkelaars t.b.v. deze reserve. Daarnaast is in 2025 een ontrekking van € 340.000 begroot uit de reserve strategische verwerving i.v.m. kosten grondverwervingen. Verder is bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024 besloten om ten behoeve van de voortgang van een aantal overlopende zaken vanuit 2024 naar 2025 diverse budgetten opnieuw beschikbaar te stellen. Binnen programma 3 betreft dit € 419.000, wat voornamelijk betrekking heeft op uitgaven m.b.t. Powerport (€ 289.000) en de stedelijke regio's (€ 90.000). Voor een volledig overzicht van de incidentele reservemutaties die in de begroting 2026 zijn verwerkt wordt verwezen naar het overzicht incidentele baten en lasten. Daarnaast zijn de structurele reservemutaties terug te vinden in de bijlage. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het muteren van reserves een raadsbevoegdheid is. Aan alle reservemutaties ligt dan ook ten alle tijde een raadsbesluit ten grondslag.
Grond-exploitaties	2.495	23%	N	De grondexploitaties hebben een dynamisch karakter waarbij ontwikelingen binnen de grondexploitaties forse effect kunnen hebben in de vorm van bijv. tussentijdse winstneming of het bijstellen van de benodigde verliesvoorzieningen. De jaarlijkse baten en lasten kunnen dan ook flink fluctueren. Dit is dan ook de reden dat deze baten en lasten als incidenteel worden aangemerkt. Hierbij moet worden opgemerkt dat het resultaat van de grondexploitaties in een bepaald jaar niet altijd een accuraat beeld geeft van de totale winstgevendheid van een grondexploitatie over de volledige looptijd. Tussentijdse winstnemingen hebben bijvoorbeeld een effect op het huidige jaar maar dat hoeft niet te betekenen dat de totale resultaten daarmee ook direct wijzigen. Voor een nader inzicht in de totale (verwachte) resultaten per grondexploitatie wordt daarom verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Overig	-139	-	V	Diverse kleinere verschillen (< € 50.000).
Totaal	**1.563**	**10%**	**N**	

Verbonden Partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen “Economie als versneller voor een vitaal Moerdijk” leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Havenschap Moerdijk
- Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant (WVS-groep)
- Werkplein Hart van West-Brabant
- BV REWIN West-Brabant
- NV Havenbedrijf Moerdijk

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de paragraaf ‘Verbonden Partijen’.

Ondersteuning voor mensen die het écht nodig hebben

Ambitie

Gemeente Moerdijk staat voor goede, betaalbare en beschikbare zorg en ondersteuning voor de kinderen, jongeren, volwassenen en senioren die het écht nodig hebben. Soms is dat een duwtje in de rug, soms intensieve hulp. Wij bieden onze inwoners hulp op de leefgebieden opvoeden en opgroeien, onderwijs, gezondheid, veiligheid, dagelijks leven, financiën, wonen, mobiliteit en sociale participatie.

Gemeente Moerdijk wil een inclusieve gemeente zijn waar iedereen meedoet, ongeacht culturele achtergrond, gender, leeftijd of beperkingen.

Het vertrekpunt bij onze ondersteuning is altijd ‘licht waar mogelijk, zwaar waar nodig'. Lichte hulp is niet zo ingrijpend voor mensen, het normale leven gaat zoveel mogelijk gewoon door en de kosten voor deze ondersteuning zijn geringer. De gespecialiseerde ondersteuning voor mensen die dat echt nodig hebben, moeten we kunnen blijven leveren en kunnen blijven betalen. Deze is gericht op het individu, maar om deze ondersteuning duurzaam te kunnen borgen is het nodig om ook aandacht te hebben voor het netwerk rondom het individu en de ondersteuning meer te verschuiven van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid.

Programmatische aanpak Sociaal Domein

De uitgangspunten, inzichten en kansen, zoals geformuleerd in de scan Mens & Maatschappij krijgen invulling via een programmatische aanpak. Hierbij is een aantal opgaven benoemd, die in samenhang met elkaar uitgewerkt worden. Deze zijn ingegeven door landelijke ontwikkelingen en lokale vraagstukken. Voorbeelden van deze opgaven zijn de vorming van Stevige Lokale teams, implementatie van OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving), Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming.

We richten ons op een leefomgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien in een veilige en kansrijke omgeving en waar inwoners en betrokken informele en formele samenwerkingspartners hun eigen verantwoordelijkheid nemen om zelfredzaam en samenredzaam te zijn en te blijven. We maken hierbij een beweging van individuele naar collectieve preventie en zetten in op het versterken van de sociale basis.

Deze versterking wordt niet opgelegd door de gemeente, maar samen met en door de inwoners. Een wijkgerichte aanpak, dicht bij de inwoners zelf georganiseerd en zo normaal mogelijk. We faciliteren de versterking van de sociale basis hetgeen bijdraagt aan wijken waar men naar elkaar omziet en iedereen mee mag doen.

In 2026 zetten we de structurele implementatie van het inclusiebeleid voort, met als doel een gemeente waarin iedereen mee kan doen, ongeacht achtergrond, leeftijd, gender of beperking. We investeren de beschikbare middelen in een werkgroep die inclusie borgt in onze organisatie en uitvoering. De focus ligt op blijvende bewustwording, procesoptimalisatie en verbetering van toegankelijkheid. Hiermee dragen we met ons inclusiviteitbeleid bij aan het versterken we de sociale basis in alle kernen van Moerdijk.

Programmatische aanpak Nieuwkomers

Eind 2025 is het programmaplan Nieuwkomers met strategische lange termijndoelen opgesteld, deze zijn verder uitgewerkt in richtinggevende doelen. Drie pijlers vormen de basis van het programmaplan: functionele integratie, normatieve integratie en emotionele integratie. Deze programmatische aanpak draagt bij aan het realiseren van de ambitie zoals opgenomen in het bestuursakkoord: "Arbeidsmigranten, vluchtelingen (Oekraïners) en statushouders zien wij als nieuwe inwoners van Moerdijk. We willen deze doelgroepen behouden en ervoor zorgen dat ze zich welkom voelen en een vast onderdeel van onze samenleving gaan uitmaken”. Uitgangspunten van de programmatische aanpak zijn leren, samen en actiegericht. De werkwijze is gericht op het versterken van de bestaande infrastructuur en de samenwerking met partners om zo de integratie van nieuwkomers te stimuleren. De gemeente is eigenaar,

versterker en verbinder. Vanuit het programma wordt in 2026 met de interne en externe betrokkenen een werkagenda opgesteld die wordt opgebouwd uit drie actielijnen: functioneel, emotioneel en normatief.

De uitwerking van het programmaplan is bepalend voor de structurele en incidentele middelen die de komende jaren nodig zijn – zowel qua personele inzet als voor de uitvoering van projecten en initiatieven die bijdragen aan het realiseren van de programmadoelstellingen. Over het programmaplan vindt in het vierde kwartaal van 2025 separate besluitvorming plaats in de Raad. Ook in de periode 2026 en 2027 is er een programmamanager nieuwkomers die de uitvoering van het programma in goede banen kan leiden. Doel is om de opgaven per 2028 terug te plaatsen in de lijn.

Ontwikkelingen Nieuwkomers

De richtlijn tijdelijke bescherming Oekraïense ontheemden is verlengd tot 4 maart 2027. De verwachting is dat na die periode de RTB niet nogmaals verlengd wordt en dat er een andere oplossing moet komen voor het verblijf van Oekraïense ontheemden in Nederland. Die oplossing wordt in Europees verband gezocht. Als dit niet mogelijk blijkt zal Nederland een Nationale terugval optie moeten ontwikkelen. 2026 zal in het teken staan van het voorbereiden van de verandering van de status van de Oekraïense ontheemden en wat dit op alle leefgebieden met zich meebrengt: wonen, werk en vangnet, onderwijs en integratie, zorg. Onduidelijkheid over hun definitieve status gecombineerd met het voortduren van de oorlog zorgt voor steeds meer psychische problemen bij Oekraïense ontheemden. Het bieden van passende psychologische zorg is een speerpunt in 2026.

Hoe de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders zich in 2026 en verder gaat ontwikkelen is onduidelijk. Vanaf het moment van huisvesten in de gemeente start de inburgeringsplicht. Moerdijk moet zo'n 80 tot 100 statushouders per jaar huisvesten. De minister heeft vanuit het hoofdlijnenakkoord van het (demissionaire) kabinet de opdracht meegekregen om de situatie van statushouders ten aanzien van andere woningzoekenden te normaliseren. Daarvoor is een wetsvoorstel aan de Raad van State aangeboden wat gemeenten verbiedt om statushouders met voorrang te huisvesten enkel op grond dat zij statushouder zijn. Op andere urgentiegronden, zoals medische urgentie, zou voorrang verlenen nog wel mogelijk blijven. Bij de behandeling van een ander wetsvoorstel, de Wet versterking Regie Volkshuisvesting, is het amendement Mooiman aangenomen wat gemeenten verbiedt om vreemdelingen, waaronder statushouders, urgentie te geven op welke grond dan ook. Over dit wetsvoorstel en bijbehorend amendement moet nog het debat met de Eerste Kamer gevoerd worden. De minister gaat daarom ook verder met de voorbereiding van het eigen wetsvoorstel voor het verbod op voorrang, dat uitgaat van een stapsgewijze normalisering van de positie van statushouders ten opzichte van andere woningzoekenden. Ook doet de minister een oproep aan gemeenten om alternatieven voor huisvesting van statushouders te ontwikkelen met name gericht op onzelfstandige huisvesting. Door de vele onduidelijkheden is te verwachten dat de inzet voor het huisvesten van statushouders in 2026 niet alleen gericht zal zijn op het uitvoeren van de bestaande wettelijke taakstelling maar ook op het voorbereiden en implementeren van (mogelijke) nieuwe wetgeving en alternatieven voor (onzelfstandige) huisvesting. Wijzigingen in de wettelijke verplichting om statushouders te huisvesten werken ook door in de uitvoering van de Wet Inburgering 2021.

De gemeente Moerdijk neemt actief deel aan een regionale themagerichte aanpak arbeidsmigratie onder begeleiding van de VNG, om de huisvesting van arbeidsmigranten qua aantallen, ligging, kwaliteit en de keten daaromheen (met uitzendbureaus, huisvesters en bedrijven) inzichtelijk te krijgen. De aanpak draagt bij aan het verbeteren van de leefbaarheid in woonwijken, het beter in beeld krijgen van huisvestingssituaties en het mogelijk maken van samenwerking met regionale en landelijke partners. Daarnaast helpt deze aanpak om kwetsbare groepen arbeidsmigranten beter in beeld te krijgen, zodat signalen van uitbuiting, overbewoning of ongezonde woon- en werkomstandigheden tijdig kunnen worden opgepakt. Dit sluit aan bij onze bredere inzet om inwoners in kwetsbare posities, ongeacht herkomst, passende ondersteuning te bieden en te zorgen voor een veilige, menswaardige leef- en werkomgeving.
In aansluiting hierop wordt in 2026 de huidige integrale aanpak arbeidsmigratie uit 2020 geactualiseerd. Dit leidt tot een vernieuwd beleidskader waarin ambities, randvoorwaarden en verantwoordelijkheden rondom huisvesting, registratie, toezicht en samenwerking opnieuw worden vastgelegd. Ook de bijbehorende uitvoeringsdocumenten en werkprocessen worden hierin meegenomen, zodat beleid en uitvoering beter op elkaar aansluiten en inspelen op de actuele situatie.

Ontwikkelingen algemeen

Financiële middelen en arbeidskrapte in de hele sector zijn de komende jaren belemmerende factoren. We zullen middelen anders moeten inzetten, extra mensen en middelen zijn steeds minder voor handen. Ook efficiënter werken in de toekomst is nadrukkelijk aan de orde.

Deze ontwikkeling kan ervoor zorgen dat er druk komt te staan op het investeren in preventie, terwijl dit juist nodig is om hoge kosten in de toekomst te dempen. We zien dit momenteel al terug binnen de regionale samenwerking, waarbij gemeenten noodgedwongen minder investeren in preventie.

De ontwikkelingen Powerport

Het Bol-besluit brengt op korte termijn veel onzekerheid voor bewoners en ondernemers met zich mee. Daarom is een rechtvaardige en menselijke aanpak nodig. Inwoners van het gebied, het havenbedrijf, industrie en de agrarische sector krijgen een rol in het participatieproces. Een strategische uitbreiding alleen kan als de brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden. De aanpak en activiteiten om dit te realiseren de komende jaren moeten nader uitgewerkt worden.

Prestaties nieuwkomers

	2026	2027	2028	2029
• Realisatie van de in het programmaplan nieuwkomers opgenomen strategische en richtinggevende doelen.	■	■		
• Er is een werkgeversaanpak nieuwkomers geformuleerd, gericht op beter benutten van het arbeidspotentieel van nieuwkomers en het stimuleren en ondersteunen van werkgevers.	■			
• De transitie van crisisgerichte aanpak naar duurzame aanpak voor de opvang van Oekraïense ontheemden wordt voortgezet.	■			
• Er is inzicht in de behoefte aan op mentale gezondheidszorg voor Oekraïense ontheemden (trauma, verslaving, psychische nood) en op basis daarvan wordt passende psychologische zorg geboden.	■			
• De verbinding van de COA locatie (AZC Zevenbergen) met de lokale samenleving (onderwijs, sport, cultuur, welzijn, (vrijwilligers)werk etc) krijgt vorm.	■			
• Er wordt onderzocht of er, binnen de dan geldende wettelijke kaders, meer mogelijkheden zijn voor alternatieve huisvestingsvormen voor statushouders, naast de huisvestingsvormen die we nu al bieden.	■			
• De Wet Inburgering 2021 is geëvalueerd door Werkplein en De6 gemeenten.	■	■		
• De integrale aanpak arbeidsmigratie is geactualiseerd.	■			
• Goede initiatieven voor de huisvesting van arbeidsmigranten worden gefaciliteerd.	■	■	■	■

Thema Meedoen en preventie

Ambitie

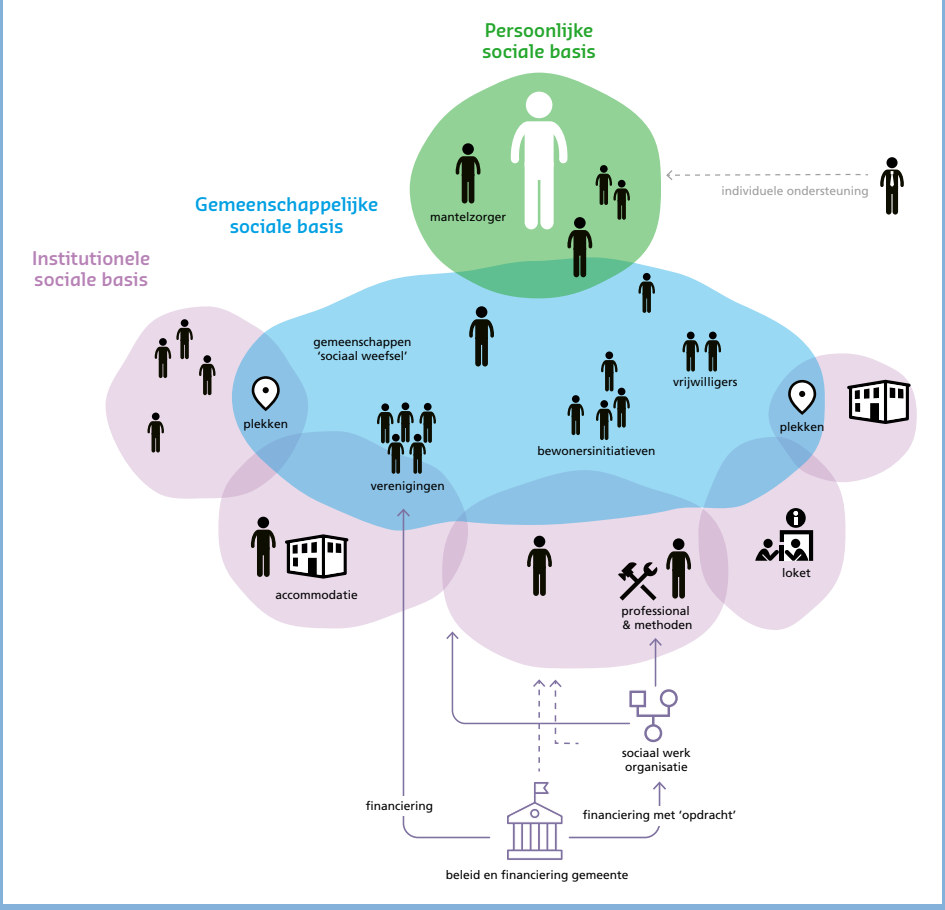
Gemeente Moerdijk zet in op ‘meedoen’ en preventie. Moerdijkers doen zoveel mogelijk mee aan de samenleving. Meedoen is gericht op sociale participatie en samenredzaamheid. Een actieve deelname aan de samenleving levert een belangrijke bijdrage aan een goede mentale en fysieke gezondheid, het hebben van sociale contacten, persoonlijke (talent)ontwikkeling en identiteit en zinvolle vrijetijdsbesteding. Moerdijkers kunnen ook rekenen op een stevige gemeenschappelijke sociale basis, ofwel een netwerk bestaande uit het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen (de institutionele sociale basis). In de gemeente Moerdijk is er een sterke sociale basis. Dat zorgt voor samenredzaamheid en levendige kernen en wijken. Daar kent men elkaar, is men er voor elkaar en respecteert men elkaar.”

Meedoen is voor een sterke sociale basis belangrijk en heeft tevens een preventieve werking op andere leefgebieden, zoals Gezondheid en Opvoeden en Opgroeien.

Preventie is noodzakelijk om de gespecialiseerde hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden en heeft dan ook onze prioriteit. Het is zaak waar lichte hulp kan, ook lichte hulp te bieden. Preventie is tweeledig. Enerzijds gaat het over het voorkomen (van erger). Anderzijds gaat het om het bevorderen van kansen zodat een inwoner zo veel mogelijk op eigen kracht kan voorzien in de bestaanscondities.

Om de druk op zorg en ondersteuning te verminderen én een gezonde generatie per 2040 te realiseren, geven we vorm aan afgesproken activiteiten in West-Brabant op het gebied van IZA (Integraal Zorgakkoord) en binnen het lokaal plan van aanpak GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) ‘positief gezond Moerdijk'. Voor de

Bron: Movisie,
Gespreksmodel Sociale Basis

uitvoering hiervan ontvangen we Rijksmiddelen. Vanuit de Specifieke Uitkering GALA ontvangen we middelen voor enerzijds sport, bewegen en cultuur en anderzijds gezondheid en sociale basis tot en met 2026.

Strategisch doel

Meedoen

- Jeugd en jongeren groeien op in een veilige en kansrijke omgeving waarin zij zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen.
- De volwassenen zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en kunnen participeren in de samenleving.
- Er is divers en betaalbaar sport-, cultuur- en ander vrijetijdsaanbod, ook voor meer kwetsbare doelgroepen.
- Ondersteunen van de sociale basis, om zo het meedoen mogelijk te maken.

Preventie

- Met samenwerkingspartners een beweging maken van zorg naar gezondheid en preventie.
- Versterken van de sociale basis; naast bevorderen van zelfredzaamheid op individueel niveau ook gericht zijn op samenredzaamheid binnen een gemeenschap.
- Verminderen mentale klachten, zoals eenzaamheid en depressie, door middel van het inzetten van sport en cultuur.
- Inzet van sport of cultuur bij de jeugd om groepsdynamische processen te doorbreken, zoals bij pestgedrag.

Effectindicatoren

- Subsidietarieven van de basissubsidie voor 2027 zijn op gelijkwaardig niveau in vergelijking met 2013
- Het (voorlopige) percentage 1,68% voortijdig schoolverlaters (jongeren zonder startkwalificatie schooljaar 2023-2024) is verlaagd.

Nieuwe ontwikkelingen

Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)/ Integraal Zorg Akkoord (IZA)/ Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), incl. Sportakkoord en ketenaanpakken

In het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is landelijk vastgelegd hoe het preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd. In 2026 gaan we, net als in 2025, verder met de uitvoering van het Moerdijkse plan van aanpak ‘Positief Gezond in Moerdijk’ aan de hand van een uitvoeringsagenda. Dit doen we in samenhang met de regionale uitvoering in van het Integraal Zorgakkoord (IZA).

Binnen het IZA zijn twee geldstromen: enerzijds transformatiegelden die door het zorgkantoor worden beheerd en alleen met bestuurlijke instemming van alle partijen kan worden ingezet. Daarnaast zijn er vanuit IZA regiomiddelen beschikbaar, hiervan is gemeente Breda mandaat houdende IZA-gemeente voor de regio West-Brabant.

Het onderhandelaarsakkoord voor het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is ondertekend. Het AZWA betreft een aanvullend akkoord op het IZA. De afspraken uit IZA blijven dus bestaan en worden met de nieuwe afspraken versterkt en aangevuld. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) loopt tot en met 2026. In het GALA is afgesproken dat een aantal onderdelen structureel gefinancierd wordt, zoals inzet op gezondheidsachterstanden en valpreventie. Deze onderdelen worden geborgd in het AZWA.

De definitieve inhoudelijke en financiële ontwikkelingen vanuit het Rijk zullen mede bepalen hoe we na 2026 verder kunnen gaan. Continuering in een lokaal beleidsplan gezondheid wordt hierin als optie ook overwogen. Waar we op grond van de landelijke akkoorden IZA (Integraal Zorgakkoord) en GALA tot en met 2026 invulling geven aan diverse gezondheidsthema’s is lokale voortzetting van preventief gezondheidsbeleid noodzakelijk om de vraag naar hulp & ondersteuning te matigen. Het gaat hier o.a. om het stimuleren van een gezonde leefstijl, mantelzorgondersteuning, inzetten op valpreventie en zorgdragen voor een kansrijke start in de eerste 1000 dagen van een kind. Voor deze laatste twee onderdelen zijn structureel middelen opgenomen in de Rijksbegroting, er is echter nog geen duidelijkheid over verdeling van deze middelen naar gemeenten, bovendien worden de lokale GALA middelen voor alle thema’s met 10% gekort in 2026. Voor een volledige voortzetting van de GALA en IZA aanpak zullen mogelijk ook middelen uit het Gemeentefonds vanaf 2027 nodig zijn, afhankelijk van de definitieve uitwerking van het AZWA.
Deze korting op de lokale GALA middelen heeft ook consequenties voor de uitvoering van de vastgestelde ‘Moerdijkse ambitie voor de sociale basis’ na 2026.

Ook het hiermee samenhangende uitvoeringsprogramma Sportakkoord Moerdijk 2023-2026 loopt als onderdeel van GALA af eind 2026. Hierin staan de volgende thema's centraal:

- Samen-werken
- Sport en bewegen voor iedereen
- Duurzame Sportinfrastructuur
- Hebben en houden van vitale sportaanbieders
- Veilig en gezond

Inhoudelijke en financiële ontwikkelingen vanuit het Rijk zullen mede bepalen hoe we na 2026 verder kunnen gaan. Daarnaast gaan we dit huidige uitvoeringprogramma evalueren en samen met sportaanbieders en maatschappelijke partners het vervolg bepalen.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en preventief jeugdbeleid

Het preventief jeugdbeleid geïnspireerd op het IJslands model is opgenomen in het bestuursakkoord. Vanaf 2025 zijn we gestart met het 4-jarig implementatietraject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Tijdens het implementatietraject krijgt de gemeente ondersteuning van het Trimbos-Instituut. In 2026, na de dialoogfase, stelt de gemeente samen met ouders en lokale partners de eerste OKO-meerjaren agenda op.

Met de implementatie van OKO maken we een start met preventief jeugdbeleid. Hiermee dragen we bij aan een kansrijke omgeving waarin de kinderen en jeugd van de gemeente Moerdijk gelukkig en gezond kunnen opgroeien. Met het 4-jarig implementatietraject waarin elke 2 jaar een cyclus (met o.a. een monitoring, terugkoppeling & dialoog, beleidsvorming en uitvoering) wordt doorlopen, wordt duurzaam gewerkt aan een positieve, gezonde en veilige leefomgeving voor jongeren.

Wijkgerichte aanpak

De gemeente wil samen met de ketenpartners naar een andere wijze van samenwerken in de wijken, met focus op gezond leven en preventie. In dit kader is in 2025 is de haalbaarheid van 2 pilot(locatie)s voor het wijkgericht onderzocht. Na positieve besluitvorming over locaties en activiteiten zal in 2026 worden gestart met de uitrol.

Toezicht Wet kinderopvang

Vanaf 2026 zal het toezicht in de kinderopvang worden uitgevoerd als basistaak door GGD West-Brabant. Toezichthouders van de GGD West-Brabant toetsen de kinderopvanglocaties jaarlijks op de wettelijk gestelde kwaliteitseisen. Dit doen zij momenteel als plusproduct in opdracht van de gemeente. De diverse producten voor de Wet kinderopvang (Wko) worden met ingang van 2026 gefinancierd vanuit de gemeentelijke bijdrage waarbij een taakstelling wordt opgenomen van € 110.000. Er worden met gemeenten afspraken over de bandbreedte van het basispakket gemaakt en wanneer er aanvullende dienstverlening op nacalculatie ingekocht kan worden. Dit onderdeel neemt GGD West-Brabant mee in de verkenning naar herijking basistaken.

Samenwerking GGD West-Brabant en Hart van Brabant

GGD West-Brabant en GGD Hart van Brabant zijn in een verkenningsfase aan de slag om de samenwerking tussen beide GGD-organisaties te versterken. Het is nu nog niet duidelijk hoe deze samenwerking zich verder gaat ontwikkelen en in hoeverre dat gevolgen gaat hebben voor onze huidige gemeenschappelijke regeling met GGD West-Brabant.

Aanvulling Wet publieke gezondheid

Als onderdeel van de Wet publieke gezondheid, wordt medio 2025 de Wet integrale suïcidepreventie van kracht. Gemeenten krijgen hiermee een nieuwe wettelijke taak als het gaat om suïcidepreventie. Hiervoor komen ook structurele middelen beschikbaar, het is echter momenteel nog onduidelijk in welke vorm dat zal zijn. De VNG pleit voor een verdubbeling van het budget om de volledige onderbouwde en effectieve aanpak uit te kunnen voeren. Als er geen verhoging van het budget komt, zal dit leiden tot een beperkter lokaal ambitieniveau. Regionaal wordt een actieplan suïcidepreventie opgesteld.

Gezondheidsonderzoek

Regelmatig zijn er bezorgde inwoners/dorpsraden die zich bij de gemeente melden omdat ze bezorgd zijn over hun leefomgeving. Door de ontwikkelingen zoals Logistiek Park Moerdijk (LPM) en Powerport zullen er nog meer zorgen komen omtrent de gezondheid van onze inwoner. Daarom gaan we het gezondheidsonderzoek (periodiek) herhalen in 2026 en laat de gemeente zien haar maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de gezondheid van de inwoners serieus te nemen. De periodieke verkenningen leveren een structureel meerjarig inzicht in de gezondheidsstatus van inwoners, de beïnvloedende factoren en de mogelijke effecten van beleidskeuzes (o.a. op het gebied van duurzaamheid, omgevingsvisie, havenbeleid en gezondheidspreventie) op de gezondheid.

Wetsvoorstel Vrij en Veilig Onderwijs

Naar verwachting treedt de wet in werking per 1 augustus 2026, oftewel het schooljaar 2026/2027. De wet bevat meerdere onderdelen rond drie thema's: goed zicht op (on)veiligheid, ondersteuning en begeleiding, en evaluatie. Deze wet beoogt de sociale veiligheid op scholen te versterken door het verplicht stellen van uitgebreidere monitoren onder leerlingen en personeel, het registreren en melden van veiligheidsincidenten, en het aanstellen van interne én externe vertrouwenspersonen en een veiligheidscoördinator. Op dit moment hebben de meeste scholen al interne vertrouwenspersonen en anti-pestcoördinatoren. De veiligheidscoördinator zal de verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering en evaluatie van het veiligheidsbeleid, en daarnaast ook voor de taken die eerst bij de anti-pestcoördinator hoorden.

Veel van deze nieuwe verantwoordelijkheden liggen bij de schoolbesturen en scholen zelf. Er wordt geen extra rijksbudget toegekend aan deze nieuwe wettelijke verplichtingen, wat kan leiden tot hogere kosten voor de schoolbesturen. Het is belangrijk om de samenwerking met partners te stimuleren, zodat eventuele signalen uit de monitoren vertaald kunnen worden naar preventieve aanpak. De gegevens uit de monitoren kunnen ook bijdragen aan de wijkgerichte aanpak. De samenwerking tussen de gemeente en scholen blijft van belang.

Beleid Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van een lokaal VVE-beleid. Dit beleid moet lokaal worden afgestemd met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties. VVE is een belangrijk instrument om ontwikkel- en (taal)achterstanden bij jonge kinderen vroegtijdig te signaleren en gericht aan te pakken. Het draagt bij aan gelijke onderwijskansen en een soepele overgang naar de basisschool. De gemeente heeft hierin een wettelijke regierol, onder andere op het gebied van toeleiding, samenwerking, kwaliteit en monitoring. De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de uitvoering van het VVE-beleid en kijkt daarbij nadrukkelijk naar de rol van de gemeente. Een goed VVE-beleid helpt om deze verantwoordelijkheden te structureren en te onderbouwen. Ook is de toezichthoudende rol van de GGD uitgebreid met het toezicht op de Voorschoolse Educatie.

Op dit moment beschikt onze gemeente nog niet over vastgesteld VVE-beleid. In 2025 wordt hierin een eerste inhoudelijke slag gemaakt. Samen met VVE-aanbieders starten we met het opstellen van een borgingsdocument, waarin onder andere afspraken worden vastgelegd over warme overdracht, samenwerking, kwaliteitseisen en de doorgaande ontwikkellijn van peuter naar kleuter. Hoewel zo'n document normaalgesproken voortvloeit uit bestaand beleid, wordt er nu voor gekozen om dit gelijktijdig vorm te geven. Deze werkwijze zorgt voor een sterke verbinding tussen beleidskaders en de uitvoering, en draagt bij aan een breed gedragen en uitvoerbaar VVE-beleid dat voldoet aan de eisen die de Inspectie daaraan stelt.

Inflatiecorrectie basissubsidie Vrijwilligersorganisaties

De tarieven van de basissubsidie zijn sinds 2013 nagenoeg ongewijzigd. De basissubsidie is een vorm van waardering voor het bestaan van het verenigingsleven. Door inflatie is de verhouding van waardering in de afgelopen 12 jaar gedaald. In 2026 wordt eraan gewerkt om deze waardering voor het subsidiejaar 2027 weer op pijl te hebben.

Doorontwikkeling Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL)

Het wetsvoorstel “Van school naar duurzaam werk” is juli 2025 aangenomen door 2e en 1e Kamer. De wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen datum, de verwachting is met ingang van 1 januari 2026. Daarmee krijgen scholen, Doorstroompunten (voorheen RMC) en gemeenten (verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet) meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar (in plaats van nu tot 23 jaar) te ondersteunen bij de overgang van school naar werk en het behoud van werk. Het Rijk zal daartoe meer middelen (specifieke uitkering) beschikbaar stellen. Er zijn vijf deelnemende gemeenten die de doorstroomcoaches die deze jongeren begeleiden hebben uitbesteed aan het RBL. De uitbreiding van de doelgroep vergt nieuwe competenties en meer formatie van de doorstroomcoach.

Wijziging bibliotheekwet (wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen)

Zoals het er nu uitziet is vanaf 2027 de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) aangepast. Iedere inwoner moet dan binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. Het Rijk stelt hiervoor in 2026 extra middelen beschikbaar van ca. € 112.000 per jaar. Vanaf 2027 – als de wet daadwerkelijk van kracht is – voegt het Rijk dit bedrag structureel toe aan de uitkering Gemeentefonds.

De bibliotheekvoorziening in Moerdijk voldoet al aan bovengenoemde zorgplicht, zodat er nauwelijks aanpassingen worden verwacht. Daar staat tegenover dat de Bibliotheek West-Brabant te kampen heeft met financiële krapte. Samen met de bibliotheek willen wij de extra middelen van het Rijk zodanig inzetten dat de huidige dienstverlening in stand blijft.

Volwassenfonds Sport & Cultuur

Momenteel is een pilot van 2 jaar in voorbereiding voor een Volwassenfonds Sport en Cultuur. Deze kan bekostigd worden vanuit bestaande middelen. Op grond van een evaluatie kan een keuze gemaakt worden om dit structureel aan te bieden. Inwoners met een kleine beurs kunnen een aanvraag indienen en een bijdrage krijgen om te gaan sporten en/of deel te nemen aan cultuur. Een soortgelijk initiatief draait al enige jaren voor kinderen en biedt hun de kans om te participeren in sport en cultuur.

Randvoorwaarden

- Vanaf 2027 is er aanvullend € 100.000,- nodig om de tarieven van de basissubsidie te corrigeren.
- De aanvragers van de basissubsidie staan achter de wijzigingen.

Risico's

- Het wijzigen van de tarieven vraagt een zorgvuldige benadering. In de basissubsidie zitten nu staffels en plussen. Een enkelvoudige aanpassing van de tarieven zou zorgen voor onevenredige stijging voor de ene aanvrager in verhouding met de ander. Als er geen gelijkwaardige verhoging is voor alle aanvragers kan er weerstand ontstaan.
- Om alle verenigingen gelijkwaardig te waarderen is de basissubsidie een openeind regeling. De daadwerkelijke kosten kunnen hoger (maar ook lager) uitpakken dan begroot.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Opstellen nieuwe nadere regels met inflatiecorrectie basissubsidie	■			
• Inflatiecorrectie tarieven basissubsidie doorgevoerd		■	■	■
• De functie en de formatie doorstroomcoach van het RBL is aangepast aan de nieuwe doelgroep tot 27 jaar.	■			
• Evaluatie uitvoering Sportakkoord	■			
• Opstellen meerjaren agenda OKO	■			
• Opstellen VVE Beleid	■			

Thema Lichte ondersteuning waar mogelijk

Ambitie

Inwoners die onze ondersteuning nodig hebben, bieden we een passend aanbod dat bij voorkeur zo licht en zo snel mogelijk wordt ingezet. Lichte hulp wordt gestimuleerd en zorg en welzijn gaan hierbij hand in hand. Lichte hulp is alle niet-geïndiceerde ondersteuning en zorg die door de gemeente wordt geboden. Eigen kracht en het eigen, gewone leven zijn het continue streven. Voorbeelden hiervan zijn de buurtkamers als niet-geïndiceerde dagbesteding en het inlooppunt voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Lichte ondersteuning is gericht op zelfredzaamheid, waarbij inwoners (18+) zelf de weg (weer) weten te vinden naar hulp en ondersteuning, wanneer zij niet zelf kunnen voldoen in een of meerdere van de bestaanscondities inkomen, wonen, activiteiten, relaties of gezondheid.

Strategisch doel

- Inwoners weten de weg naar de lichte ondersteuning te vinden en samenwerkingspartners hanteren ook de visie ‘lichte ondersteuning waar mogelijk’. Zorg en welzijn werken nauw samen. Signalen worden vroegtijdig opgepakt om tijdig te kunnen anticiperen, bijsturen en waar nodig ondersteunen.
- Verstevigen van samenredzaamheid via o.a het faciliteren van mantelzorgers en vrijwilligers, zodat zij zorg en ondersteuning kunnen blijven geven

Nieuwe ontwikkelingen

Wet Versterking Regie volkshuisvesting.

Het opstellen van een visie op wonen en zorg, als onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma (en daarmee samenhangend de huisvestingsverordening) en het WMO-beleidsplan, is een nieuwe taak voor gemeenten die voortvloeit uit het wetsvoorstel versterking regie op de volkshuisvesting. Op 3 juli 2025 is de Wet versterking regie op de volkshuisvesting door de Tweede Kamer aangenomen, inclusief meerdere amendementen. Wanneer het wetsvoorstel in de Eerste Kamer behandeld wordt en wanneer (onderdelen van) de wet in werking treedt (treden), is op dit moment nog niet bekend. De demissionair Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft advies gevraagd aan de Raad van State o.a. over de consequenties van een aantal aangenomen amendementen. Dit kan uiteindelijk ook gevolgen hebben voor de inhoud en planning van het volkshuisvestingsprogramma en de huisvestingsverordening.
In de visie op wonen en zorg gaat het om het borgen van een goede aansluiting tussen wonen, zorg en welzijn, waarbij uitgangspunt is dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en ondersteuning wordt geboden aan aandachtsgroepen en urgentiegroepen. Zie hiervoor ook Programma 2, Thema Wonen.

De Ethos-telling gaf een realistisch beeld van de dak- en thuislozen in gemeente Moerdijk.
Daklozen zijn nu een urgentiegroep in de (concept) wet Versterking regie volkshuisvesting. Er is een regionaal plan dak- en thuisloosheid opgesteld. We stellen in 2026 een lokale aanpak dak- en thuisloosheid op.

Laaggeletterdheid

In 2025 is gestart met een nieuw gezamenlijk regionaal plan voor de aanpak van laaggeletterdheid. In 2026 volgt op basis daarvan de opstelling van een nieuw lokaal uitvoeringsplan. De regie is in handen van de gemeente Breda. Zij ontvangen de WEB gelden en verdelen deze onder de andere gemeenten.

Randvoorwaarden

- Een goede samenwerking met en tussen de informele en professionele partners.

Risico's

- Onvoldoende personele capaciteit in de hele zorg- en ondersteuningssector.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Opstellen lokale aanpak dakloosheid	■			
• Lokaal uitvoeringsplan Laaggeletterdheid	■			

Thema Gespecialiseerde, individuele hulp waar nodig

Ambitie

Iedere inwoner in de gemeente Moerdijk heeft de mogelijkheid tot een bestaanszeker leven, het zelf kunnen voorzien in de bestaanscondities inkomen, wonen, activiteiten, relaties of gezondheid. We ondersteunen onze inwoners waar nodig met individuele gespecialiseerde niet-vrij toegankelijke hulp als eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid en inzet van het sociaal netwerk niet voldoende zijn. Het is onze ambitie om deze hulp en ondersteuning beschikbaar en betaalbaar te houden. Daarvoor zijn we kritisch op de inzet van hulp en normeren en normaliseren zoveel als mogelijk.

Strategisch doel

- Stevige lokale teams met voldoende kennis en expertise over jeugd- en gezinshulp, en in goede verbinding met huisartsen, het onderwijs en andere lokale voorzieningen en partners, verlenen toegang tot hoog complexe, gespecialiseerde jeugdhulp en bieden zelf hulp bij de meest voorkomende vragen. Zowel individueel, groepsgericht als preventief.
- Kinderen en volwassenen wordt betere en passende hulp en ondersteuning geboden, zodat er een duurzaam veilige thuissituatie ontstaat en er geen inwoners tussen wal en schip vallen. Ze voelen zich beter gezien en gehoord, waardoor er minder juridische maatregelen nodig zijn.
- Jongeren en hun ouders hebben regie over hun eigen leven en lossen zoveel mogelijk zelf en samen met hun netwerk op.
- We verzachten waar mogelijk de negatieve effecten van armoede of verbetering van inkomenspositie. We zetten in op voorkomen, aanpakken en duurzaam oplossen van schulden en bieden nazorg om herhaling te voorkomen.

Effectindicatoren

- Het aantal huisartsverwijzingen naar gespecialiseerde zorg is verder afgenomen. Het CJG is primaire verwijzer naar jeugdhulp, huisarts verwijst alleen naar enkelvoudige jeugdhulp (bijvoorbeeld diagnostiek).
- De doorlooptijden voor jeugdhulp vallen binnen de vastgestelde termijn van 8 weken
- De inzet van specialistische jeugdhulp is aanvullend op de vrij toegankelijke hulp en de hulp door de jeugdprofessionals. Overlap neemt af. Met het GRIP dashboard is inzicht in deze cijfers.

Nieuwe ontwikkelingen

Inkomensafhankelijke bijdrage WMO

Vanwege de val van het kabinet is de doorvoering van een inkomensafhankelijke bijdrage voor WMO voorzieningen vooralsnog controversieel verklaard. Onduidelijk is wanneer een nieuw kabinet hierover een besluit neemt. Bij doorvoering is een aanpassing van onze lokale verordening nodig, met daaraan gekoppeld benodigde wijzigingen in de werkprocessen en een communicatietraject naar WMO-cliënten. In financieel opzicht is met de doorvoering al wel rekening gehouden met als ingangsdatum 2027.

Visie toezicht WMO D9

In 2026 start de voorbereiding om het toezicht op de WMO te organiseren voor de periode vanaf 2027. Dit vindt plaats in regionaal verband, D9.

Uitstroom Beschermd Wonen, verschuiving doelgroepen.

De definitie van Beschermd Wonen is aangescherpt, passend bij de definitie, zoals opgenomen in de wet. Dit betekent dat alleen cliënten met een ondersteuningsvraag voor zowel 24-uurs bereikbaarheid als beschikbaarheid nog vallen onder Beschermd Wonen. Cliënten die enkel 24-uurs bereikbaarheid nodig hebben, vallen voortaan onder de lokale (ambulante) Wmo. Deze beleidswijziging heeft directe gevolgen voor de verdeling van financiële middelen voor Beschermd Wonen binnen de regio. 2026 is een overgangsjaar om de overheveling van cliënten te realiseren. De financiële middelen van cliënten die overgaan van Beschermd Wonen naar de Wmo worden in 2026 eenmalig overgeheveld. Gedurende 2026 en 2027 monitoren we de structurele impact op de begroting.

Participatiewet in balans

Met de nieuwe Participatiewet in balans (2026) wordt een belangrijke eerste stap gezet om de wet beter te laten aansluiten op de leefwereld van de inwoners. Dit is een grote opgave. Het wetsvoorstel heeft als doel de Participatiewet te vereenvoudigen en verbeteren en hierbij meer uit te gaan van vertrouwen en maatwerk. Het

streven is dat meer mensen sneller aan het werk kunnen gaan of, als werk nog niet lukt, mensen op een andere manier kunnen meedoen in de maatschappij. Dat is goed voor henzelf, de samenleving en het draagvlak voor de bijstand. De beoogde fasegewijze inwerkingtreding is uitgesteld tot 1 januari 2026. Gemeenten en uitvoeringsorganisaties hebben voldoende tijd nodig voor de implementatie.

Ketensamenwerking Werkplein, WVS, ISD

Mede in relatie tot de nieuwe Participatiewet is een intensivering van de samenwerking tussen uitvoeringsorganisaties WVS, Werkplein en ISD Brabantse Wal ingezet. Eén van de opgaven binnen deze samenwerking is de vorming van een eigen integrale toegang, in samenwerking met de Stevige Lokale Teams.

WVS toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf D9

Sinds de invoering van de huidige Participatiewet (2015) is er geen nieuwe instroom meer in de sociale werkvoorziening. De gemeenten zijn aan zet voor toekomstbestendige ontwikkelbedrijven. Deze richten zich op het aan het werk helpen en houden van mensen met een arbeidsbeperking, die niet direct bij reguliere werkgevers aan het werk kunnen. Daarnaast begeleiden zij ook steeds meer mensen uit deze groep naar reguliere banen. Dat vraagt van de sociaal ontwikkelbedrijven dat zij hun bedrijfsvoering hierop aanpassen en toekomstbestendig maken. Het Rijk heeft hiervoor impulsbudget beschikbaar gesteld.

Bereik armoederegelingen

We constateren dat er een veelheid aan armoederegelingen is, die elkaar deels overlappen en waarbij het bereik divers is. De diversiteit aan regelingen vraagt veel aandacht en dus capaciteit. Bovendien zijn deze regelingen niet altijd even bekend bij en toegankelijk voor inwoners. Los van eventueel landelijk beleid om verschillen tussen gemeenten hierin weg te nemen, beogen we met de inzet van het Werkplein op de Voorzieningenwijzer het bereik van de lokale armoederegelingen te vergroten. We gaan meer aandacht besteden aan het vergroten van het bereik voor onderbelichte groepen binnen de doelgroep minima, zoals werkende armen, ZZP-ers en 65-plussers. Ook zetten we de samenwerking met Arriva voort voor gratis OV reizen in de streek/regio voor minima via de Meedoenregeling van het Werkplein.

Verstevigen netwerk van partners Armoede
Door het organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst met partners op Armoede willen we meer inwoners bereiken. We beogen dat door het bundelen van de krachten binnen het netwerk en het uitwisselen van informatie, delen van individuele expertise en kennis van partners. Dit moet leiden tot het beter leren kennen én bereiken van onze doelgroep.

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2026-2029
Het nieuwe beleidsplan is een hoofdlijnendocument dat zich richt op de basisdienstverlening schuldhulpverlening. Er is een landelijke afspraak, die vastlegt wat elke gemeente minimaal moet bieden aan inwoners met schulden. Het doel is om gelijke, toegankelijke en effectieve hulp te garanderen – ongeacht waar iemand woont. De landelijke standaard bestaat uit 20 onderdelen, die gemeenten moeten volgen in hun schuldhulpverlening. De belangrijkste kenmerken:
- Toegankelijk en laagdrempelig
- Vroegsignalering
- Persoonlijke begeleiding
- Saneringskrediet
- Nazorg
- Samenwerking in de keten.

Hiermee worden de volgende effecten beoogd:
- Gelijke kansen ongeacht waar iemand woont
- Herstel versnellen; korte trajecten (bv. aflossen in 18 maanden)
- Problematische schulden verminderen; doel is halvering in Nederland vóór 2030
- Meer vertrouwen in schuldhulpverlening opbouwen.

De komende periode ligt de nadruk meer dan ooit op preventie/vroegsignalering en het bereiken van inwoners die te maken hebben met financiële vragen en schulden. Er wordt specifieke aandacht gegeven aan de doelgroepen jongeren, ondernemers en laaggeletterde inwoners.

Ontwikkeling SLT
Een Stevig Lokaal Team is toegankelijk en stevig verankerd in de leefwereld van kinderen en volwassen. Ze bieden zelf jeugdhulp en ondersteuning, maar halen ook andere hulp op maat erbij.

De landelijke Hervormingsagenda jeugd vraagt dat we met ingang van januari 2028 stevige lokale teams vormen die zelf hulp bieden. Daarbij krijgen de lokale teams de komende jaren ook een grotere rol bij het begeleiden en bijstaan van gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid (oa. Huiselijk geweld en kindermishandeling), zoals geschetst in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De leidraad ‘werken aan veiligheid’ van VNG vormt hierbij het kader. Aan de hand van de zelfscan Werken aan Veiligheid van het sociaal domein Moerdijk (uitgevoerd in 2024) is in beeld gebracht welke activiteiten er nog nodig zijn om te kunnen werken volgens deze leidraad.

Vaak is ouderproblematiek de oorzaak en de jeugdhulpvraag een symptoom. De bredere triage methode en systeemgerichte aanpak helpen om de kern van het probleem in beeld te brengen en gezinnen op die wijze effectievere hulp te bieden, rekening houdend met alle factoren in het gezin.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming
Het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming geeft mede invulling aan de inrichting en verantwoordelijkheden van Stevige Lokale Teams. Daarnaast geeft het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, samen met de Leidraad Werken aan Veiligheid, duidelijk aan op welke wijze professionals met veiligheid om moeten gaan.

Oprichten uitvoeringsorganisatie Jeugd met GR
Op grond van de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, worden gemeenten verplicht om voor jeugdhulp samen te werken binnen een Jeugdregio. Deze samenwerking moet geformaliseerd worden in een gemeenschappelijke regeling. Onder de GR jeugd wordt gestart met het ontwikkelingen van een uitvoeringsorganisatie voor de toegangsprofessionals jeugd. De negen samenwerkende gemeenten zien deze vorm van quasi-inbesteden als de meest wenselijk organisatievorm om meer grip en sturing te krijgen op de professionals en de toegang. Zie ook Programma 5.

Regiovisie Jeugd 2026-2029
Met ingang van 2026 wordt een nieuwe Regiovisie Jeugd aan de Gemeenteraad aangeboden. De Regiovisie zal het uitgangspunt vormen voor de doorontwikkeling van de jeugdzorg.

Handhavingsbeleid Kinderopvang
Binnen het regionale overleg Wet kinderopvang (Wko) is het initiatief genomen om te komen tot een regionaal handhavingsbeleid voor de kinderopvang. Dit beleid

wordt ontwikkeld in samenwerking met de gemeenten binnen de regio, GGD West-Brabant en de VNG. Het doel is om te komen tot een meer eenduidige en effectieve aanpak van toezicht en handhaving binnen de kinderopvang. Een gezamenlijk beleid bevordert niet alleen de consistentie en kwaliteit van toezicht in de regio, maar draagt ook bij aan een efficiëntere uitvoering en kennisdeling tussen gemeenten. Het regionale kader zal richtinggevend zijn, met voldoende ruimte voor een vertaling naar de behoeften in onze gemeente.
Het versterken van de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang is en blijft een prioriteit. Met dit regionale handhavingsbeleid wordt een belangrijke stap gezet in het borgen van structurele kwaliteitsverbetering binnen onze gemeente.

Randvoorwaarden

- Goede samenwerking tussen de samenwerkende gemeenten in D9, De6 en Gemeenschappelijke Regelingen.
- Commitment op interne samenwerking vanuit de verschillende teams/domeinen.

Risico's

- Toename van Wmo cliënten met meervoudige complexe problematiek waardoor casus en procesregie steeds vaker noodzakelijk is.
- Personele capaciteit bij gemeente, zorgaanbieders, partners en veiligheidsketen.
- Afnemend vertrouwen in de overheid.
- Onzekerheid doorvoering wetgeving vanwege vorming nieuw kabinet na verkiezingen. Bijvoorbeeld de inkomen en vermogensafhankelijke bijdrage.
- Wachtlijsten bij specialistische zorg leggen druk op de doorlooptijden bij de toegang.

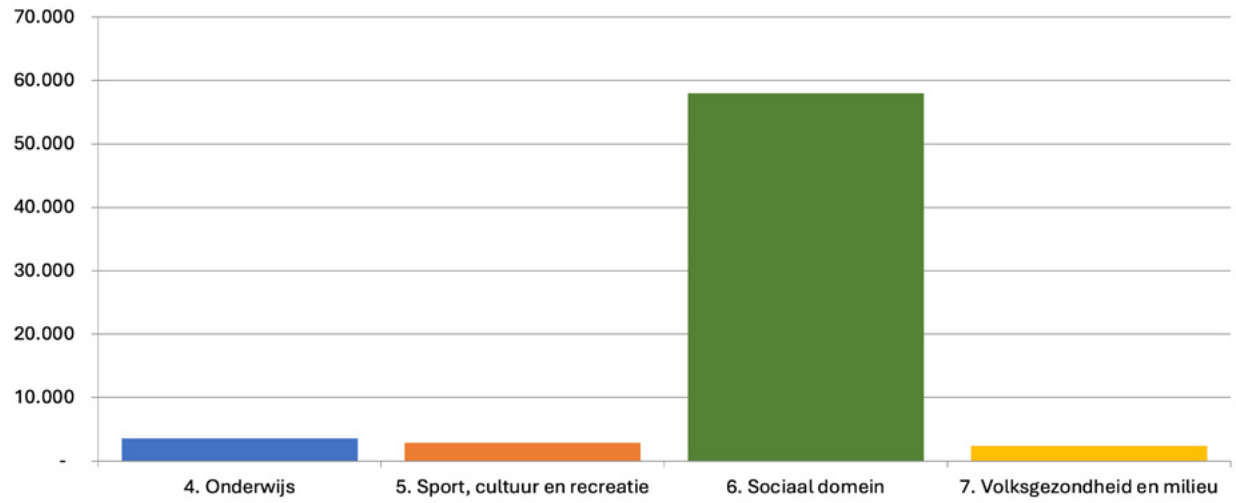
Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Beleidsplan WMO				
• Er is een nieuwe adviesraad sociaal domein opgezet				
• Vergroten bereik armoederegelingen via inzet Voorzieningenwijzer				
• Beleidsplan Schuldhulpverlening 2026-2029				
• Regiovisie Jeugd 2026-2029				

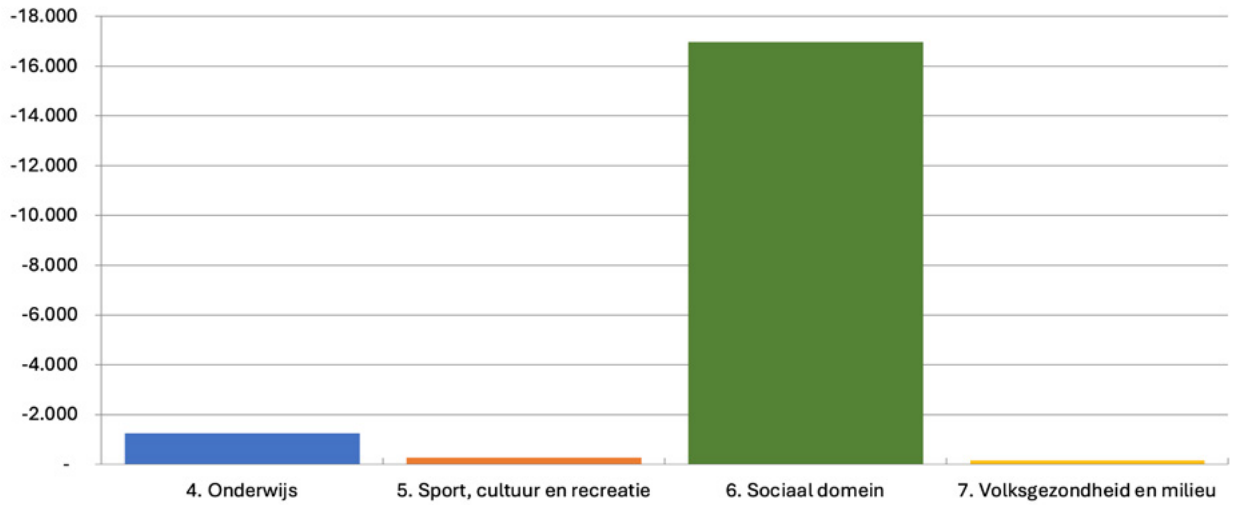
Lasten en baten 2026

bedragen x € 1.000

Lasten: € 66.799

Baten: € 18.654

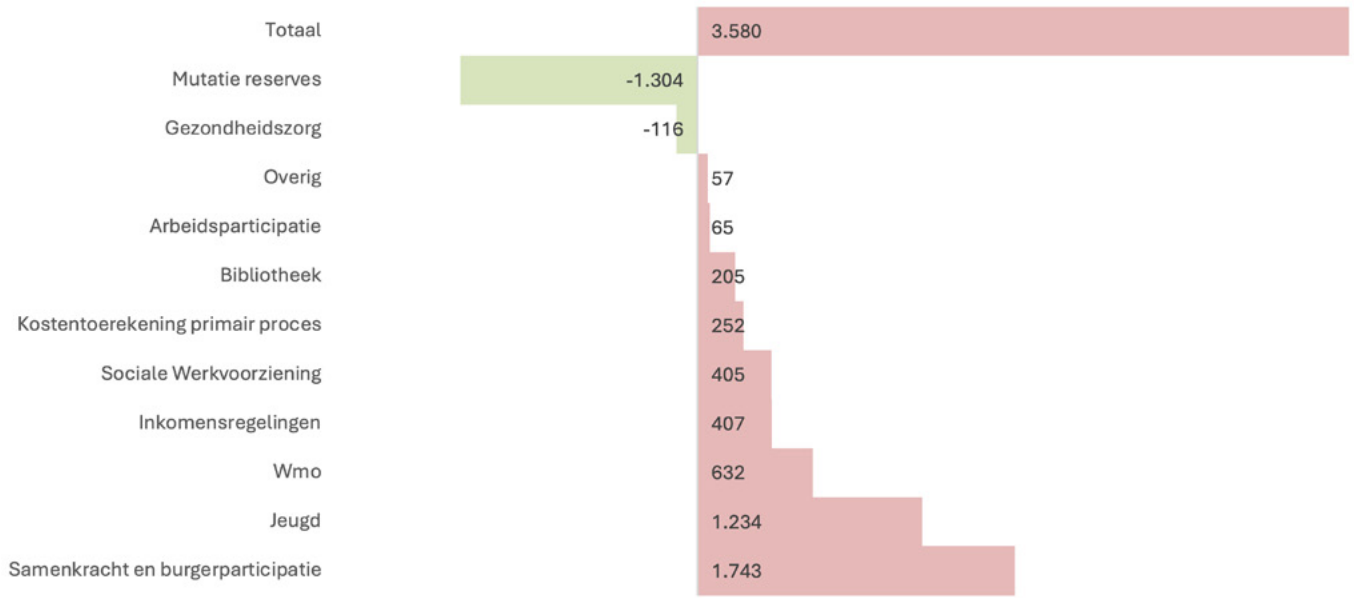
Overzicht taakvelden

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
4. Onderwijs	**3.664**	**-1.292**	**2.371**	**3.587**	**-1.245**	**2.342**	**2.300**	**2.299**	**2.307**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.664	-1.292	2.371	3.587	-1.245	2.342	2.300	2.299	2.307
5. Sport, cultuur en recreatie	**2.619**	**-308**	**2.311**	**2.877**	**-281**	**2.596**	**2.592**	**2.592**	**2.595**
5.1 Sportbeleid en activering	1.004	-248	756	996	-221	775	772	771	773
5.3 Cultuurpresentatie, prod., particip.	630	-23	608	691	-23	668	667	667	668
5.6 Media	985	-37	948	1.190	-37	1.153	1.153	1.153	1.153
6. Sociaal domein	**54.543**	**-18.181**	**36.363**	**57.988**	**-16.970**	**41.018**	**40.717**	**40.221**	**40.467**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.184	-7.771	1.413	8.909	-5.950	2.959	2.709	2.505	2.533
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	529	-	529	593	-	593	583	583	583
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	1.825	-	1.825	2.412	-	2.412	2.376	2.375	2.375
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	1.235	-	1.235	787	-	787	704	704	720
6.3 Inkomensregelingen	15.167	-10.126	5.041	16.294	-10.720	5.574	5.564	5.562	5.564
6.4 WSW en beschut werk	2.716	-	2.716	3.164	-	3.164	3.022	2.943	2.920
6.5 Arbeidsparticipatie	776	-	776	774	-	774	785	796	811
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	2.083	-14	2.069	2.275	-17	2.258	2.252	2.251	2.253
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.495	-270	4.225	4.889	-283	4.606	4.772	4.871	4.972
6.712 Begeleiding (Wmo)	3.816	-	3.816	3.890	-	3.890	3.989	4.088	4.188
6.713 Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	950	-	950	1.015	-	1.015	1.013	1.013	1.013
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	6.955	-	6.955	7.321	-	7.321	7.320	6.902	6.904
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	350	-	350	586	-	586	585	585	585
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	11	-	11	10	10	10
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.261	-	3.261	3.642	-	3.642	3.641	3.641	3.642
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	11	-	11	10	10	10
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	-569	-	-569	-730	-	-730	-590	-590	-590
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	59	-	59	52	-	52	51	51	52
6.821 Jeugdbescherming	756	-	756	766	-	766	765	765	766
6.822 Jeugdreclassering	97	-	97	78	-	78	77	77	78
6.791 PGB Wmo	227	-	227	221	-	221	221	221	221
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-	-	-	166	-	166	160	159	159
6.792 PGB jeugd	258	-	258	269	-	269	269	269	269
6.92 Coördinatie en beleid jeugd	374	-	374	593	-	593	428	428	428
7. Volksgezondheid en milieu	**2.432**	**-217**	**2.215**	**2.347**	**-158**	**2.189**	**2.168**	**2.167**	**2.173**
7.1 Volksgezondheid	2.432	-217	2.215	2.347	-158	2.189	2.168	2.167	2.173
Saldo baten en lasten	**63.258**	**-19.997**	**43.260**	**66.799**	**-18.654**	**48.145**	**47.777**	**47.279**	**47.541**
0.10 Mutaties reserves	3.110	-864	2.246	1.607	-665	942	1.247	1.447	1.441
Resultaat na bestemming	**66.368**	**-20.861**	**45.507**	**68.407**	**-19.320**	**49.087**	**49.024**	**48.726**	**48.982**

Analyse Programma 4

Baten en Lasten Programma 4 (Cijfers x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjarenbegroting 2027	2028	2029
Totaal Lasten	60.790	63.258	66.799	66.077	65.370	65.471
Totaal Baten	-19.685	-19.997	-18.654	-18.300	-18.091	-17.930
Resultaat voor bestemming	41.105	43.260	48.145	47.777	47.279	47.541
Storting in reserves	5.982	3.110	1.607	1.575	1.575	1.575
Onttrekking aan reserves	-3.761	-864	-665	-328	-128	-134
Resultaat na bestemming	43.326	45.507	49.087	49.024	48.726	48.982
Verschil t.o.v. 2025			3.580			

Samenvatting verschillen t.o.v. 2025

Het verschil op programma 4 tussen het begrote resultaat (na bestemming) in 2026 ten opzichte van 2025 bedraag ca. € 3,5 miljoen nadelig. Ten opzichte van de totale lasten binnen dit programma is dat een afwijking van 6%.

Ten opzichte van 2025 zijn de totale lasten binnen dit programma met ca. € 3,5 miljoen gestegen en de opbrengsten met ca. € 1,3 miljoen zijn afgenomen. Verder wordt per saldo ca. € 1,3 miljoen minder in de reserves gestort.

Hogere lasten doen zich vooral voor binnen de Wmo, jeugd en inkomensregelingen. M.b.t. de opvang van nieuwkomers worden voor 2026 lagere lasten begroot en tegelijkertijd ook lagere opbrengsten vanuit het Rijk. Desondanks ontstaat hier een positief saldo welke wordt gestort in de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve.

Nadere toelichting verschillen

In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen, waarbij:
- In de kolom V/N is aangegeven of het een voordeel of een nadeel betreft;
- In de kolom % de relatieve afwijking ten opzichte van de omvang van het betreffende budget in 2025 is weergegeven.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Mutatie reserves	-1.304	-42%	V	Reservemutaties hebben een incidenteel karakter en kunnen per jaar dan ook verschillen. Het saldo van alle kosten en opbrengsten in het kader van de opvang van nieuwkomers wordt verrekend met de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve. Doordat er in 2026 minder opbrengsten worden verwacht dan kosten (zie ook toelichting bij 'samenkracht en burgerparticipatie') wordt naar verwachting ca. € 1,1 miljoen in de reserve gestort. Dat is ten opzichte van de begrote storting in 2025 een daling van ca. € 1,4 miljoen. Daarnaast wordt ten opzichte van 2025 € 106.000 minder onttrokken uit de reserve sociaal domein i.v.m. diverse incidentele uitgaven die uit de reserve worden gedekt. Voor een volledig overzicht van de incidentele reservemutaties die in de begroting 2026 zijn verwerkt wordt verwezen naar het overzicht incidentele baten en lasten. Daarnaast zijn de structurele reservemutaties terug te vinden in de bijlage. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het muteren van reserves een raadsbevoegdheid is. Aan alle reservemutaties ligt dan ook ten alle tijde een raadsbesluit ten grondslag.
Gezondheidszorg	-116	-5%	V	De subsidie aan GGZ WNB voor collectieve jeugdpreventie GGZ is met ingang van 2026 overgeheveld naar Jeugdvoorzieningen (onderdeel 'samenkracht en burgerparticipatie'). Per saldo heeft dit dus geen effect op het begrotingsresultaat.
Arbeidsparticipatie	65	10%	N	De deelnemersbijdrage aan de GR Werkplein stijgt ten opzichte van 2025. De hogere deelnemersbijdrage is conform de begroting 2025 van het Werkplein, die (samen met de begrotingen van de andere verbonden partijen) in de commissievergadering van 20 mei 2025 en de raadsvergadering van 28 mei 2025 is behandeld.
Bibliotheek	205	21%	N	De bijdrage aan bibliotheek is gebaseerd op kostprijs, waaronder loon- en huisvestingskosten van de div. vestigingen en een aantal aanvullende taken, gebaseerd op de beschikking 2025. Verder wordt de stijging in de lasten veroorzaakt door indexering.
Kostentoerekening primair proces	252	5%	N	De loonkosten en andere indirecte kosten van de primaire afdelingen worden op basis van de verwachte urenbesteding toegerekend aan de diverse programma's en taakvelden van de gemeente. Per saldo heeft deze verdeling geen invloed op het begrotingsresultaat. Aan programma 4 worden ten opzichte van 2025 meer primaire kosten toegerekend.
Sociale Werkvoorziening	405	15%	N	De deelnemersbijdrage aan de GR WVS stijgt ten opzichte van 2025. De hogere deelnemersbijdrage is conform de begroting 2025 van WVS, die (samen met de begrotingen van de andere verbonden partijen) in de commissievergadering van 20 mei 2025 en de raadsvergadering van 28 mei 2025 is behandeld.
Inkomensregelingen	407	3%	N	Op basis van de begroting 2026-2029 van de gemeenschappelijke regeling Werkplein Hart van West-Brabant zijn de ramingen geactualiseerd. Daarnaast zijn de ramingen geactualiseerd van de hiermee samenhangende opbrengsten, te weten de rijksbijdrage BUIG en de specifieke uitkering Wet inburgering.
Wmo	632	7%	N	Zoals in de kadernota 2026-2029 is toegelicht worden in 2026 hogere uitgaven verwacht voor huishoudelijke hulp (€ 339.000 N) en begeleiding (€ 198.000 N).Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat ook binnen diverse andere onderdelen binnen de Wmo budgetbijstellingen nodig zijn. Het budget t.b.v. Hulpmiddelen wordt met € 151.000 verhoogd op basis van actueel aantal uitstaande hulpmiddelen en prognose van de uitbreiding in 2025 en 2026. Daarnaast is gerekend met de geïndexeerde tarieven per 1 juli 2025 en een inschatting van de indexering per 1 juli 2026. Het budget t.b.v. woningaanpassingen is met € 85.000 verhoogd op basis van actueel aantal geplaatste trapliften en prognose van in 2025 en 2026 nieuw te plaatsen trapliften. Verder valt de bijdrage aan de gemeente Rucphen in de regionale kosten van het waspunt € 47.000 hoger uit. Om de continuïteit en toekomstbestendigheid van het Waspunt te waarborgen wordt de dienstverlening rondom het personeel en de aansturing van de bedrijfsprocessen vanaf 2026 uitbesteed aan WVS. De hiermee verband houdende kostenstijging wordt met name veroorzaakt door hieruit voortvloeiende frictiekosten. Daar staat tegenover dat een voordeel wordt verwacht m.b.t. beschermd wonen (€ 161.000 V). Dit betreft voornamelijk een teruggave uit het positief saldo van de GR Beschermd wonen regio Breda doordat in de meicirculaire 2025 een hogere rijksbijdrage voor beschermd wonen is opgenomen dan was verwacht. Tot slot zijn diverse kleinere mutaties ontstaan (€ 27.000 V)

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Jeugd	1.234	8%	N	De lasten t.b.v. Jeugdzorg nemen ten opzichte van 2025 met ca. € 1,2 miljoen toe. Per raadsinformatiebrief d.d. 4 juni 2025 is de gemeenteraad geinformeerd over de ontwikkelingen binnen de jeugdzorgbudgetten. Zoals daarin is toegelich bedraagt de benodigde bijstelling ca. € 2,1 miljoen. In de 1e bestuursrapportage 2025 zijn de budgetten voor 2025 reeds met ca. € 1 miljoen bijgesteld, waardoor de stijging t.o.v. 2025 ca. € 1,1 miljoen bedraagt. Daarnaast is voor 2026 rekening gehouden met de indexering van de inhuurtarieven van de jeugdproffesionals.
Samenkracht en burgerpartici-patie	1.743	23%	N	Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een ca. € 2 miljoen lagere rijksbijdrage wordt verwacht m.b.t. de vergoeding voor de kosten voor de opvang van Oekraiense ontheemden. Hier staat tegenover dat de lasten ca. € 0,5 miljoen lager uitvallen. Doordat het saldo van baten en lasten wordt verrekend met de reserve nieuwkomers, valt ook ook de storting in de reserve nieuwkomers ten opzichte van 2026 lager uit (zie onderdeel 'reserves'). Verder worden hogere lasten verwacht t.b.v. de budgetsubsidies. Dit betreft deels de een overheveling vanuit een andere begrotingspost (zie onderdeel 'gezondheidszorg').
Overig	57		N	Diverse kleinere verschillen (< € 50.000).
Totaal	**3.580**	**6%**	**N**	

Verbonden Partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen “Ondersteuning voor mensen die het nodig hebben” leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)
- Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)
- Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant.

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de paragraaf ‘Verbonden Partijen’.

Partnerschap in een veranderende samenleving

We streven naar een samenleving waarbij inwoners zich comfortabel, prettig en veilig voelen. We werken daarbij steeds meer en hechter samen met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers.

Wij geloven dat samenwerken door participatie en gebiedsgericht werken bijdraagt aan betere democratische besluitvorming. Moerdijk wil een luisterende, aanspreekbare, responsieve en samenwerkende gemeente zijn. Dit vraagt om een blijvende investering en om hierbij steeds de juiste vorm te kiezen.

Bij alles wat we doen, hebben we extra aandacht voor dienstverlening, digitalisering en informatisering. De manier waarop we invulling geven aan deze onderwerpen bepaalt voor een belangrijk deel hoe onze inwoners naar de gemeente kijken.

Thema Regionale samenwerking

Ambitie

Moerdijk stelt de opgaven centraal en werkt regionaal samen om haar doelstellingen te realiseren. In deze samenwerkingen zijn wij een betrouwbare partner en transparant over onze doelen en inzet. Samenwerken doen wij op basis van vertrouwen waarbij we oog hebben voor de belangen van onze samenwerkingspartners.

Strategisch doel

- Effectief vormgeven en professionaliseren van de regionale samenwerking om onze maatschappelijke opgaven en ambities te realiseren.
- We hebben grip op onze verbonden partijen.
- Adequate inrichting van de stedelijke regio's Breda-Tilburg en West-Brabant en soepele overdracht van taken van de RWB naar de stedelijke regio's.

Effectindicatoren

- College- en raadsbesluit over de vaststelling van GR de Baronie
- P&C producten tijdig en voorzien van goed advies naar de raad.
- De gemeenteraad wordt goed betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe samenwerkingsverbanden.

Nieuwe ontwikkelingen

Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

De Tweede Kamer heeft op 15 april 2025 het voorstel Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg aangenomen. Op moment van schrijven ligt het stuk voor bij de Eerste Kamer. Wanneer zij deze wet aanneemt, worden gemeenten verplicht voor jeugdhulp samen te werken binnen een Jeugdregio. Deze samenwerking moet geformaliseerd worden in een gemeenschappelijke regeling. De voorbereidingen daarvoor zijn inmiddels gestart.

Onder de GR jeugd wordt gestart met het ontwikkelingen van een uitvoeringsorganisatie voor de toegangsprofessionals jeugd. De negen samenwerkende gemeenten zien deze vorm van quasi-inbesteden als de meest wenselijk organisatievorm om meer grip en sturing te krijgen op de professional en de toegang.

Ruimtelijk economische samenwerking
Het samenwerkingslandschap in West-Brabant verandert: de ruimtelijk-economische samenwerking verschuift van de Regio West-Brabant naar de Stedelijke Regio's. Moerdijk neemt vanwege haar ligging en ambities deel aan zowel de Stedelijke Regio Breda-Tilburg als West-Brabant. Binnen Regio de Baronie wordt gewerkt aan een gemeenschappelijke regeling, die naar verwachting op 1 januari 2026 ingaat.

De GR Regio West-Brabant richt zich nu nog op het economisch vestigingsklimaat, maar gezien de verschuiving onderzoeken we of de economische agenda kan worden overgedragen aan REWIN en de Stedelijke Regio's.

Samenwerking informatievoorziening
Op het gebied van informatievoorziening is een samenwerking ontstaan tussen de gemeenten die op het gebied van automatisering als samenwerking binnen ICT-WBW. Vanuit concrete projecten is deze samenwerking in 2024 en 2025 verkend. Dit heeft onder andere geleid tot een gezamenlijk informatiebeveiligingsbeleid en een beleidsplan informatiebeleidsplan en concrete samenwerking op het gebied van office365 en i-burgerzaken. In 2026 formaliseren we deze samenwerking door het aangaan een samenwerkingsovereenkomst.

Randvoorwaarden
We constateren dat we voor het realiseren van onze doelstellingen steeds meer afhankelijk zijn van wisselende netwerken. Dit vraagt professionaliteit van bestuur en ambtelijke organisatie ten aanzien van samenwerken, flexibiliteit en schakelkracht om kansen te zien én te benutten. Gezien de veelheid aan regionale tafels en de beperkt beschikbare capaciteit is goede afstemming over de inzet van beschikbare capaciteit van groot belang.

Risico's
In regionale samenwerking zijn we altijd afhankelijk van anderen. Of we onze doelstellingen bereiken is afhankelijk van de mate waarin we andere gemeenten kunnen overtuigen van onze standpunten.

Effectieve samenwerking vraagt niet alleen om te weten wat je ergens wilt halen, maar ook om duidelijk te maken wat je zelf bijdraagt. Als Moerdijk alleen deelneemt aan thema's waarbij het directe eigen belang helder is, kan dat ten koste gaan van de gunfactor richting de gemeente. Tegelijkertijd is het, vanwege beperkte capaciteit, niet haalbaar om overal actief bij betrokken te zijn. Daarom is het cruciaal om weloverwogen keuzes te maken én hierover transparant te communiceren.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Vaststellen GR Regio de Baronie	■			
• Overdracht van taken van de RWB	■	■		
• Optimaliseren procesbeschrijvingen P&C verbonden partijen en vastleggen in processenhuis	■			
• Vaststellen GR jeugd	■	■		
• Sluiten samenwerkingsovereenkomst samenwerking op de I	■			

Thema Participatie

Ambitie

De gemeente Moerdijk werkt dagelijks samen met inwoners, organisaties en bedrijven in de gemeente in alle domeinen, of het nu gaat om het betrekken van de stad- en dorpstafels, participatieprocessen bij een nieuwbouwproject of in het sociaal domein. Participatie zit in het DNA van de gemeente Moerdijk en daar zijn we trots op.

Het Actieplan 'Samenwerken en participatie in Moerdijk' heeft de basis gevormd voor de ontwikkeling van participatie en gebiedsgericht werken in Moerdijk. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaan we de participatie-aanpak door ontwikkelen. Zo vergroten we de helderheid en eenduidigheid van onze participatie aanpak en maken we de verwachtingen aan externe initiatiefnemers duidelijk. Dit doen we door een participatieverordening op te stellen waar de juridische kaders worden vastgesteld. Daarnaast werken we aan een Stappenplan Participatie als behulpzaam instrument om passende vormen van participatie per opgave te bepalen. Ook worden de samenwerkingsafspraken met onze stads- en dorptafels in 2026 geëvalueerd.

Strategisch doel

- Participatie is verankerd in de werkwijze van de gemeente door het uitvoeren van het 'Actieplan samenwerken en participatie'.
- We werken gebiedsgericht samen aan vragen, opgaven en initiatieven. We kennen de gebieden, de netwerken en de wensen en behoeften van onze inwoners.
- Participatie en samenwerking leidt tot democratische legitimering, draagvlak en uiteindelijk een prettige en fijne woon- en leefomgeving voor de inwoners van Moerdijk.

Effectindicatoren

- Meten en monitoren van de gemeentelijke score op gebied van samenwerken vanuit de burgerpeiling en www.waarstaatjegemeente.nl.
- Waardering alle inspanningen van de gemeente
- Waardering samenwerking met de inwoners
- Tevredenheid over participatietrajecten
- Kwalitatief oordeel over het functioneren van de gebiedstafels door de tafels zelf en de gemeente

Nieuwe ontwikkelingen

Evaluatie samenwerkingsafspraken

Samen met de voorzitters van de stads en dorpstafels is het afgelopen jaar meer tijd besteed aan ontmoeting. Collegeleden en bestuurders van gebiedstafels hebben met elkaar meerdere keren evaluerend gesproken over samenwerken, rolzuiverheid, taken en verantwoordelijkheden. Dat leidde uiteindelijk tot een set samenwerkingsafspraken en een handboek voor samenwerking. Bovendien is gefaciliteerd in een app-groep waar voorzitters onderling afstemming kunnen zoeken over uitdagingen waar zij voor komen te staan. Dit resulteerde ook in een groepje met 3 vooruitgeschoven voorzitters. Zij zijn "de spreekbuis" en sparringpartner voor onderwerpen die alle tafels aangaan. Door middel van "klein naar groot werken" fungeren zij vaak als informant voor achterban voorzitters. In 2026 evalueren we de samenwerkingsafspraken en het handboek,

Vanuit de pilot wijkgericht werken kijken we op dit moment naar de samenhang met de gebiedstafels Langeweg en Zevenbergen en wat het vraagt als deze pilot wijkgericht werken start.

Participatieverordening en Stappenplan participatie

De Wet versterking participatie op decentraal niveau is ingegaan per 1 januari 2025. De wet schrijft voor dat alle gemeenten voor 1 januari 2027 over een participatieverordening moeten beschikken. In de participatieverordening staan de spelregels voor participatie: hoe inwoners en andere belanghebbenden betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en projecten van de gemeente. In 2026 ontwikkelen we de participatieverordening in een ambtelijke werkgroep, waarbij we de stads- en dorpstafels en breder de inwoners en organisaties in de gemeente consulteren. Gekoppeld aan de participatieverordening ontwikkelen we het Stappenplan participatie verder met concrete handvatten voor het betrekken van inwoners bij beleids- en planvorming.

Sociale basis – participatie

Samenwerken en participatie betekent ook het teruggeven van invloed aan inwoners. De op 30 januari 2025 vastgestelde Ambitie Sociale Basis is hierbij richtinggevend en benadrukt het belang van

zelfredzaamheid en een sterke sociale samenhang. De hoofdambitie – een sterke sociale basis in Moerdijk – vertaalt zich in de thema's: Samen doen, Samen redzaam en Samen spraak, met vijf deelambities zoals ontmoeting, ontplooiing, ondersteuning, ontspanning en eigenaarschap.

Deze ambitie vormt een belangrijk uitgangspunt voor participatie, ook als de uitkomst anders is dan verwacht. Heldere en betrouwbare communicatie vanuit de gemeente is daarbij essentieel, ondersteund door het beleidskader "sociale basis".

Randvoorwaarden

Als het over samenwerken en participatie gaat is het belangrijk dit te blijven evalueren en op basis daarvan bij te stellen en door te ontwikkelen in samenwerking met onze inwoners en onze maatschappelijke partners. Dit betekent dat we als gemeente de samenleving willen uitnodigen/ uitdagen, ondersteunen en faciliteren om samen rond de tafel te komen. Hierbij gaan we op zoek naar middelen en instrumenten die aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners en maatschappelijke partners. Ook willen we op het gebied van communicatie zorgen dat we de taal van onze inwoners spreken om mogelijke drempels voor samenwerken en participatie zo laag mogelijk te houden. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen.

Risico's

Samenwerken en participatie gaat over mensen en relaties. Inwoners hebben behoefte aan een vast aanspreekpunt per gebied, daarom zijn voor het gebiedsgericht werken personele wisselingen bij de gebiedscoördinatoren een risico. Daarnaast kan het ook een risico zijn dat we de inwoners die vrijwilliger participeren overvragen in het investeren van tijd en energie om hun inbreng te leveren. Daarom is een gecoördineerde aanpak vanuit de gemeente van belang.

In een participatietraject is het belangrijk dat ieders stem gehoord wordt, maar het leidt niet altijd tot een uitkomst die in ieders belang is. Dit leidt tot het risico dat inwoners, organisaties of bedrijven na het participatietraject teleurgesteld zijn met de uitkomst. Daarom is het van belang bij voorbaat de juiste verwachtingen te wekken.

Een ander risico is verhouding tussen de professionals van de gemeente en de betrokken vrijwilligers die namens inwoners aan tafel zitten. Rollen moeten duidelijk zijn, als ook de veiligheid voor het geven en ontvangen van feedback.

De gehele aanpak ten aanzien van gebiedsgericht werken en participatie is feitelijk gericht op het voorkomen van de risico's. Door hier bewust mee om te gaan, gaan we ervan uit dat de risico's zich niet of maar beperkt voordoen.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Evaluatie samenwerkingsafspraken inclusief handboek	■			
• Participatieverordening	■			
• Stappenplan Participatie	■			

Thema Informatisering

Ambitie

Informatiemanagement zorgt voor betrouwbare en toekomstbestendige informatiestromen en technologieën die bijdragen aan excellente dienstverlening en efficiënt procesgericht werken. Door datagedreven werken en digitale innovatie versterken we de slagkracht van de organisatie, bedienen we onze inwoners proactief en ondersteunen we collega's in het leveren van hoogwaardige gemeentelijke diensten.

Strategisch doel

- Informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy vormen samen de basis voor een betrouwbare digitale overheid.
- Het bevorderen van datagedreven werken zodat beslissingen en processen worden onderbouwd met betrouwbare en goed ontsloten data. Het doel gaat verder dan alleen technologie; het vraagt om een cultuur waarin data als strategische grondstof wordt ingezet voor beleid, dienstverlening en innovatie.
- Wij bieden een toegankelijke en gebruiksvriendelijke digitale dienstverlening, waarmee inwoners, ondernemers en medewerkers makkelijk en zelfstandig hun zaken kunnen regelen. Online zelfbediening vormt de basis, met persoonlijk contact voor wie dat wenst of nodig is.

Effectindicatoren

- Het verbeteren van de digitale dienstverlening verhoogt de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van onze dienstverlening voor inwoners en bedrijven.
- Samenwerking op basis van common ground, waarbij gebruik wordt gemaakt van een gezamenlijke datalaag van open data en standaardisatie van producten, processen en systemen.
- We voldoen aan nieuwe en bestaande wet- en regelgeving op het gebied van dienstverlening, communicatie, privacy, informatiebeveiliging, informatiebeheer en toegankelijkheid.

Nieuwe ontwikkelingen

We zien steeds vaker dat de ontwikkeling van beleidsstukken rondom informatievoorziening gerelateerd zijn aan elkaar of verweven zijn met elkaar. Zo hebben we een regionaal informatiebeleidsplan, wat de brug vormt tussen de organisatiedoelstellingen en de inzet van informatie en digitale middelen, wat nauw samenhangt met het programma Dienstverlening van gemeente Moerdijk. Deze documenten kennen een duidelijke overlap in uitgangspunten en doelstellingen. Ook worden de ontwikkelingen op landelijk niveau en de VNG gevolgd. Een goed voorbeeld hiervan is de in juni 2025 gepresenteerde Nederlandse Digitaliseringsstrategie die uitgaat van samenwerking op basis van common ground, een gezamenlijke datalaag van open data en standaardisatie van producten, processen en systemen.

Om de ambitie van de gemeente te realiseren en invulling te geven aan de strategische doelen gaan we vanaf 2026 werken vanuit een projectenportfolio die opgesteld wordt in regioverband. Het projectenportfolio is opgebouwd rondom de volgende thema's, mede vanuit het in 2025 opgestelde regionaal informatiebeleidsplan:

- Persoonlijk & toegankelijk
- Datagedreven werken
- Slim organiseren
- Verantwoord omgaan met informatie
- Innovatie, nieuwe technologie en wendbaarheid

De gemeente Moerdijk streeft naar een digitale dienstverlening die persoonlijk, toegankelijk en effectief is. Dit vraagt om gebruiksvriendelijke systemen, duidelijke communicatie en aandacht voor digitale vaardigheden en inclusie. Technologie ondersteunt hierbij de menselijke maat en maakt ruimte voor persoonlijk contact waar nodig. Dit onderdeel van het informatiebeleidsplan hangt nauw samen met het lokale programma Dienstverlening. In dit programma werken we aan het realiseren van een brede aanpak van onze dienstverleningsdoelen en bouwen we aan een toekomstbestendige dienstverlenende organisatie.

Datagedreven werken is essentieel voor moderne besluitvorming en vereist betrouwbare data en een strategische datacultuur. Een goede data-architectuur, governance en datakwaliteit vormen de basis. Binnen het lokale programma Dienstverlening ligt de focus op data-analyse om klantprocessen te verbeteren en proactieve, geïnformeerde keuzes te maken.

De gemeente werkt aan slimme en efficiëntere processen door digitalisering, duidelijke werkafspraken

en innovatieve methoden zoals agile en zelfsturing. Dit versterkt de wendbaarheid en verbindt domeinen en interne processen. Er wordt geïnvesteerd in een lerende organisatiecultuur en in de ontwikkeling van medewerkers, met nadruk op digitale vaardigheden en eigenaarschap.

Vertrouwen in de digitale overheid vereist goede informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer. We gaan daarom verantwoord om met informatie. Zonder grip op informatie is er geen grip op risico's, transparantie of toekomstbestendigheid. De gemeente investeert in technische maatregelen, bewustwording en naleving van wetgeving om een duurzame informatiehuishouding te waarborgen.

Innovatie staat centraal met inzet van technologieën zoals AI, RPA (inzet software bij herhalende werkzaamheden) en Digital Twins (digitale spiegel van een omgeving. Dit kan helpen bij het voorspellen en verbeteren van bij voorbeeld nieuwbouwwijken, verkeersstromen of wateroverlast etc) om maatschappelijke uitdagingen slimmer aan te pakken. Tegelijkertijd wordt gebouwd aan een flexibele organisatiecultuur waarin experimenteren en leren centraal staan. Zo blijft de gemeente wendbaar en klaar voor toekomstige ontwikkelingen.

Randvoorwaarden

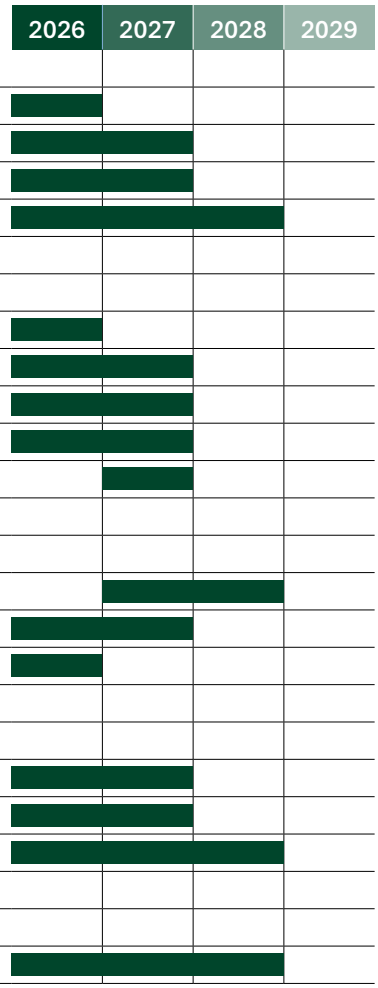
- Bij een digitale overheid hoort een organisatie waarin digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid onderdeel zijn van ieders takenpakket
- Voldoende capaciteit beschikbaar te hebben om met nieuwe ontwikkelingen en kansen aan de slag te gaan
- Prioritering van projecten moet aansluiten bij capaciteit, motivatie en gelegenheid van de organisatie en de medewerkers.

Risico's

- De waan van de dag vraagt zoveel tijd, dat dit ten koste gaat van de tijd die nodig is om goed voor te bereiden op steeds meer digitalisering en het beheer en kennis wat daarbij komt kijken.
- De komst van de cyberbeveiligingswet zal resulteren in een intensivering van werkzaamheden en verdere verantwoording. Hiernaast blijft de dreiging van cybercriminaliteit onverminderd aanwezig. Deze ontwikkelingen zullen resulteren in een verdere uitbereiding van het takenpakket van de CISO.
- Nieuwe manier van werken vraagt wat van de veranderbereidheid van onze medewerkers en nadrukkelijk sturen hierop door het management.
- Afgelopen jaren hebben we gezien versaasing (software as a service) leidt tot stijgende kosten. Ondanks bijraming voor 2026 bestaat ook voor de komende jaren.

Prestaties

Persoonlijk en toegankelijk:
- Ontwikkelen digitale strategie
- Omnichannel strategie ondersteunen
- Inzet klantpanels ondersteunen
- AI toepassingen ontwikkelen

Datagedreven werken:
- Uitrollen Data platform &Azure foundation
- Herijken datastrategie en – beleid
- Data classificatie uitwerken-vertrouwelijkheidslabels - informatiebeheer
- Inrichten datawarehouse- bepalen gegevensmodel
- Datageletterdheid & training
-

Slim organiseren:
- Procesbeheer en kwaliteitssysteem
- Werken onder architectuur
- Moderne werkplek

Verantwoord omgaan met informatie:
- Visie en roadmap informatiebeheer
- Monitoring en auditing IB-processen
- Verbeterplan informatiehuishouding

Innovatie, nieuwe technologie en wendbaarheid:
- Opzetten innovatiehub en –agenda (afgeleid van digitale Agenda 2028)

Thema Toekomstbestendige organisatie

Ambitie

De samenleving verandert in hoog tempo, terwijl de arbeidsmarkt gespannen blijft. Daarom blijven we investeren in onze medewerkers en hun ontwikkeling. We zijn als gemeente Moerdijk een aantrekkelijke werkgever, en dat willen we blijven. We bouwen verder aan een moderne, toekomstbestendige organisatie, waarin nieuwe en bestaande talenten de ruimte krijgen om bij te dragen aan de opgaven van Moerdijk.

In de komende jaren zetten we onverminderd in op het versterken van de samenwerking tussen bestuur en organisatie. We maken heldere en haalbare werkafspraken, met oog voor een evenwichtige balans tussen bestuurlijke ambities en ambtelijke uitvoeringskracht.

De financiële basis van de gemeente Moerdijk is stevig. Met ons financiële beleid borgen we dat Moerdijk ook in de toekomst financieel gezond blijft.

Strategisch doel

- Onze gemeentelijke organisatie is in staat om adequaat en flexibel te anticiperen op ontwikkelingen en reageert op initiatieven en regie vanuit de samenleving.

Effectindicatoren

- Oordeel provincie in het kader van interbestuurlijk toezicht
- Verklaring accountant over de getrouwheid van de jaarrekening
- Afgeven rechtmatigheidsverklaring door college

Nieuwe ontwikkelingen

Modern personeelsinformatiesysteem

Met de introductie van ons nieuwe HR-systeem YouForce, dat per 1 januari 2026 in gebruik wordt genomen, zetten we een belangrijke stap richting een toekomstbestendige ondersteuning van onze organisatie. Dit systeem faciliteert zowel datagedreven als procesgericht werken, wat leidt tot meer efficiëntie, transparantie en zelfredzaamheid binnen de organisatie. Medewerkers krijgen eenvoudig toegang tot hun personeelsgegevens en kunnen mutaties zelfstandig en digitaal indienen. Voor het management biedt het systeem duidelijke inzichten in personeelsontwikkelingen en signalen waar ondersteuning benodigd is. Hiermee versterken we niet alleen onze interne processen maar indirect ook de dienstverlening richting onze klanten.

Arbeidsmarktstrategie

In 2026 versterken we onze positie als werkgever. Dit doen we door arbeidsmarktcommunicatie structureel te verankeren, de ervaring van onze sollicitanten (de kandidaatreis) verder te professionaliseren en een onderscheidende employer branding. We zetten in op behoud van medewerkers via interne mobiliteit, strategische personeelsplanning en sterke onboarding. Deze inzet is essentieel om voldoende en gekwalificeerde collega's aan te trekken en te behouden en als werkgever aantrekkelijk te blijven in een krappe arbeidsmarkt. Alleen zo kunnen we als organisatie blijvend invulling geven aan onze maatschappelijke opgaven en de dienstverlening aan inwoners op peil houden.

Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid gaat over verschillende zaken. Duurzame inzetbaarheid houdt in dat medewerkers gedurende hun gehele loopbaan in staat zijn om vitaal te blijven werken, zowel nu als in de toekomst. Dit betekent dat zij beschikken over de juiste middelen, ondersteuning en omstandigheden om hun werk met behoud van gezondheid en welzijn uit te voeren en in staat zijn hun kennis en kunde optimaal in te zetten.

Vitaliteit de vitaliteitscan van eind 2024 heeft in 2025 geleid tot een duidelijke opdrachtomschrijving en prioriteitenplan om vitaliteit verhogen. In 2026 investeren we in een RI&E voor het gebouw en een Medewerkeronderzoek met o.a. als focus mentale weerbaarheid, vitaal leiderschap en ziekteverzuim. In de CAO Gemeenten is een inspanningsverplichting opgenomen daarom zullen we in 2026 een vitaliteitsbeleid opstellen.

Voor ziekteverzuim hebben we vanaf medio 2024 verhoogde aandacht en investeren we in verzuimbegeleiding en preventie, dit lijkt effect te hebben: het ziekteverzuimpercentage laat in Q1 en Q2 van 2025 een daling zien naar 6,1%. In het derde kwartaal van 2025 ronden we de aanbesteding af voor een nieuwe

arbodienstverlening. We maken hierbij aanvullende afspraken over een proactieve en preventieve benadering van verzuim vanaf 2026, met oog voor duurzame ondersteuning van medewerkers.

Na de verbouwing biedt ons vernieuwde pand een passende en stimulerende werkomgeving voor activiteitgericht werken. De eerste ervaringen zijn positief en vormen input voor verdere optimalisatie. De focus verschuift nu naar aanvullende randvoorwaarden, zoals het versterken van digitale vaardigheden binnen de organisatie. Zo zorgen we dat iedereen effectief kan blijven bijdragen in een steeds digitalere werkomgeving, wat essentieel is voor het realiseren van onze opgaven en goede dienstverlening aan inwoners.

Organisatieontwikkeling

Waar Moerdijk bij het organisatiemodel Van Goed naar Beter (VGNB) in 2017 nog uitging van een stabiel personeelsbestand, is het aantal formatieplaatsen toegenomen door grotere en complexere opgaven. Daarom zijn we in 2025 gestart met het project ‘Organisatiesturing / Organisatiestructuur’. Hiermee onderzoeken we hoe we de organisatie in 2026/2027 zo ingericht kunnen hebben dat we beter aansluiten op de eisen van deze tijd en goed kunnen sturen op de opgaven én de medewerkers. Zo blijven we voor inwoners en bedrijven een betrouwbare, toegankelijke en wendbare partner, én geven we leidinggevenden de ruimte om medewerkers de aandacht te geven die zij verdienen. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt dit nader toegelicht.

Leren & ontwikkelen

Leren en ontwikkelen is onmisbaar voor onze organisatie; stilstaan is geen optie. Om duurzaam inzetbaar te blijven in een dynamische arbeidsmarkt, wordt leren structureel ingebed in het dagelijks werk en actief gestimuleerd én gefaciliteerd. Zeker met de toenemende zijinstroom als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt, is een gericht leer- en ontwikkelaanbod essentieel om nieuwe medewerkers snel op vlieghoogte te brengen. Vanaf 2026 werken we met een Moerdijk academie waarin deze ook als LXP (Learning Experience Platform) fungeert. Ook investeren we doelgerichter in de doorontwikkeling van medewerkers, van junior naar medior tot senior en zetten we in op leiderschapstrajecten die inspelen op toekomstige organisatiebehoeften. Deze investeringen sluiten nauw aan bij de uitkomsten van onze strategische personeelsplanning (SPP), waarmee we anticiperen op de benodigde kennis, vaardigheden en talenten voor morgen. Waarbij we in het bijzonder aandacht zullen hebben voor het verbeteren van digitale vaardigheden van medewerkers, zodat iedereen optimaal kan werken met nieuwe technologieën.

Om deze ambitie te kunnen waarmaken hebben we in de stelpost nieuw beleid vanaf 2026 hier extra middelen voor gereserveerd.

Overige ontwikkelingen businesscase gemeentehuis

In de businesscase voor de verbouwing van het gemeentehuis is naast de € 200.000 taakstelling op de kosten voor personeel ook gerekend met huuropbrengsten en kosten voor schoonmaak en dergelijke. Naar nu blijkt blijven de inkomsten door verhuur achter en zijn de kosten voor schoonmaak sterker gestegen dan verwacht.

Rekenkameronderzoek externe inhuur

In 2025 heeft Necker in opdracht van de Rekenkamer een onderzoek uitgevoerd naar externe inhuur over de vraag: In hoeverre zijn er binnen de gemeente Moerdijk voorwaarden en beleid aanwezig omtrent de inhuur van externen, zodanig dat er sprake is van een doeltreffende en doelmatige sturing op de inzet van externen én een toereikende verantwoording daarover aan de gemeenteraad? De aanbevelingen vanuit de rekenkamer worden in 2026 opgepakt. We verwachten met het implementeren van de aanbevelingen meer grip te krijgen op externe inhuur. In de uitwerken zullen we bezien in hoeverre dit ook financieel doorvertaald kan worden.

Gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is met een omvang van ruim € 80 miljoen veruit de grootste inkomstenbron van onze gemeente. De Rijksoverheid informeert gemeenten via circulaires in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds. De raming van de uitkering gemeentefonds wordt in de begroting 2026-2029 – volgens een bestendige richtlijn – gebaseerd op de meicirculaire waarmee we voldoen aan de begrotingsrichtlijnen van de provincie als financieel toezichthouder.

Op 28 mei 2025 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de meicirculaire gemeentefonds 2025 gepubliceerd. In de raadsinformatiebrief (d.d. 24 juni 2025) is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire 2025.

Zoals in de Voorjaarsnota door het Rijk was toegezegd zijn extra middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van de terugval in 2026 in het gemeentefonds (ook wel het 'ravijnjaar 2026' genoemd) en de landelijke tekorten binnen de Jeugdzorg. Dit onder andere naar aanleiding van het rapport 'Groeipijn' van de Commissie van Ark. Het ingroeipad van de verwachte besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd is opgeschoven naar 2028. Daarnaast neemt het Rijk 50% van de geconstateerde tekorten voor haar rekening, wat voor de jaren vanaf 2025 is verwerkt in de meicirculaire 2025. De compensatie over de jaren 2023 en 2024 is nog niet verwerkt in de meicirculaire. Het demissionaire kabinet heeft toegezegd om de komende maanden te zoeken naar middelen om gemeenten ook voor de tekorten over 2023 en 2024 te compenseren.

Vanaf 2028 heerst er nog steeds onduidelijkheid en blijven de extra middelen beperkt. Het Rijk verwacht dan namelijk dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd gerealiseerd gaan worden. Doordat de maatregelen in 2028 pas tot verwachte besparingen leiden, gaat het Rijk uit van een groter besparingspotentieel, aangezien zowel de volumes als het prijspeil ten opzichte van de inschattingen ten tijde van de Hervormingsagenda Jeugd zijn toegenomen. Daarnaast wil het Rijk aanvullende maatregelen invoeren. Dit betreft de invoering van een eigen bijdrage voor Jeugdzorg vanaf 1 januari 2028 en nadere afspraken over hoe beter gestuurd kan worden op de trajectduur binnen de Jeugdzorg, wat vanaf 2028 tot lagere lasten moet leiden.

In de meicirculaire is dus een gedeeltelijke oplossing gekomen tot en met 2027. In haar vervroegde tweede advies zal de commissie Van Ark begin 2027 een zwaarwegend maatgevend advies uitbrengen over de uitvoering van de afspraken tussen Rijk en VNG mede vanwege het incidentele karakter van toevoegingen aan het gemeentefonds tot en met 2027. Daarbij wordt zowel vooruit gekeken (2028 e.v.) als teruggekeken (2025 t/m 2027) naar de uitgavenontwikkelingen en hoe om te gaan met de afwijkingen. Daarnaast betrekt de commissie bij haar oordeel ook voorstellen hoe te komen tot een houdbaar stelsel. De aanhoudende stijging van de jeugdzorguitgaven zoals die de afgelopen jaren landelijk is gezien is immers niet wenselijk noch houdbaar voor de toekomst.

De ontwikkelingen binnen het gemeentefonds worden nauwlettend gevolgd, waarbij de meest actuele inzichten worden verwerkt in de P&C documenten. Indien nodig wordt de gemeenteraad ook via raadsinformatiebrieven op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen.

Financieel perspectief

Het college zet in op een sluitende begroting voor het jaar 2026. Hiervoor is, conform het voornemen uit de Kadernota 2026, een aantal maatregelen uit het rapport structurele begrotingsruimte ingezet. Het betreft de volgende maatregelen:

- Kapitaallasten realistischer ramen: een reële(re) inschatting hanteren van het verwachte jaar van afronden van investeringen.
- Raming teruggave btw-compensatiefonds: een minder voorzichtige inschatting hanteren wat betreft de verwachte afrekening van het btw-compensatiefonds.
- -telpost nieuw beleid realistischer ramen: een reële(re) inschatting hanteren van het verwachte jaar waarin de in de stelpost nieuw beleid opgenomen middelen daadwerkelijk ingezet zullen gaan worden.

Bovenstaande maatregelen en de financiële effecten daarvan zijn in de aanbiedingsnota bij deze begroting nader toegelicht. In de aanbiedingsnota is daarnaast een voorstel opgenomen over de inzet van reserves conform de aanbevelingen uit het rapport structurele begrotingsruimte.

Ook voor de jaren na 2026 houden we de vinger aan de pols om financieel gezond te blijven. Naast de blijvende onzekerheden over het gemeentefonds en de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg, leggen ook de eigen ambities vanaf 2030 een extra belasting op de begroting. De komende jaren blijft dit extra aandacht en monitoring vragen. Zowel in de reguliere P&C cyclus als in tussentijdse besluitvorming zullen we nadrukkelijk stilstaan bij de structurele begrotingsruimte.

Accountantscontrole jaarrekening en jaarverslag

De accountant heeft op 3 juli 2025 het definitieve accountantsverslag 2024 opgeleverd en een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid afgegeven over de jaarrekening 2024. Daarnaast heeft het college een positieve rechtmatigheidsverklaring afgegeven in de jaarstukken 2024, welke verklaring door de accountant als getrouw is beoordeeld.

Het controleproces is vervolgens geëvalueerd en heeft geleid tot een aantal verbeterpunten voor het controleproces rondom de jaarrekening 2025. Ook dat

proces zal in het eerste halfjaar van 2026 extra aandacht en extra middelen vragen. Hiervoor komen wij nog terug bij de raad.

Op basis van een aantal bevindingen uit de accountantscontrole 2024 zal in de raadsvergadering van december 2025 voorgesteld worden om zowel de financiële verordening als de nota reserves en voorzieningen aan te vullen.

Migratie financieel systeem naar de cloud

Eind 2025 migreren we het financieel systeem naar de cloud. Dit is onder andere nodig om aanbevelingen van de accountant door te kunnen voeren omdat updates voor ons huidige systeem niet meer geleverd worden. Doordat de leverancier het licentiesysteem wijzigt en de kosten per licentie verhoogt gaan we de werkwijze aanpassen en met minder licenties werken. Dit kan in 2026 tot verstoringen in het proces leiden. Dit geldt ook voor de technische migratie naar de cloud. Ook hierdoor bestaat een kans op verstoring met herstelacties als gevolg.

Randvoorwaarden

Het werk binnen onze organisatie verandert voortdurend door factoren zoals verdere digitalisering, intensievere samenwerking met inwoners, nieuwe wet- en regelgeving en veranderende maatschappelijke verwachtingen. Het is essentieel om deze ontwikkelingen continu te vertalen naar de impact op onze organisatie en ons personeel.

Het onboarden van steeds meer nieuwe collega's van buiten de gemeentelijke organisatie alsook interne mobiliteit vraagt extra tijd en aandacht. Dit vereist passende ondersteuning en faciliteiten om deze beweging succesvol te laten verlopen.

Risico's

Modern personeel en informatiesysteem

- Problemen bij overgang met correcte uitbetaling, dit wordt ondervangen door een duidelijk voorbereidend proces alsook het schaduwdraaien van het nieuwe systeem met het oude systeem eind 2025.

Leren en ontwikkelen

- De toenemende complexiteit van het werk vraagt om voortdurende persoonlijke en professionele ontwikkeling, waarbij gebrek aan scholing leidt tot verminderde productiviteit, hoger ziekteverzuim en verlies van moeilijk vervangbare medewerkers. Goed leiderschap, een positieve teamsfeer en voldoende aandacht en budget voor leren zijn cruciaal om talent te behouden en interne mobiliteit te stimuleren.

Prestaties

	2026	2027	2028	2029
• Het nieuwe personeelsinformatie en salarissysteem is live en flows worden verder geïntegreerd in de bestaande processen	■			
• Arbeidsmarktstrategie: Kandidatenreis is geprofessionaliseerd	■	■		
• Arbeidsmarktstrategie: Doorontwikkeling van onboarding en employer branding.	■	■		
• Nieuw LMS systeem waarbij LXP geïntegreerd is.	■			
• MD traject	■	■		
• Duurzame inzetbaarheid: RI&E gebouwen	■			
• Duurzame inzetbaarheid: MO	■			
• Duurzame inzetbaarheid: Er ligt een vitaliteitsbeleid dat zich richt op het bevorderen van de fysieke, mentale en sociale gezondheid binnen Moerdijk, met aandacht voor een gezonde werkcultuur en welke minimaal voldoet aan de kaders die aangegeven zijn in de CAO gemeenten (artikel 8.8).	■			
• Duurzame inzetbaarheid: samenwerking nieuwe arbo dienst	■			
• Aanbevelingen uit het rekenkamerrapport externe inhuur				
• Uitvoeren aanbevelingen accountant jaarverslag/jaarrekening 2024	■	■		
• Actualisering waarderings- en afschrijvingsbeleid.		■		
• Actualisering beleid reserves en voorzieningen		■		

Thema Dienstverlening

Ambitie

Dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties is een kerntaak van onze gemeente. Dat moet ook zo ervaren worden. Inwoners moeten kunnen vertrouwen op onze reactietermijnen en de wijze waarop we onze dienstverlening uitvoeren: persoonlijk, meedenkend, betrouwbaar, volledige antwoorden en in duidelijke taal.

We moedigen inwoners aan om eerst online naar antwoorden te zoeken of producten aan te vragen. Lukt dat niet, dan kunnen ze bellen. Is dat niet genoeg, dan helpen we hen persoonlijk. Dit noemen we het 'click-call-face'-principe. Op deze manier houden we tijd over om inwoners met complexe vragen of minder zelfredzame inwoners telefonisch of persoonlijk goed te helpen.

De digitalisering van de samenleving en online ontwikkelingen gaan erg snel, ook de overheid is op dit vlak sterk aan het doorpakken. Verwachtingen van inwoners zijn hoog en zo ook de eisen die worden gesteld aan de manier en vooral de snelheid waarop ze geholpen worden. De digitale transformatie is een kans om te investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening.

Met het programma Dienstverlening wordt met een brede aanpak gewerkt aan het realiseren van onze dienstverleningsdoelen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige dienstverlenende organisatie.

Strategisch doel

- Optimaliseren van de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties door gebruiksvriendelijke processen, digitale oplossingen en het gebruik van data.
- Versterken van de organisatie, mensen en systemen om goede dienstverlening te realiseren en het verstevigen van een dienstverlenende cultuur.

Effectindicatoren

Het vaststellen en meten van passende effectindicatoren is integraal onderdeel van het programma dienstverlening en zal binnen dit programma geconcretiseerd en uitgewerkt worden. Dit kan betekenen dat uiteindelijk voor andere indicatoren gekozen gaan worden dan hieronder zijn opgenomen.

- Waardering inwoners en ondernemers voor gemeentelijke dienstverlening.
- We voldoen aan afgesproken servicenormen en reactietermijnen.
- We geven terugkoppeling en denken mee.
- We voldoen aan nieuwe en bestaande wet- en regelgeving op het gebied van dienstverlening, communicatie, privacy, informatiebeveiliging en toegankelijkheid.
- We werken landelijk en regionaal samen op basis van common ground, waarbij gebruik wordt gemaakt van een gezamenlijke datalaag van open data en standaardisatie van producten, processen en systemen.
- Waardering inwoners & ondernemers voor gemeentelijke dienstverlening via digitale faciliteiten
- Waardering inwoners & ondernemers voor de afhandeling van meldingen woon- en leefomgeving
- Waardering inwoners & ondernemers vanuit de continu lopende klanttevredenheidsonderzoeken voor verschillende producten en diensten
- Gestelde servicenorm voor aanvraag reisdocument wordt gehaald; wachttijden lopen niet (structureel) verder op

Nieuwe ontwikkelingen

Programma Dienstverlening

Met een programmatische aanpak ontwikkelen we onze dienstverlening versneld. Dit doen we in samenhang met regionaal informatiebeleidsplan. Dit vormt de brug tussen de organisatiedoelstellingen en de inzet van informatie en digitale middelen.

De digitale transformatie zorgt dat we kansen kunnen benutten van de ontwikkelingen in: digitalisering, AI, informatisering, communicatie, datagedreven- en procesgericht werken.

Het programma Dienstverlening bestaat uit vier programmalijnen waarin we investeren. Dit programma wordt vertaald in een uitvoeringplan. Dit uitvoeringsplan is in 2026 gereed om uit te voeren.

- **Inwoner centraal: van behoefte tot proces**
  Ontwikkelen en optimaliseren van dienstverleningsprocessen die de interactie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties met de gemeente vereenvoudigen en verbeteren.
- **Digitale dienstverlening en AI**
  Ontwikkelen van toegankelijke websites en apps die inwoners en ondernemers kunnen gebruiken voor hun interactie met de gemeente. Onderzoeken hoe AI kan bijdragen aan het verbeteren van digitale dienstverlening.
- **Datagedreven werken**
  Het toepassen van data-analyse om dienstverleningsprocessen op orde te krijgen, vraaggericht te werken en geïnformeerde beslissingen te nemen die de dienstverlening proactief verbeteren.
- **Cultuur, leiderschap en competenties**
  Investeren in een dienstverlenende houding, gedrag en competenties van medewerkers en in een cultuur van eigenaarschap, continu leren, reflecteren en verbeteren.

Centraal platform: reisdocumenten informatiesysteem
Vanaf eind 2025 wordt het landelijke systeem voor reisdocumenten vervangen door een moderner en efficiënter proces, waarbij gegevens actueler en betrouwbaarder zijn. Gemeenten kunnen digitale gegevens van andere instanties en van eerdere aanvragen gebruiken, waardoor de handmatige, papieren procedure verdwijnt.

Beleid trouwen alternatieve locaties
Er is nieuw beleid nodig omdat het huidige proces voor het goedkeuren van alternatieve trouwlocaties veel tijd kost voor zowel de bruidsparen en geregistreerde partners als de gemeentemedewerkers. Bovendien sluiten de bestaande regels niet meer aan bij de actuele inzichten en regelgeving rondom vergunningverlening en veiligheid, waardoor herziening noodzakelijk is.

Randvoorwaarden

- Het click-call-face-principe is leidend. Om de digitaal vaardige inwoner te bedienen en ruimte te maken voor complexe vraagstukken en minder digitaal vaardige inwoner.
- Belangrijk is dat iedereen bewust wordt van het belang van onze dienstverlening. We werken allemaal voor onze inwoners in de gemeente Moerdijk.
- Het programmatisch werken krijgt invulling in de gemeentelijke organisatie.
- Er worden vanuit de lijnorganisatie capaciteit en middelen toegekend aan de prioriteiten uit het programma en daarmee aan de organisatie- en bestuurlijke prioriteiten.

Risico’s

- Nieuwe manier van werken, het programmatisch werken, vraagt veranderbereidheid van onze medewerkers en sturing hierop door het management.
- Samenhang van de ontwikkelingen en projecten op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Kunnen elkaar versterken, maar kunnen elkaar ook gevangenhouden.
- Veranderende dienstverlening naar meer digitaal kan door een deel van onze inwoners als minder prettig worden ervaren.
- De digitale vaardigheden van medewerkers zijn niet voldoende ontwikkeld.
- De waan van de dag vraagt zoveel, dat dit ten koste gaat van ontwikkeling van kennis en vaardigheden.
- Servicenormen aanvragen reisdocumenten kan langer duren dan verwacht door de reisdocumentenpiek.

Prestaties

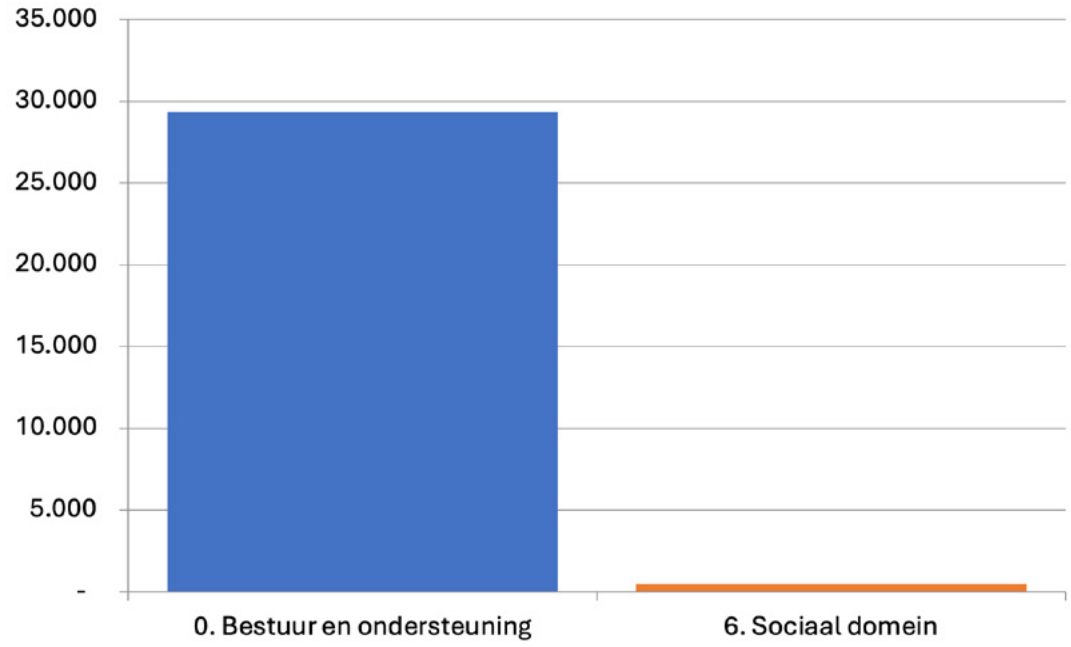
	2026	2027	2028	2029
• Er is een samenhangend programma Dienstverlening en regionaal informatiebeleidsplan, waarlangs we de dienstverlening in de komende jaren ontwikkelen. Hieraan wordt uitvoering gegeven met een uitvoeringsplan. Onderdeel van het uitvoeringsplan zijn o.a.: • Systeem voor meldingen openbare ruimte • Website: positionering online team, doorontwikkeling, redactie en beheer • Beschrijving en optimalisatie dienstverleningsprocessen • Dashboard Dienstverlening	■	■		
• Visie op dienstverlening wordt vastgesteld door de gemeenteraad	■			
• Inzicht in vragen bij kanaal telefonie en of er sprake is van herhaalverkeer. Laten groeien van het afhandelingspercentage van de meest gestelde vragen aan kanaal telefonie & optimaliseren informatie op de website	■			
• Gebruik terugbelfunctie (call back module) door team KCC om de beller de de mogelijkheid om door ons teruggebeld te worden. Op het moment dat er een medewerker beschikbaar is wordt de beller automatisch teruggebeld.	■			
• Duidelijkheid inwoners over afhandelstatus productinformatie verkrijging Nederlandse nationaliteit	■			
• Geoptimaliseerde klantreis informatie verkrijgen over Nederlander worden	■			
• Geactualiseerd beleid inzake alternatieve trouwlocaties	■			
• Juiste expertise en kennis in internationaal privaatrecht om diverse groepen nieuwkomers te kunnen helpen/ondersteunen bij levensgebeurtenissen (bv. geboorte, huwelijk, erkenning, overlijden)	■	■	■	■
• Geactualiseerde verordening en beleidsegels begraven	■			
• Ingebruikname van nieuw reisdocumenten informatiesysteem	■			
• Voldoende capaciteit en kennis aan balie om reisdocumentenpiek op te vangen	■	■	■	

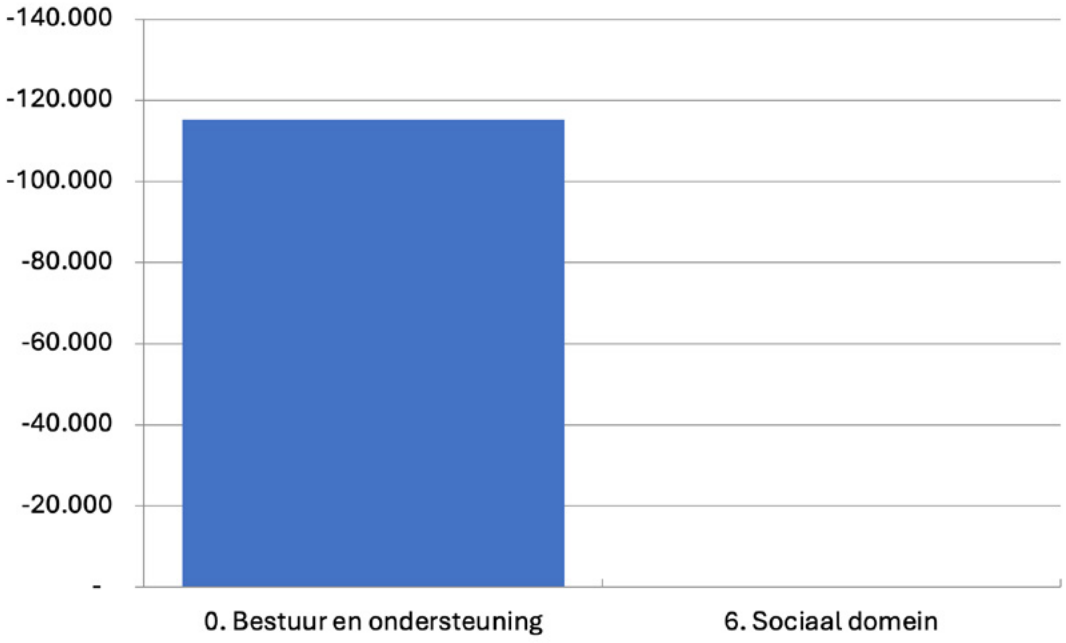
Lasten en baten 2026

bedragen x € 1.000

Lasten: € 29.811

Baten: € 115.270

Overzicht taakvelden

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025			Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
0. Bestuur en ondersteuning	**25.410**	**-108.361**	**-82.950**	**29.342**	**-115.270**	**-85.928**	**-89.940**	**-91.356**	**-92.389**
0.1 Bestuur	2.416	-2	2.414	2.452	-1	2.451	2.409	2.395	2.392
0.2 Burgerzaken	1.725	-885	840	1.884	-1.058	826	813	834	891
0.4 Overhead	18.343	-608	17.735	19.931	-619	19.312	18.387	18.293	18.059
0.5 Treasury	-332	-3.646	-3.978	324	-4.568	-4.244	-5.353	-5.272	-5.626
0.61 OZB woningen	555	-4.669	-4.114	521	-4.816	-4.296	-4.381	-4.464	-4.601
0.62 OZB niet-woningen	462	-19.900	-19.438	437	-21.576	-21.139	-22.143	-23.147	-24.037
0.64 Belastingen overig	17	-35	-18	-	-	-	-	-	-
0.7 Alg.uitk. en overig uitk.gem.fnd.	-	-77.626	-77.626	-	-81.799	-81.799	-81.918	-80.294	-81.613
0.8 Overige baten en lasten	2.183	-990	1.193	3.736	-832	2.904	2.189	243	2.090
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	41	-	41	58	-	58	57	57	57
6. Sociaal domein	**735**	**-**	**735**	**469**	**-**	**469**	**267**	**266**	**270**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	735	-	735	469	-	469	267	266	270
Saldo baten en lasten	**26.145**	**-108.361**	**-82.215**	**29.811**	**-115.270**	**-85.459**	**-89.673**	**-91.090**	**-92.119**
0.10 Mutaties reserves	-	-257	-257	-	-98	-98	-98	-98	-98
Resultaat na bestemming	**26.145**	**-108.618**	**-82.472**	**29.811**	**-115.367**	**-85.557**	**-89.771**	**-91.188**	**-92.216**

Analyse Programma 5

Baten en Lasten Programma 5 (Cijfers x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Meerjarenbegroting 2027	2028	2029
Totaal Lasten	24.870	26.145	29.811	27.123	25.089	26.303
Totaal Baten	-103.642	-108.361	-115.270	-116.796	-116.179	-118.422
Resultaat voor bestemming	-78.772	-82.215	-85.459	-89.673	-91.090	-92.119
Storting in reserves	1.887	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	-2.204	-257	-98	-98	-98	-98
Resultaat na bestemming	-79.089	-82.472	-85.557	-89.771	-91.188	-92.216
Verschil t.o.v. 2025			-3.084			

Samenvatting verschillen t.o.v. 2025

Het verschil op programma 5 tussen het begrote resultaat (na bestemming) in 2026 ten opzichte van 2025 bedraagt € 3,1 miljoen voordelig. Ten opzichte van de totale baten binnen dit programma is dat een afwijking van 3%.

Ten opzichte van 2025 zijn de totale lasten binnen dit programma met ca. € 3,9 miljoen gestegen terwijl de opbrengsten met ca. € 6,9 miljoen zijn gestegen. Verder wordt er per saldo ca. € 0,2 miljoen minder onttrokken uit de reserves. De toegenomen opbrengsten zijn voornamelijk het gevolg van een hogere uitkering uit het gemeentefonds en hogere OZB opbrengsten. De lasten zijn voornamelijk gestegen doordat de middelen t.b.v. nieuwe beleidsdoelen in eerste instantie binnen dit programma begroot worden op de stelpost nieuw beleid, in afwachting van een (afzonderlijk) raadsvoorstel voor het daadwerkelijk beschikbaar stellen van deze middelen. Tot slot nemen de lasten t.b.v. overhead o.a. toe doordat in 2026 gestart wordt met het boekhoudkundig afschrijven van de investering die is gedaan t.b.v. de verbouwing van het gemeentehuis.

Nadere toelichting verschillen

In onderstaand overzicht is een toelichting opgenomen van de belangrijkste verschillen, waarbij:
- In de kolom V/N is aangegeven of het een voordeel of een nadeel betreft;
- In de kolom % de relatieve afwijking ten opzichte van de omvang van het betreffende budget in 2025 is weergegeven.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Uitkering gemeentefonds	-4.173	-5%	V	De uitkeringen uit het gemeentefonds hebben met een omvang van ruim € 80 miljoen een groot aandeel in de totale inkomsten van de gemeente. Als gevolg daarvan hebben ontwikkelingen binnen dat onderdeel ook een grote impact op het jaarlijkse begrotingsresultaat. Periodiek worden de gemeenten via circulaires geïnformeerd over de verwachte inkomsten vanuit het gemeentefonds. De raming van de uitkering gemeentefonds in deze begroting is - volgens een bestendige richtlijn – gebaseerd op de meicirculaire 2025 waarmee we op dit punt voldoen aan de begrotingsrichtlijnen van de provincie als financieel toezichthouder. In de beleidstekst van programma 5 wordt nader inzicht gegeven in de actuele ontwikkelingen rondom het gemeentefonds.
OZB	-1.825	-7%	V	Conform de kadernota 2025-2028 zijn de tarieven voor 2025 op basis van prognoses van het CPB met 3,4% geïndexeerd. Hierdoor worden ten opzichte van 2025 hogere OZB opbrengsten m.b.t. woningen verwacht (€ 147.000 V). Daarnaast is er een toename in opbrengsten voor de niet-woningen (€ 1,68 miljoen V). Een nadere toelichting is terug te vinden in de paragraaf lokale heffingen.
Kosten--toerekening primair proces	-439	-14%	V	De loonkosten en andere indirecte kosten van de primaire afdelingen worden op basis van de verwachte urenbesteding toegerekend aan de diverse programma's en taakvelden van de gemeente. Aan programma 5 worden ten opzichte van 2025 minder primaire kosten toegerekend. Dit komt voornamelijk omdat er in 2026 minder toegerekend wordt aan taakvelden bestuur, OZB en samenkracht en burgerparticipatie dan in 2025. Per saldo heeft deze verdeling geen invloed op het begrotingsresultaat.
Treasury	-266	-7%	V	De rentelasten en -baten van de gemeente worden binnen programma 5 centraal verantwoord op het taakveld treasury. Vervolgens worden deze via de zogenaamde renteomslag toegerekend aan de diverse taakvelden en programma's. De renteomslag voor 2026 (2,5%) valt iets lager uit dan de renteomslag 2025 (2,7%). Bij de berekening van de renteomslag 2026 is rekenening gehouden met het aantrekken van een lening van € 30 miljoen tegen een rentepercentage van 3,44%. Doordat in de berekening voor 2025 deels rekening is gehouden met deze lening nemen de rentelasten 2026 met 'slechts' ca. € 0,4 miljoen toe. Doordat de renteomslag wordt berekend door de rentelasten af te zetten tegen de totale boekwaarde van de grondexploitaties en diverse investeringen (die t.o.v. 2025 ook toeneemt) daalt de berekende renteomslag, maar wordt er op totaalniveau meer rente toegerekend aan de diverse taakvelden.
Bestuur	117	6%	N	Ten opzichte van 2025 stijgen de lasten voor een groot deel door een toename van de accountantskosten (€ 54.000 N). Verder is er sprake van een stijging van kosten voor diverse diensten.
Reservemutaties	160	62%	N	Reservemutaties hebben een incidenteel karakter en kunnen per jaar dan ook verschillen. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024 is besloten om ten behoeve van de voortgang van een aantal overlopende zaken diverse budgetten opnieuw beschikbaar te stellen voor 2025. Binnen programma 5 betreft dit € 139.000, wat voornamelijk betrekking heeft op uitgaven m.b.t. verbeteren werkprocessen (€ 48.000), vernieuwing website (€ 45.000) en verduurzaming mobiliteitsbewegingen (€ 40.000). Voor een volledig overzicht van de incidentele reservemutaties die in de begroting 2026 zijn verwerkt wordt verwezen naar het overzicht incidentele baten en lasten. Daarnaast zijn de structurele reservemutaties terug te vinden in de bijlage. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het muteren van reserves een raadsbevoegdheid is. Aan alle reservemutaties ligt dan ook ten alle tijde een raadsbesluit ten grondslag.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)	%	V/N	Toelichting
Overhead	1.576	8,6%	N	Alle personeel dat niet in het primaire proces meedraait wordt beschouwd als overhead, dit betreft de leidinggevende functies en de ondersteunende teams. Hun kosten worden op de centrale post overhead verantwoord en niet toegerekend aan de verschillende taakvelden, zoals dit wel gebeurt bij de medewerkers in het primaire proces. Ook de kosten van huisvesting en automatisering/ informatisering worden beschouwd als overheadkosten. Totaal gaat het om een budget van € 19 miljoen. De kosten voor het gemeentehuis stijgen (€ 910.000 N). Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van de kapitaallasten, doordat in 2026 gestart wordt met het boekhoudkundig afschrijven van de gedane investering t.b.v. de verbouwing van het gemeentehuis. Verder zijn in 2026 kosten opgenomen voor het digitaliseren van bouwdossiers en het overbrengen naar het West-Brabants Archief (€ 400.000 N) en is het budget voor inhuur personeel bij ziekte verhoogd (€ 170.000 N). Tot slot stijgt de deelnemersbijdrage aan de GR ICT-WBW (€ 269.000 N). Dit komt door de zogenaamde 'Transitie naar Managed services', waarbij de aanbesteding, transitie en transformatie in 2026 incidenteel een grote bijdrage van de deelnemers gaat vragen, maar vanaf 2027 een besparing gaat opleveren. De hogere deelnemersbijdrage is conform de begroting 2026 van ICT-WBWB, die (samen met de begrotingen van de andere verbonden partijen) in de commissievergadering van 20 mei 2025 en de raadsvergadering van 28 mei 2025 is behandeld.
Stelposten	1.711	79%	N	De stelpost nieuw beleid bedraagt voor 2026 ca. € 3,6 miljoen, terwijl de huidige raming voor 2025 € 585.000 bedraagt. De raming voor 2026 en verder bestaat uit de middelen voor alle nieuwe beleidsdoelen die zijn opgenomen in de kadernota 2026-2029 (€ 2,5 miljoen). Het restant betreft onderwerpen uit vorige jaren die al langer deel uitmaken van de stelpost, maar waarvoor nog geen concreet raadsvoorstel is voorgelegd. De middelen op de stelpost nieuw beleid kunnen alleen voor besteding beschikbaar komen, via een (afzonderlijk) raadsvoorstel waarin wordt toegelicht hoe de middelen worden ingezet. Verder is de lagere raming in 2025 te verklaren doordat gedurende 2025 diverse raadsbesluiten zijn genomen om de middelen in te zetten voor diverse taakvelden. Verder is voor 2025 een stelpost begroot voor verwachte loonkostenontwikkeling. Jaarlijks wordt in de kadernota een uitgangspunt geformuleerd wat betreft het te reserveren bedrag voor de verwachte loonontwikkeling. Op die manier wordt met de effecten van verwachte loonontwikkeling aan de voorkant rekening gehouden. In de 2e bestuursrapportage wordt deze stelpost ingezet ter dekking van de effecten die op basis van de nieuwe CAO 2025-2027 ontstaan. De loonkosten vanaf 2026 zijn in deze begroting al gebaseerd op deze CAO, waardoor voor 2026 geen stelpost is begroot. Daarnaast is vanaf in 2026 nog een taakstelling van € 200.000 begroot m.b.t. nieuw werkplekconcept.
Overig	55	-	N	Diverse kleinere verschillen (< € 50.000).
Totaal	**-3.084**	**-11%**	V	

Verbonden Partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen “Partnerschap in een veranderende samenleving” leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Regio West-Brabant
- West-Brabants Archief (WBA)
- Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)
- ICT-samenwerking West-Brabant West
- BNG Bank N.V.
- Brabant Water NV
- Inkoopbureau Karel

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de paragraaf ‘Verbonden Partijen’.

Financiële positie 2026-2029

Algemeen

De begroting is een belangrijk document binnen de planning – en control (P&C) cyclus van gemeenten. In de begroting stelt de gemeenteraad de na te streven effecten en doelen voor het komende jaar vast en worden de daarvoor benodigde middelen beschikbaar gesteld.

In de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) heeft de gemeenteraad de kaders en uitgangspunten vastgesteld die als basis hebben gediend voor deze begroting 2026-2029. Na vaststelling van de Kadernota 2026-2029 heeft een verdere uitwerking plaatsgevonden van de beleidsteksten in de 5 porgramma's en diverse budgetten, hetgeen nu resulteert in deze meerjarenbegroting.

De begroting moet na vaststelling door de gemeenteraad worden aangeboden aan de provincie. De provincie beoordeelt de begroting en bepaalt op basis van haar onderzoek het toezichtsregime voor het komende jaar. De provincie kan hierbij kiezen uit preventief toezicht en repressief toezicht.

Bij preventief toezicht kan pas uitvoering gegeven worden aan de begroting en aan in de loop van 2026 optredende wijzigingen van de begroting op basis van een raadsbesluit, nadat de provincie deze getoetst heeft en haar goedkeuring hieraan geeft. Bij repressief toezicht hoeven wijzigingen van de begroting slechts ter kennisname te worden ingestuurd en kan gelijk met de uitvoering gestart worden.

Bij het oordeel over het toe te passen toezichtsregime worden in ieder geval de volgende voorwaarden betrokken:

- de meerjarenbegroting 2026-2029 is reëel sluitend, dan wel de begroting 2026 is minimaal reëel sluitend;
- de begroting wordt vóór 15 november van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld en toegezonden aan Gedeputeerde Staten;
- de jaarrekening 2024 is sluitend of heeft een positief resultaat;
- de jaarrekening van het jaar 2024 is tijdig vastgesteld aangeboden aan Gedeputeerde Staten.

Reëel sluitend houdt in dat de begroting structureel in evenwicht is. Dit betekent dat jaarlijks terugkerende lasten moeten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Éénmalige ruimte binnen de begroting (o.a. vanuit de grondexploitatie) kan ingezet worden om éénmalige uitgaven te bekostigen. De provincie kijkt verder kritisch naar opgenomen stelposten om de begroting sluitend te krijgen. Wil de provincie een dergelijke stelpost accepteren binnen de toets van een reëel sluitende begroting, dan moet deze voldoen aan een aantal eisen (waaronder een voldoende concrete onderbouwing).

Wij zijn van menig dat wij met het aanbieden van de meerjarenbegroting 2026-2029 voldoen aan de eisen om in aanmerking te komen voor het repressieve toezicht.

In dit onderdeel van de programmabegroting wordt ingezoomd op de belangrijkste (financiële) onderwerpen van de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027-2029. Ingegaan wordt op de volgende onderwerpen:

- kadernota 2026-2029
- begrotingspositie 2026-2029
- structureel begrotingssaldo
- taakstellingen en stelposten
- rentebeleid
- belastingen/retributies
- algemene dekkingsmiddelen
- reserves en voorzieningen
- vervangingsinvesteringen
- grondslagen begroting 2026

Kadernota 2026-2029

Het College heeft voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2026-2029 de uitgangspunten gehanteerd, zoals deze door de gemeenteraad zijn vastgesteld in de kadernota 2026-2029.

In de kadernota was rekening gehouden met diverse budgetaanpassingen die binnen reeds bestaande budgetten werden voorzien en de verwachte nieuwe ontwikkelingen voor 2026 e.v. Rekening houdend met de in de raadsvergadering van 3 juli 2025 aangenomen kadervoorstellen en amendementen, werden op basis van de kadernota 2026-2029 onderstaande begrotingsresultaten verwacht.

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2026	2027	2028	2029
Verwacht begrotingsresultaat Kadernota 2026-2029 (na raadsvergadering 3 juli 2025)	**-7.619**	**-4.905**	**-1.438**	**-1.233**
Waarvan structureel	-3.832	-3.766	-1.438	-1.233
Waarvan incidenteel	-3.787	-1.139	-	-

Begrotingspositie 2026-2029

De afgelopen maanden is de begroting 2026-2029 nader uitgewerkt. Na het opstellen van de kadernota zijn grofweg onderstaande acties met een financieel effect uitgevoerd:

- Het doorvertalen van de vastgestelde uitgangspunten in de kadernota;
- Verwerking van de ingevulde productformulieren (voor alle budgetten de ramingen actualiseren en onderbouwen);
- Verwerking van effecten van een aantal nagekomen ontwikkelingen om het huidige beleid te kunnen blijven voortzetten;
- Actualiseren van de rente- en afschrijvingslasten, voortvloeiend uit reeds beschikbaar gestelde investeringskredieten en de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2026 t/m 2029;
- Verwerking van de uitkomsten van de meicirculaire 2025 gemeentefonds.

In onderstaande tabel zijn de bijstellingen die uit deze acties zijn voortgekomen samengevat. Daarbij is inzichtelijk gemaakt wat dit betekent voor het totale begrotingsresultaat.

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Verwacht begrotingsresultaat kadernota 2026-2029 (na raadsvergadering 3 juli 2025)	**-7.619**	**-4.905**	**-1.438**	**-1.233**
Raadsbesluiten mei t/m juni	191	2	-4	-82
Gemeentefonds	5.037	4.666	2.531	2.430
Kapitaallasten	1.537	1.372	280	220
Jeugd	-1.169	-1.169	-1.154	-1.154
Toerekening uren investeringen	424	44	30	49
Wmo	-310	-310	-310	-310
Gemeentehuis	-210	-210	-210	-210
Gemeenschappelijke regelingen	-242	194	280	376
Personeelskosten	18	168	349	525
Grondexploitaties	-107	56	-57	-
Overig	-623	-435	-670	-528
Verwacht begrotingsresultaat primitieve begroting 2029-2029	**-3.073**	**-527**	**-373**	**84**

De verschillen in de bovenstaande tabel kunnen als volgt worden toegelicht:

Gemeentefonds

De raming van de uitkering gemeentefonds wordt in de begroting 2026-2029 – volgens een bestendige werkwijze –

gebaseerd op de meicirculaire waarmee we voldoen aan de begrotingsrichtlijnen van de provincie als financieel toezichthouder. Doordat de meicirculaire 2025 na het opstellen van de kadernota is uitgekomen, kon in de cijfers van de kadernota 2026-2029 hier nog geen rekening mee worden gehouden. Wel waren in de kadernota reeds indicaties afgegeven op basis van de Voorjaarsnota die eerder dit jaar door het Rijk is uitgebracht.

Via een raadsinformatiebrief (d.d. 24 juni 2025) is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire 2025 en de voordelige effecten die dit heeft ten opzichte van de ramingen zoals die ten tijde van de kadernota konden worden voorzien. De hogere uitkering uit het gemeentefonds heeft voornamelijk betrekking op de extra middelen die door het Rijk zijn toegekend ter compensatie van de terugval in 2026 in het gemeentefonds (ook wel het 'ravijnjaar 2026' genoemd) en de landelijke tekorten binnen de Jeugdzorg. Vanaf 2028 heerst er nog steeds onduidelijkheid en blijven de extra middelen beperkt. Het Rijk verwacht dan namelijk dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd gerealiseerd gaan worden. Daarnaast wil het Rijk aanvullende maatregelen invoeren. Dit betreft de invoering van een eigen bijdrage voor Jeugdzorg vanaf 1 januari 2028 en nadere afspraken over hoe beter gestuurd kan worden op de trajectduur binnen de Jeugdzorg, wat vanaf 2028 tot lagere lasten moet leiden. Gemeenten mogen ervan uitgaan dat deze maatregelen voor de gemeente budgettair neutraal zullen zijn. Dit vanuit de gedachte dat tegenover deze lagere ontvangsten vanuit het Rijk op termijn lastenbesparingen moeten ontstaan voor gemeenten.

De effecten zijn ten opzichte van de informatiebrief ca. € 0,3 miljoen positiever uitgevallen in verband met de financiële verwerking van zogenaamde taakmutaties. Taakmutaties zijn wijzigingen in de algemene uitkering waaraan een bepaalde taak is gekoppeld. Omdat tegenover deze opbrengsten op termijn corresponderende lasten kunnen komen te staan worden deze middelen in eerste instantie afgezonderd op een stelpost. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat voor diverse taakmutaties minder middelen gereserveerd hoeven te worden. Dit heeft voornamelijk betrekking op de (uitgestelde) invoering van de eigen bijdrage binnen de Wmo.

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rente en afschrijvingen) m.b.t. de verwachte investeringen worden jaarlijks opnieuw berekend, waarbij de afschrijvingslasten worden geraamd met ingang van het jaar na afronding van de werkzaamheden. Dit jaar is extra kritisch gekeken naar het verwachte jaar waarin een investering gereed komt. Dit conform het in de kadernota (raadsvergadering 3 juli 2025) benoemde actiepunt om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een reële(re) inschatting van het verwachte jaar van afronden van investeringen te hanteren. Dit actiepunt was geformuleerd vanuit het beeld van de afgelopen jaren dat er doorgaans sprake is van lagere kapitaallasten dan vooraf in de begroting was ingeschat. Het betreft voornamelijk voordelen doordat de investeringen pas later worden afgesloten dan vooraf ingeschat. Omdat kapitaallasten structurele lasten zijn, heeft dit een effect op de structurele begrotingsruimte. Een onderuitputting van de kapitaallasten betekent in feite dat er een onnodig beslag op de structurele begrotingsruimte is gelegd. Om ervoor te zorgen dat deze onderuitputting zich minder voordoet is bij het opstellen van deze begroting extra kritisch gekeken naar een reële inschatting van het jaar van afronding van een investering, zodat daar in de prognose van de kapitaallasten rekening mee kon worden gehouden. Dit betekent niet dat investeringen uitgesteld worden. Het doel is om een zo realistisch mogelijke raming van de kapitaallasten op te nemen in de begroting, waardoor dit voorkomt dat er onnodig beslag op de structurele begrotingsruimte wordt gelegd. Dit vraagt een planning die rekening houdt met tegenvallers en niet uitgaat van het meest optimistische scenario. Verderop in deze paragraaf (bij het onderdeel "investeringen") wordt nader ingegaan op de investeringen die in de begroting zijn verwerkt.

Jeugd

Per raadsinformatiebrief d.d. 4 juni 2025 is de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de jeugdzorgbudgetten. Zoals daarin is toegelicht was in de kadernota 2026-2029 nog uitgegaan van een benodigde bijstelling van € 1 miljoen vanaf 2026, terwijl dit met de nieuwe inzichten uit de raadsinformatiebrief uitkomt op € 2,05 miljoen. Concreet betekent dit dat ten opzichte van de kadernota 2026-2029 een bijstelling van € 1,05 miljoen is verwerkt in de begroting. Daarnaast is rekening gehouden met de indexering van de inhuurtarieven van de jeugdprofessionals.

Toerekening uren investeringen
Conform BBV wetgeving is het verplicht om directe personeelskosten toe te rekenen aan investeringen. Doordat ambtelijke uren aan investeringen worden toegerekend, levert dit in het betreffende jaar een voordeel op met daartegenover op termijn hogere kapitaallasten (die voortkomen uit hogere investeringen). De ramingen zijn op basis van de actuele investeringsverwachtingen geactualiseerd. Vooral in 2026 valt de verwachte urentoerekening m.b.t. wegbeheer en groenbeheer hoger uit, wat een voordelig effect heeft op het begrotingsresultaat.

Wmo
In de kadernota waren binnen de Wmo reeds kostenstijgingen voorzien m.b.t. de Begeleiding en Huishoudelijke hulp die in deze begroting zijn verwerkt. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat ook binnen diverse andere onderdelen binnen de Wmo budgetbijstellingen nodig zijn. Het budget t.b.v. Hulpmiddelen wordt met € 151.000 verhoogd op basis van het actuele aantal uitstaande hulpmiddelen en de prognose van de uitbreiding in 2025 en 2026. Daarnaast is gerekend met de geïndexeerde tarieven per 1 juli 2025 en een inschatting van de indexering per 1 juli 2026. Het budget t.b.v. woningaanpassingen is met € 85.000 verhoogd op basis van het actuele aantal geplaatste trapliften en de prognose van in 2025 en 2026 nieuw te plaatsen trapliften. Verder valt de bijdrage aan de gemeente Rucphen in de regionale kosten van het waspunt € 47.000 hoger uit. Om de continuïteit en toekomstbestendigheid van het Waspunt te waarborgen wordt de dienstverlening rondom het personeel en de aansturing van de bedrijfsprocessen vanaf 2026 uitbesteed aan WVS. De hiermee verband houdende kostenstijging wordt met name veroorzaakt door hieruit voortvloeiende frictiekosten. Tot slot zijn diverse kleinere nadelen ontstaan (€ 27.000 N).

Gemeentehuis
Na het opstellen van de kadernota is (op basis van de ingediende offerte) gebleken dat het huidige schoonmaakbudget niet toereikend is en met ca. € 110.000 verhoogd dient te worden. Na de verbouwing zijn zowel het vloeroppervlak als het type materialen gewijzigd (zoals meer glasoppervlakken), wat leidt tot hogere schoonmaakkosten. Daarnaast nemen de kosten toe t.b.v. gevelreiniging, het wassen van blindplaten, het verwijderen van spinrag, het reinigen van zonnepanelen en het vloeronderhoud (gericht op het behouden van de kwaliteit van de nieuwe vloer, bijvoorbeeld door het behandelen van koffievlekken). Verder vallen de verwachte huuropbrengsten ca. € 47.000 lager uit en zijn diverse kleinere budgetaanpassingen verwerkt.

Gemeenschappelijke regelingen
Tijdens het opstellen van de begroting zijn voor diverse gemeenschappelijke regelingen benodigde bijstelling naar voren gekomen. Zo valt de teruggaaf uit het positief saldo van de GR Beschermd wonen regio Breda (ten opzichte van de teruggaaf die reeds in de kadernota was voorzien) naar verwachting € 154.000 hoger uit. Dit betreft voornamelijk een teruggave doordat in de meicirculaire 2025 een hogere rijksbijdrage voor beschermd wonen is opgenomen dan was verwacht. Tegenover dit voordeel staat dat op basis van de begroting 2026-2029 van de OMWB de deelnemersbijdrage ca. € 100.000 toeneemt. Tot slot valt de bijdrage aan ICT WBW in 2026 ca. € 296.000 hoger uit. In de begroting 2026-2029 van ICT WBW is toegelicht dat ICT WBW zich richt op het versterken van haar rol als regieorganisatie, het verder ontwikkelen van de Cloud infrastructuur, cybersecurity, innovatie en samenwerking tussen de deelnemers. Bij het in kaart brengen van de financiële consequenties van deze "Transitie naar Managed services", is gebleken dat de aanbesteding, transitie en transformatie in 2026 incidenteel een grote bijdrage van de deelnemers gaat vragen. Deze stap gaat vanaf 2027 een besparing opleveren, wat resulteert in een lagere verwachte deelnemersbijdrage in 2027 (€ 140.000 V), 2028 (€ 226.000 V), en 2029 (€ 322.000 V).

Personeelskosten
M.b.t. de personeelskosten zijn diverse voor- en nadelen ontstaan die elkaar grotendeels compenseren.
Zo is er een voordeel ontstaan m.b.t. de verwachte loonontwikkeling. Jaarlijks wordt in de kadernota een uitgangspunt geformuleerd wat betreft het te reserveren bedrag voor de verwachte loonontwikkeling. Op die manier wordt met de effecten van verwachte loonontwikkeling aan de voorkant rekening gehouden. Inmiddels zijn de salariskosten op basis van de nieuwe cao doorgerekend en in de begroting 2026-2029 verwerkt. De indexering van de lonen valt (o.a. doordat

de lonen gefaseerd worden geïndexeerd), lager uit dan waar in de stelpost rekening mee was gehouden. Doordat met de nieuwe CAO 2025-2027 de indexering voor 2026 vastligt, hoeft hier geen bedrag meer voor te worden aangehouden en kan het restant van de stelpost loonontwikkeling vrijvallen. Dit heeft een voordelig effect op het begrotingsresultaat van € 423.000 (2026), € 531.000 (2027), € 631.000 (2028) en € 807.000 (2029).

Tegenover dit voordelige effect staan diverse ontwikkelingen met een nadelig financieel effect.
Zoals in de jaarrekening 2024 is toegelicht zijn de totale uitgaven t.b.v. inhuur bij ziekte in 2024 uitgekomen op ca. € 0,7 miljoen. Dit is net als in 2023 relatief hoog ten opzichte van voorgaande jaren. Tijdens de behandeling van de kadernota is het thema ziekteverzuim veelvuldig aan de orde geweest. Hierbij is via een Memo (d.d. 20 juni 2025) nader inzicht gegeven in de ontwikkelingen van het ziekteverzuim en is m.b.t. dit onderwerp een motie aangenomen. Op basis van de ervaringscijfers van de afgelopen jaren, is in de begroting rekening gehouden met een benodigd inhuurbudget van € 620.000 in 2026. Dit komt neer op ca. 2% van de totale loonkosten. Door de maatregelen en aandacht t.b.v. het ziekteverzuim is de verwachting dat de inhuurkosten op termijn verder af zullen nemen. In 2027 is een budget begroot van € 540.000 en vanaf 2028 € 460.000.

Tot slot was vanwege de invoering van de Wkb in de begroting een taakstelling opgenomen van € 50.000 in 2026 en € 100.000 vanaf 2027. Dit vanuit de verwachting dat als gevolg van de invoering van de Wkb er minder vergunningen worden afgegeven en de inzet vanuit het team VVTH (en daarmee de kosten) lager zal worden.

Per 1 januari 2024 is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden voor het onderdeel nieuwbouw in gevolgklasse 1. In december 2024 heeft de minister de Eerste Kamer per brief geïnformeerd over het vervolg. In die brief komt zij tot de conclusie dat “De Wkb in zijn huidige vorm onvoldoende aansluit bij verbouwprojecten.” Verbouw gaat dan ook definitief niet onder de Wkb vallen. Mocht daartoe in de toekomst alsnog besloten worden, moet een nieuw voorstel aan beide Kamers worden voorgelegd voordat het eventueel kan worden ingevoerd.

Gevolg is dat een groot deel van het werk wat zou verdwijnen bij de gemeente, gewoon bij de gemeente blijft. De beoogde taakstelling was gebaseerd op het volledig vervallen van de taken uit gevolgklasse 1. In de praktijk gaat het slechts om circa 10% van het oorspronkelijk aantal geraamde uren. De taakstelling waartoe eerder werd besloten, kan dan ook niet worden gerealiseerd. Als in de toekomst wordt besloten om meer typen bouwwerken onder de Wkb te laten vallen, zal het effect op de benodigde capaciteit opnieuw worden bepaald.

Grondexploitaties
De mutaties binnen de grondexploitaties zijn voornamelijk het gevolg van de structurele verwerking van de bevindingen die tijdens de accountantscontrole van de jaarrekening 2024 naar voren zijn gekomen. Daarnaast is ook gerekend met de actuele omslagrente die in deze begroting 2026-2029 is geactualiseerd en 2,5% bedraagt. Hierbij moet worden opgemerkt dat het resultaat van de grondexploitaties in een bepaald jaar niet altijd een accuraat beeld geeft van de totale winstgevendheid van een grondexploitatie over de volledige looptijd. Tussentijdse winstnemingen en toevoegingen aan de verliesvoorziening hebben bijvoorbeeld een effect op het huidige jaar maar dat hoeft niet te betekenen dat de totale resultaten daarmee ook direct wijzigen. Voor een nader inzicht in de totale (verwachte) resultaten per grondexploitatie wordt daarom verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Overig
De overige nadelen betreft het effect van de doorrekening en actualisatie van ruim 150 (sub)budgetten binnen de begroting. Omgerekend komt dit voor 2026 neer op een gemiddelde mutatie van ca. € 4.000 per budget.

Structureel begrotingssaldo

Na verwerking van bovenstaande budgetaanpassingen ontstaat het volgende meerjarenperspectief.

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2026	2027	2028	2029
Baten	160.048	182.679	166.798	167.987
Lasten	-161.552	-182.096	-166.646	-167.131
Saldo baten en lasten	-1.504	583	153	856
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.569	-1.110	-525	-772
Verwacht begrotingsresultaat primitieve begroting 2026-2029	**-3.073**	**-527**	**-373**	**84**
Waarvan structureel	929	137	-555	-116
Waarvan incidenteel	-4.002	-664	182	200

De begrotingsresultaten zijn opgebouwd uit de totale jaarlijkse baten en lasten van de gemeente. Indien er in een jaar meer/minder baten dan lasten worden verwacht resulteert dit in een positief /negatief begrotingsresultaat in die jaren. Gedeputeerde Staten (GS) houden in elke provincie toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten. De provincie focust zich primair op de vraag of de begroting reëel in evenwicht is.

Op basis van de voorliggende begroting 2026-2029 zijn de jaren 2026 en 2027 met een structureel verwacht begrotingsresultaat van ca. € 0,9 miljoen en € 0,1 miljoen reëel sluitend (meer structurele baten dan lasten). Dat beeld slaat vanaf 2028 om. Vanaf 2028 wordt een structureel tekort verwacht van € 0,6 miljoen (2028) en € 0,1 miljoen (2029). Uit bovenstaande tabel blijkt tevens dat voor 2026 t/m 2028 de incidentele lasten de incidentele baten overstijgen. In het overzicht incidentele lasten en baten is een specificatie en nadere toelichting opgenomen. In de aanbiedingsnota/ raadsvoorstel zal worden ingegaan op de wijze waarop we voorstellen om hiermee om te gaan.

In de aanbiedingsnota wordt nader ingegaan op het begrotingsresultaat. Zo zijn er diverse ontwikkelingen die zich na het opstellen van de begroting 2026-2029 hebben voorgedaan die nog een effect zullen hebben op het begrotingsresultaat. Ook wordt in de aanbiedingsnota een verdere doorkijk gegeven naar de verwachte ontwikkeling van het begrotingsresultaat na 2029. Tot slot dient opgemerkt te worden dat bij het interpreteren van de cijfers van de meerjarenbegroting bedacht moet worden dat deze naarmate het jaar verder af komt te liggen van het begrotingsjaar steeds ‘zachter’ worden. Het is daarom niet goed om aan deze cijfers absolute waarde toe te kennen. Het betreft niet meer dan een indicatie voor de toekomst.

Taakstellingen en stelposten

In de hierboven gepresenteerde verwachte begrotingsresultaten zijn diverse stelposten opgenomen. Meerjarig kan de volgende specificatie worden gegeven.

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	2026	2027	2028	2029
Taakstellingen				
Organisatie i.v.m. nieuw werkplekconcept	200	200	200	200
Totaal taakstellingen	**200**	**200**	**200**	**200**
Stelposten				
Nieuw beleid	-3.640	-3.501	-2.109	-3.958
Taakmutaties algemene uitkering				
• Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	439	441
• Sturen op trajectduur jeugdzorg	0	0	115	115
• Herinvoering eigen bijdrage Wmo	0	397	397	397
• Overige taakmutaties	-136	44	43	43
Algemene uitkering: BCF-ruimte onder plafond	627	627	627	627
Totaal stelposten	**-3.149**	**-2.434**	**-488**	**-2.335**
Totaal	**-2.949**	**-2.234**	**-288**	**-2.135**

Dit betekent concreet dat in de begroting per saldo rekening is gehouden met een totale last van ca. € 2,9 miljoen in 2026.

Dit heeft voornamelijk betrekking op de nieuwe ontwikkelingen die op basis van (eerdere) kadernota's zijn verwerkt in de stelpost nieuw beleid. De hierin gereserveerde middelen komen pas beschikbaar als hierover een raadsbesluit is genomen met toelichting en onderbouwing van de in te zetten middelen.

Daar staat tegenover dat (in de stelpost taakmutaties algemene uitkering) rekening wordt gehouden met een aantal voordelige effecten die (op termijn) worden verwacht.

- Zo is het Rijk van plan om voor de voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het Rijk verwacht dat dit de druk op het gebruik van Wmo-voorzieningen verlaagt. Daardoor zou de Wmo voor gemeenten langer betaalbaar blijven. Inmiddels is bekend geworden dat de ingangsdatum is verschoven naar 1 januari 2027.
- Daarnaast heeft het Rijk in de Meicirculaire 2025 een financieel voorschot genomen op nog te nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen door een uitname te doen uit het gemeentefonds. Dit betreft de invoering van een eigen bijdrage voor Jeugdzorg vanaf 1 januari 2028 en nadere afspraken over hoe beter gestuurd kan worden op de trajectduur binnen de Jeugdzorg, wat vanaf 2028 tot lagere lasten moet leiden. Omdat aannemelijk is dat het realiseren van deze uitwerking en wetgeving onder de verantwoordelijkheid van het Rijk valt, mogen gemeenten hier een stelpost voor opnemen. Dit vanuit de gedachte dat tegenover deze lagere ontvangsten vanuit het Rijk op termijn lastenbesparingen moeten ontstaan voor gemeenten.

Verder is in de begroting een stelpost opgenomen m.b.t. de verwachte afrekening van het btw compensatiefonds (BCF). Het BCF is een regeling waarmee gemeenten de betaalde btw voor bepaalde activiteiten kunnen terugvragen. Met ingang van 2015 is het BCF geplafonneerd, waarbij het BCF en het gemeentefonds communicerende vaten zijn. Als de gezamenlijke btw-declaraties van gemeenten onder het plafond van het BCF blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Gemeenten mogen in hun begroting rekening houden met de (verwachte) afrekening van het BCF. Omdat de hoogte hiervan erg onzeker is, zijn in het verleden afspraken tussen de provinciaal toezichthouders en het ministerie van BZK gemaakt over wat een reële hoogte van deze ruimte is. Afgesproken is dat de laatst gerealiseerde afrekening de maximaal toegestane ruimte is die gemeenten mogen ramen in hun begroting. Waar we als gemeente in het verleden voorzichtigheidshalve niet met dit volledige bedrag rekening hielden, is in de voorliggende begroting uitgegaan van 100% van de meest recente afrekening over 2024 (die in de Meicirculaire 2025 bekend is gemaakt). Dit past binnen de richtlijnen van de provincie en ligt in lijn met het in de kadernota geformuleerde actiepunt om richting het opstellen van de begroting 2026-2029 een minder voorzichtige inschatting te hanteren wat betreft de verwachte afrekening van het btw-compensatiefonds. Deze actie kwam voort uit het rapport structurele begrotingsruimte, als een van de mogelijkheden waarmee de structurele begrotingsruimte kan worden vergroot zonder dat dit ten koste gaat van de huidige ambities en dienstverlening van de gemeente.

Tot slot is vanuit eerdere begrotingen een taakstelling opgenomen i.v.m. het nieuwe werkplekconcept. Deze taakstelling (in de vorm van de efficiencykorting op het personeelsbudget van € 200.000) is in de begroting opgenomen als onderdeel van het project 'gemeentehuis nieuwe stijl'. Alhoewel de overtuiging is dat het gemeentehuis nieuwe stijl tot efficiencyvoordelen en minder ziekteverzuim leidt, is het op dit moment nog niet mogelijk dit in geld uit te drukken. Tot die tijd wordt de stelpost in de begroting gehandhaafd. Hierbij geldt wel dat de provinciaal toezichthouder deze stelpost (tot het moment dat deze concreet is onderbouwd) niet als structurele besparing aanmerkt en deze stelpost derhalve is opgenomen in het overzicht van incidentele lasten en baten.

Rentebeleid

Onderstaand de belangrijkste uitgangspunten die gehanteerd zijn met betrekking tot het rentebeleid:

- In de berekening van de totale rentekosten wordt (conform de financiële verordening) rekening gehouden met het berekenen van zgn. bespaarde rente over de reserves en voorzieningen.
- Ingevolge de afspraken in het kader van het zgn. schatkistbankieren moet de gemeente overtollige middelen aanhouden in de rijkskas. Hierover wordt een rentevergoeding ontvangen.
- Het rente-omslagpercentage voor 2026 komt uit op 2,5%.
- Over alle investeringen en grondexploitaties wordt (conform BBV wetgeving) het omslagpercentage van 2,5% berekend.

In de paragraaf financiering wordt nader ingegaan op het rentebeleid en de actuele ontwikkelingen i.r.t. de financieringsbehoefte van de gemeente.

Belastingen/retributies

Met betrekking tot de belastingen en retributies zijn voor 2026 de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- er is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, zoals nieuwbouw en verbouw;
- tarieven worden verhoogd met een prijsindexpercentage van 3,4%;
- de leges voor een omgevingsvergunning worden ook geïndexeerd met 3,4% waarmee de kostendekkendheid uitkomt op ca. 93%. Hierbij wordt enige marge aangehouden vanwege de volatiliteit en onduidelijkheid van de effecten van de invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouw op de legesopbrengsten. Dit rekening houdend met de maximaal 100% kostendekkendheid.
- kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolrechten op basis van het huidige beleid; dit houdt in 100% kostendekkendheid waarbij de overheadkosten volledig worden toegerekend. Voor de tarieven afvalstoffenheffing betekent dit een verhoging met 3,08% en voor de tarieven rioolrechten een verhoging met 3,4%.
- de lokale lastendruk (het totaalbedrag dat betaald moet worden aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten) voor een meerpersoonshuishouden komt in 2026 uit op een bedrag van € 1.006. Hierbij is uitgegaan van een koopwoning met een gemiddelde waarde van € 364.000. Ten opzichte van 2025 betekent dit een stijging van de lokale lastendruk met ca. 3,28 %.

In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op dit onderwerp.

Algemene dekkingsmiddelen

De gemeente kent een aantal algemene dekkingsmiddelen die ingezet kunnen worden op diverse beleidsterreinen. De gemeente mag die middelen naar eigen inzicht besteden. Voor een deel zijn de algemene dekkingsmiddelen niet beïnvloedbaar. U moet daarbij denken aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor een deel kan de gemeente de omvang van haar algemene dekkingsmiddelen zelf bepalen. Dit gedeelte wordt afgebakend door het eigen belastinggebied (zie ook de paragraaf lokale heffingen).

(bedragen x € 1.000) (-/- = nadeel)	Begroting 2025	Begroting 2026
Belastingen	24.739	26.583
Algemene uitkering (incl. Integratie- en decentralisatie uitkeringen)	77.626	81.799
Dividenden / winstuitkeringen	60	60
Saldo financieringsfunctie	3.377	4.278
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**105.802**	**112.720**

Belastingen

De belastingen bestaan uit de onroerende zaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting. In de paragraaf lokale heffingen wordt hier nader op ingegaan.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Bij de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van de meicirculaire gemeentefonds 2025, waarover de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief (d.d. 24 juni 2025) nader is geïnformeerd. De meeropbrengst ten opzichte van 2025 is een gevolg van bijstellingen van het accres (bestaande uit een volume- en prijsdeel) waarbij

het gemeentefonds jaarlijks wordt geïndexeerd. Daarnaast is uitgegaan van de meest recente ontwikkeling van de uitkeringsbasis (landelijk en lokaal). Dit betreft (landelijke) ontwikkelingen waarbij de diverse verdeelmaatstaven (op basis waarvan het gemeentefonds onder gemeenten wordt verdeeld) geactualiseerd worden. Deze maatstaven betreffen onder andere het aantal inwoners, woonruimten, jongeren, huishoudens met een laag inkomen etc.

Dividenden / winstuitkeringen

Onze gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkering uit het aandelenbezit Bank Nederlandse Gemeenten. Voor 2026 is (net als in 2025) een dividend van € 60.000 geraamd.

Saldo financieringsfunctie

Conform de Financiële verordening vindt in de begroting en de jaarrekening toerekening van rente over de reserves en voorzieningen aan de programma's plaats (bespaarde rente). Op basis van de wettelijk voorgeschreven berekeningsmethode, is uitgegaan van een rentepercentage van 2,98%. Op basis van de omvang van de reserves en voorzieningen bedraagt de bespaarde rente in 2026 € 4.278.000. In 2025 bedroeg de bespaarde rente € 3.377.000, waarbij is uitgegaan van een rentepercentage van 2,6%.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve per 1 januari 2025 bedraagt afgerond € 33 miljoen. Dit is de stand zoals opgenomen in de jaarrekening 2024. Genoemd bedrag is echter niet de reële stand op dit moment. Zo zijn door de gemeenteraad besluiten genomen waarbij de algemene reserve is ingezet voor de dekking van uitgaven en zijn besluiten genomen waarbij juist middelen zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

Op basis van de nu bekende gegevens en de raadsbesluiten die tot en met 11 september 2025 zijn genomen kan de volgende prognose worden gegeven van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve:

(bedragen x € 1.000)		
Stand algemene reserve per 31-12-2024 (jaarrekening 2024)		**33.005**
Genomen raadsbesluiten t/m 2024		**-682**
Versnelling woningbouwopgave (raad 3-2-2022)	-20	
Woningbouwontwikkeling Willemstad Oost (raad 14-3-2024)	-54	
Aanpassingen Arbo en groot onderhoud brandweerkazernes (raad 14-12-2023)	-535	
Toekomst zwembaden in gemeente Moerdijk (raad 14-12-2023)	-73	
Genomen raadsbesluiten 2025		**3.219**
Bestemming jaarrekeningresultaat 2024 (raad 3-7-2025)	3.219	
Prognose stand algemene reserve per 1-1-2026		**35.542**
Aan te houden weerstandsvermogen (conform paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing)		**21.000**
Prognose vrij te besteden ruimte per 1-1-2026		**14.542**

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve beschikt de gemeente over diverse bestemmingsreserves. Deze middelen zijn afgezonderd van de algemene reserve omdat de gemeenteraad hier een bepaald doel aan heeft gegeven. Alleen op basis van een raadsbesluit kan aan deze afgezonderde gelden een andere bestemming worden gegeven. De omvang van de bestemmingsreserves bedraagt per 1 januari 2025 € 58,2 miljoen. In de bijlage is een overzicht opgenomen van het verwachte meerjarige verloop van de bestemmingsreserves.

Voorzieningen

Tot slot beschikt de gemeente over een aantal voorzieningen. Voorzieningen worden aangehouden ter afdekking van kwantificeerbare onzekerheden, b.v. verliesverwachtingen grondexploitatie en om een gelijkmatige verdeling van kosten over een aantal begrotingsjaren te krijgen, zoals voorziening wegen en voorziening riolering. De omvang van deze voorzieningen bedraagt per 1 januari 2025 € 46,9 miljoen. In de bijlage is een overzicht opgenomen van het verwachte meerjarige verloop van de voorzieningen.

Investeringen

In de begroting is rekening gehouden met de kapitaallasten (afschrijvings- en rentelasten) van diverse geplande en reeds gerealiseerde investeringskredieten. Een van de kenmerken van een investering is dat het gebruik/nut ervan zich uitstrekt over meerdere jaren. Investeringen verliezen naar mate de tijd verstrijkt hun waarde. Deze waardeverminderingen worden ‘afschrijvingen’ genoemd. In de notitie waarderings- en afschrijvingsbeleid 2024 (raadsvergadering d.d. 1 februari 2024) is het gemeentelijke beleid rondom activeren, waarderen en afschrijvingen van vaste activa (investeringen) vastgelegd. In bepaling 5 van die notitie is bepaald dat er op een investering wordt afgeschreven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt/verworven wordt. Daarnaast bestaan de kapitaallasten uit de rentelasten die voortkomen uit de financiering van de investeringen. De kapitaallasten (afschrijving en rente) komen jaarlijks ten laste van de exploitatie en hebben invloed op het structurele begrotingsresultaat.

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting een prognose gemaakt van de toekomstige kapitaallasten. Hierin zijn vier categorieën te onderscheiden:

1. Afgesloten investeringen:
   hiervan is volledig duidelijk wat de hoogte van de kapitaallasten is.
2. Lopende investeringen:
   dit betreft investeringen die eerder door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld. Deze investeringen leveren (conform de notitie waarderings- en afschrijvingsbeleid) pas afschrijvingslasten op in het eerste jaar na afsluiting van de investering.
3. Nieuwe investeringen:
   De gemeenteraad ontvangt voor deze investeringen op een later moment een apart raadsvoorstel, waarbij autorisatie plaatsvindt van de benodigde middelen. In de tussentijd wordt in de stelpost nieuw beleid rekening gehouden met de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten. In bijlage 1 van de aanbiedingsnota is een overzicht met de nieuwe investeringen (stelpost nieuw beleid) terug te vinden.

4. Nieuwe vervangingsinvesteringen:
   conform de financiële verordening worden deze jaarlijks met het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad beschikbaar gesteld. Hiervan kan het volgende overzicht gegeven worden:

(bedragen x € 1.000)	Investeringen 2026	Investeringen 2027	Investeringen 2028	Investeringen 2029
Omschrijving				
Tractie	232	187	0	271
Afvalinzameling	55	0	55	0
Sportaccommodaties	384	861	486	1.065
Beheerplannen	7.999	5.753	5.765	6.058
Rioleringen	3.088	3.438	5.104	0
IT-investeringen	324	330	337	344
Telefoons	120	60	60	120
Totaal	**12.202**	**10.628**	**11.807**	**7.857**

Voor 2026 zal bij de vaststelling van de begroting voorgesteld worden investeringsbedragen beschikbaar te stellen. Dit betreft de vervangingsinvesteringen die gepland staan te starten in 2026. Voor de vervangingsinvesteringen is rekening gehouden met een uitvoeringstermijn van 2 jaar. De jaarlasten voor 2026-2029 zijn conform de (wettelijke) voorschriften verwerkt in de begroting. De vervangingsinvesteringen riolering worden niet geactiveerd, maar kunnen gedekt worden uit de middelen die hiervoor (conform de uitgangspunten uit het GWP) in de voorziening riolering ‘gespaard’ zijn via de jaarlijkse rioolheffing.

Grondslagen begroting 2026

Bij de samenstelling van de begroting 2026 is uitgegaan van de volgende grondslagen:

Financiële structuur

-salarissen en sociale lasten:	o.b.v. cao 2025-2027
-norm opleidingen, vorming en training	1,60% v.d. loonsom
-norm vervangingen wegens ziekte	2,00% v.d. loonsom
-percentage loonontwikkeling (stelpost)	n.v.t.
-kostenontwikkeling (m.u.v. beheerplannen)	Divers (wordt per budget beoordeeld)
-kostenontwikkeling beheerplannen	5,67%
-inflatiecorrectie lokale heffingen	3,40%
-rente eigen financieringsmiddelen	2,98%
-rente-omslagpercentage	2,50%
-basis raming uitkering gemeentefonds	meicirculaire 2025

Fysieke structuur (verwacht per 1-1-2026)

-woonruimten (woningen, wooneenheden)	17.224
-oppervlakte in land (in ha.)	15.922
-oppervlakte binnenwater (in ha.)	2.484

Sociale structuur (verwacht per 1-1-2026)

-inwoners	38.383
-inwoners jonger dan 18 jaar	6.829
-inwoners ouder dan 75 jaar	4.401

Staat van baten en lasten 2026-2029

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Programma	Ramingen begroting 2026			Ramingen begroting 2027			Ramingen begroting 2028			Ramingen begroting 2029		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	**Samen aan de slag voor het klimaat in Moerdijk**	**-16.718**	**17.600**	**882**	**-17.067**	**17.944**	**878**	**-16.081**	**16.985**	**903**	**-16.146**	**17.047**	**901**
2	**Prettig en veilig wonen en leven in Moerdijk**	**-4.717**	**39.321**	**34.604**	**-6.140**	**42.988**	**36.848**	**-4.132**	**42.925**	**38.793**	**-4.138**	**43.236**	**39.098**
3	**Economie als versneller voor een vitaal Moerdijk**	**-4.462**	**8.020**	**3.559**	**-24.150**	**27.964**	**3.815**	**-12.088**	**16.277**	**4.189**	**-11.125**	**15.073**	**3.949**
4	**Ondersteuning voor mensen die het echt nodig hebben**	**-18.654**	**66.799**	**48.145**	**-18.300**	**66.077**	**47.777**	**-18.091**	**65.370**	**47.279**	**-17.930**	**65.471**	**47.541**
5	**Partnerschap in een veranderende samenleving**	**-2.157**	**9.826**	**7.669**	**-2.196**	**8.062**	**5.866**	**-2.129**	**6.123**	**3.994**	**-1.809**	**7.570**	**5.762**
	Algemene dekkingsmiddelen	-112.720	14	-112.707	-114.207	14	-114.194	-113.658	14	-113.644	-116.221	14	-116.207
	Overhead	-619	19.931	19.312	-619	19.006	18.387	-619	18.912	18.293	-619	18.678	18.059
	Heffing vennootschapsbelasting	0	41	41	0	41	41	0	41	41	0	41	41
	Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Overige onderdelen	**-113.339**	**19.985**	**-93.354**	**-114.826**	**19.061**	**-95.766**	**-114.277**	**18.966**	**-95.310**	**-116.840**	**18.733**	**-98.107**
	Saldo van baten en lasten	**-160.048**	**161.552**	**1.504**	**-182.679**	**182.096**	**-583**	**-166.798**	**166.646**	**-153**	**-167.987**	**167.131**	**-856**
	Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves												
1	Samen aan de slag voor het klimaat in Moerdijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Prettig en veilig wonen en leven in Moerdijk	-1.727	2.518	790	-1.843	2.000	157	-1.979	1.550	-429	-1.926	1.550	-376
3	Economie als versneller voor een vitaal Moerdijk	-219	153	-66	-219	23	-197	-418	23	-395	-218	23	-195
4	Ondersteuning voor mensen die het echt nodig hebben	-665	1.607	942	-328	1.575	1.247	-128	1.575	1.447	-134	1.575	1.441
5	Partnerschap in een veranderende samenleving	-98	0	-98	-98	0	-98	-98	0	-98	-98	0	-98
	Subtotaal mutaties reserves	**-2.710**	**4.279**	**1.569**	**-2.488**	**3.598**	**1.110**	**-2.622**	**3.148**	**525**	**-2.375**	**3.148**	**772**
	Resultaat na bestemming	**-162.757**	**165.830**	**3.073**	**-185.167**	**185.694**	**527**	**-169.421**	**169.794**	**373**	**-170.362**	**170.279**	**-84**

Paragrafen

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Paragraaf Lokale heffingen

Lokale heffingen

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen en rechten. Naast de onroerende-zaakbelastingen (OZB) zijn de afvalstoffenheffing, de reinigingsrechten en de rioolheffing van groot belang voor het totaalbeeld van de lokale lasten. In dit onderdeel van de paragraaf wordt een beeld gegeven van de geraamde opbrengsten 2025 en 2026 van de diverse gemeentelijke belastingen/rechten, de kwijtschelding gemeentelijke belastingen en de gevolgen voor de lastendruk gezinsgebonden belastingen. Deze inkomsten geven de huidige situatie weer zoals in de begroting 2026 is opgenomen.

Overzicht lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke inkomsten uit lokale heffingen worden geraamd als dekkingsmiddel in de begroting 2026. Ten opzichte van 2025 zullen deze inkomsten met 6,02% stijgen.

(Bedragen x € 1.000) **Product**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Mutatie nominaal**	**Mutatie in %**
Onroerende-zaakbelastingen (OZB)	24.519	26.357	1.838	7,50%
Toeristenbelasting	220	226	6	2,73%
Afvalstoffenheffing/ reinigingsrecht	5.848	5.978	130	2,22%
Rioolheffing Moerdijk	5.423	5.438	15	0,28%
Rioolheffing Havenbedrijf	1.733	1.919	186	10,73%
Leges	3.038	3.326	288	9,48%
Marktgelden	28	33	5	17,86%
Begraaf- en onderhoudsrechten	139	196	57	41,01%
Reclamebelasting	58	0	-58	-100,00%
Totaal lokale heffingen	**41.006**	**43.473**	**2.467**	**6,02%**

Tariefbeleid

Zoals afgesproken in de kadernota wordt voor 2026 een prijsindex gehanteerd van 3,4%. Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 wordt de nullijn gehanteerd.
Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De tariefdifferentiaties, zoals tussen één- en meerpersoonshuishoudens bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, blijven gehandhaafd.
Naast de tariefsaanpassingen is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, zoals nieuwbouw en verbouw.

Toelichting per heffing

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De opbrengsten m.b.t. onroerende-zaakbelastingen gelden als een algemeen dekkingsmiddel. Als zodanig zou de OZB gebruikt kunnen worden als sluitpost van de begroting.

Met ingang van 2026 gelden weer nieuwe vastgestelde taxatiewaarden naar een waardepeildatum van 1 januari 2025. De nieuwe taxatiewaarden zijn pas in het najaar van 2025 bekend. In de begroting is vooralsnog uitgegaan van de economische waarden naar de oude waardepeildatum 1 januari 2024 en een aanpassing van de huidige tarieven met het prijsindexcijfer van 3,4%.

De OZB-tarieven voor 2026 worden definitief vastgesteld in de belastingverordening, die de raad in december 2025 ter vaststelling krijgt aangeboden. In deze voorstellen wordt uitgegaan van de nieuwe taxatiewaarden. Uitgangspunt daarbij blijft dat bij een stijging van de totale economische waarden de tarieven zullen dalen, terwijl bij een daling van de waarden de tarieven zullen stijgen. Dit kan overigens wel betekenen dat in individuele gevallen de aanslag OZB hoger of lager zal zijn. Dit wordt dan veroorzaakt door een afwijking van de nieuwe taxatiewaarde t.o.v. de gemiddelde ontwikkeling. Ten opzichte van 2025 wordt wel rekening gehouden met een meeropbrengst op basis van autonome ontwikkelingen (nieuwbouw en verbouw).

Voor de berekening van de OZB-tarieven 2026 wordt rekening gehouden met:
- Nieuwe taxatie-uitkomsten;
- Autonome ontwikkelingen (nieuwbouw/verbouw/objecten in aanbouw);
- Kwijtschelding € 0
- Oninbare vorderingen € 13.500.

Van de tarieven en opbrengsten voor de jaren 2024, 2025 en 2026 kan het volgende overzicht worden gegeven (bedragen x 1000):

Omschrijving	Tarieven 2026	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigenaar woningen	0,0768%	€ 4.445	€ 4.645	€ 4.797
Eigenaar niet-woningen	0,3288%	€ 10.897	€ 11.571	€ 12.521
Gebruik niet-woningen	0,2645%	€ 7.924	€ 8.303	€ 9.039
Totaal OZB		**€ 23.266**	**€ 24.519**	**€ 26.357**

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Financiële Verhoudingswet regelt onder meer de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds over de gemeenten. De algemene uitkering wordt verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die de verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook de verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de totale waarde van alle onroerende zaken binnen de gemeente. Van de waarde van woningen wordt 80% meegerekend, van de waarde van niet-woningen 70% waarbij het rekenbedrag wordt gelimiteerd op € 35.000 per inwoner. Op deze herrekende waarden worden zogenaamde rekentarieven toegepast. In de meicirculaire 2025 is het rekentarief voor eigenaren woningen op 0,0862% bepaald, voor eigenaren niet-woningen op 0,3145% en voor gebruikers niet-woningen op 0,2393%. De uitkomsten hiervan worden gekort op de algemene uitkering van de gemeente. De aftrek in de algemene uitkering 2025 bedraagt voor eigenaren woningen ca. € 4,6 miljoen, voor eigenaren niet-woningen ca. € 2,9 miljoen en voor gebruikers niet-woningen ca. € 2,2 miljoen. Totaal is dit ca. € 9,7 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de waardepeildatum 1 januari 2024 en de rekentarieven voor 2025. Aan de hand van de nieuwe taxatiewaarden met de waardepeildatum 1 januari 2025, die pas in het najaar van 2025 bekend zijn, kunnen de kortingsbedragen voor 2025 definitief worden berekend. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, heeft geen effect op de aftrekpost in de algemene uitkering. Alleen de WOZ-waarden hebben invloed op de algemene uitkering.

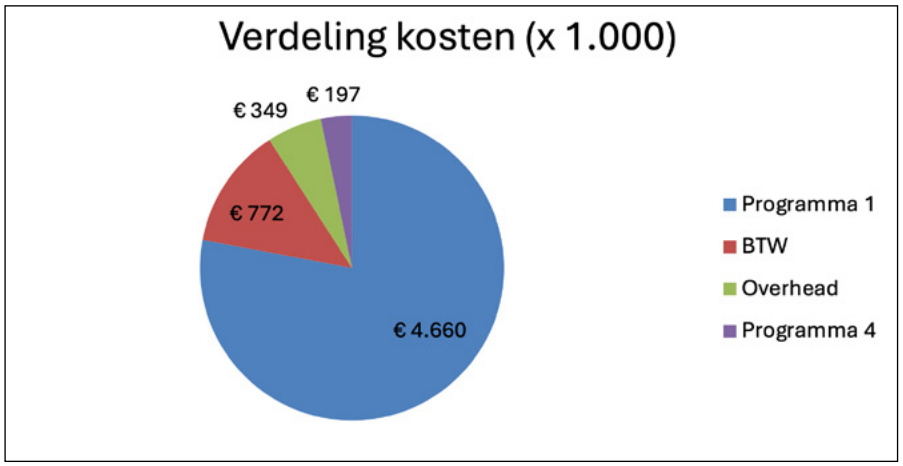
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

Verwachte kosten

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Daarnaast biedt de gemeente de gelegenheid aan kleine ondernemers hun bedrijfsafval af te voeren. In totaal verwacht de gemeente voor deze plicht en dienst het komende jaar € 6,0 miljoen aan kosten te zullen maken.
Om de kosten transparant te maken, splitsen wij eerst uit binnen welke programma's deze kosten gemaakt zullen worden. Vervolgens wordt ingegaan op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling van de kosten

Uit onderstaande grafiek blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van programma 1 (€ 4,7 miljoen). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van bedrijf- en huishoudelijk afval, het scheiden en recyclen van afval en de kosten die worden gemaakt voor de heffing en invordering van belastingen (BWB).
Daarnaast is € 197.000 geraamd binnen programma 4. Dit zijn kosten die worden gemaakt voor kwijtschelding. Naar verwachting zal er € 772.000 aan BTW kunnen worden meegenomen als kostencomponent voor de berekening van de tarieven en € 349.000 aan overhead. Binnen programma 1 is een bedrag van € 10.000 aan oninbaar als kosten geraamd.

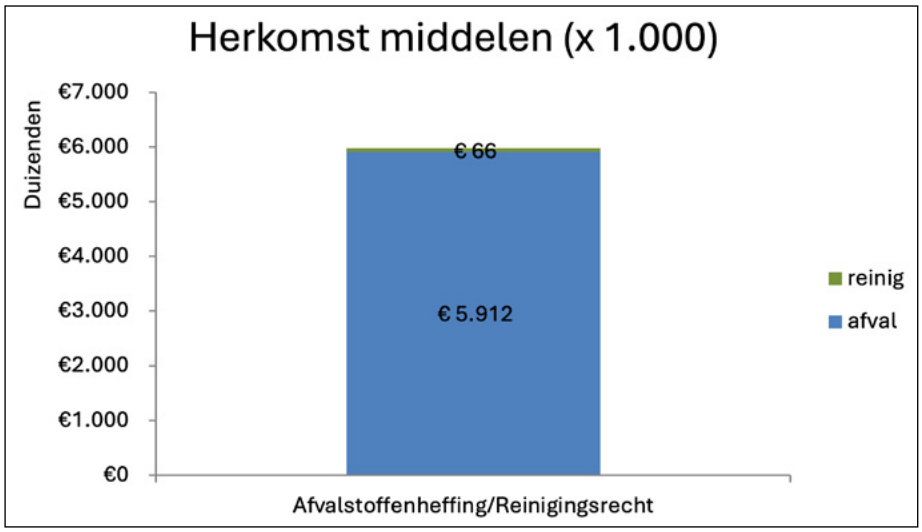

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Uitgangspunt is dat de totale kosten van afvalverwijdering worden gedekt door de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten. De tarieven afvalstoffenheffing voor 2026 worden op basis van deze uitgangspunten met 3,08% verhoogd. Dit is lager dan de 5% die was voorzien in de kadernota. De toename van het tarief wordt bijna volledig veroorzaakt door de toerekening van de primaire salarislasten en inhuur/vervanging en de stijging van overheadkosten.

Voor de begrotingsraming van de afvalstoffenheffing is rekening gehouden met:

- 100% kostendekkendheid;
- Conform artikel 229b Gemeentewet wordt bij de berekening van het kostendekkingspercentage de compensabele BTW meegenomen als kostencomponent;
- Toerekening van de uitvoeringskosten (kosten heffing en invordering);
- Handhaving tariefdifferentiatie alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens, waarbij eenpersoonshuishoudens 75% van het tarief van meerpersoonshuishoudens betalen;
- 11.472 meerpersoonshuishoudens en 5.987 éénpersoonshuishoudens;
- Kwijtschelding € 197.000 en oninbare vorderingen € 10.000.

Berekening kostendekkendheid:

Voor de berekening van het percentage kostendekkendheid zijn alle mogelijk toe te rekenen kosten van het product Afval meegenomen.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing/Reinigingsrecht (bedragen x € 1.000)		
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€	5.303
Inkomsten taakveld(en), excl hefingen	€	-706
Netto kosten taakveld	€	4.597
Toe te rekenen kosten	€	207
Overhead incl. (omslag) rente	€	402
BTW	€	772
Totale kosten	€	5.978
Opbrengst heffingen	€	5.978
Dekkingspercentage		100,00%

Van de tarieven en de opbrengst met betrekking tot de jaren 2024, 2025 en 2026 kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tarieven	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	€ 267,53	€ 282,77	€ 291,47
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 356,70	€ 377,02	€ 388,63
Reinigingsrecht per duobak (excl. btw)	€ 356,70	€ 377,02	€ 388,63

Baten/lasten (* 1.000)	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Baten	€ 5.435	€ 5.848	€ 5.978
Lasten	€ 5.435	€ 5.848	€ 5.978

Rioolheffing

In de raadsvergadering van 2 november 2023 is het Gemeentelijk Waterplan 2024-2027(GWP) vastgesteld. Conform de vastgestelde kadernota 2026-2029 worden de tarieven met het percentage van de kostenontwikkeling (3,4%) verhoogd.

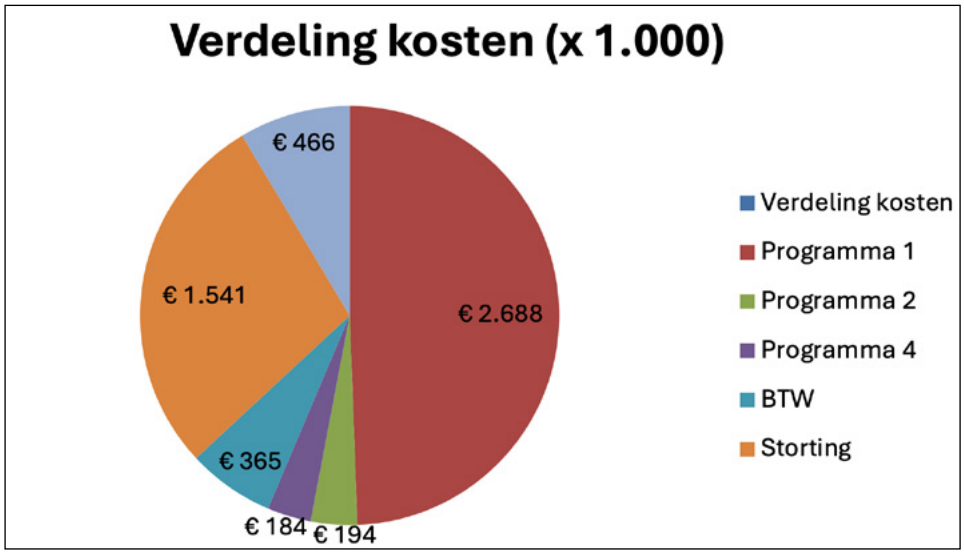
Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Vanuit het GWP verwachten we in totaal het komende jaar € 5,4 miljoen aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit binnen welke programma's deze kosten zullen worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling van de kosten

Uit onderstaande grafiek blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het programma 1 (€ 4,2 miljoen incl. storting). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Daarnaast is € 184.000 begroot binnen programma 4. Dit zijn kosten die worden gemaakt voor kwijtschelding. Naar verwachting zal er € 365.000 aan BTW kunnen worden meegenomen als kostencomponent voor de berekening van de tarieven en € 466.000 aan overhead. Binnen programma 1 is een bedrag van € 10.000 aan oninbaar als kosten geraamd. Het bedrag van het verschil in opbrengst en kosten (€ 1.541.000) is als storting in de voorziening opgenomen. Dit om fluctuaties in de tarieven en om toekomstige vervangingen op te vangen. Verder wordt in programma 2 (watertaken en straatreiniging) een bedrag van € 60.000 aan kosten meegenomen.

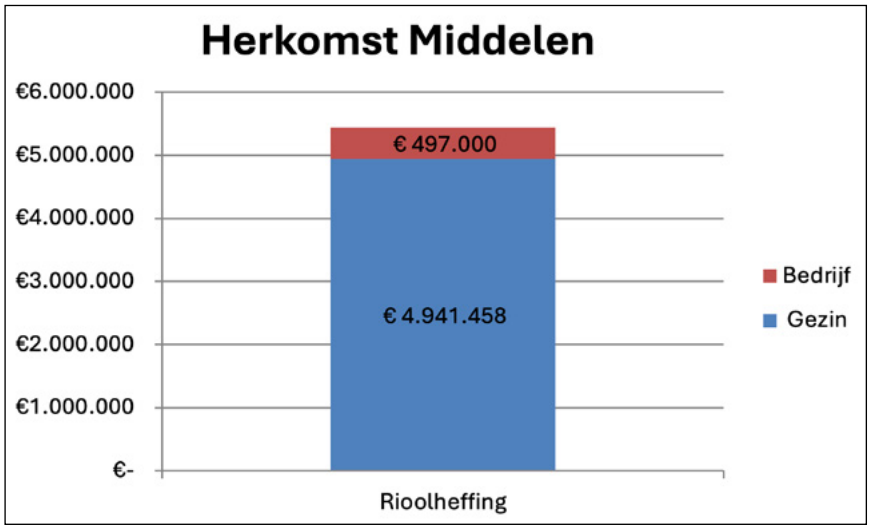
Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffing invoeren.

Voor de begrotingsraming van de rioolheffing is rekening gehouden met:

- 100% kostendekkendheid;
- Toerekening van de uitvoeringskosten (kosten heffing en invordering);
- Handhaving tariefdifferentiatie woningen, bedrijven, bejaardenhuizen en overige gebouwen;
- Handhaving tariefdifferentiatie eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens, waarbij eenpersoonshuishoudens 75% van het tarief van meerpersoonshuishoudens betalen;
- 11.401 meerpersoonshuishoudens en 4.976 eenpersoonshuishoudens;

- Conform artikel 229b Gemeentewet wordt bij de berekening van het kostendekkingspercentage de compensabele BTW meegenomen als kostencomponent;
- Kwijtschelding € 166.000 en oninbare vorderingen € 16.000.

Berekening kostendekkendheid

Voor de berekening van het percentage kostendekkendheid zijn alle mogelijk toe te rekenen kosten van product Riolering meegenomen in de berekening.

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing (bedragen x € 1.000)	
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€ 4.413
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ -
Netto kosten taakveld	€ 4.413
Toe te rekenen kosten	€ 194
Overhead incl. (omslag)rente	€ 466
BTW	€ 365
Totale kosten	€ 5.438
Opbrengst heffingen	€ 5.438
Dekkingspercentage	100,00%

Van de tarieven en de opbrengst met betrekking tot de jaren 2024, 2025 en 2026 kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tarieven	2024	2025	2026
rioolheffing eenpersoons huishouden	€ 237,16	€ 244,75	€ 253,07
rioolheffing meerpersoons huishouden	€ 316,21	€ 326,33	€ 337,43
perceel niet in hoofdzaak woning	€ 316,21	€ 326,33	€ 337,43
woning 501m³ of meer	€ 195,41	€ 201,66	€ 208,52
Niet woning, recreatieterrein, verzorgings- verpleegtehuizen 501m³ tot en met 1.000m³	€ 195,41	€ 201,66	€ 208,52

Niet woning, recreatieterrein, verzorgings- verpleegtehuizen 1.001 of meer per m^3	€ 0,71	€ 0,73	€ 0,75

Rioolheffing (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Baten	€ 5.243	€ 5.423	5.438
Lasten	€ 5.255	€ 5.423	5.438

Rioolheffing Havenschap

ln de raadsvergadering van 2 november 2023is het Gemeentelijk Waterplan (GWP) door uw raad vastgesteld. Conform de vastgestelde Kadernota 2026-2098 worden de tarieven geïndexeerd met het inflatiepercentage van 3,4%.

De totale geraamde opbrengst voor 2026 bedraagt € 1.919.000 (2025: € 1.733.000). Ook voor de rioolheffing Havenschap geldt dat een gedeelte van de opbrengst gestort wordt in de voorziening om fluctuaties van de tarieven te voorkomen.

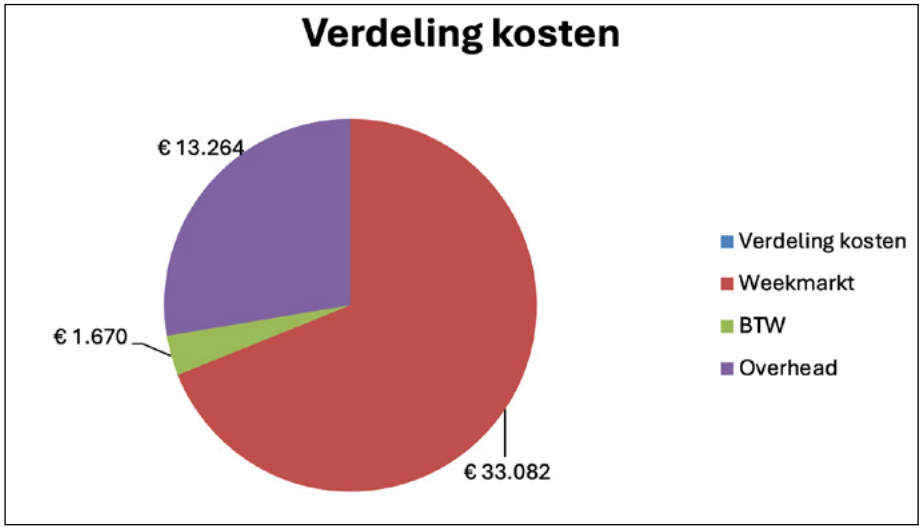
Marktgelden

Verwachte kosten

De gemeente biedt marktkooplui de mogelijkheid om in de kernen Zevenbergen, Klundert, Willemstad en Fijnaart hun koopwaar op de markten aan de burgers aan te bieden.

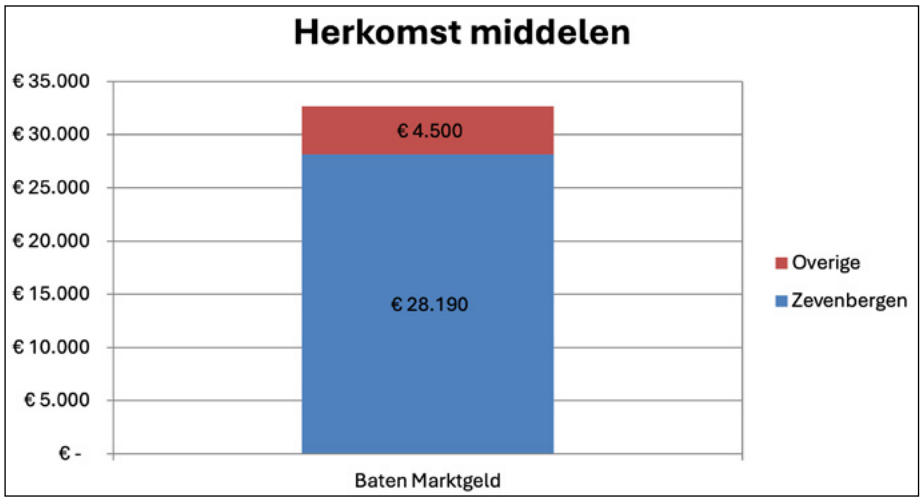
Verdeling van de kosten van de weekmarkten

De kosten worden verdeeld in Weekmarkt, overhead en BTW.

Herkomst van de middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 229 eerste lid, aanhef en onderdelen a en b van de Gemeentewet de gemaakte kosten verhalen. De geraamde marktgelden voor de begroting 2026 bedragen € 33.000 (2025 € 28.000). Onderstaande grafiek geeft de herkomst van de middelen van de weekmarkt weer.

Berekening kostendekkendheid

Voor de berekening van het percentage kostendekkendheid zijn alle mogelijk toe te rekenen kosten van product Weekmarkten meegenomen:

Berekening kostendekkendheid Marktgeld (bedragen x € 1.000)		
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€	33
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€	-
Netto kosten taakveld	€	28
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag) rente	€	13
BTW	€	2
Totale kosten	€	48
Opbrengst heffingen	€	33
Dekkingspercentage		68,08%

Leges

Er worden leges geheven voor onder andere bouw- en sloopvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en APV.

Voor de begrotingsraming 2026 is voor de leges rekening gehouden met:
- Wettelijke kaders (bijv. maximum tarief paspoorten);
- Autonome ontwikkelingen (aantal bouwvergunningen, aantal reisdocumenten, enz.).

Baten en lasten leges

In het onderstaande overzicht staan de verwachte baten en lasten van de legesverordening over 2026 vermeld. Daarbij zijn de verwachte baten en lasten onderverdeeld naar de titels in de tarieventabel.

	Lasten 2026			Baten 2026		Kostendekkendheid
1.	Algemene dienstverlening	€ 2.547.845	1.	Algemene dienstverlening	€ 1.299.407	51,00%
2.	Omgevingsvergunningen	€ 2.144.420	2.	Omgevingsvergunningen	€ 1.990.936	92,84%
3.	Europese dienstenrichtlijn:	€ 1.271.704	3.	Europese dienstenrichtlijn:	€ 36.567	2,88%
	Totaal	**€ 5.963.970**		**Totaal**	**€ 3.326.909**	**55,78%**

Kosten die verbonden zijn aan de leges

In de lasten die zijn opgenomen in bovenstaand overzicht bevinden zich alleen de directe kosten met overhead die verbonden zijn aan de betreffende leges. Dit betreft met name het personeel dat de dienst verleent.

Binnen de titel Algemene dienstverlening is er sprake van een kostendekking van 51,0%. Het belangrijkste aandeel binnen deze titel zijn de reisdocumenten, ID-kaarten en de rijbewijzen. De tarieven voor deze documenten zijn gelimiteerd. Hierdoor zijn er weinig tot geen mogelijkheden om de kostendekkendheid binnen deze titel te verhogen.

Binnen de titel Omgevingsvergunningen is voor het begrotingsjaar 2026 sprake van een kostendekking van 92,84%. De belangrijkste baten binnen deze titel zijn de leges voor de omgevingsvergunningen en de leges voor de procedures Ruimtelijke Ordening. Op basis van de verwachte kosten, de doorberekende uren en raming van de leges is de kostendekkendheid berekend. Het aantal vergunningen en de leges (op basis van de bouwsom) fluctueren jaarlijks. De hoogte van de leges dient te worden bezien in relatie tot de hoogte van de leges in de regio. Een verhoging van de leges kan met name effect hebben op het vestigingsklimaat voor bedrijven. Ook kunnen voor particulieren de leges naar verhouding te hoog worden.

Binnen de titel Europese dienstenrichtlijn is de kostendekking 2,88%. Binnen deze titel vallen de diverse APV-vergunningen en vergunningen op basis van de Drank- en horecawet.

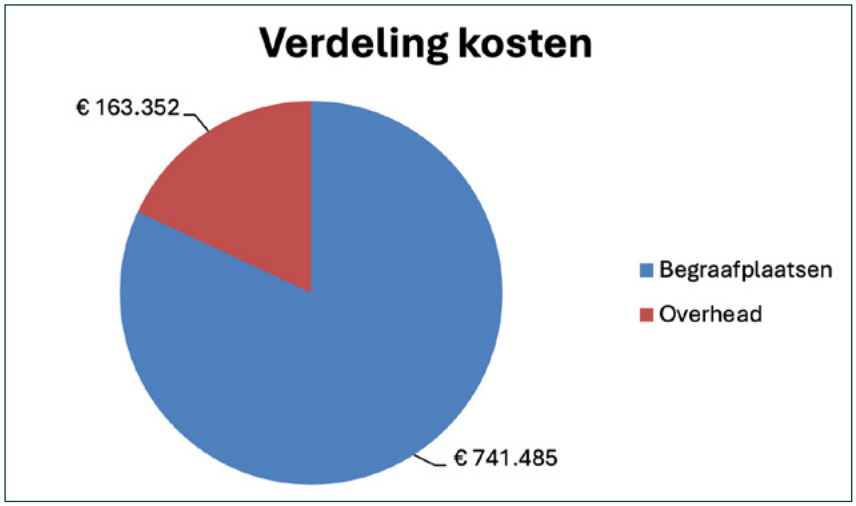
Lijkbezorgingsrechten

Verwachte kosten

De Wet op de lijkbezorging geeft regels voor een zorgvuldige omgang met het stoffelijk overschot tot en met de begrafenis of crematie, voor de asbestemming en voor het ruimen van graven. Daarnaast bevatten de wet- en regelgeving onder meer voorschriften voor begraafplaatsen en crematoria. De kosten die hiermee verband houden kunnen op grond van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b van de Gemeentewet worden verhaald.
In de huidige begroting is uitgegaan van het raadsbesluit van december 2019 om de 100% kostendekkendheid voor de lijkbezorgingsrechten voorlopig los te laten en de tarieven jaarlijks met de vastgestelde prijsindex te verhogen totdat er meer duidelijkheid is over de exploitatiecijfers van de nieuwe begraafplaats.

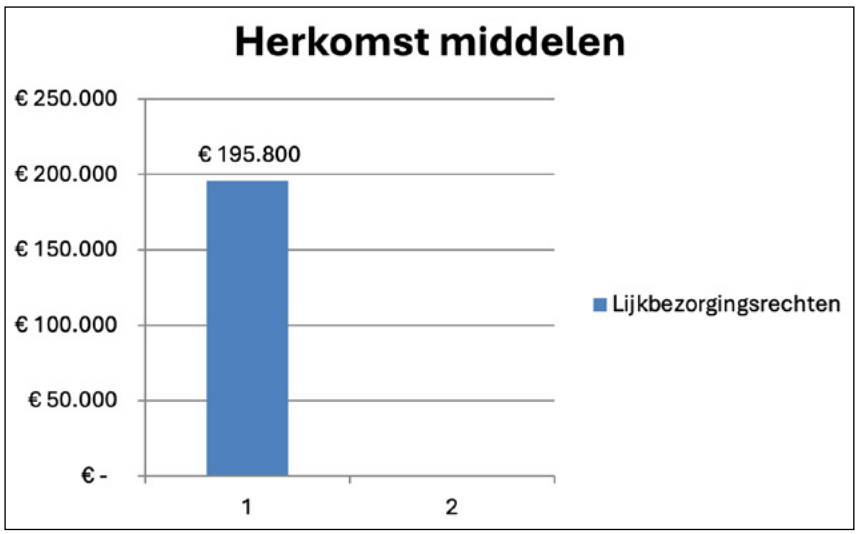
Verdeling van de kosten

De kosten kunnen worden verdeeld in: Begraafplaatsen algemeen, overhead verantwoord op het product.

Herkomst van de middelen

De geraamde lijkbezorgingsrechten voor 2026 bedragen in totaal € 196.000 (2025 € 139.000).

Berekening kostendekkendheid

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten (bedragen x € 1.000)		
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€	741
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€	-
Netto kosten taakveld	€	741
Toe te rekenen kosten	€	-
Overhead incl. (omslag)rente	€	163
BTW (opgenomen in kosten)	€	-
Totale kosten	€	905
Opbrengst heffingen	€	196
Dekkingspercentage		21,64%

Toeristenbelasting

Deze belasting geldt als een algemeen dekkingsmiddel en wordt geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf met overnachten binnen de gemeente.

Voor de begrotingsraming van de toeristenbelasting is rekening gehouden met:
- Autonome ontwikkelingen.

Het tarief voor 2026 bedraagt per persoon, per overnachting € 1,62 (was € 1,57). De geraamde opbrengst bedraagt voor 2026 € 226.000 (2025: € 220.000).

Reclamebelasting

In de gemeente Moerdijk wordt de reclamebelasting vanaf belastingjaar 2025 niet meer opgelegd.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Kwijtschelding kan in principe voor elke gemeentelijke belasting worden verleend. Uitgangspunt bij het verlenen van kwijtschelding is het ontbreken van draagkracht. Die draagkracht moet steeds individueel worden beoordeeld. Bij de beoordeling van de draagkracht kan worden aangesloten bij het rijksbeleid (90% bijstandsnorm). Gemeenten kunnen er voor kiezen die kwijtscheldingsnorm te verruimen tot maximaal 100% van de bijstandsnorm.

In de gemeente Moerdijk wordt met ingang van 2005 kwijtschelding verleend voor de onroerendezaakbelastingen (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing, **met toepassing van maximaal toegestane 100%** van de bijstandsnorm. In 2007 is gestart met het verstrekken van automatische kwijtschelding aan bijstandsgerechtigden.
Vanaf 2013 is het ook mogelijk voor natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig een beroep uitoefenen kwijtschelding toe te passen voor hun privé-belastingen. Ook worden met ingang van 2013 de netto kosten van kinderopvang als uitgaven bij de berekening van het netto besteedbaar inkomen meegenomen. De norm voor de kosten van bestaan voor 65-plussers is verhoogd tot 100% van de toepasselijke netto AOW bedragen.

Het geraamde kwijtscheldingsbedrag voor 2026 bedraagt € 381.000 (2025: € 369.000).

Lokale Lastendruk

Gevolgen lastendruk gezinsgebonden belastingen

	Begroot		
Omschrijving	**2025**	**2026**	**%**
Gemiddelde WOZ waarde	€ 364.000	€ 364.000*	
OZB-eigenaar	€ 270,45	€ 279,65	3,40%
Afvalstoffenheffing	€ 377,02	€ 388,63	3,08%
Rioolheffing	€ 326,33	€ 337,43	3,40%
Totaal	**€ 973,80**	**€ 1.005,71**	3,28%

*De gemiddelde waarde 2026 zal na hertaxatie nog worden aangepast waarbij het gemiddelde aanslagbedrag (behoudens de indexatie) gelijk zal blijven.

Toelichting

Dit betekent een stijging van de belastingdruk ten opzichte van 2025 met 3,28%.

Woonlasten per gemeente*

(OZB, rioolheffing en renigingsheffing: woning met een gemiddelde waarde; euro per jaar per huishouden)

		2024			2025				
		Woonlasten 1 persoons-huishouden	Woonlasten meer persoons-huishouden	rangnummer** meer persoons-huishouden in Nederland	Woonlasten 1 persoons-huishouden	Woonlasten meer persoons-huishouden	rangnummer** meer persoons-huishouden in Nederland	Woonlasten 1 persoons-huishouden verschil in%	Woonlasten meer persoons-huishouden verschil in%
1	Etten-Leur	€ 756	€ 783	12	€ 779	€ 804	7	3%	3%
2	Tholen	€ 742	€ 832	28	€ 754	€ 848	17	2%	2%
3	Gilze en Rijen	€ 733	€ 763	9	€ 835	€ 862	23	12%	11%
4	Breda	€ 736	€ 861	48	€ 763	€ 891	35	4%	3%
5	Geertruidenberg	€ 837	€ 950	128	€ 869	€ 908	48	4%	-5%
6	Rucphen	€ 817	€ 894	71	€ 838	€ 918	53	3%	3%
7	Woensdrecht	€ 833	€ 933	103	€ 856	€ 960	85	3%	3%
8	Baarle-Nassau	€ 771	€ 923	95	€ 796	€ 964	91	3%	4%
9	Altena	€ 901	€ 955	140	€ 925	€ 980	111	3%	3%
10	Halderberge	€ 797	€ 920	89	€ 864	€ 997	129	8%	8%
11	Steenbergen	€ 810	€ 938	108	€ 868	€ 999	131	7%	6%
12	Oosterhout	€ 882	€ 951	129	€ 959	€ 1.014	155	8%	6%
13	Roosendaal	€ 922	€ 957	141	€ 978	€ 1.014	156	6%	6%
14	Moerdijk	€ 809	€ 977	169	€ 840	€ 1.016	157	4%	4%
15	Dongen	€ 823	€ 938	109	€ 891	€ 1.019	160	8%	8%
16	Drimmelen	€ 918	€ 1.012	202	€ 939	€ 1.044	188	2%	3%
17	Bergen op Zoom	€ 982	€ 1.030	225	€ 1.006	€ 1.057	197	2%	3%
18	Alphen-Chaam	€ 995	€ 1.100	273	€ 1.077	€ 1.196	292	8%	8%
19	Zundert	€ 1.100	€ 1.245	321	€ 1.088	€ 1.246	312	-1%	0%
	Totaal Noord-Brabant	€ 829	€ 908		€ 889	€ 973		7%	7%

* Bron Coelo

** Nr 1 heeft de laagste woonlasten

Paragraaf Financiering

Kaders en beleid

De paragraaf Financiering geeft aan hoe invulling wordt gegeven aan het treasurybeleid van de gemeente Moerdijk, zoals dat is vastgelegd in het Treasurystatuut. Het nieuwe Treasurystatuut is met terugwerkende kracht per 1 januari 2023 vastgesteld. De kaderstellende uitgangspunten van het Treasurystatuut zijn vastgelegd in de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet). Dit is gebaseerd op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). De intentie van de wet is gericht op het bevorderen van de kredietwaardigheid en transparantie van het financieringsbeleid. Voor de beheersing daarvan is een aantal instrumenten geformuleerd zoals:

- Het stellen van een kwantitatieve kasgeldlimiet en renterisiconorm voor de begroting;
- Het verplichten van een Treasurystatuut, met onder meer het stellen van kwalitatieve en duurzame uitgangspunten voor uitzettingen en rente-instrumenten.

De Treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de wijzigingen in de bestaande leningenportefeuilles, onder meer door vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen en renteaanpassingen. Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de organisatie financierbaar blijft. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders. In principe zijn de uitgangspunten als volgt:

- zorgdragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn;
- bewerkstelligen van passende financieringslasten;
- beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en of financieringsrisico's;
- risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties;
- zorgdragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer;
- actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden.

Deze uitgangspunten leiden tot het zo nauwkeurig mogelijk toepassen van de matching tussen opgenomen en uitgezette gelden. Dit principe zetten we ook in de komende periode door. Voorts maken we actief gebruik van de wettelijke mogelijkheden om passende financieringslasten te bewerkstelligen. Dit resulteert onder meer in het maximaal benutten van de kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen. In geen geval wordt de limiet onnodig overschreden.

Expliciet zijn de doelstellingen gericht op het versterken van de financierings- en vermogenspositie. Door de te betalen rente op de opgenomen leningen terug te dringen, trachten wij de rentekosten van de totale portefeuille te minimaliseren. Hierbij mag de renterisiconorm niet worden overschreden, wordt het gebruik van kortlopende leningen beperkt tot de kasgeldnorm en moet de match tussen opgenomen gelden (o/g) en uitgezette gelden (u/g) niet in gevaar worden gebracht. De genoemde doelstellingen wijken niet af van vorige jaren.

Rentebeleid

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren is opgenomen conform de BBV. De rentekosten worden aan de desbetreffende taakvelden toegerekend met behulp van de renteomslag.

Onderstaand de belangrijkste uitgangspunten die gehanteerd zijn met betrekking tot het rentebeleid van de gemeente Moerdijk:

1. In de berekening van de totale rentekosten wordt rekening gehouden met het berekenen van zgn. bespaarde rente

over de reserves en voorzieningen. Het percentage bedraagt 2,98%, dit is het gemiddelde percentage van de rente van aangegane langlopende leningen.

2. Ingevolge de afspraken in het kader van het zgn. Schatkistbankieren moeten de overtollige middelen aangehouden worden in de rijkskas.
3. De rentetoerekening aan de complexen van de grondexploitatie (bouwgrond in exploitatie) is met ingang van 2025 conform de nieuwe BBV voorschriften bepaald.
4. De Moerdijkregeling wordt beschouwd als een project en derhalve worden de spelregels met betrekking tot projectfinanciering toegepast. In dit kader is van de provincie een bedrag ontvangen van € 10 miljoen. In 2022 is er € 3,6 miljoen afgelost op deze lening. Over de resterende vergoeding wordt 0,52% rente berekend. Voor de boekwaarde van de regeling boven de € 10 miljoen voorziet de gemeente Moerdijk in de financiering. Ook aan dit bedrag wordt een vaste vergoeding verstrekt van 2,5% tot en met 2020 en vanaf 1 januari 2021 0,52%.

Renteschema en renteresultaat

Conform het advies van de commissie BBV is een overzicht opgenomen waarmee we transparant inzicht bieden in de rentelasten en -baten en de wijze van rentetoerekening aan grondexploitaties, projectfinanciering en taakvelden (programma's). De rentetoerekening moet worden toegerekend met behulp van een rente-omslagpercentage.

	Renteschema	
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.207.797
b.	De externe rentebaten	220.142
	Saldo rentelasten en rentebaten	**987.655**
c1.	De rente die aan de facilitaire grondexploitatie **moet** worden doorberekend	0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	0
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een	
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	**987.655**
d1.	Rente over eigen vermogen	2.944.715
d2.	Rente over voorzieningen	1.333.092
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**5.265.462**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	5.195.108
f.	**Resultaat op taakveld treasury**	**-70.354**
g.	Boekwaarde vaste activa waarover rente wordt berekend	207.804.322
	Omslagrente	
	Berekende omslagrente 2026 (afgerond)	**2,50%**

Het rente-omslagpercentage voor 2026 komt uit op 2,50% (begroting 2025: 2,70%). De renteomslag wordt conform de financiële verordening Artikel 12 lid 4 berekend en wordt als volgt toegelicht. Het percentage van de omslagrente voor de toerekening van rente voor de financiering van de in gebruik zijnde activa en voorraad gronden, bedoeld in het eerste lid, wordt jaarlijks met de begroting vastgesteld. Het percentage van deze omslagrente wordt bepaald uit het gewogen gemiddelde van het bij de begroting geraamde rentepercentage van de rentekosten op de opgenomen langlopende en kortlopende geldleningen en het rentepercentage van de rentevergoeding over de reserves en voorzieningen.

Indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten die op basis van de voor gecalculeerde renteomslag zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

Renterisico

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximale bedrag waarmee een financieringstekort met een kortlopende lening gefinancierd mag worden. De omvang van de kasgeldlimiet is bepaald in de Wet fido en wordt via ministeriële regeling vastgesteld. Op dit moment is de limiet vastgesteld op 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. In absolute zin komt dit voor 2026 neer op een bedrag van afgerond € 14 miljoen. Onderstaande tabel geeft de kasgeldlimiet voor de komende jaren weer.

Kasgeldlimiet	2026	2027	2028	2029
Totale lasten volgens de begroting	161.552	182.096	166.646	167.131
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	13.732	15.478	14.165	14.206

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De jaarlijkse aflossingen en wijzigingen in de rente (bijvoorbeeld bij een rentevast periode) mogen niet meer dan 20% van het begrotingstotaal zijn. Onderstaande tabel geeft de renterisiconorm voor de komende jaren weer.

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
begrotingstotaal	161.552	182.096	166.646	167.131
renterisiconorm 20%	**32.310**	**36.419**	**33.329**	**33.426**
Berekening renterisico				
renteherzieningen	0	0	0	0
aflossingen	1.592	1.598	1.603	1.608
renterisico	**1.592**	**1.598**	**1.603**	**1.608**
ruimte onder renterisiconorm	**30.718**	**34.822**	**31.726**	**31.818**

De gemeente Moerdijk heeft naar verhouding weinig leningen en overschrijding van de kasgeldlimiet en renterisiconorm wordt niet verwacht. Bij de genoemde leningen is geen sprake van een renteherziening gedurende de looptijd van de leningen. Het renterisico is derhalve beperkt.

Voor de komende jaren heeft de gemeente een investeringsopgave. Deze investeringsopgave wordt gedaan op basis van prognoses en inschattingen in zowel geld als planning. En hierbij is dus sprake van bepaalde onzekerheid. Door het continu monitoren richting de komende jaren wordt een bepaalde mate van zekerheid verkregen en wordt duidelijk wat dit betekent voor de middelen uitgezet in Rijks Schatkist bankieren en het eventueel aantrekken van kort- of langvermogen. De verwachting is dat er in 2026 vooralsnog geen middelen hoeven te worden aangetrokken vanwege bijdragen van het Rijk die ultimo 2025 worden verwacht. Door de in 2025 aangetrokken langlopende lening is vanaf 2026 een stijging van de aflossingen te zien. De ontwikkelingen worden bijgehouden in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Vaste schulden

De gemeente heeft op dit moment 3 vaste geldleningen. Als ondersteunende maatregel om de leefbaarheid in de kern Moerdijk te verbeteren is er in 2015 een waarborgregeling “Moerdijkregeling” tot stand gebracht, hiervoor is een bedrag ad € 10 miljoen geleend van de provincie Noord-Brabant. Van deze lening resteert nog € 6,4 miljoen af te lossen. Volgens het afsprakenkader tussen gemeente, provincie en Havenbedrijf dekt het Havenbedrijf het financiële resultaat van de Moerdijkregeling in 2030.

Opgenomen langlopende geldleningen							
Omschrijving	Geldgever	Saldo 01-01-2026	opname 2026	aflossingen 2026	Saldo 31-12-2026	rente-percentage	laaste jaar aflossing
40.109.450	BNG	4.601.266	0	292.409	4.308.857	1,775	2039
164.412	AG Insurance	4.800.000	0	300.000	4.500.000	1,280	2041
40.118.298	BNG	30.000.000	0	1.000.000	29.000.000	3,440	2055
		39.401.266	0	1.592.409	37.808.857		
Moerdijkregeling	Provincie N-B	6.400.000	0	0	6.400.000		2030
		45.801.266	0	1.592.409	44.208.857		

Verstrekte geldleningen

In het treasurystatuut staat vermeld dat de gemeente alleen leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak mag verstrekken. Met het verstrekken van nieuwe leningen aan stichtingen, instellingen e.d. wordt zeer terughoudend omgegaan, aangezien dit niet tot de kerntaken van de gemeente behoort. In deze paragraaf zijn alle leningen en regelingen opgenomen die bij het opstellen van deze paragraaf (augustus 2025) formeel waren geregeld.

Naar verwachting zullen in 2026 de volgende regelingen en leningen actueel zijn:

- Hypothecaire leningen ambtelijke personeel;
- Moerdijk Restauratie fonds;
- Moerdijkregeling met het Havenbedrijf;
- Voorfinanciering opbrengsten windfondsen aan Stichting Energietransitie Moerdijk (STEM)
- Fondsen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) voor:
  - Startersleningen
  - Duurzaamheidsleningen
  - Stimuleringsleningen.

Garanties en borgstellingen

In het verleden heeft de gemeente garanties verstrekt. De gemeente hanteert een terughoudend beleid ten aanzien van het verstrekken van gemeentegaranties. Het verstrekken van garanties is wel mogelijk, maar alleen uit hoofde van de publieke taak en onder vastgestelde voorwaarden.

Momenteel lopen garanties en borgstellingen voor de volgende kredieten:

1. Kredietfaciliteit van maximaal € 2 mln. van de BNG Bank aan het Werkplein Hart van West-Brabant. De gemeente staat borg voor het aandeel van de gemeente in de gemeenschappelijk regeling. Eind 2024 bedroeg dit € 272.000 (13,59% x € 2 mln.)
2. Door de BNG is een lening verstrekt aan Stichting Surplus Zorg met een hoofdsom van € 969.533. Het schuldrestant per eind 2024 bedraagt € 491.000. Het gehele bedrag is door de gemeente geborgd.
3. De gemeente Moerdijk had in het verleden een achtervangovereenkomst met het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en momenteel nog met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De overeenkomst met het WEW is in 2010 veranderd. In dat jaar heeft het Rijk in overleg met de VNG besloten per 1 januari 2011 de achtervang van alle nieuwe hypotheken voor 100% op zich te nemen. De rol van de gemeente in de garantieregeling voor hypotheken is hierdoor beëindigd. Voor alle reeds verstrekte hypotheken tot 31 december 2010 blijft de gemeente wel garant staan. Dat duurt totdat de laatste lening is afgelost. Op 1 januari 2024 liepen er in de gemeente Moerdijk nog 753 leningen met Nationale Hypotheekgarantie die voor 2011 waren afgesloten met een totaal gegarandeerd

bedrag van € 123 mln. Het jaar daarvoor waren dat 827 leningen voor € 135 mln.
4. Het aan de gemeente Moerdijk toerekenbare deel van het schuldrestant van de leningen waarvoor de gemeente Moerdijk een achtervangpositie bij het WSW inneemt bedraagt eind 2024 ca. € 178 mln. De achtervangpositie houdt in dat de gemeente Moerdijk borg staat voor ongeveer 25% van de leningen. Dit is 25% x € 178 mln. = ca. € 44,5 mln. Het risico voor de gemeente bestaat uit het verstrekken van renteloze leningen.
5. Als ondersteunende maatregel om de leefbaarheid in de kern Moerdijk te verbeteren is er een waarborgregeling tot stand gebracht. De gemeente staat voor 50% garant van de lening van € 6,4 mln. inzake de Moerdijkregeling.

De achtervangregeling met het WSW betreft de sociale woningbouw. Hierbij staat het WSW borg voor geldleningen van woningcorporaties, zodat zij tegen betere tarieven geldleningen aan kunnen trekken op de kapitaalmarkt. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente als “achtervang” fungeert. Dit houdt in dat als de woningcorporatie niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen en het WSW ook geen mogelijkheden meer heeft, de deelnemende gemeenten (en het Rijk, ieder voor 50%) zullen worden aangesproken om renteloze leningen te verstrekken aan het WSW.

De borgstellingen op achtervangleningen zijn uit praktische overwegingen gewaardeerd op 25% van de leningen. Echter, indien er een beroep gedaan zou moeten worden op de borgstelling door de gemeente, vindt er een berekening plaats op grond van de gelaagde en gedeelde zekerheidsstructuur van het WSW. De werkelijke borgstelling kan dan afwijken van deze 25%. Zie meer voor informatie over de zekerheidsstructuur de website van het WSW.

In maart 2024 is een nieuwe achtervangovereenkomst aangegaan. In de nieuwe overeenkomst zijn de aangekondigde wijzigingen beschreven en geactualiseerd. Geldleningen die volgens de nieuwe achtervangovereenkomst worden afgesloten, worden niet meer aan één gemeente toegerekend. Deze leningen worden verhoudingsgewijs toegerekend aan alle gemeenten waar een corporatie actief is. Als verhouding geldt de waarde van de sociale huurwoningen in de deelnemende gemeenten, het zogenaamde DAEB bezit (DAEB staat voor Diensten van Algemeen Economisch Belang). Leningen die volgens de oude achtervangovereenkomsten zijn afgesloten, worden nog wel geheel aan één gemeente toegerekend.

Ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De ECB verlaagde de depositorente stapsgewijs tot deze op een nul rente kwam te staan in juli 2012. Elf maanden later, in juni 2013 verlaagde de ECB de rente tot onder nul en vanaf die tijd tot eind juli 2022 hadden spaarders, investeerders en huiseigenaren met een hypotheek te maken met negatieve rentes. Dit hield in dat geld lenen spotgoedkoop was en spaarders weinig tot geen rente op hun spaargeld ontvingen en in sommige gevallen zelfs geld toe moesten leggen.

Door de hoge inflatie in 2022, besloot de ECB de rente te verhogen. Binnen een jaar wist de ECB de rente in negen significante stappen te verhogen van 0% tot 4,00% in september 2023. Deze rente bleef maandenlang gelden, tot begin juni 2024. Op 6 juni 2024 kondigde de ECB de eerste rentedaling sinds 2019 aan. De depositorente, de belangrijkste rente van de ECB, daalde met 0,25% van 4,00% naar 3,75%. Analisten verwachtten dat de ECB-rente in december 2025 op 2,25% uitkomt.

Tussen juni 2024 en juni 2025 heeft de ECB haar rente in totaal zeven keer verlaagd, telkens met 25 basispunten. Op 5 juni 2025 werd de depositorente opnieuw verlaagd, naar het huidige niveau van 2,00 %. Deze rente werd in juli 2025 gehandhaafd, waarmee de ECB voorlopig een pas op de plaats maakt.
Verdere verlagingen zijn op korte termijn niet uitgesloten, maar worden afhankelijk gesteld van de economische ontwikkelingen, inflatiedynamiek en geopolitieke risico’s zoals dreigende handelstarieven uit de VS.

Waar analisten in 2024 nog uitgingen van een rente van 2,25 % tegen het einde van 2025, ligt die verwachting inmiddels lager. Naar huidige prognoses zal de ECB-rente in december 2025 uitkomen op of rond 1,75 % à 2,00 %, mits de inflatieontwikkeling ruimte blijft bieden.
Impact van renteontwikkelingen

De beslissingen van de Europese Centrale Bank (ECB) over de rentetarieven hebben een directe invloed op de Euribor, een belangrijke referentierente voor het bepalen van de lening rentes in Nederland. Wanneer de ECB de rente verhoogt, stijgt doorgaans ook de Euribor en dit leidt tot hogere rentes, aangezien banken de hogere kosten doorberekenen aan klanten.

De verhogingen zorgen ervoor dat de rente voor het aangaan van leningen is gestegen van nihil naar 3% á 4%. Dit betreft zowel de rente voor zgn. kort geld, als lang geld. Eventuele nieuwe leningen die door de gemeente moeten worden aangegaan, wordt afgestemd op de bestaande financiële positie en liquiditeitenplanning. De rente typische looptijd en het renteniveau van de leningen wordt zoveel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

De verwachtingen voor wat betreft de economische ontwikkeling en rentevisie worden door ons gehaald uit de publicaties van diverse grote banken en financiële instellingen. Maandelijks worden deze ontwikkelingen gevolgd. Voorts worden wij door onze contactpersonen regelmatig op de hoogte gehouden van actuele belangrijke ontwikkelingen.

Financieringsbehoefte

De gemeente Moerdijk kent diverse inkomstenbronnen om uitgaven te financieren. De belangrijkste inkomstenbronnen op een rij:

- Uitkeringen uit het gemeentefonds (algemene uitkering, integratie- en decentralisatie uitkeringen);
- Gemeentelijke heffingen (belastingen);
- Specifieke uitkeringen van het Rijk en andere overheden (provincies).

Met deze zogeheten lopende (= jaarlijkse terugkerende) inkomsten kunnen niet alle uitgaven gedaan worden. De lopende inkomsten dienen in beginsel de lopende uitgaven te dekken. Omdat het tijdstip waarop inkomsten worden ontvangen niet altijd gelijk loopt met het tijdstip waarop de uitgaven worden gedaan, ontstaat er behoefte aan financieringsmiddelen. Een andere oorzaak voor het ontstaan van financieringsbehoefte zijn (grote) investeringen en rente- en aflossingsverplichtingen van al opgenomen geldleningen.

Regelmatig kijken we -binnen de wettelijke kaders- naar de optimale verhouding tussen lang- en kortlopende leningen. De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico’s door haar treasury activiteiten te baseren op een liquiditeitsplanning.

EMU-saldo

Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de gemeente op transactiebasis. Het geeft het saldo weer van de inkomsten en uitgaven op de lopende rekening en kapitaalrekening. De veranderingen in de vorderingen en schulden op de financiële balans van de gemeente geven inzicht in de wijze waarop de gemeente (per saldo) een tekort heeft gefinancierd. Hieronder de berekening van het EMU-saldo van het vorige begrotingsjaar, het begrotingsjaar en de drie daaropvolgende begrotingsjaren:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.561.726	-1.504.432	582.692	152.507	855.890
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	26.113.356	-4.334.993	29.925.283	1.525.558	-6.859.248
3. Mutatie voorzieningen	3.859.542	2.512.734	4.854.696	-646.907	3.663.134
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	19.088.598	1.153.267	-12.191.106	-7.373.351	2.066.802
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-39.780.686**	**4.190.027**	**-12.296.789**	**5.353.393**	**9.311.470**

Zoals blijkt uit bovenstaand overzicht is het EMU-saldo sterk afhankelijk van de omvang van de investeringen in enig jaar en de mutatie op de bouwgronden in exploitatie. De berekende saldi zijn zodanig van omvang dat van enige beïnvloeding op nationaal niveau geen sprake is.

Schatkistbankieren

Gemeenten hebben allemaal een rekening-courantverhouding met het Rijk gekregen en dienen daar de overtollige middelen te stallen. Om het cashmanagement van een gemeente niet al te veel te verstoren heeft het Rijk bepaalde middelen uitgezonderd, waaronder het drempelbedrag. Dit drempelbedrag bedraagt 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000. Voor Moerdijk komt dit neer op een bedrag van afgerond € 3 miljoen. Voor de middelen die moeten worden aangehouden bij het Rijk wordt een vergoeding ontvangen op basis van een dagrente (EuroSTR).

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Om dat te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de aanwezige risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Het doel van risicomanagement is drieledig:

1. Het maken van verantwoorde keuzes t.a.v. het al dan niet aanvaarden van risico's;
2. Ervoor zorgen, dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de te behalen (beleids)doelen en de voorzieningen;
3. Het minimaliseren van financiële, juridische, imago-en vertragingsgevolgen van ontstane risico's.

In het kader van het risicomanagement worden periodiek de belangrijkste risico's geïnventariseerd.

We zijn voortdurend bezig om het risicomanagement in de organisatie verder te optimaliseren. Stappen die daarin al zijn ondernomen betreffen het duidelijker beleggen van de verantwoordelijkheid van goed risicomanagement bij het management en het vergroten van de kennis op het gebied van risicomanagement bij de teamleiders en medewerkers. Voorts besteden we op een meer gestructureerde wijze aandacht aan frauderisico's.

Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Het weerstandsvermogen van de gemeente Moerdijk is de mate waarin de gemeente in staat is niet begrote, substantiële financiële tegenvallers op te vangen met het doel de gemeentelijke taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de financiële huishouding weer.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de berekende benodigde weerstandscapaciteit. Deze verhouding wordt uitgedrukt in de zogenaamde weerstandsratio, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De weerstandsratio is de factor hoeveel keer de risico's financieel zijn afgedekt in het weerstandsvermogen.

De raad heeft aangegeven dat de weerstandsratio **minimaal 1,0** moet bedragen. Het bedrag van het benodigde weerstandsvermogen wordt binnen de algemene reserve afgezonderd, zodat dit derhalve niet vrij meer inzetbaar is voor andere investeringen e.d..

<u>Benodigde weerstandscapaciteit</u>

De geïnventariseerde risico's met daarbij het ingeschatte maximum schadebedrag en de inschatting van de kans dat het risico zich zal voordoen, leveren tezamen de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit op. Het totaal van de geïnventariseerde risico's bedraagt ca € 58 miljoen, maar rekening houdend met de kans dat de risico's zich gaan voordoen komt de benodigde weerstandscapaciteit uit op € 21.000.000.

<u>Beschikbare weerstandscapaciteit</u>

De beschikbare weerstandscapaciteit komt overeen met de verwachte stand van de algemene reserve per 01-01-2026 van € 35.542.000.

<u>Berekening weerstandsratio</u>

De ratio van het weerstandsvermogen = de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde

weerstandscapaciteit = € 35.542.000 : € 21.000.000 = **1,7** (1,0 is voldoende en 2,0 is uitstekend). De weerstandsratio dient volgens het gemeentelijk beleid minimaal 1,0 te zijn.

Ontwikkeling weerstandsvermogen	Begroting 2026	Rekening 2024	Begroting 2025
Benodigd weerstandsvermogen	€ 21.000.000	€ 19.300.000	€ 18.300.000
Beschikbaar weerstandsvermogen (algemene reserve)	€ 35.542.000	€ 33.005.000	€ 32.184.000
Weerstandsratio	1,7	1,7	1,8

De weerstandsratio is gelijk gebleven ten opzichte van de jaarrekening 2024. Met name de risico's met betrekking tot het sociaal domein (jeugd) en projecten worden hoger ingeschat. Daar staat tegenover dat het beschikbare weerstandsvermogen (algemene reserve) ook hoger is.

Top 10 risico's

De belangrijkste risico's en de daaraan gerelateerde bedragen in het weerstandsvermogen zijn:

	Raads-progr.	Risicogebied	Risicobedrag begroting 2026	Risicobedrag rekening 2024	Risicobedrag begroting 2025
1	alg.	Kostenstijgingen (incidenteel/structureel)	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
2	3-4	Vluchtelingen (incidenteel/structureel)	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
3	2	Kapitaalgoederen (incidenteel/structureel)	€ 400.000	€ 600.000	€ 500.000
4	3	Projecten (incidenteel)	€12.900.000	€ 11.700.000	€ 9.800.000
5	3	Externe veiligheid (incidenteel)	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
6	3-4	Sociaal domein (incidenteel/structureel)	€ 1.300.000	€ 800.000	€ 800.000
7	5	Algemene uitkering (incidenteel/structureel)	€ 1.500.000	€ 1.400.000	€ 1.400.000
8	5	Bedrijfsvoering (incidenteel/structureel)	€ 2.100.000	€ 2.100.000	€ 2.000.000
9	5	Juridische claims (incidenteel)	€ 600.000	€ 500.000	€ 1.600.000
10	5	Samenwerkingsverbanden (inc./structureel)	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
		Overige risico's (incidenteel/structureel)	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
		Totaal	**€ 21.000.000**	**€ 19.300.000**	**€ 18.300.000**

Incidentele risico's zijn eenmaal meegerekend in het weerstandsvermogen, structurele risico's tweemaal. De gedachte hierachter is dat de gemeente in staat moet worden geacht om structurele risico's in twee jaar tijd in een sluitende meerjarenbegroting te kunnen verwerken.

1. Kostenstijgingen (incidenteel/structureel)

In de begroting wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met de actuele prijsontwikkelingen. De reële prijsontwikkelingen in de markt kunnen echter zo snel gaan dat het risico van budgetoverschrijdingen in de exploitatiebegroting en bij (voorgenomen) investeringen aanwezig is. Gemeenten worden via de algemene uitkering uit het gemeentefonds in principe gecompenseerd voor loon- en prijsontwikkelingen. Deze compensatie hoeft echter geen gelijke pas te lopen met de werkelijke kostenstijging van onze gemeente.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 400.000 meegenomen.

2. Huisvesting, opvang en begeleiding vluchtelingen (incidenteel/structureel)

Aan de Schansdijk in Zevenbergen vangt de gemeente sinds maart 2022 Oekraïense ontheemden op en sinds 1 juli 2025 exploiteert het COA een asielopvanglocatie op deze locatie.

Met betrekking tot de opvang van Oekraïense ontheemden is de gemeente eigenaar van de gronden, verhuurt de gemeente deze aan Kafra, die er opstallen op heeft geplaatst en huurt de gemeente de units van Kafra om opvangplekken aan de ontheemden te bieden. De afgelopen jaren was de rijksbijdrage ruimschoots toereikend om

de kosten te dekken. Het overgebleven budget is voor een gedeelte toegevoegd aan de reserve nieuwkomers. De rijksbijdrage is inmiddels verlaagd, om beter in overeenstemming te zijn met de reële kosten. De middelen blijven echter toereikend om de kosten te dekken. Bovendien kan bij hogere reële kosten dan de rijksbijdrage dekt alsnog aanvullende vergoeding worden aangevraagd om de kosten te dekken. Hoewel de behoefte aan opvangplekken voor Oekraïense ontheemden hoog blijft en er voorlopig geen zicht is op een daling, bestaat de kans dat in de toekomst opvangplekken onbezet blijven, en er voor deze leegstaande opvangplekken dus ook geen rijksbijdrage meer is. Er zullen dan afspraken moeten worden gemaakt met Kafra als eigenaar van de units om andere doelgroepen in te huisvesten.

Op 19 september 2024 is de omgevingsvergunning voor de asielopvanglocatie aan de Schansdijk verleend. De gemeenteraad had eerder (juli 2023) ingestemd met de kaders hiervoor. Ook de bestuurlijke afspraken zijn in december 2023 gemaakt. De asielopvanglocatie is gerealiseerd door en onder verantwoordelijkheid van het COA en wordt vanaf 1 juli 2025 door het COA geëxploiteerd. Op de locatie is nader onderzoek uitgevoerd naar mogelijke bodemvervuiling. Om die reden zijn voor de start van de bouw van het AZC maatregelen getroffen om eventuele effecten van vervuiling te beheersen. Voor ingebruikname van het AZC zijn in de bouwblokken binnenluchtmetingen uitgevoerd om in beeld te brengen of de beheersmaatregelen voldoende zijn geweest. Op basis van de metingen bleken de beheersmaatregelen voldoende om op 1 juli 2025 de locatie te openen. Wel heeft de OMWB aangegeven dat er (jaarlijkse) vervolgmetingen nodig zijn. Op basis daarvan kunnen er in een latere fase, na opening van de locatie, toch maatregelen nodig blijken, waarvoor dan extra kosten moeten worden gemaakt. Het risico hierop lijkt echter gering.

Voor beide doelgroepen is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van (de mogelijkheid) tot onderwijs en jeugdhulp. Bij eventuele aanvullende onderwijshuisvestingskosten kan overigens zonodig een beroep worden gedaan op de Regeling Onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers (OHBA). Binnen de programma-aanpak nieuwkomers werkt de gemeente aan een integrale aanpak om nieuwkomers te ondersteunen en toe te leiden naar zelfredzaamheid. Deze aanpak wordt voor het aandeel wat niet de Oekraïense doelgroep betreft, na instemming van de gemeenteraad, gefinancierd vanuit de reserve nieuwkomers.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 600.000 meegenomen.

3. Kapitaalgoederen (incidenteel/structureel)

De gemeente Moerdijk heeft diverse kapitaalgoederen, waaronder een groot areaal aan wegen, openbare verlichting, openbaar groen, rioleringen, civiele objecten en verschillende soorten vastgoedobjecten. De aanleg, het beheer en het onderhoud van deze kapitaalgoederen maken een groot onderdeel uit van onze gemeentebegroting. De wettelijke verplichtingen die uit onze rol als beheerder voortkomen zijn aanzienlijk. (Letsel)schade en kapitaalvernietiging, veroorzaakt door achterstallig onderhoud moeten altijd voorkomen worden. Voor de kapitaalintensieve en/of risicovolle onderdelen van de kapitaalgoederen worden daarom meerjarige beheerplannen opgesteld. Deze zijn financieel vertaald naar de meerjarenbegroting. We houden terugkerende inspecties om de onderhoudsstaat te controleren en passen zo nodig de meerjarenplannen en de meerjarenbegroting daarop aan.

Met de vaststelling het Programma Fysieke Leefomgeving in 2025 en die van de beheerplannen rioleringen (2023), wegen (2021), civiele kunstwerken onderdeel bruggen (2020), openbare verlichting en het beheerplan civiele kunstwerken, waterbouwkundige objecten (2023) hebben we de risico’s in de openbare ruimte voor een groot deel beheerst, in ieder geval voor hetgeen waar we zelf invloed op hebben.

Ten aanzien van het onderdeel bruggen zijn de benodigde budgetten gereserveerd in de begroting. Op basis van de uitgevoerde onderhoudsinspecties en het bestaande beheerplan is de onderhoudsstaat van de stalen en houten bruggen op orde gebracht. In 2024 heeft een actualisatie van het beheerplan plaatsgevonden, welke in 2026 ter vaststelling aan de raad zal worden voorgelegd. In 2025 zijn de werkzaamheden van drie bruggen in Klundert afgerond. In 2025 is reeds gestart met de noodzakelijke onderzoeken en de inhoudelijke voorbereiding op basis van de in 2024 uitgevoerde actualisatie. In de tussentijd gaan de geplande onderhoudswerkzaamheden door.

De afgelopen jaren hebben we een nieuw fenomeen waargenomen, namelijk dat door de droogte verschillende kleidijken in die mate zijn ingeklonken, dat we veel zwaardere en duurdere maatregelen moeten treffen om deze veilig te houden. Dit effect van klimaatverandering is, voor zover we dit in konden schatten, opgenomen in de begroting en daarmee is het risico vooralsnog ondervangen, maar er is nog te weinig ervaring met deze extreme droogte of andere klimatologische omstandigheden, om een goede inschatting te kunnen maken van kosten.

De financiële risico's voor de nog te actualiseren beheerplannen zijn in het weerstandsvermogen zo goed mogelijk ingeschat. Binnen het vakgebied stedelijk water is de onduidelijkheid over de staat van riolering onder particuliere percelen en opstallen een risico dat we steeds beter in beeld krijgen. Daar kunnen onverwachte kosten uit voortkomen. Stedelijk water (rioolbeheer) heeft een gesloten financiering en daarom blijft het risico voor de meerjarenbegroting laag. Met betrekking tot het gemeentelijk groen is gestart met het opstellen van een programma fysieke leefomgeving. Na vaststelling van dit plan door de raad zullen de beheerplannen groen en bomen worden herzien. Het is van belang dat er tijdig vervangingsonderhoud plaatsvindt om kapitaalvernietiging van bomen en plantvakken te voorkomen. De budgetten buitensportaccommodaties zijn in 2025 geactualiseerd en verwerkt in de begroting.
Nutspartijen kampen met grote opgaven. Enerzijds op het gebied van grootschalige renovaties van netwerken die aan het einde van de levensduur zijn en anderzijds is er een grote opgave op het gebied van de energietransitie, dat een verzwaring van het huidige elektriciteitsnet met zich meebrengt in heel Nederland en dus ook in onze gemeente. De schaarste van het personeel dat de nutspartijen kunnen inzetten zal mogelijk in grote mate bepalend worden voor onze uitvoeringsplanning. Uitstel van ons werk kan bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat onze beheerkosten voor (klein) onderhoud oplopen vanwege uitstel van renovaties. Ook zal het toezicht op kabels en leidingen geïntensiveerd moeten worden, omdat er grootschaliger gewerkt gaat worden, in combinatie met een hoge tijdsdruk en met schaarse menskracht en middelen. Vanaf 2025 is structureel rekening gehouden met extra toezicht in de begroting, maar dat betekent niet direct dat deze specialistische toezichthouders ook beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt.

Verder is er in de openbare ruimte altijd een risico aanwezig op onvoorziene zaken zoals o.a. bodemverontreiniging, archeologie, niet gesprongen explosieven, niet ontplofte oorlogsresten, onbekende objecten, onbekende kabels en leidingen, calamiteiten et cetera.

Naast de openbare ruimte heeft de gemeente veel verschillende soorten vastgoed in bezit om zowel haar strategische positie te behouden of te verstevigen als om beleidsdoelen te realiseren. Binnen het gemeentelijk vastgoed worden diverse risico's onderkend, zoals hogere exploitatiekosten of hoge onderhouds- en vervangingskosten van bijvoorbeeld vestingwerken.

In 2023 is het beheerplan gemeentelijk vastgoed inclusief de bijbehorende onderhoudsplannen vastgesteld. Het risico wordt verder verkleind door het uitvoeren van driejaarlijkse inspecties van al onze panden. Daarnaast wordt jaarlijks een indexatie toegepast om o.a. de stijging van de bouwkosten en personeelskosten op te vangen.

Vervolgens vormt de wijze van het realiseren van beleidsdoelen door middel van het beschikbaar stellen van vastgoed een potentieel financieel risico. Het bezit en onderhoud van vastgoed betekent dat moet worden voldaan aan toenemende wettelijke eisen, zoals brandveiligheid, asbestverwijdering en het duurzaam maken en houden van het vastgoed. Door middel van het project verduurzaming is dit risico deels ondervangen. Om het risico verder te verkleinen is de afgelopen periode het deel van het gemeentelijk vastgoed waar personen verblijven geïnspecteerd op brandveiligheid en de oudere gebouwen ook op de aanwezigheid van asbest. Naar aanleiding van deze inspecties zijn er bouwkundige aanpassingen gedaan en voldoen al deze gebouwen nu aan de brandveiligheidseisen. Ook is er op diverse plaatsen asbest gesaneerd zodat ook dat risico kleiner is geworden. Er bevinden zich in de strategische portefeuille nog een aantal gebouwen met asbest daken maar deze zijn bij het cluster Vastgoed in beeld. Er wordt nu bekeken of deze daken al dan niet moeten worden gesaneerd.

Een bijzondere categorie panden en objecten binnen het gemeentelijk vastgoed betreft de gemeentelijke monumenten,

zoals het Mauritshuis, het stadhuis Klundert en de vestingwerken in Willemstad en Klundert. Dit zijn kwetsbare gebouwen/objecten die hoge onderhoudslasten met zich meebrengen.

Het zelf beheren van vastgoed ten behoeve van beleidsdoelen vraagt extra ambtelijke capaciteit (die weer schaars aan het worden is). Het op andere wijze realiseren van beleidsdoelen door het beschikbaar stellen van subsidies aan maatschappelijke instanties in plaats van het beschikbaar stellen van vastgoed kunnen de (financiële) risico's worden gereduceerd en de politieke sturingskracht van de gemeentelijke organisatie worden bevorderd. Om dit te bereiken is een herstructurering van de vastgoedportefeuille noodzakelijk. Vanwege de beperkte financiële middelen in de begroting is in eerste instantie gefocust op de twee groepen waarbij we het meeste financiële risico lopen, namelijk de zwembaden en multifunctionele accommodaties.

De gemeente Moerdijk heeft een groot scala aan maatschappelijke accommodaties waar zij middelen aan besteden. De afgelopen jaren hebben diverse ontwikkelingen plaatsgevonden die impact hebben (gehad) op deze accommodaties, zoals o.a. verduurzamingseisen. Hierdoor is de behoefte toegenomen naar visie en kaders hoe Moerdijk in de toekomst wil omgaan met deze accommodaties. Deze visie en kaders worden vastgelegd in het maatschappelijk accommodatiebeleid. Als er nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden, zoals een vraag vanuit de samenleving of nieuwbouw van een accommodatie, kan dit in de toekomst getoetst worden aan de visie en kaders beschreven in het maatschappelijk accommodatiebeleid. De verwachting is dat het beleid in 2025 ter besluitvorming kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

In 2024 is het grootste deel van de vastgoedportefeuille getaxeerd voor de opstalverzekering. Hierbij is de herbouwwaarde van de gebouwen -en waar van toepassing de waarde van de inventaris- vastgesteld. Op deze manier is het eventuele risico van onderverzekering ondervangen.

Ten aanzien van het in stand houden van de diverse kapitaalgoederen worden de schaarste aan grondstoffen, energie en personeel en daarmee sterk stijgende kosten in de markt een steeds groter risico. Nieuwe aanbestedingen, die periodiek plaatsvinden, leiden zeer waarschijnlijk tot hogere kosten. De sterk fluctuerende energieprijzen hebben met name impact op openbare verlichting, vastgoed en mechanische riolering.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 400.000 meegenomen (risico kostenstijging is meegenomen bij onderdeel 1).

4. Ruimtelijke projecten / grondexploitaties (incidenteel)

Algemeen

De krapte op de woningmarkt is het afgelopen jaar ongewijzigd gebleven en met de dalende of stabiele hypotheekrentes en stijgende lonen is het aannemelijk dat de woningprijzen ook het komende jaar weer zullen stijgen. Dit heeft in principe een positief effect op de grondprijzen en vermindert het afzetrisico op al verworven gronden. Dit effect wordt enigszins afgezwakt door de licht stijgende bouwkosten, maar ook het gebrek aan capaciteit in de bouwsector is een beperkende factor voor het op gang houden van de productie. Dit uit zich vooral in de projecten waarin de gemeente een facilitaire rol heeft en de grondeigenaar/initiatiefnemer zelf aan zet is.

Deze ontwikkelingen geven aan dat de actieve grondstrategie van de gemeente Moerdijk, met het oog op het halen van de woningbouwambities, een verstandige keuze lijkt te zijn. Veel locaties die beoogd zijn voor met name (grootschalige) woningbouw zijn de afgelopen jaren namelijk in handen van de gemeente gekomen. Daarnaast lijkt dus ook het rendement op deze grondaankopen op te lopen door de sneller stijgende woningprijzen t.o.v. de bouwkosten. Dit lijkt op de middellange termijn dus enige risicoverlaging op te leveren voor de (nog op te stellen) grondexploitaties.

Gronden voormalig Caldic-terrein

In 2024 is een deel van de voormalige Caldic-gronden tegen marktconforme prijs verkocht. Als gevolg daarvan is het in het weerstandsvermogen gereserveerde bedrag (in verband met het risico van afwaardering) verlaagd van € 5,0 naar

€ 4,5 miljoen. Een groot deel van dit terrein wordt de komende jaren benut in het kader van huisvesting bijzondere doelgroepen.

Haven Zevenbergen
De werkzaamheden aan de haven in Zevenbergen zijn fysiek gereed en het water stroomt vanaf eind 2020 door de haven. Er waren nog een aantal issues met de Bouwcombinatie. De Raad van Arbitrage heeft in de eerste helft van 2025 uitspraak gedaan. Totale administratieve afronding vindt naar verwachting voor het eind van 2025 plaats. Het resultaat levert een negatief saldo op dat gedeeld wordt tussen de gemeente en de provincie Noord-Brabant. Voor het aspect planschade, wat een volledig gemeentelijke risicopost is, is een bedrag meegenomen in de risicoberekening bij het onderdeel juridische claims.

Diverse projecten
Ten behoeve van een aantal projecten is er bewust voor gekozen om als gemeente zelf actief de grondexploitatie uit te voeren. Hier zitten ook de grootste risico's aan verbonden. Projecten waar de gemeente primair aan de lat staat zijn bijvoorbeeld het Waterfront in de kern Moerdijk, de bedrijventerreinontwikkeling in Zevenbergen Noord en de Westschans in Klundert. In deze projecten is er sprake van allerhande soorten risico's die lopende de verschillende fases van een project voor tegenvallers kunnen zorgen. Risicofactoren waaraan kan worden gedacht zijn in het bijzonder de verwervingsrisico's, bodemrisico's en afzetrisico's. Herkennen en beheersen hiervan is cruciaal.

Zevenbergen Oost
Het betreft hier een omvangrijke gebiedsontwikkeling met een voor Moerdijkse begrippen zeer grootschalige woningbouwopgave (minimaal 1.000 woningen) alsmede een forse infrastructurele opgave waaronder een gebiedsontsluitingsweg, een stationsopgave en 2 spoortunnels. De ontwikkeling zal geschieden in meerdere fases en de gemeente acteert hier vanuit verschillende rollen zowel faciliterend als actief. De 1e fase (ca. 450 woningen, vanaf 2025). Hier is sprake van een faciliterende rol voor de realisatie van 350 woningen, waarbij de gemeente aan de lat staat voor de planologie en de ontwikkelaar zowel de grondexploitatie voert als de verdere ontwikkel- en afzetrisico's op zich neemt. Voor ca. 100 woningen (binnen datzelfde bestemmingsplan) heeft de gemeente medio 2023 (strategisch) grond aangekocht en voert hier inmiddels zelf de grondexploitatie om vervolgens in de loop van 2026 deze middels een tender te gaan vermarkten.

De gecontracteerde, maar bovenal toekomstig geraamde afdrachten (inkomsten/dekking voor de gemeente) van de nu nog niet concrete vervolgfases (Markvelden Zuid en De Hil) zijn een risico. Immers daar zit een marktonzekerheid. Het gaat hierbij dan in totaal om ca. 550 woningen met een gedachte afdracht per te realiseren wooneenheid over de jaren vanaf 2027. Daarentegen biedt het projectgebied ruimte voor de ontwikkeling van meer dan 1.000 woningen waar vooralsnog geen rekening mee is gehouden. Tevens zitten er risico's aan een actieve rol in de ontwikkeling zoals die nu is voorzien voor in elk geval Markvelden Midden (geheel in eigendom gemeente), Markvelden Zuid (geheel in eigendom gemeente) en Stationsgebied/De Hil (deels in eigendom gemeente).

Beide spoortunnels (Zuidrandtunnel en na besluitvorming de Stationstunnel) zijn complexe infrastructuurprojecten. In de deterministische kostenraming die ten grondslag ligt aan het krediet voor de Zuidrandtunnel is rekening gehouden met mogelijke risico's. Daarnaast wordt in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een risicoafdekking gebaseerd op een probabilistische kostenraming P85 (15% overschrijdingskans i.p.v. 50% overschrijdingskans). Mede omdat Prorail dit eist in de overeenkomsten voor tunnelprojecten onder het spoor.

Voor de Stationsopgave heeft de Raad een besluit genomen en wordt de komende periode de bijdragen vanuit provincie en Rijk aangevraagd.

Een ander aandachtspunt heeft betrekking op de reeds toegekende subsidies. De WBI (5e tranche) voorziet in een forse bijdrage. Dit is echter toegekend op basis van de huidige plannen en inzichten. Projectontwikkeling is dynamisch en dat kan betekenen dat plannen wijzigen. Dit heeft dan mogelijk ook gevolgen voor de toegekende subsidie.

Powerport Moerdijk
De Powerport Regio Moerdijk is een strategisch, nationaal knooppunt voor energie en industrie. Het Rijk, de provincie Noord-Brabant, het waterschap Brabantse Delta en de gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk hebben in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van 11 juni 2025 afspraken gemaakt over de opgave Powerport regio Moerdijk. Deze afspraken zijn ook verankerd in het Ruimtelijk Arrangement 2025 van de provincie Noord-Brabant. Vanwege de energietransitie en economische autonomie en groei is ongeveer circa 700 ha ruimte nodig. In Moerdijk gaat het dan om uitbreiding van het haven- en industrieterrein met circa 400-500 hectare in oostelijke richting (ten noorden van de Rijksweg A17) of in zuidoostelijke richting (ten zuiden van de Rijksweg A17). De definitieve zoekrichting voor de uitbreiding zal naar verwachting eind 2025 worden bepaald.

Om grip te houden en grondspeculatie/versnippering tegen te gaan is op een omvangrijk gebied een voorkeursrecht (Wvg) gelegd. Het voorkeursrecht is een passief instrument in die zin dat het niet verplicht tot aankoop waarmee elke aanbieding op waarde en kosten kan worden afgewogen. Het risico is daarmee vooralsnog overzienbaar, maar zal naarmate meer zicht komt op de ontwikkeling en de definitieve ontwikkelrichting gaan toenemen. Met Rijk en Provincie worden daarom (werk)afspraken gemaakt over rollen, financiering en risicoverdeling als het gaat om verwerving nu- en op termijn. Er bestaat risico dat de ontwikkeling van Powerport niet, later of anders tot stand komt. Dit kan iets doen met de waarde van eventueel verworden gronden. Vanwege de strategische locatiewaarden van het gebied alsook de insteek om als samenwerkende overheden risico's gezamenlijk te dagen achten wij het treffen van weerstandmaatregelen thans niet noodzakelijk.

Moerdijkregeling
Als ondersteunende maatregel om de leefbaarheid in de kern Moerdijk te verbeteren is er een waarborgregeling tot stand gebracht met als doel een deel van de (financiële) onzekerheid over de consequenties van de havenstrategie bij inwoners met een eigen woning weg te nemen. In totaal gaat het hierbij om circa 300 woningen. Volgens het afsprakenkader tussen gemeente, provincie en Havenbedrijf dekt het Havenbedrijf het financiële resultaat van de Moerdijkregeling af in 2030, zodat er voor de gemeente geen direct financieel risico aan de regeling is verbonden. Er zijn bij de start van de regeling 3 scenario’s in beeld gebracht, te weten een best case, base case en worst case, waarvan de prognoses uiteenliepen van € 1 miljoen negatief tot € 19 miljoen negatief in 2030. De resultaten uit 2024 en de nieuwe prognoses voor 2026 zijn stabiel gebleven. Hierbij wel opgemerkt dat in de herijking van de prognoses, geen rekening is gehouden met de mogelijke effecten van het traject Powerport Regio Moerdijk. De voorspelde eindwaarde van de base case blijft daarmee op -€ 6,8 miljoen, prijspeil 2030.

Dit kan binnen het weerstandsvermogen van het Havenbedrijf worden afgedekt. Jaarlijks wordt dit bij de jaarrekening van het Havenbedrijf beoordeeld. Om de werking en de financiële gevolgen van de regeling te monitoren is een administratiemodel opgezet. Jaarlijks wordt op basis van dit model geëvalueerd en gerapporteerd.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 12.900.000 meegenomen (risico kostenstijging is meegenomen bij onderdeel 1).

5. Externe veiligheid (incidenteel)
De branden bij Chemie-Pack en de asbestbrand aan de Huizersdijk hebben laten zien dat het risico van grootschalige incidenten en rampen voor de gemeente Moerdijk niet denkbeeldig is en de financiële gevolgen hoog kunnen zijn. De financiële impact van het risico wordt ingeschat op € 5 miljoen. De kans op een incident met een dergelijke impact wordt ingeschat op eens in de 10 jaar.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 500.000 meegenomen.

6. Sociaal domein (incidenteel/structureel)
De kosten van jeugdhulp en Wmo zijn de afgelopen jaren flink gestegen. Vrijwel alle gemeenten in Nederland kampen met een financiële overschrijding op het sociaal domein.

Jeugdzorg
De ontwikkeling van een Stevig Lokaal Team, welke recht doet aan oa de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, biedt kansen om het relatief grote aandeel aan intensieve en hoogcomplexe jeugdzorg terug te dringen. Ook in de aankomende jaren blijft hier de focus op liggen. Dit draagt bij aan het beheersbaar krijgen/houden van de uitgaven op dit terrein. Vanwege de verzwaring in casuïstiek en vertraagde doorstroom (wachtlijstproblematiek toegang, zorgaanbieders en jeugdbeschermingsketen) staat de inzet op lichte hulp onder druk. We zien de hoog complexe zorg en duurdere maatwerkvoorzieningen (oa woonzorg) weer toenemen, deze ontwikkeling brengt financieel hogere kosten met zich mee. Naast kosten voor de gemeente, brengt de toename aan maatwerkvoorzieningen ook risico's voor bestaanszekerheid gecontracteerde zorg. Met behulp van de regionale aanpak Grip op verandering worden interventies uitgerold om deze trend te keren.

De verwijzingen via de huisarts, kinderarts, specialisten en gecertificeerde instelling is een recht in Nederland. Dit geldt dus ook in de Jeugdwet. Ouders kunnen een verwijzing krijgen via artsen/specialisten. De gemeente is echter wel de betaler van deze hulp. Er is maar beperkt invloed op deze instroom. Verstevigen van de afspraken en samenwerking met huisartsen en specialisten blijft nodig, willen we op de inzet naar specialistische zorg zelf meer regie hebben.
In 2024 zijn we gestart met een pilot koppeling aan zorgdomein (huisarts-sociaal domein), een voorzieningenwijzer (armoede/shv) en welzijn op recept (huisarts-voorliggend veld). Daarnaast zijn er vaste contactpersonen bij het CJG, per huisarts (en school) die de samenwerking bevorderen. Allen interventies om te sturen op normaliseren, eigen kracht en voorliggende voorzieningen. En daarmee ook de druk op de huisartsen en de specialistische zorg te verminderen.

Wmo
De inzet van niet vrij toegankelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en PGB's) vanuit de Wmo is de afgelopen jaren gegroeid. Zowel bij de huishoudelijke ondersteuning als bij begeleiding hebben we de groei in aantallen zien doorzetten. Het is nu het tweede jaar dat we deze ontwikkelingen zien, daardoor kunnen we nog niet zeggen of dit een tijdelijke of structurele ontwikkeling is. Wel zien we de complexiteit van de cliënten die begeleiding ontvangen toenemen. Door deze complexiteit kan het nodig zijn om meer en duurdere ondersteuning in te zetten. De toekenningen van voorzieningen op grond van de Wmo is een open-einde-regeling. Het risico is mede dat de komende jaren de vraag om individuele voorzieningen blijft toenemen door:
- De vergrijzing van de inwoners in Moerdijk
- Het landelijk afbouwbeleid van intramurale zorg
- De doordecentralisatie beschermd wonen

Door al deze ontwikkelingen blijven inwoners langer thuis wonen of komen weer (terug) in de wijk wonen.
Daarnaast hebben we ten aanzien van de tarieven aan de aanbieders te maken met de AMvB reële kostprijs Wmo, die gemeente verplicht de CAO-ontwikkelingen te volgen. Deze CAO-ontwikkelingen zijn op dit moment heel grillig en leiden vaak tot hoge indexaties.

Tenslotte is de uitdaging om de ondersteuning voor de cliënten die het echt nodig hebben in stand te houden in tijden van krapte op de arbeidsmarkt. Dit vereist meer inzet op preventie en investeringen ten aanzien van de vrij toegankelijke voorzieningen.

Participatie/Werk en Inkomen
In de macro-economische verkenningen geeft het CPB in haar vooruitblik naar 2025 de verwachting af dat het bijstandsvolume zal stijgen.

In de laatste actualisatie van het CEP (feb 2025) is het bijstandsbestand 2024 gesteld op 355.000 uitkeringen, een stijging van bijna 0,6%. Voor 2025 is het bijstandsvolume gesteld op 360.000 uitkeringen (stijging 1,4%). De stijging van het bijstandsvolume gemeente Moerdijk 2024 wijkt t.o.v. de landelijke cijfers nadelig af. Wat geen voorbode is voor de toekomst.

Voor 2026 is de prognose een gelijkblijvend aantal uitkeringen (stijging 0% t.o.v. 2025).

Vanaf 2027 gaat het CPB uit van een daling van het bestand naar 355.000, niveau 2024. De risico's voor de gemeente zijn vooral verbonden aan de grilligheid van de economische ontwikkeling en het uitkeringsgerechtigdenbestand alsmede de ontwikkelingen met betrekking tot het BUIG-budget (rijksbudget). Bij negatieve ontwikkelingen kan de vangnetuitkering gemeenten financiële compensatie bieden. Hieraan zijn voorwaarden verbonden.

In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 1.300.000 meegenomen ten aanzien van het sociaal domein.

7. Algemene uitkering Gemeentefonds (incidenteel/structureel)

Gemeenten zijn in grote mate afhankelijk van de inkomsten van het Rijk. De belangrijkste inkomstenstroom is de algemene uitkering, die vaak een grillig verloop kent met soms forse bijstellingen achteraf. Een relatief kleine procentuele afwijking kan daarbij substantiële effecten hebben. Ter indicatie: wanneer de algemene uitkering uit het gemeentefonds 1% lager/hoger wordt, resulteert dit in circa € 0,8 miljoen lagere/hogere baten.
Op 28 mei 2025 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de meicirculaire gemeentefonds 2025 gepubliceerd. In de raadsinformatiebrief (d.d. 24 juni 2025) is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire 2025.

Zoals in de Voorjaarsnota door het Rijk was toegezegd zijn extra middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van de terugval in 2026 in het gemeentefonds (ook wel het 'ravijnjaar 2026' genoemd) en de landelijke tekorten binnen de Jeugdzorg. Dit onder andere naar aanleiding van het rapport 'Groeipijn' van de Commissie van Ark. Het ingroeipad van de verwachte besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd is opgeschoven naar 2028. Daarnaast neemt het Rijk 50% van de geconstateerde tekorten voor haar rekening, wat voor de jaren vanaf 2025 is verwerkt in de meicirculaire 2025. De compensatie over de jaren 2023 en 2024 is nog niet verwerkt in de meicirculaire. Het demissionaire kabinet heeft toegezegd om de komende maanden te zoeken naar middelen om gemeenten ook voor de tekorten over 2023 en 2024 te compenseren.

Vanaf 2028 heerst er nog steeds onduidelijkheid en blijven de extra middelen beperkt. Het Rijk verwacht dan namelijk dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd gerealiseerd gaan worden. Doordat de maatregelen in 2028 pas tot verwachte besparingen leiden, gaat het Rijk uit van een groter besparingspotentieel, aangezien zowel de volumes als het prijspeil ten opzichte van de inschattingen ten tijde van de Hervormingsagenda Jeugd zijn toegenomen. Daarnaast wil het Rijk aanvullende maatregelen invoeren. Dit betreft de invoering van een eigen bijdrage voor Jeugdzorg vanaf 1 januari 2028 en nadere afspraken over hoe beter gestuurd kan worden op de trajectduur binnen de Jeugdzorg, wat vanaf 2028 tot lagere lasten moet leiden.

In de meicirculaire is dus een gedeeltelijke oplossing gekomen tot en met 2027. In haar vervroegde tweede advies zal de commissie Van Ark begin 2027 een zwaarwegend maatgevend advies uitbrengen over de uitvoering van de afspraken tussen Rijk en VNG mede vanwege het incidentele karakter van toevoegingen aan het gemeentefonds tot en met 2027. Daarbij wordt zowel vooruit gekeken (2028 e.v.) als teruggekeken (2025 t/m 2027) naar de uitgavenontwikkelingen en hoe om te gaan met de afwijkingen. Daarnaast betrekt de commissie bij haar oordeel ook voorstellen hoe te komen tot een houdbaar stelsel. De aanhoudende stijging van de jeugdzorguitgaven, zoals die de afgelopen jaren landelijk is gezien, is immers niet wenselijk noch houdbaar voor de toekomst.

Naast de omvang van het gemeentefonds, worden momenteel ook onderzoeken uitgevoerd naar de wijze waarop het gemeentefonds onder gemeenten verdeeld wordt. In 2021 is landelijk besloten tot de invoering van een nieuw verdeelmodel voor het gemeentefonds per 1 januari 2023. Daarbij is destijds een ingroeipad afgesproken (het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien). In het Advies van ROB over herverdeling gemeentefonds (d.d. 19 oktober 2021) is geadviseerd om een onderzoeksagenda in te stellen. In een brief aan de eerste kamer (d.d. 7 februari 2025) heeft de minister van BZK de Eerste Kamer geïnformeerd over het vervolgtraject van het verdeelmodel van het gemeentefonds per 1 januari 2026. In de brief is te lezen dat de huidige onderzoeksresultaten op dit moment

niet voldoende houvast geven voor een concrete aanpassing van het verdeelmodel. Gezien de resultaten van de afgeronde onderzoeken, die laten zien dat verdere analyse nodig is, is besloten pas per 1 januari 2027 een volgende stap te zetten met betrekking tot het ingroeipad.

Verder spelen er ook ontwikkelingen m.b.t. de uitkeringen die gemeenten voor specifieke onderwerpen ontvangen via specifieke uitkeringen (SPUKs). In het Regeerprogramma was door het Rijk als maatregel benoemd om nagenoeg alle specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeentefonds. Hierbij zou deze overheveling gepaard gaan met een korting van 10% vanwege de veronderstelde vermindering van administratieve lasten en het verruimen van de bestedingsvrijheid door gemeenten. Door o.a. de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) zijn diverse kritische kanttekeningen gemaakt bij dit voornemen. In de kamerbrief (d.d. 21 november 2024) zijn de uitgangspunten voor de overheveling van SPUKs (in de vorm van een afwegingskader) met de Tweede Kamer gedeeld. Het afwegingskader gaat als hoofdregel uit van omzetting, maar biedt ook ruimte voor het maken van uitzonderingen. Het uitgangspunt hierbij is dat gemeenten niet met minder budget dezelfde taken moeten uitvoeren. Per kamerbrief (d.d. 21 mei 2025) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken en het vervolgtraject. Het algehele beeld hierbij is dat voor een groot gedeelte van de SPUKs geldt dat het niet mogelijk is om deze per 2026 over te hevelen. Daarnaast blijft het uitgangspunt dat een eventuele korting niet wordt afgewenteld op gemeenten.

Tot slot bestaat er een risico m.b.t. de afrekening van het zogenoemde Btw compensatiefonds. Gemeenten kunnen (een groot deel van) de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk. Dit fonds kent echter een plafond. Als de gezamenlijke btw-declaraties van gemeenten onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Jaarlijks wordt in de meicirculaire de afrekening over het voorgaande jaar bekend gemaakt. Op basis daarvan mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een verwachte afrekening in toekomstige jaren. Zoals in paragraaf 6.1 van de Kadernota 2026-2029 is geformuleerd hanteren we in de begroting 2026-2029 een minder voorzichtige inschatting wat betreft de verwachte afrekening van het btw- compensatiefonds. Concreet wordt wat betreft de verwachte toekomstige afrekening uitgegaan van 100% van de meest recente afrekening over 2024. Dit is conform de richtlijn die de provincie als toezichthouder hieraan stelt en resulteert in een voordelig effect vanaf 2026. Dit betekent wel dat als de (landelijke) afrekening in een bepaald jaar lager uitvalt er eerder sprake zal zijn van een benodigde neerwaartse bijstelling.

Al met al heerst er momenteel veel onzekerheid over de middelen die gemeenten vanuit het Rijk ontvangen. We blijven de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zullen daarover rapporteren in de toekomstige P&C documenten (kadernota, begroting, bestuursrapportages).

Vanwege de grilligheid van de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, zoals positieve of negatieve bijstellingen achteraf, is in het weerstandsvermogen een bedrag meegenomen van € 1.500.000.

8. Bedrijfsvoeringsrisico's (incidenteel/structureel)

Binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering wordt een aantal risico's onderkend op het gebied van ICT, personeel, financiën, inkoop en aanbesteding, huisvesting, fiscaliteit, het betalingsverkeer en rentekosten. Voor zover deze risico's niet zijn te vermijden, te mitigeren of te verzekeren zijn ze meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Krapte arbeidsmarkt

Een belangrijk risico dat zich de afgelopen jaren steeds sterker is gaan manifesteren is de krapte op de arbeidsmarkt. Dit heeft een stevige impact op de gemeentelijke organisatie en het tijdig en binnen de kostenramingen kunnen realiseren van de gemeentelijke doelen. Het is daarbij niet alleen een kwestie van geld. De krapte op de arbeidsmarkt heeft ook gevolgen voor de mogelijkheden om tijdelijk personeel in te kunnen huren. Het vacaturerisico stijgt naarmate er taken en ambities bijkomen.

Digitale veiligheid & weerbaarheid
Digitalisering is cruciaal voor de samenleving en wordt steeds meer ondersteund door ICT, slimme applicaties, slimme apparaten, algoritmes en innovaties. Dit brengt echter risico's met zich mee voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Gemeenten erkennen hun verantwoordelijkheid in de digitale samenleving en streven naar een verhoogde digitale weerbaarheid. Dit betekent dat permanent aandacht besteed wordt aan digitale veiligheid bij bestuur, gemeenteraadsleden, management en ambtenaren, zoals online-trainingen en het nemen van eigenaarschap van informatieveiligheid binnen de eigen processen.

Ondanks alle inspanningen kunnen we nog steeds getroffen worden door incidenten, aangezien 100% veiligheid niet bestaat. De gevolgen kunnen variëren van een volledige stilstand van de organisatie tot het niet kunnen werken van een individuele medewerker. De bedrijfsrisico's zijn moeilijk te kwantificeren en kunnen leiden tot extra kosten, waaronder eigen uren, lagere productie, slechtere dienstverlening, externe expertise voor forensisch onderzoek, herstel- en vervangingskosten en imagoschade.

Gegevensbescherming
De gemeente moet zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en (vertrouwelijke) informatie. De gemeente verwerkt bij de uitoefening van haar taken veel informatie, zoals persoonlijke informatie van eigen inwoners en van andere burgers, medewerkers, externen en zakenrelaties.

Onze inwoners moeten en mogen ervanuit gaan dat hun gegevens bij ons veilig en vertrouwd worden verwerkt. Daarom zetten we in op informatieveiligheid op onze systemen en leren we onze medewerkers om bewust, veilig en zorgvuldig met (persoons)-gegevens om te gaan. Hierdoor wordt de kans op een inbreuk op gegevens- en informatieverwerkingen verkleind, toch blijft de kans op een inbreuk, zoals een datalek, aanwezig. De impact van een inbreuk kan zowel voor de personen die het betreft als voor de gemeente heel hoog zijn, omdat wij als gemeente veel van de meest gevoelige gegevens van personen verwerken, zoals financiële gegevens, BSN, gezondheidsgegevens en andere bijzondere en/of gevoelige persoonsgegevens.

Daarnaast kan het niet naleven van de voorgeschreven wettelijke kaders resulteren in juridische sancties, zoals boetes en financieel verantwoordelijk zijn voor de kosten en mogelijke compensatie aan getroffen personen.

In het weerstandsvermogen is voor de diverse bedrijfsvoeringsrisico's een bedrag meegenomen van € 2.100.000.

9. Juridische claims (incidenteel)
Het maximaal verzekerde bedrag inzake juridische claims bedraagt € 2,5 miljoen. Eventuele juridische kosten vallen niet onder de verzekering. Er is een risico van (plan)schadeclaims met betrekking tot projecten en wijziging van bestemmingsplannen.

In het weerstandsvermogen is voor bovenstaande juridische risico's een bedrag meegenomen van € 600.000.

10. Samenwerkingsverbanden (incidenteel/structureel)
Gemeenten bevinden zich in een voortdurend veranderende omgeving. Daarom wordt steeds gezocht naar een meer efficiënte en effectievere uitvoering van taken en activiteiten. Daar waar mogelijk wordt hierbij ingezet op samenwerking met andere gemeenten en private partijen. In de praktijk blijkt de kaderstelling en de controle ten aanzien van verbonden partijen en in het verlengde hiervan risicobeheersing complex te zijn. Met het oog op het versterken van de grip op verbonden partijen is in regionaal verband een zestal richtlijnen vastgesteld ten aanzien van onder andere de kaderstelling door de raden en de wijze van verantwoording door de verbonden partijen. Naast het toezien op het toepassen van deze richtlijnen wordt daarbij ingezet op het maken van duidelijke prestatieafspraken (bijvoorbeeld door middel van dienstverlenings-overeenkomsten) en het goed monitoren van de uitvoering hiervan. Tot slot is in de regio een quickscan ontwikkeld gericht op een zevental risicovolle regelingen (o.a. BWB, OMWB, Veiligheidsregio, RWB en GGD). Op basis van deze scan kan besloten worden om een diepgaandere evaluatie uit te voeren.

Een aantal gemeenschappelijke regelingen houdt op basis van besluiten van het algemeen bestuur zelf geen of een beperkt weerstandsvermogen aan. Dat betekent dat de samenwerkende gemeenten het resterende risico dragen. In die gevallen zullen de deelnemende gemeenten zelf dienen zorg te dragen voor voldoende weerstandsvermogen.

Jaarlijks neemt de gemeentelijke bijdrage per geplaatste deelnemer (SW-er) bij de WVS toe. Ieder jaar worden er voorspellingen gedaan over de uitstroom uit de Sociale Werkvoorziening, die bepalen wat de rijksbijdrage per SW wordt. De afgelopen jaren bleek de uitstroom telkens hoger dan voorspeld. Dit leidt in principe tot een positiever exploitatieresultaat. In de toekomst bestaat het risico dat de uitstroom uit de SW achterblijft op de prognoses vanuit het rijk, waardoor de gemeentelijke bijdrage voor de deelnemende gemeenten toeneemt.

In het weerstandsvermogen is derhalve een bedrag van € 200.000 meegenomen.

11. Afvalverwerking

Het schrappen van de plastictaks voor bedrijven heeft mogelijk als gevolg dat deze kosten aan het einde van de keten worden doorgevoerd. Dat betekent een stijging op de kosten van restafval. Op dit moment is hier nog geen bedrag aan te koppelen.

Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeente en provincies (BBV) is bepaald dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Deze kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument, maar zijn juist bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten.

Signaleringswaarde

Er zijn geen wettelijke normen vastgelegd voor de kengetallen. Wel zijn er een aantal signaleringswaarden geformuleerd die kunnen helpen bij de beoordeling van de kengetallen.

In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) behoren. Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Kengetallen 2026

De volgende tabel laat de kengetallen zien voor het jaar 2026 (inclusief het verloop ten opzichte van de jaarrekening 2024 en de begroting 2025).

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Netto schuldquote	24%	48%	47%	48%	49%	43%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	13%	36%	34%	37%	37%	31%
Solvabiliteitsratio	48%	43%	42%	40%	41%	42%
Grondexploitatie	2%	14%	15%	7%	3%	5%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	92%	97%	96%	96%	96%	96%

Toelichting per kengetal

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe kleiner de schulden. De netto schuldquote bedraagt in 2026 47%, de netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden bedraagt 34%. Hoewel vanuit de wetgeving geen externe normen zijn vastgelegd, wordt in de praktijk de netto schuldquote als "goed" gezien als deze onder de 90% uitkomt. Het kengetal van de gemeente Moerdijk valt daar dus ruimschoots binnen.

Solvabiliteitsratio

Het kengetal solvabiliteitsrisico geeft zicht in het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen van de gemeente. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserves als de bestemmingsreserves). In de praktijk wordt het solvabiliteitsratio als "slecht" gezien als deze onder de 20% ligt. De solvabiliteitsratio van de gemeente Moerdijk bedraagt in 2026 42% en zit dus ruim boven die grens, wat betekent dat de gemeente over relatief veel eigen vermogen beschikt.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). In de praktijk wordt dit kengetal als risicovol aangemerkt als deze boven de 35% ligt. Het kengetal grondexploitatie bedraagt in 2026 15%. Dit lage percentage geeft aan dat er relatief weinig risico wordt gelopen. Het kengetal grondexploitatie moet ook in relatie worden gezien met de baten.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft informatie over de mate waarin de structurele lasten worden afgedekt met structurele baten. Vanuit het BBV is de norm, dat de structurele exploitatieruimte in evenwicht dan wel positief is. Dit kengetal is voornamelijk van belang in de meerjarenbegroting. Die moet structureel en reëel in evenwicht zijn, waarbij meerjarig wordt beoordeeld in hoeverre de structurele lasten gedekt kunnen worden uit structurele opbrengsten. De structurele exploitatieruimte bedraagt in 2026 1%.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Moerdijk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde.

In de praktijk wordt dit kengetal als slecht gezien als deze boven de 105% ligt, aangezien er dan relatief weinig ruimte is om de belastingen indien nodig te verhogen. Het kengetal belastingcapaciteit bedraagt in 2026 96%, wat net onder de signaleringswaarde "goed" ligt en daarmee als "gemiddeld" kan worden bestempeld.

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen i.r.t. financiële positie
Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie.

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de kengetallen 2026 van de gemeente Moerdijk als "goed" zijn aan te merken.

De financiële kengetallen geven aan dat de gemeente financieel gezond is. De lage netto schuldquote laat zien dat we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit geeft aan dat we een gezonde verhouding hebben tussen het eigen en vreemd vermogen. Tot slot laat het kengetal structurele exploitatieruimte zien dat er in 2026 sprake is van een structureel sluitende begroting waarbij de structurele lasten gedekt kunnen worden uit de structurele inkomsten.

Aandachtspunt vormt wel dat de kengetallen de komende jaren mogelijk minder positief worden als gevolg van investeringen die we de komende jaren als gemeente doen en die (deels) gefinancierd moeten worden met geldleningen. Deze kengetallen blijven desondanks ook aankomende jaren ruimschoots onder de signaleringswaarde.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De tijden veranderen en zo ook de opgaven welke impact hebben op onze leefomgeving. Bij de inrichting van de openbare ruimte is straks nu. De openbare ruimte die nu wordt aangelegd gaat zo lang mee, dat deze nu al zou moeten voldoen aan de ambities en opgaven die we willen behalen in de toekomst. Het is de taak van de gemeente om de verschillende opgaven in de openbare ruimte, zoals klimaatverandering, biodiversiteit, circulariteit en de energietransitie als geheel in overweging te nemen en te zorgen voor een integrale en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte.

Dit vraagt om keuzes en goede afstemming. Afgelopen voorjaar is hiervoor het programma Fysieke leefomgeving vastgesteld als het startpunt om het beheer van onze openbare ruimte stapsgewijs door te ontwikkelen naar een nieuwe wijze van beheren: ontwikkelend beheer voor meer grip en kaders voor toekomstige ontwikkelingen en beheersvraagstukken tussen de assets in de breedste zin.

De paragraaf kapitaalgoederen is hét instrument om overzicht te geven in hoe we omgaan met onze assets (kapitaalgoederen). Per asset staan we stil bij het onderliggende beleid, de geplande investeringen en de financiële vertaling daarvan. Bij de jaarrekening verantwoorden we de eventuele achterstanden en geven we aan hoe we met deze eventuele achterstanden omgaan.

Overzicht beheerplannen

	Looptijd
Wegen	2021-2025
Groen	2017-2025
Openbare verlichting	2023-2027
Riolering en water	2024-2027
Civiele kunstwerken, (onderdeel stalen, betonnen en houten bruggen)	2020-2026
Civiele kunstwerken, (onderdeel steigers, duikers damwanden en kademuren)	2023-2026
Gemeentelijk Vastgoed	2024-2028

Overzicht kengetallen

Onderwerp	Aantal
km gem. wegen	1.024
ha asfalt	167
ha klinkers en tegels	177
km vrijverval en mechanische riolering	316
aantal rioolgemalen inclusief randvoorzieningen	75
aantal minigemalen (drukriool/installaties)	418
aantal kolken	16.135
ha beplanting	57
ha gazon	77
ha bermen	253
aantal bomen	25.898
aantal panden	114
aantal locaties speelvoorzieningen	111
aantal bruggen	105
aantal lichtpunten openbare verlichting	8.64

Wegen

Beleid

Het beleid is vastgelegd in het 'Beleidskader beeldkwaliteit, effect gestuurd beheer' (2017); de zorgplicht gemeenten uit de Wegenwet 1930, Woningwet 1991 en het Burgerlijk Wetboek deel 6 en de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten).

Beheer en kwaliteit

In 2021 is de notitie "Wegbeheer Moerdijk 2021-2025" vastgesteld. Hier is door de raad vastgesteld dat kwaliteit 'C' overal geaccepteerd wordt. De kwaliteitsambitie (A in centra en B in woongebieden, C voor buitengebied) wordt nagestreefd zodra het uitgesteld onderhoud is ingelopen.
In 2025 zijn weginspecties uitgevoerd. Uit deze inspecties blijkt dat buiten de bebouwde kom 9% van het areaal te maken heeft met uitgesteld onderhoud (D kwaliteit). Ten opzichte van 2023 is dit 3% verbeterd (was 12%). Binnen de bebouwde kom heeft nog 25% van het areaal te maken met uitgesteld onderhoud (D kwaliteit). Dit percentage is verslechterd ten opzichte van 2023 (was 19%). Door middel van functioneel beheer en risico gestuurd onderhoud wordt de onderhoudsachterstand gefaseerd ingelopen. In 2021 werd een start gemaakt met het inlopen van de achterstanden, waarbij de prioriteit ligt op de risico locaties (voetpaden, fietspaden en gebiedsontsluitingswegen) en daarnaast op het voorkomen van kapitaalvernietiging op asfaltwegen.

Geplande investeringen komende jaar

Het beheersplan wegen wordt uitgevoerd volgens het vastgestelde plan. Dat betekent dat eerst de gevaarlijke situaties veilig gemaakt worden. Dat doen we in zowel stedelijk als in het landelijk gebied en zowel de elementverhardingen (betonnen of gebakken straatmateriaal) en asfalt. Grotere (integrale) renovatieprojecten die in 2026 gepland staan, zijn onder andere:

- Zeestraat – Dr Arienslaan
- Barlaaksedijk
- Drogedijk
- Afronding Oudendijk – Kreekdijk – Weeldijk
- Uitvoering Noordhoeksedijk – St Jozefstraat - Noordhoek

Uitgesteld onderhoud

Met het contracteren van 2 vaste aannemers voor langere duur gaan we een inhaalslag maken met het uitgesteld onderhoud binnen de bebouwde kom. In de voorziening wegen is voldoende budget gereserveerd om het uitgesteld onderhoud uit te kunnen voeren.
De opgaven vanuit de energietransitie, waarbij 1 op de 3 straten open moet voor het verzwaren van energienetten, maakt het uitdagend om voldoende snelheid te krijgen bij het uitvoeren van uitgesteld onderhoud.

Van het volledige areaal (binnen + buiten de bebouwde kom) heeft 18% te maken met uitgesteld onderhoud (D kwaliteit). In 2023 bedroeg dit 17%.

Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Klein onderhoud	1.518.000	1.518.000	1.518.000	1.518.000
Groot onderhoud	930.000	930.000	930.000	930.000
Vervangingsinvesteringen	6.220.000	4.921.000	4.921.000	4.921.000

Riolering

Beleid

Met het vaststellen van het Focusdocument GWP Moerdijk 2024-2027 door de raad is extra focus en duiding gegeven aan de opgave in de lokale waterketen als gevolg van de in 2021 vastgestelde Klimaatstrategie Moerdijk. Hierin benoemen we concrete basismaatregelen en uitwerkingsprincipes om onze doelstelling op het gebied van water en klimaat te bereiken.

Beheer en kwaliteit

Wij stoppen met het aanpassen van de bodem- en watersituatie bij nieuwe ontwikkelingen: water en bodem worden sturend. Eeuwenlang hebben we geprobeerd de bodem en watersituatie naar onze hand te zetten, met wisselend succes. Het klimaat is de uitdaging met ons aangegaan. Stevigere maatregelen en duidelijkere keuzes zijn nodig om klimaatverandering en de gevolgen daarvan een goede plek te geven. Water zal steeds zichtbaarder worden in onze openbare en particuliere ruimte en de definities van waterhinder en wateroverlast worden bepalend voor welke maatregelen we wel en niet (meer) nemen. De focus voor de verwerking van hemelwater ligt op:

1. Hergebruik
2. Bergen en infiltreren
3. Afvoeren op sloten of wegen met afwaterfunctie
4. Hemelwaterriolering (bovengronds en daarna pas ondergronds)
5. Nooduitlaat
6. Verwerking via vuilwater (bestaand gemengd stelsel)

Er zijn voor de riolering geen kwaliteitsniveaus vastgesteld omdat de aanleg en beheer van de rioleringsvoorzieningen gemeentelijke wettelijke taken zijn, welke hun basis hebben in de Wet milieubeheer (Wm art. 10.33). Er is geen achterstallig onderhoud, wel zit er een grote vervangingspiek aan te komen van riolering en voorzieningen die einde levensduur geraken rond 2034. In combinatie met uitgesteld onderhoud door gebrek aan personeel of aannemers, gaat dit de komende jaren knellen. Als onderdeel van het nieuwe gemeentelijk waterprogramma 2027-2031 zullen hiervoor nieuwe keuzes en afspraken worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Specificatie geplande investeringen komende jaar

- Afronding Steenweg
- Afronding Dr. Poelstraat, Predikherenstraat, Markiezenlaan en Vijverstraat
- Dr. Arienslaan
- Start Zeestraat en Willem Alexanderstraat
- Start Van Glymestraat en Van Liedekerkestraat
- Grindweg
- Project Willemstad vesting vervolg

Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Onderhoud	1.304.000	1.304.000	1.304.000	1.304.000
Vervangingsinvesteringen	3.088.000	3.438.000	2.552.000	2.552.000

Water

Civiele kunstwerken

Beleid

Onder het beleidskader water vallen de thema's bruggen en steigers en baggerwerken.
Deze zijn vastgelegd in het 'Beleidskader Beeldkwaliteit, Effect gestuurd beheer' (2017); de Zorgplicht gemeenten uit de Wegenwet 1930, Woningwet 1991 en het Burgerlijk Wetboek deel 6; het BBV (Besluit Begroting van Verantwoording provincies en gemeenten) en de Waterwet: wetgeving rondom de ontvangstplicht baggerspecie is geregeld in de Waterwet (art. 5.23).
Het beheerplan Civiele Kunstwerken is eind 2023 aangevuld met een beheerplan voor duikers, damwanden en steigers. Ook is er een aanvulling van diverse objecten, zoals trappen, leuningen, fietsenrekken in beeld gebracht. In 2027 worden beide vervangen met een nieuw integraal beheerplan. In 2026 starten hiervoor de voorbereidingen.

Beheer en kwaliteit

Het beheerplan Civiele Kunstwerken is eind 2023 aangevuld met een beheerplan voor duikers, damwanden en steigers. Ook is er een aanvulling van diverse objecten, zoals trappen, leuningen, fietsenrekken in beeld gebracht. De vastgestelde kwaliteitsniveaus variëren van A tot D. Periodiek vindt een inspectie plaats of de niveaus behaald worden. Op basis hiervan wordt de meerjarenplanning aangevuld en wordt onderhoud uitgevoerd om de niveaus te bestendigen of het object in kwaliteit te verbeteren. Er is op dit moment geen achterstallig onderhoud, wel beperkt uitgesteld onderhoud ten gunste van een integrale aanpak met andere assets.
In 2027 worden de huidige 2 beheerplannen vervangen met een nieuw integraal beheerplan. In 2026 starten hiervoor de voorbereidingen.
Objecten met een cultuurhistorische waarde worden vanuit het beheerplan vastgoed beheerd.

Specificatie geplande investeringen komende jaar

Civiele kunstwerken
- Vervanging De Schanspoortbrug in Klundert
- Voorbereiding vervanging Beukenlaanbrug in Fijnaart (uitvoering 2027)
- Vervangen brugdek Walhoven

Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Klein onderhoud	230.000	230.000	230.000	230.000
Groot onderhoud	189.000	189.000	189.000	189.000
Vervangingsinvesteringen	470.000	0	0	304.000

Baggerwerken

Beleid

Op basis van het meerjarenprogramma baggeren 2019-2026 is in december 2018 door de raad een budget van in totaal € 2.716.000 beschikbaar gesteld voor het bekostigen van de ontvangstplicht en het afvoeren en/of verwerken van de vrijgekomen baggerspecie. Het meerjarenprogramma baggeren gaat uitsluitend over groot onderhoud uitgevoerd door het waterschap en de hieraan gekoppelde ontvangstplicht voor de gemeente. In 2026 wordt gestart met de herziening van het beheerplan.

Beheer en kwaliteit

Eind 2025 wordt het werk voor de baggerwerkzaamheden in de kern Klundert aanbesteed, Meerdere watergangen binnen de kern waaronder de vestinggracht aan de zuidzijde van Klundert worden gebaggerd. Uitvoering is gepland begin 2026 na gereedkomen werkzaamheden centrum Klundert.

In 2026 wordt een start gemaakt met de voorbereidingen van de baggerwerkzaamheden van de haven van Willemstad. Dit betreft het gemeentelijk deel. Uitvoering wordt nader bepaald ivm grote werkzaamheden kern Willemstad. Baggerwerken in het centrum van Willemstad zijn ook om deze reden tot nader orde uitgesteld in overleg met waterschap Brabantse delta.

In 2026 wordt gestart aan het actualiseren van het baggerbeheerplan mede in verband met veranderingen in wetgeving en verandering in inzicht in eerder gemaakte keuzes. Het baggerbeheer wordt opgenomen onder de asset Oppervlaktewater in het programma Fysieke Leefomgeving.

Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Onderhoud	498.000	348.000	348.000	348.000

Groen

Beleid

Voor het onderhoud van het groen gelden de volgende beleidsstukken

- Beleidskader beeldkwaliteit, effect gestuurd beheer (2017);
- Groenstructuurplan;
- Boombeheerplan;
- Groenbeheerplan.

In 2023 is gestart met het opstellen van vergroeningsplannen voortkomend uit onze Klimaatstrategie. Deze plannen zijn de basis waarop we ons groenbeleid en groenstructuurplan gaan actualiseren. Dit proces loopt van 2023 tot 2026.

De implementatie van de wet Natuurbescherming wordt (in lijn met de Klimaatstrategie) verder vormgegeven door het vaststellen van het soortenmanagementplan (SMP). Vaststelling heeft plaats gevonden in 2024. Verder uitwerking vindt de komende jaren plaats.

Beheer en kwaliteit

In 2025 is het programma Fysieke leefomgeving vastgesteld waar de asset Groen en Bomen onderdeel van uitmaken. In vervolg hierop wordt het groenbeheerplan geactualiseerd in 2025, vaststelling zal begin 2026 plaatsvinden. Het huidige groenbeheerplan is verouderd, echter de wijze waarop wordt onderhouden is verwerkt in een uitvoeringsbestek. De benodigde budgetten worden hiervoor jaarlijks opgenomen in de begroting. Achterstallig onderhoud wordt voorkomen door jaarlijks meer inzet te plegen in het onderhoud. Dit is een niet wenselijke ontwikkeling financieel gezien, waar in het programma Fysieke leefomgeving onderdeel groen sturing aan zal worden gegeven hoe hiermee om te gaan.
Het huidige kwaliteitsniveau is voor de centrumgebieden en de entrees vastgesteld op A en voor het overige stedelijke gebied op kwaliteitsniveau B. Voor de industriegebieden en het buitengebied is het kwaliteitsniveau C.

Geplande werkzaamheden

Naast de actualisatie van beleid wordt er gewerkt aan diverse integrale projecten in de openbare ruimte zoals de projecten Zeestraat – Dr Arienslaan, Oudendijk – Kreekdijk – Weeldijk en Noordhoeksedijk – St Jozefstraat – Noordhoek. Uitvoering wordt gegeven aan de aanpak van de Essentaksterfte door in 2026 wederom een boomcontrole hierop uit te voeren. Daarnaast worden meerdere grote locaties aangepakt waar essen vervangen worden zoals Kreekdijk- Weeldijk en de Koekoeksedijk in relatie tot het fietspad Moerdijk-Zevenbergen.

Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Onderhoud	4.558.000	4.562.000	4.557.000	4.552.000
Vervangingsinvesteringen	796.000	406.000	406.000	406.000

Gemeentelijk vastgoed

Beleid

Eind 2023 is het nieuwe beheerplan vastgoed 2024-2028 voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld waarin als beleidskader is vastgesteld dat het gemeentelijk vastgoed onderhouden wordt op niveau 3 (redelijk) volgens NEN 2767.

Het vastgoed areaal is heel divers, zowel qua functie als materialisatie. Daarnaast is er ook een onderscheid te maken in gebouwen en objecten. De totale omvang is 143 gebouwen en objecten waarbij een aantal (kleinere) objecten zijn ondergebracht in zo genaamde “complexen”.
Bijvoorbeeld, Fort Sabina is één complex met 21 monumentale objecten. Ook de vestingwerken in Willemstad zijn een voorbeeld.

Rekening houdende met bovenstaande zijn er 96 gebouwen en complexen in beheer bij het cluster Vastgoed.

Categorie	Aantal gebouwen
Kernportefeuille	36
Bijzonder bezit	27
Dispositie/afstoot	14
Strategisch bezit	19
TOTAAL	**96**

Beheer en kwaliteit

Het onderhoud op niveau 3 (redelijk) volgens NEN 2767 betekent dat de functie en kwaliteit van het pand gewaarborgd zijn. De inspectie betreft de visueel waarneembare en fysiek bereikbare onderdelen van het pand. Voor het gemeentehuis in Zevenbergen, het Mauritshuis in Willemstad en het voormalige stadhuis in Klundert houden we dezelfde conditiescore 3 aan, maar plegen we intensiever onderhoud om dit niveau te garanderen. Voor Rijksmonumenten worden specifieke methodes toegepast. Het onderhoud gebeurt volgens de geldende wet- en regelgeving, zoals de Arbowetgeving, het Bouwbesluit en de Woningwet.

Elk jaar wordt 1/3 van het gemeentelijk vastgoed geïnspecteerd. Deze inspecties vormen de basis voor een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor 10 jaar. Onderhoudswerkzaamheden worden geclusterd in meerjarige raamcontracten om efficiënt te werken. Het onderhoud vindt plaats op basis van de conditie van het pand. De planning kan verschuiven als blijkt dat de conditie nog goed is.

Momenteel is er binnen het regulier vastgoed geen noemenswaardig achterstallig onderhoud.

Het huidige onderhoudsplan (MJOP) is gebaseerd op een globale inspectie uit 2020. In 2026 worden er nieuwe inspecties gedaan volgens de NEN 2767-norm. Daarmee wordt het onderhoudsplan voor de monumenten weer actueel gemaakt en kan het uitgestelde onderhoud aan een aantal monumenten ingelopen worden.

SIM subsidie

Onderhoud aan rijksmonumenten is wettelijk verplicht. Er kan subsidie aangevraagd worden via de Subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM). De rijksmonumenten van de gemeente worden soms bedrijfsmatig gebruikt, maar meestal hebben ze een cultuurhistorische functie. De SIM subsidie bedraagt maximaal 50% van de instandhoudingskosten. Deze informatie vormt de basis voor de subsidieaanvraag in maart 2025. Er is voor 67 objecten een aanvraag ingediend. In 2026 hopen aan de hand van de in eind 2025 toegekende subsidie te starten met het onderhoud aan een deel van het monumentaal vastgoed.

Verduurzaming

In 2026 staat de verduurzaming van Kinderboerderij de Dierenploeg en de Brandweerkazerne Standdaarbuiten op de planning. Daarnaast zullen de verduurzamingen van Brandweer Fijnaart, Moerdijkhaven, gemeentewerf en sportzaal Bloemendaal afgerond worden.

In 2025 werd op basis van energiescans bij de zwembaden een raadsvoorstel voorgelegd voor verduurzamingsmaatregelen. Afhankelijk hiervan wordt prioriteit gegeven aan zwembaden waar de omgevingsdienst sancties dreigt op te leggen als er niet snel maatregelen worden genomen.

Restauratie kademuren Willemstad

In 2024 is begonnen met het opnemen van schade aan de kademuren in Willemstad. Er zijn diverse onderzoeken gestart, zoals naar niet-gesprongen explosieven, archeologie, bodemonderzoek en flora & fauna. Uit het flora & fauna onderzoek bleek dat er aanvullend onderzoek nodig is. Eind 2025 ontvangen we de uitslagen van de aanvullende onderzoeken. Aan de hand van deze resultaten kan in 2026 gestart worden met de restauratie van de kademuren.

Onderhoudswerkzaamheden

In 2026 staan er grootschalige werkzaamheden gepland bij o.a. De Parel, Het Pestalozzihuis, Westrand 10 en Gemeenteloods.

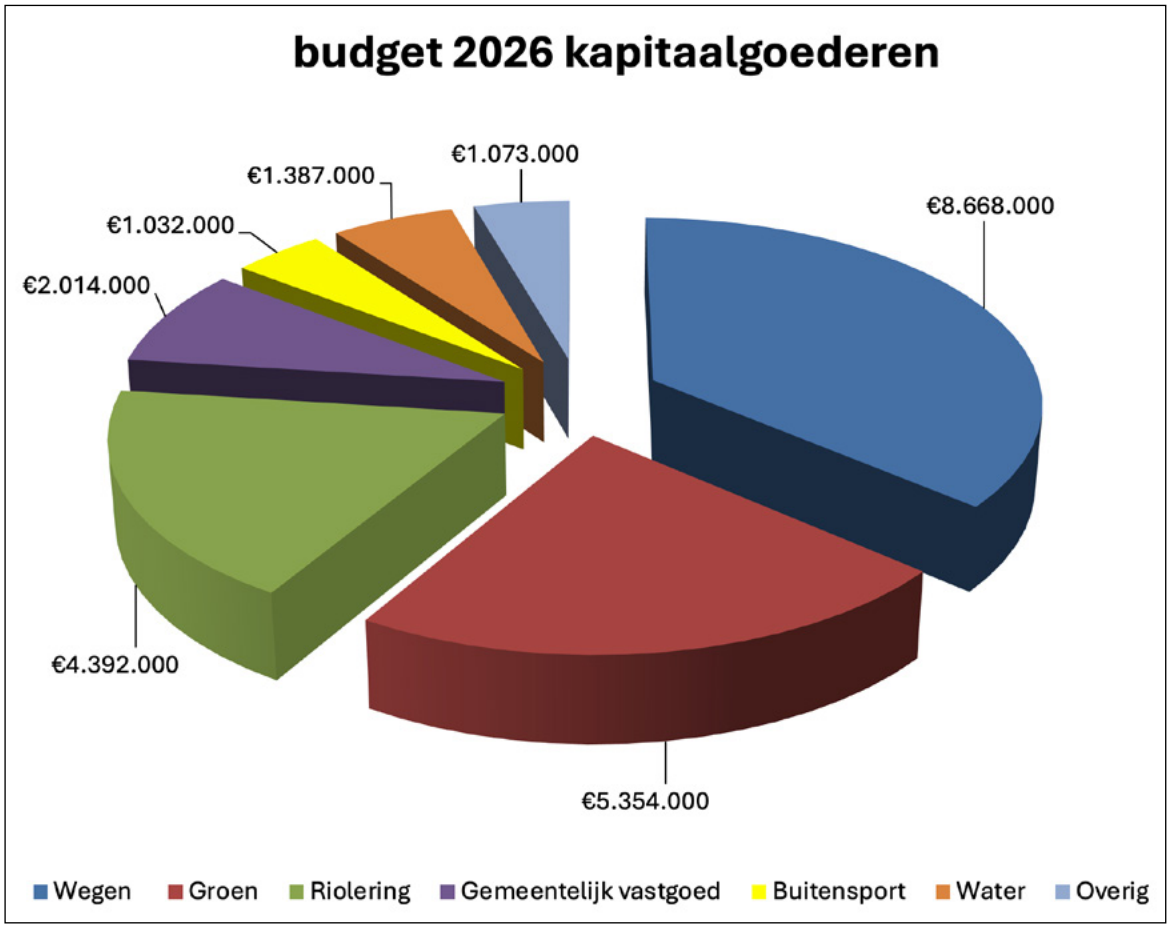
Financiële consequenties

Beschikbare budgetten

Soort kosten	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Klein onderhoud	274.000	274.000	274.000	274.000
Groot onderhoud	1.740.000	1.740.000	1.740.000	1.740.000

Totaal financieel overzicht

In onderstaande diagram staat de verdeling van de totale begrote onderhoudsuitgaven van de kapitaalgoederen (€ 23.9 miljoen) per beheerproduct voor 2026. Onder de categorie overig vallen de kosten voor de openbare verlichting, begraafplaatsen, speeltuinen en diverse andere objecten.

Paragraaf Wet open overheid (Woo)

Inleiding

In de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording (jaarrekening) verslag doen van de uitvoering ervan. Dit betreft de invulling van deze verplichting in de begroting 2026.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht overheidsorganisaties om zo veel mogelijk informatie actief openbaar te maken (naast het openbaar maken op verzoek). Daartoe is in de wet een lijst van 11 informatiecategorieën opgenomen. De wettelijke verplichting voor het actief openbaar maken wordt gefaseerd per informatiecategorie ingevoerd. De eerste fase is op 1 november 2024 ingegaan. Voor gemeenten gaat het om de categorieën wet- en regelgeving, informatie over de organisatie en de werkwijze en bereikbaarheid van de gemeente en haar organisatieonderdelen. Onze gemeente voldoet aan deze verplichting. Het merendeel van de informatie uit deze categorieën maken we openbaar via onze website en (via een link) op de Woo-index Gemeente Moerdijk | Overheid.nl, het landelijk publicatieplatform.
Voor het actief openbaar maken van de overige informatiecategorieën geldt momenteel nog een inspanningsverplichting. We doen dit door – vooruitlopend op de wettelijke verplichting - nu al stapsgewijs en waar mogelijk reeds informatie uit de overige categorieën actief openbaar te (gaan) maken. Zo is eind 2024 het Woo publicatieplatform open.moerdijk.nl geïmplementeerd waarop we zowel de Woo-verzoeken/-besluiten kunnen publiceren als alle verstrekte documenten. Dit platform gaan we ook gebruiken voor de publicatie van documenten uit de overige informatiecategorieën die we op termijn actief openbaar moeten gaan maken. Daarnaast maken we sinds begin 2025 – naast de besluitenlijsten – ook de agenda's van de collegevergaderingen openbaar.

De categorieën Woo-verzoeken/-besluiten en agenda's en besluitenlijsten collegevergaderingen maken onderdeel uit van de tweede tranche van de wettelijke verplichting, die naar verwachting medio 2026 in werking treedt. Inmiddels zijn we ook gestart met de voorbereiding van de overige informatiecategorieën uit deze tweede tranche (zoals adviezen, jaarplannen en jaarverslagen), zodat we tijdig aan de wettelijke verplichting kunnen voldoen.
De inwerkingtreding van de derde en vierde tranche is nog niet bekend. Gelet op de inspanningsverplichting gaan we in 2026 en volgende jaren actief verder met de voorbereiding van de categorieën uit deze tranches.

Passieve openbaarmaking / Woo-verzoeken

Sinds enkele jaren is het aantal Woo-verzoeken dat wordt ingediend enigszins stabiel. In 2023 zijn in totaal 22 verzoeken ingediend, in 2024 hebben we 31 verzoeken ontvangen en in het 1e halfjaar 2025 zijn er 13 verzoeken binnengekomen. Het aantal verzoeken zegt overigens niet alles over de inspanningen die nodig zijn om aan deze verzoeken te voldoen. Factoren als omvang van het verzoek en het onderwerp (meestal aan elkaar gerelateerd) spelen hierbij een belangrijke rol.

Ervaring heeft uitgewezen dat een onderwerp dat gevoelig ligt in de maatschappij, kritische vragen en Woo-verzoeken oplevert. We spelen hierop in door bij de onderwerpen en situaties die onze inwoners raken (zoals bijvoorbeeld arbeids- en asielmigranten, Powerport) direct meer aandacht te besteden aan transparantie. Door uit eigen beweging (meer) informatie openbaar te maken houden we inwoners actief op de hoogte van de ontwikkelingen, waardoor de vragen die er leven al beantwoord worden zonder dat hiervoor een Woo-verzoek nodig is.

Optimalisering Woo-proces

We hebben nu enkele jaren ervaring met de Woo en de afhandeling van Woo-verzoeken. We hebben gemerkt dat de organisatie behoefte heeft aan meer ondersteuning bij de behandeling van (omvangrijke) Woo-verzoeken. Gelet hierop is in 2025 het Woo-proces onder de loep genomen. Aan de hand van de resultaten zijn optimaliseringsacties gestart om de tijdigheid van afhandeling en de interne samenwerking efficiënter te maken. Een van de acties betreft het

actualiseren van de handreikingen voor de behandelaars. Ook verzorgen we workshops waarin we behandelaars uitleg geven over het proces voor het adequaat afhandelen van een Woo-verzoek. Hier gaan we in 2026 mee verder. Voorts zal de aandacht in 2026 gericht zijn op de monitoring van het Woo-proces (doorloop- en behandeltijd), zodat we in staat zijn om tijdig en (pro) actief te kunnen (bij)sturen om het proces te versnellen. Het lerend vermogen wordt hierdoor versterkt. Daarnaast blijven we inzetten op een goed contact en samenwerking met de Woo-verzoeker. Dit doen we bijvoorbeeld door de Woo-verzoeker tijdig te informeren over de wijze en termijn van afhandeling. Dit alles vanuit het streven naar maximale transparantie, met behoud van de noodzakelijke bescherming van persoonlijke gegevens en andere belangen.

We houden ons actief op de hoogte van de belangrijkste Woo rechtspraak en zijn aangesloten bij diverse kennis- en expertisecentra.

Informatiehuishouding op orde

In de Woo is de verplichting opgenomen om de informatiehuishouding op orde te brengen en te zorgen voor het duurzaam toegankelijk maken én houden van informatie. Dit met het oog op het bevorderen en vergemakkelijken van de actieve openbaarmaking. Moerdijk zet actief in op het item informatiehuishouding op orde aan de hand van een meerjarig informatieverbeterplan. Daarnaast zijn we aangesloten bij diverse (regionale en landelijke) projecten voor de verbetering van de kwaliteit van informatiebeheer. Ook in 2026 blijven we inzetten op de kwaliteitsverbetering van onze informatiehuishouding.

Meenemen organisatie

Ook in 2026 organiseren we weer interne trainingen om de organisatie stap voor stap mee te nemen in de doorontwikkeling van de Woo: wat betekent de Woo voor ons werk en hoe zorgen we ervoor dat onze huishouding op orde is. Ook is een introductie over de Woo opgenomen in het onboardingsprogramma in de Moerdijkacademie.

Landelijk onderzoek en wetsevaluatie Woo

Het kabinet stelt via het Gemeentefonds incidentele en structurele middelen beschikbaar voor de implementatie van de Woo en de afhandeling van Woo-verzoeken.
In 2025 wordt landelijk onderzoek gedaan naar de knelpunten in de uitvoering en uitvoerbaarheid van de Woo met als extra aandachtspunt de concrete uitvoeringslasten, kosten en (benodigde) capaciteit voor de afhandeling van Woo-verzoeken. Dit onderzoek maakt de uitvoeringsproblemen van de Woo inzichtelijk. De definitieve resultaten van dit onderzoek worden eind 2025 verwacht. Daarnaast start eind 2025 de wetsevaluatie van de Woo.

Paragraaf Grondbeleid

In deze paragraaf wordt de visie op het gemeentelijk grondbeleid voor de komende jaren beschreven. Verder wordt er ook een toelichting gegeven voor wat betreft de financiële voortgang, verwachtingen en risico's van de actieve grondexploitaties.

Grondbeleid algemeen

Het grondbeleid is dienstbaar aan het realiseren van ruimtelijke opgaven en ambities. Hierdoor is er sprake van een sterke samenhang en wederkerige afhankelijkheid met andere gemeentelijke beleidsvelden. Daarnaast heeft het grondbeleid ook een significante impact op de financiële gesteldheid van de gemeente Moerdijk door de potentiële kosten, baten en risico's die verbonden zijn aan ruimtelijke projecten. In de gemeente Moerdijk wordt de laatste jaren steeds duidelijker zichtbaar dat de actieve en regisserende vorm van grondbeleid ook daadwerkelijk wordt toegepast. Dit vanuit de gedachte dat eigendom van grond meer sturing en snelheid geeft op de te realiseren vastgestelde ambities op gebied van woningbouw, mobiliteit en vitale centra. Actief grondbeleid vraagt echter wel meer capaciteit van de ambtelijke organisatie en brengt daarnaast ook hogere financiële risico's met zich mee. Per afzonderlijke ruimtelijke opgave zal worden afgewogen welke strategie het meest passend is om de gewenste resultaten te behalen. Ten aanzien van de projectrisico's wordt het risicomanagement van de actieve grondexploitaties extern gespiegeld om het planrisico van actievere projecten kritisch te beoordelen en waar nodig te optimaliseren.

Marktontwikkelingen

De krapte op de woningmarkt is het afgelopen jaar niet verbeterd, en met de dalende hypotheekrentes en stijgende lonen kan verwacht worden dat de woningprijzen in het komende jaar ook weer zullen stijgen. Daarbij moet wel vermeld worden dat betaalbare nieuwbouwwoningen hierdoor steeds kleiner in oppervlak worden om aan de betaalbaarheidseisen te voldoen, wat op lange termijn een nadelig effect heeft op de kwaliteit en duurzaamheid van de woningvoorraad. De stijgende woningprijzen hebben wel een positief effect op grondprijzen wat het afzetrisico op al verworven gronden verlaagt. Dit effect wordt wel deels gemitigeerd door de licht stijgende bouwkosten maar vooral het gebrek aan capaciteit in de bouwsector is een beperkende factor voor het op gang houden van de woningbouw. Dit uit zich vooral in de projecten waarin de gemeente een facilitaire rol heeft en een externe partij dus zelf aan zet is.

Deze ontwikkelingen geven aan dat de actieve grondstrategie van de gemeente een verstandige keuze lijkt met het oog op het behalen van de woningbouwambities. Veel locaties die beoogd zijn voor grootschalige woningbouw zijn namelijk in handen van de gemeente. Daarnaast lijkt dus ook het rendement op deze grondaankopen op te lopen door de sneller stijgende woningprijzen t.o.v. de bouwkosten. Dit lijkt op de middelkorte termijn dus een risicoverlaging op te leveren voor de (nog op te stellen) grondexploitaties. Wel zorgt dit er anderzijds voor dat taxateurs gronden relatief hoog waarderen, wat de kans op tegenvallers door veranderende economische omstandigheden dus juist weer laat toenemen.

De kans is daarnaast ook groot dat de prijs van potentiële woningbouwgrond zal stijgen, al is het wel de vraag of ontwikkelende partijen blijvend bereid zijn om steeds meer risicovolle aankopen te doen die zij langdurig op de balans moeten gaan afschrijven door de beperkte bouwcapaciteit. Op dit moment zijn de meeste beoogde woningbouwgronden door de gemeente Moerdijk echter al aangekocht of in handen van ontwikkelde partijen, wat het toekomstige risico, veroorzaakt door deze ontwikkelingen, grotendeels tenietdoet.

Kaders

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Medio 2025 ervaren gemeenten echter nog steeds problemen met het digitale stelsel wat voor vertragingen zorgt in de procedures. Daarnaast komt het in steeds meer projecten tot Raad van State procedures wat de woningbouwontwikkelingen verder vertraagt. Gekoppeld aan de Omgevingswet is de BBV-regeling ook gewijzigd per 1 januari 2024 met de nieuwe notitie grondbeleid. De benodigde

wijzigingen hiervoor zijn inmiddels geïmplementeerd en hebben voor de voorlopige toekomst geen significante impact meer.

Wat betreft de Vennootschapsbelasting (Vpb) lijkt er op basis van de voorlopige toekomstverwachting dat in de aankomende jaren weinig tot geen risico ontstaat op het moeten afdragen van deze belasting. Deze analyse komt voort uit de meest recent uitgevoerde QuickScan door onze belastingadviseur BDO en de daarbij horende meerjarenprognose. Dit kan echter snel veranderen mochten er significante onverwachte mutaties ontstaan in de grondexploitatieportefeuille. Bij het vaststellen van nieuwe grondexploitaties wordt daarom het eventuele effect op de QuickScan in beeld gebracht en waar nodig meegenomen in de besluitvorming. De raming voor de verschuldigde vennootschapsbelasting, die eerst opgenomen was in de meerjarenbegroting, is o.b.v. de uitkomsten van de QuickScan geschrapt en zal wederom opgevoerd worden als de uitkomst van toekomstige scans wijzigt.

Tenslotte heeft de gemeenteraad bij het vaststellen van de Nota Grondbeleid (december 2022) ook besloten om het beleid wat betreft snippergroen, jacht- en visrechten en volkstuinen te herzien. Met de komst van het Didam-arrest, het verbod op ongeoorloofd staatssteun, de Omgevingswet, de Woo, Wet Markt en Overheid, Nota Grondbeleid 2022 en de beleidsregel Grondtransacties en kabels en leidingen sindsdien, rijst de vraag of het beleid voldoet aan het wettelijk en nieuwe beleidsmatige kader. Ook kan de huidige werkwijze mogelijk efficiënter, transparanter en eenduidiger. Hierop dienen nieuwe processen en het onderliggende beleid te worden ingericht. Voor het reorganiseren van het grondbeleid omtrent volkstuincomplexen, jacht- en visrechten en de vereenvoudiging van snippergroenbeleid zijn de eerste onderzoeken uitgevoerd en eind 2025 verwachten we hiervoor de eerste beleidsstukken te kunnen lanceren.

Projectenvoortgang 2026 (en verder)

Onder de kop “Complexen in exploitatie 2026” kan per project specifieke informatie gevonden worden over de voortgang van de reeds vastgestelde grondexploitaties die in 2026 nog in exploitatie zullen zijn. Naast de actieve grondexploitaties zijn er echter ook projecten die in de (nabije) toekomst een grondexploitatie zullen worden of projecten waarin de gemeente een facilitaire rol heeft. Hieronder nog een toelichting op de relevante ontwikkelingen in deze projecten die wat grootschaliger van aard zijn.

Inmiddels zijn in het gebied Zevenbergen Oost alle gronden aangekocht voor het deelgebied Markvelden Zuid. Eind 2025/begin 2026 wordt verwacht dat hiervoor een grondexploitatie aan de raad kan worden voorgelegd. Verder zijn er in het stationsgebied (onderdeel van Zevenbergen Oost) ook reeds een aantal gronden verworven en loopt medio 2025 een traject voor externe financiering van het rijk conform het principebesluit van de gemeenteraad. Het aanleggen van het stationsgebied zelf zal geen grondexploitatie worden, maar de ontwikkeling van de woningbouw in het gebied met naar verwachting 200 tot 300 woningen wel. Dit zal wel pas een latere fase zijn in het plan maar ook de grondverwerving voor dit gebied loopt al. Een andere grote opgave in het behalen van onze woningbouwdoelstellingen is Willemstad Oost. Bij dit facilitaire project wordt verwacht dat de wijziging omgevingsplan eind 2025 in procedure kan gaan en in 2027 gestart kan worden met de bouw. In een andere grootschalige facilitaire ontwikkeling, Zevenbergen Noord, komt een definitief stedenbouwkundig plan steeds dichterbij door deelname aan een versnellingstraject. Verder is er in 2025 ook een grote slag geslagen richting realisatie voor het centrumplan Fijnaart, gezien de Molenstraat 5/5a verworven is waarmee het grootste deel van het grondgebied in het projectgebied verzekerd is. Daarnaast is begin 2025 ook een anterieure overeenkomst afgesloten voor de verplaatsing van de Jumbo en is er een rijkssubsidie van ca. € 1 mln. binnengehaald t.b.v. dit project.

Complexen in exploitatie

Bedragen x € 1.000,-

NR.	COMPLEXEN IN EXPLOITATIE	BOEKWAARDE 1-1-2025	MUTATIES 2025	(VERWACHTE) BOEKWAARDE 1-1-2026	MUTATIES vanaf 2026	(VERWACHT) RESULTAAT bij afsluiting
80	Waterfront Moerdijk	-5.609	-330	-5.940	436	-5.504
110	Dorpshart Moerdijk	-2.308	21	-2.287	-158	-2.445
153	Stoofstraat Zevenbergen	186*	14	200*	-141	1.062**
163	Sporenbergstraat Zev. Hoek	-640	1.541	901	-418	483
172	Bedrijventerrein Zvb. Noord	-2.888	-3.714	-6.602	5.686	-916
185	Westschans Klundert	-5.002	-1.076	-6.079	5.873	-206
190	Wethouder Trompersstraat	-153	196	43	-175	-132
206	Markvelden Midden	0	-3.203	-3.203	3.250	47
	TOTAAL	**-16.414**	**-6.551**	**-22.965**	**14.326**	**-7.611**

*Al genomen winstnemingen ter waarde van ca. € 1,0 mln. zijn op de boekwaarde in mindering gebracht
**Reeds genomen winstnemingen hebben een negatief effect op de boekwaarden, het afsluitingsresultaat is hiervoor gecorrigeerd. Verder worden toekomstige winstnemingen niet meegenomen in de toekomstige mutaties.

Naar verwachting zijn er in 2026 ten minste 8 actieve grondexploitaties in de projectenvoorraad aanwezig. Dit betreffen enkel de complexen die medio 2025 al actief in exploitatie zijn, en dus is hierbij geen rekeningen gehouden met complexen die hierna nog door de raad worden vastgesteld als grondexplotatie.

Af te sluiten grondexploitaties in 2025 (naar huidige verwachting)
- Waterwijk Fijnaart

In exploitatie genomen grondexploitaties medio 2025
- Markvelden Midden

Parameters grondexploitaties

De begrotingen van de resultaten in de grondexploitaties worden beïnvloed door een set van parameters. De uitgangspunten wat betreft deze parameters worden (ten minste) jaarlijks bij de 2de BERAP herzien. Hieronder een korte toelichting wat betreft de bepaalde percentages. Er wordt er in de grondexploitaties enkel gerekend met reële bedragen, aangezien deze relevanter zijn voor de gemeentelijke begroting dan netto contante waarde. Er wordt dus geen verdisconteringsvoet toegepast.

Rentepercentage BIE

- Het rentepercentage dat gehanteerd wordt bij de grondexploitaties vanaf 2026 is 2,5%, dit percentage is herrekend bij de begroting 2026 o.b.v. de huidige BBV-regelgeving. Over het boekjaar 2025 zal het rentepercentage van 2,7% nog gelden.

Opbrengstenstijging

- 0,0% (prijsstijgingen moeten blijken uit geactualiseerde taxatierapportages)

Kostenstijging

- Sinds 2022 worden de kostenstijgingen in de grondexploitaties bepaald conform een methode die onderscheid maakt in de indexatie per (relevante) kostenpost, waarbij elke post wordt gelinkt aan een sector gebonden indexcijfer gepubliceerd door het CBS.

KOSTENSTIJGINGSINDICES	2025	2026	VANAF 2027
Onderzoekskosten	4,68%	4,68%*	2,00%*
Marketing en verkoopkosten	2,00%	2,00%*	2,00%*
Bouw- en Woonrijp maken	7,30%	2,00%*	2,00%*

* O.b.v. een aanbeveling van de accountant zal de methodiek worden herzien en zal vanaf de volgende actualisatie van de grondexploitaties worden aangesloten bij de Outlook grondexploitaties van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Hierdoor zullen andere indexcijfers worden toegepast vanaf het boekjaar 2026. In de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening 2025 zal hierover meer uitleg gegeven worden.

Grondverkopen

Voor alle huidige plannen die in 2026 in exploitatie zijn, zullen er in de projecten Bedrijventerrein Zevenbergen Noord, Waterfront Moerdijk, Markvelden Midden en Westschans Klundert nog grondverkopen gerealiseerd worden. De hoogte van deze opbrengsten wordt uiteindelijk bepaald door de uitkomst van een tender, of als hier geen sprake van is wordt een taxatie uitgevoerd op basis van de definitieve verkaveling. Voordat de daadwerkelijke verkoopprijs is vastgesteld worden de opbrengsten geschat o.b.v. voorlopige taxaties. Op dit moment verwachten wij in de genoemde grondexploitaties nog voor in totaal ca. € 36,7 mln. aan grond te verkopen vanaf 2026. Het grootste deel hiervan is afkomstig van de projecten Westschans Klundert (ca. € 10,2 mln.), Bedrijventerrein Zevenbergen Noord (ca. € 12,6 mln.) en Markvelden Midden (€ 8,6 mln.). Dit zijn echter wel voornamelijk projecten die zich nog in een relatief vroege fase bevinden waarbij deze grondverkopen dus ook relatief ver in de toekomst liggen, waardoor er meer kans is dat deze bedragen nog (significant) zullen gaan afwijken.

Resultaat Grondexploitatie

Het totaalresultaat van de grondexploitatie in een bepaald jaar is opgebouwd uit de (tussentijdse) winstnemingen genomen in dat jaar minus de toevoegingen aan de voorzieningen verlies, gecorrigeerd voor negatieve projectafsluitingen (aangezien deze bij afsluiting uit de verliesvoorziening zijn gehaald). Doorgaans geeft dit geen accuraat beeld van de winstgevendheid van de totale grondexploitatie aangezien vooral nieuw in exploitatie genomen projecten en afgesloten projecten in deze cijfers zijn weergegeven. Verliesvoorzieningen worden namelijk direct getroffen voor het volledig verwachte negatieve resultaat bij het ontstaan van het verlies ongeacht het jaar van afsluiting.

Winstnemingen en positieve afsluitingen

Op grond van de BBV-regels is het verplicht om winstnemingen te doen in grondexploitaties waarbij een postief eindresultaat wordt verwacht. De hoogte van de (tussentijdse)winstneming in een jaar wordt bepaald m.b.v. de POC-methodiek (percentage-of-completion). Ook moet er voldoende zekerheid zijn dat de winst gerealiseerd gaat worden, dit wordt voornamelijk geborgd met het criterium dat de opbrengsten binnen moeten zijn om een winstneming te doen.

In 2025 wordt verwacht dat winstnemingen gedaan dienen te worden in de projecten Waterwijk Fijnaart en Sporenbergstraat Zev. Hoek., ter hoogte van respectievelijk ca. € 1,9 mln. en ca. € 0,4 mln. In 2026 wordt vervolgens verwacht dat er een enkele winstneming gedaan dient te worden in het project Stoofstraat (bij afsluiting van deze grondexploitatie) ter hoogte van ca. € 32.000. De hoogte van deze winstnemingen is afhankelijk van de achteraf daadwerkelijke verhouding van gemaakte kosten en opbrengsten t.o.v. de geprognotiseerde totalen hiervan. Met de jaarrekening worden de definitieve winstnemingen herberekend en wordt dit gerapporteerd in de bijbehorende paragraaf grondbeleid van die jaarrekening.

Verliesvoorziening

De omvang van deze post bedraagt per 1-1-2025 ca. € 9,4 mln en wordt verwacht niet te wijzigen per 01-01-2026 gezien het feit dat er medio 2025 geen nieuwe negatieve grondexploitaties zijn vastgesteld. Het grootste deel van deze verliesvoorzieningen is te wijten aan de negatieve verwachte resultaten in de projecten Waterfront Moerdijk, Bedrijventerrein Zevenbergen Noord en Dorpshart Moerdijk. Door de hogere verwachte opbrengsten n.a.v. een nieuwe

opbrengstentaxatie in het project Westschans heeft deze grondexploitaite nu nog maar een beperkt negatief resultaat waardoor deze niet meer zo sterk drukt op de voorziening verlies.

Toelichting complexen in exploitatie 2026

P80 Waterfront Moerdijk

Van 2025 tot en met 2026 vindt de uitvoering van de havenherinrichting plaats (geen onderdeel van de grondexploitatie), en gelijktijdig kan worden aangevangen met de voorbereiding voor de ontwikkeling van de woningbouw aan de westzijde. Nadat de herinrichting van de haven voltooid is kan vervolgens ook gestart worden met de fysieke werkzaamheden voor woningbouwontwikkeling inclusief de horecavoorziening. In 2028 wordt verwacht de woningen op te kunnen leveren en zal aansluitend ook het woonrijp maken van de openbare ruimte plaatsvinden.

P110 Dorpshart Moerdijk

De bouw van de 7 levensloopbestendige huurwoningen aan de Steenweg 43 is in 2025 gestart en de woningen zullen naar verwachting eind van dat jaar worden opgeleverd. Hierdoor zal de gemeente in 2026 de openbare ruimte kunnen opleveren en het project af kunnen sluiten. Wat betreft het pand aan de Steenweg 45 wordt nog gezocht naar een definitieve uitwerking met de initiatiefnemer.

P153a Stoofstraat Zevenbergen

Begin 2025 is aangevangen met de bouw van het appartementengebouw wat verwacht wordt in de eerste helft van 2026 opgeleverd te kunnen worden. Vervolgens kan eind 2026 het woonrijp maken worden uitgevoerd door de gemeente en kan het project eind 2026 worden afgesloten.

P163 Sporenbergstraat Zevenbergschen Hoek

Medio 2025 is de tenderprocedure voor de verkoop van de projectmatige woningen voltooid met een positief resultaat ten opzichte van de verwachte opbrengsten. Verder wordt eind 2025 ook een definitieve koopovereenkomst met Woonkwartier verwacht voor de 4 sociale huurwoningen en 8 starterskoopwoningen. De grondoverdracht voor beide onderdelen, en de 3 verkochte vrije kavels kan begin 2026 plaatsvinden nadat er bouwrijp is gemaakt. Naar verwachting kan het woonrijp maken in 2027 voltooid worden, maar dat zal ook afhankelijk zijn van de snelheid waarmee de woningen gerealiseerd worden.

P172 Bedrijventerrein Zevenbergen Noord

Naar aanleiding van een beroep op de vastgestelde omgevingsplanwijziging wordt een besluit voorbereid met nadere onderbouwing/specificatie van het plan om de kwetsbaarheden hierin te dichten. Hiermee hoopt de gemeente in 2026 te komen tot een onherroepelijke omgevingsplanwijziging waarna gestart kan worden met het bouwrijp maken. De intentie is om hiermee in ieder geval medio 2027 mee gereed te zijn zodat wij de nieuwe bedrijven op dit terrein kunnen verwelkomen tegelijkertijd met de opening van de noordelijke randweg die de voornaamste ontsluiting voor dit bedrijventerrein zal vormen.

P185 Westschans Klundert

In de tweede helft van 2025 wordt verwacht de wijziging van het omgevingsplan voor te leggen aan de raad ter vaststelling. In 2026 zal de voorbelasting kunnen worden uitgevoerd, waarna begin 2027 het gebied bouwrijp gemaakt moet zijn en de grond kan worden overgedragen aan de ontwikkelaars die nog geselecteerd dienen te worden d.m.v. een tenderprocedure.

P190 Wethouder Trompersstraat Langeweg

Begin 2025 zijn de gronden bouwrijp gemaakt en zijn de gronden voor de 10 sociale huurwoningen aan Woonkwartier geleverd en kunnen de gronden voor de 5 koopwoningen aan de ontwikkelaar worden geleverd als 60% daarvan verkocht is. Hierna kunnen de woningen gebouwd worden en wordt verwacht dat de gemeente eind 2026 het woonrijp maken van de openbare ruimte kan voltooien.

P206b Markvelden Midden

Begin 2025 is de grondexploitatie van Markvelden Midden door de gemeenteraad vastgesteld. In dit project kan relatief snel tot uitvoering worden gekomen omdat dit gebied al onderdeel was van de het bestemmingsplan van de facilitaire ontwikkeling Markvelden Noord en de zuidrand en er dus geen verdere planologische wijziging meer nodig is. De intentie is daarom ook om in 2025 nog de voorbelasting in het gebied uit te voeren waarna in 2026 het daadwerkelijke bouwrijp maken kan plaatsvinden. Gelijktijdig daarmee zal de tenderprocedure voor de projectmatige woningen en de verkoop van de vrije kavels worden uitgezet. Tenslotte wordt ook gewerkt aan een definitieve overeenkomst met Woonkwartier het sociale deel van de ontwikkeling en de realisatie van midden huurwoningen. Bij vlot verloop van de werkzaamheden wordt verwacht dat de bouw van de woningen in 2027 al kan starten.

Complexen niet in exploitatie

Dit betreffen complexen waarvoor nog geen raadsbesluit is genomen inzake (her)ontwikkeling, een projectexploitatie is vastgesteld en/of geen locatie ontwikkelingsovereenkomst is ondertekend. Het betreft hier voornamelijk strategisch verworven objecten. Om zicht en grip te houden op de waardeontwikkeling wordt afhankelijk van het soort object, (met een gemiddelde frequentie van ca. 1x per 2 jaar) de taxatie geactualiseerd dan wel getoetst aan de WOZ-waarde.

Per 1-1-2025 bedraagt de totale waarde aan niet in exploitatie genomen bouwgrond ca. € 25,2 mln. In 2025 (ten tijde van het schrijven van de paragraaf) is hieraan netto ca. € 1,8 mln. toegevoegd. Dit is het gevolg van (strategische) grondaankopen van de Molenstraat 5/5a in Fijnaart (€ 1,9 mln.) en Perceel N51/N52 in Zevenbergen Oost (€ 2,1 mln.) en daarnaast de inbreng van een aantal gronden in Zevenbergen Oost naar de grondexploitatie Markvelden midden (ca. € 2,2 mln.) die daarmee onttrokken worden aan de complexen niet in exploitie.

Risico's

Wat betreft de complexen niet in exploitatie lijkt het zwaartepunt qua risico's te liggen op de verworven gronden in Zevenbergen Oost (op dit moment voornamelijk in deelgebied De Hil). Deze zijn strategisch verworven met de filosofie van (pro-)actief grondbeleid, wat hier nodig is geacht om toekomstige ontwikkeling mogelijk te maken. Door de grote schaal van dit project en de nog onzekere uitwerking hiervan loopt de gemeente een risico op het moment dat er geen ontwikkeling plaats kan vinden. Enigszins te voorziene risico's voor deze en/of andere gronden zijn in principe afgedekt, bijvoorbeeld binnen het weerstandsvermogen.

Reserve strategische verwerving

De stand van de reserve is per 1-1-2025 ca. € 6,8 mln. positief. Medio 2025 is hieraan ca. € 100.000 onttrokken i.v.m. de aankoop aan de Molenstraat 5/5a in Fijnaart.

Reserve grondexploitatie

De stand van de reserve is per 1-1-2025 ca. € 1.314.000 positief. Gedurende het jaar vinden geen onttrekkingen of storting plaats in deze reserve. Wijzigingen in de reserve worden namelijk pas verwerkt met het vaststellen van de jaarrekening 2024. De reserve is bedoeld om fluctuaties in winstnemingen op te vangen en om stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkeling uit te dekken.

Kostenverhaal

Medio 2024 is door de gemeenteraad een nieuwe Nota Kostenverhaal vastgesteld. Dit was voornamelijk het gevolg van de nieuwe Omgevingswet en de gewijzigde basis voor de bijdrage ruimtelijke ontwikkeling met de Omgevingsvisie 2040. Ondanks de actualisatie van dit beleid blijft de algemene reservestructuur met een reserve bovenwijkse voorzieningen en een reserve ruimtelijke ontwikkeling hetzelfde. De methodiek voor het bepalen van de bijdragen (en daarmee het vullen van de reserves) is echter wel veranderd, hierover hieronder meer. De reserves bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkeling worden vervolgens benut voor wijk en kern overstijgende voorzieningen van openbaar nut. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van een hoofdontsluiting, rondwegen en grootschalige parkeervoorzieningen, maar ook investeringen in het buitengebied, het uitplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven uit kernen, de toekomstige opgave in herstructurering en de revitalisering van zowel woningbouw als bedrijfslocaties.

Bovenwijkse voorzieningen

Voor de bovenwijkse voorzieningen is in het nieuwe beleid zo puur mogelijk aangesloten bij de wetgeving met voornamelijk de PPT-criteria (profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid). Dit heeft tot gevolg dat we voor het bepalen van de bijdrage bovenwijkse voorzieningen maatwerk leveren. In de Nota Kostenverhaal staat uitgebreid beschreven welke stappen genomen worden om te komen tot een bijdrage bovenwijkse voorzieningen te komen voor een kostenverhaalsplichtige activiteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Voor de bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen (juridisch de “financiële bijdrage”) wordt in grote lijnen wel de eerdere methodiek voortgezet waarbij deze bijdrage een vast bedrag per woonequivalent is. Deze bijdrage is berekend d.m.v. een investeringsprogramma dat gebaseerd is op de ambities uit de Omgevingsvisie 2040. Dit zijn dus veelal ook investeringen waarvoor nog geen direct raadsbesluit is genomen omdat deze qua planning op een relatief lange termijn liggen. Er wordt dus feitelijk van tevoren gespaard voor deze investeringen, waardoor een deel van de kosten gedekt zal kunnen worden uit de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is echter wel een gedeeltelijke dekking, gezien alleen het relatieve deel van de “nieuwe stad” t.o.v. de “bestaande stad” op die nieuwe activiteiten verhaald kan worden.

Dit investeringsprogramma, en daarmee de bijdrage, wordt jaarlijks geactualiseerd. Het geactualiseerde investeringsprogramma wordt door het college vastgesteld en veranderingen hierin worden hier in de paragraaf grondbeleid gerapporteerd. O.b.v. het vigerende investeringsprogramma ruimtelijke ontwikkelingen (vastgesteld door college op 17-12-2024) is de bijdrage ruimtelijke ontwikkeling bepaald op € 2.149 per woonequivalent (WEQ). Hierbij staat een sociale huurwoning/goedkope koopwoning gelijk aan 0,7 WEQ, een middeldure woning aan 1 WEQ, een dure woning aan 1,3 WEQ en 100m² bvo overige functies aan 1 WEQ. Hieronder het vigerende investeringsprogramma ruimtelijke ontwikkelingen waarop deze bijdrage gebaseerd is:

Mobiliteit en bereikbaarheid

- € 72.098.000

Recreatie, groen, landschap en natuur

- € 12.625.000

Overige specifieke ruimtelijke ontwikkelingen

- n.v.t. (nog geen concrete specifieke investeringen die niet binnen bovengenoemde categorie vallen of op een andere manier toegerekend moeten worden)

Reserves bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen

De inkomsten uit het kostenverhaal zijn hoofdzakelijk afkomstig uit projecten waarin de gemeente niet of in mindere mate risicodragend participeert, en dus vaak enkel een faciliterende rol heeft. Bij actieve grondexploitaties worden bijdragen aan de reserves doorgaans verdisconteerd uit grondverkopen (bij afsluiting de grondexploitatie), mits er geen sprake is van macro-aftopping. De stand van de reserves per 1-1-2025 is als volgt:

Reserve bovenwijkse voorzieningen

- € 1.726.000

Reserve ruimtelijke ontwikkelingen

- € 4.119.000

Gedurende het jaar vinden er geen mutaties plaats binnen deze reserves. Wel komen er bijdrages t.b.v. de reserves binnen die bij de jaarafsluiting worden gestort in de reserves. Medio 2025 is er t.b.v. bovenwijkse voorzieningen een bijdrage binnengekomen voor een kleinschalig initiatief aan de Molenstraat in Standdaarbuiten en zijn er t.b.v. ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen ontvangen vanuit een bedrijfsuitbreiding aan de Oude Heijningsedijk en de uitbreiding van een 150 KV-station.

Paragraaf Bedrijfsvoering

In aanvulling op de toelichting van onderdelen van de bedrijfsvoering in programma 5 wordt in deze paragraaf een aantal andere relevante ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering geschetst.

Personeel en organisatie

Omvang van de organisatie en samenstelling van het personeelsbestand

De vergelijking tussen de begrote formatieomvang en loonkosten van 2025 en 2026 is als volgt:

Jaar:	Fte:	Loonkosten:
2025	285,49	€ 26.460.000
2026	297,97	€ 28.736.000

De toename in het aantal fte's betreft voornamelijk de personele capaciteit die in de kadernota 2025-2028 was toegelicht, en die bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 door de gemeenteraad beschikbaar is gesteld (voor o.a. fysieke veiligheid, communicatie, werving en selectie, schuldhulpverlening en strategische positionering). Omdat deze middelen bij de vaststelling van de begroting pas beschikbaar zijn gesteld, waren deze nog niet verwerkt in de primitieve begroting 2025.
Daarnaast zijn de loonkosten toegenomen als gevolg van cao aanpassingen en periodieke salarisverhogingen.
Vanuit de benchmark 2024 Personeelsmonitor (A&O Fonds Gemeenten) blijkt dat in Moerdijk het aantal fte's op 1000 inwoners (7,7) vergelijkbaar is met andere gemeenten van dezelfde omvang.
De verwachting is dat het personeelsbestand de komende jaren zal blijven stijgen, o.a. vanwege de uitbreiding en verzwaring van gemeentelijke taken op het terrein van woningbouw, duurzaamheid en klimaat. Van de huidige medewerkers is 19% jonger dan 35 jaar. In de leeftijdscategorie 35-55 jaar valt 53% en het personeel van 55 jaar of ouder omvat 28%. In 2026 blijft de organisatie investeren in het aantrekken van (jong) talent, zodat de gemeente haar opgaven ook in de toekomst goed kan blijven uitvoeren.

Cao-ontwikkelingen

De huidige cao heeft een looptijd van 2 jaar, van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. Hierin zijn voor 2026 de volgende afspraken gemaakt over de loonontwikkeling: per 1 januari 2026 een loonstijging van € 35 nominaal en per 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25%.
Zowel vanuit werkgeversbonden als vanuit de vakbonden blijft het vergroten van de vitaliteit en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers een speerpunt. Verder zijn er afspraken gemaakt over een structurele vroegpensioenregeling (RVU) per 1 januari 2026 voor medewerkers met zwaar werk en voor toelagen en vergoedingen waarmee er een inkomensverbetering wordt bereikt voor medewerkers die onregelmatig werken.

Overhead

Voor de indirecte kosten is een specifiek taakveld in het leven geroepen t.w. "Overhead" (taakveld 0.4). Het totaal aan overheadkosten is als volgt opgebouwd:

Personeelskosten	€	10.695.000
Huisvestingskosten	€	2.669.000
Overige kosten	€	5.948.000
Totaal	€	19.312.000

De verhouding tussen indirecte en directe kosten bedraagt afgerond: 42% - 58%. De opslag voor overheadkosten bedraagt 71,45% (in 2025 was dit 71,60%).

Organisatiesturing en -structuur

De groei van de gemeente is meer dan het stapelen van stenen. Het gaat ook om de voorzieningen die nodig zijn om fijn in Moerdijk te kunnen wonen, werken en recreëren. Om adequate dienstverlening te kunnen blijven verlenen is het nodig dat de organisatie meegroeit met de toename van inwoners en maatschappelijke taken. Dat maakt dat de invulling van ons organisatiemodel (Van Goed naar Beter) aan een update toe is.

Dit komt doordat we voor grotere en complexere opgaven staan dan we hadden voorzien in 2017. De complexiteit zit hem in een aantal zaken. De samenleving stelt hogere eisen: inwoners weten de gemeente steeds beter te vinden, stellen complexere vragen en verwachten snelle, adequate antwoorden. Ook de vergrijzing brengt extra taken met zich mee, WMO-aanvragen zijn steeds vaker complex en meervoudig en ook de druk op jeugdhulp wordt steeds hoger. Daarnaast zien we ambitieuze doelstellingen vanuit de lokale politiek en van buitenaf zoals op het gebied van woningbouw, de ontwikkeling van Powerport, haven- en industrieterrein, stationsomgevingen, scholen, sporthallen en zwembaden.

De afgelopen jaren hebben we door te leren en te experimenteren innovatie een impuls gegeven. Hoewel we de afgelopen jaren innovatief en meer datagedreven zijn gaan werken, blijkt dat dit de stijgende werkdruk niet volledig opvangt. De organisatie is in de afgelopen jaren gegroeid in medewerkers voor het fysieke en het sociale domein, maar ondersteuning en management zijn daarbij achtergebleven. Het aantal teammanagers is zelfs verminderd.
Om beter te kunnen sturen op opgaven, resultaten en ontwikkeling van medewerkers is onderzoek gedaan naar mogelijke verbeteringen. Dit heeft geleid tot het koersdocument Koersvast bijsturen. Daarmee zetten we een stap richting een toekomstbestendige organisatie die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Wat voor organisatie zijn we?

Het koersdocument begint met een visie op de gewenste organisatie. Deze visie is uitgewerkt in zes leidende principes die richting geven aan hoe we werken en samenwerken:

1. Moerdijk is een organisatie die goede dienstverlening levert aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.
2. Moerdijk is een luisterende, aanspreekbare, responsieve en samenwerkende gemeente.
3. Moerdijk is een wendbare organisatie de in kan spelen op politieke ambitie.
4. Moerdijk is een toekomstbestendige organisatie die gesteld staat voor opgaven van buitenaf.
5. Moerdijk neemt verantwoordelijkheid en stimuleert eigenaarschap op alle niveaus.
6. Moerdijk is een aantrekkelijke werkgever.

Koersvast bijsturen

Het organisatieontwikkeltraject heeft als doel de gemeentelijke organisatie zo in te richten dat er effectief gestuurd kan worden op maatschappelijke opgaven, terwijl medewerkers de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Dit draagt bij aan een wendbare, slagvaardige en toekomstbestendige organisatie. Om dit te bereiken, kiezen we voor de volgende oplossingsrichtingen:

1. Doorontwikkeling van een sturingsmodel gebaseerd op opgavegericht organiseren.
2. Een logische herstructurering van teams, met een vaste richtlijn aan aantal medewerkers per teammanager.
3. Heldere hiërarchische lijnen en duidelijke escalatiepaden.
4. Gerichte investering in samenwerking en integraliteit, zowel binnen de ambtelijke organisatie als in het samenspel tussen bestuur en organisatie.

Rechtmatigheidsverantwoording door college

Op grond van art. 212/213 van de Gemeentewet legt het college van B&W jaarlijks verantwoording aan de raad af over het rechtmatig handelen van de organisatie. De verantwoording richt zich hierbij vooral op de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Een belangrijke basis voor deze verantwoording vormen de resultaten van de door de organisatie te verrichten interne controles. Elk jaar wordt door het college bepaald waar de focus van deze interne controles op dient te liggen. Dit geschiedt op

basis van enerzijds de in beeld zijnde risico's en anderzijds relevante in- en externe ontwikkelingen. Van de resultaten van de verrichte controles wordt door Concern Control i.s.m. met Financiën verslag gedaan aan de hand van de drie onderscheiden rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium: wordt er binnen financiële kaders van de raad gehandeld?
2. Het voorwaardencriterium: wordt wet- en regelgeving nageleefd?
3. Het M&O criterium: Hoe wordt misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke diensten en voorzieningen voorkomen?

De beoordeling van deze criteria vindt plaats volgens de uitgangspunten van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de door de raad vastgestelde financiële kaders, waaronder de financiële verordening. In de financiële verordening wordt onder meer de verantwoordings- en rapportagegrens van de rechtmatigheidsverantwoording vastgelegd. Hiervoor wordt doorgaans aansluiting gezocht bij het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). In maart 2025 is dit Besluit herzien. De hierin doorgevoerde wijzigingen geven aanleiding de Financiële Verordening voor 2025 en verdere jaren aan te passen. Een hierop gericht raadsvoorstel is in voorbereiding.

Het is aan de accountant om een getrouwheidsoordeel te vormen over de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverklaring onderdeel uitmaakt. Bij een goedkeurende verklaring geeft de accountant aan dat vertrouwd mag worden op hetgeen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college vermeld staat.
Gedurende het jaar ontvangt het college aanbevelingen vanuit de interne controles en de accountant. De aanbevelingen, veelal gericht op verbetering van de beheersing van processen, worden van een managementreactie voorzien en indien overgenomen van een planning. Via de auditcommissie wordt uw raad periodiek gerapporteerd over de voorgang van de overgenomen aanbevelingen.

(Digitale) dienstverlening en procesgericht werken

De kwaliteit van onze dienstverlening is sterk afhankelijk van hoe de processen zijn ingericht en worden ondersteund vanuit applicaties. Onze inzet is ook in 2026 erop gericht processen efficiënter en effectiever in te richten, ondersteund door gebruiksvriendelijke applicaties. De optimalisatie van onze processen pakken we op vanuit het programma Dienstverlening. Bij het bepalen van welke processen prioriteit hebben, geven we voorrang aan ontwikkelingen die de interactie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke instanties met de gemeente vereenvoudigen en verbeteren. Daarnaast zorgen we ervoor dat we aanhaken bij nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet, de Wmebv en de Woo. Ook zetten we in op een leer- en ontwikkeltraject over procesmatig werken en het belang van continu verbeteren. Op deze wijze leggen we een goede basis voor de borging van procesgericht werken binnen de organisatie met als doel het leveren van kwalitatief goede diensten en producten.

Informatiebeveiliging en gegevensbescherming

Het vergroten van de digitale weerbaarheid, het beschermen van (persoons)gegevens en informatie blijft van essentieel belang voor de continuïteit van de bedrijfsvoering van de gemeente Moerdijk. De afhankelijkheid van informatie en informatiesystemen blijft onverminderd groot voor het functioneren van zowel primaire als ondersteunende bedrijfsprocessen. Daarbij is de gemeente in toenemende mate ook afhankelijk van externe leveranciers van deze informatiesystemen, wat extra aandacht vraagt voor ketenverantwoordelijkheid en beveiliging.
Tegelijkertijd worden dreigingen op het gebied van informatie- en gegevensbescherming steeds complexer en impactvoller. Hierdoor nemen de risico's op verstoringen van de bedrijfscontinuïteit toe waarbij ook het goed kunnen waarborgen van gegevensverwerkingen een risico loopt.

Naast het voldoen aan normen, wet- en regelgeving als fundament voor digitale weerbaarheid. Daarbij wordt zowel de interne- als de regionale samenwerking verder geïntensiveerd, om gezamenlijk de weerbaarheid tegen digitale dreigingen te versterken.

Minimaal één keer per jaar wordt de raad geïnformeerd over de actuele stand van zaken rond informatiebeveiliging en gegevensbescherming. Dat is tevens het moment om prioriteiten scherper te stellen, als dat nodig is. De raad krijgt rapportages over:

- De risico's (analyse van dreigingen en incidenten);
- De inrichting van processen en procedures voor informatiebeveiliging (BIO baseline informatiebeveiliging overheid / ENSIA Eenduidige Normatiek Single Information Audit);
- De inrichting van processen en procedures met betrekking tot privacy (AVG Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Uitgangspunt is het blijven voldoen aan de basistaken: signaleren en oplossen van incidenten, datalekken, inzageverzoeken en verplichte toezichtstaken op grond van wet- en regelgeving. In 2026 ligt extra nadruk op de volgende onderwerpen:

- Implementatie van de Cyberbeveiligingswet (Cbw.);
- Weerbaarheid vergroten door beoefenen van incident response;
- Advies uitbrengen naar aanleiding van uitgevoerde DPIA's;
- Actualiseren register van verwerkingen;
- Advies uitbrengen op verwerkersovereenkomsten;
- Onderhouden van het ISMS (Information Security Management System/ PMS (Privacy Management System) ten behoeve van compliancy BIO en AVG;
- Informatie- en privacy beveiliging binnen procedures toetsen.
- Bewustwordingsacties uitrollen m.b.t. informatie- en gegevensbescherming.

Digitale toegankelijkheid

Gemeente Moerdijk wil dat iedereen gebruik kan maken van online informatie en digitale dienstverlening. Wij besteden daarom aandacht aan toegankelijkheid, gebruiksgemak en vindbaarheid van de informatie op onze websites. Wij doen dit in overeenstemming met het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid.

In dit Besluit is geregeld dat overheidsinstanties een toegankelijkheidsverklaring moeten publiceren voor iedere website en app waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Voor Moerdijk gaat het in totaal om meer dan 30 websites/apps. We kunnen dit alles niet in één keer oppakken en hanteren hierin een fasering.

Momenteel hebben wij 13 gepubliceerde toegankelijkheidsverklaringen, die zijn terug te vinden op onze eigen website. Naast het uitvoeren van toegankelijkheidsonderzoeken vervolgen we in 2026 de uitvoering van toegankelijkheidsissues, zoals het opschonen van niet-toegankelijke informatie en documenten op de website Moerdijk.nl. Daarnaast werken we door middel van de inzet van AI-tools aan het verder vergroten van de digitale toegankelijkheid. Om bij medewerkers (meer) bewustzijn te creëren, continueren we de trainingen voor medewerkers om documenten (meer) digitaal toegankelijk te maken. Ook is de training opgenomen in de on-boarding van nieuwe medewerkers.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Moerdijk heeft bestuurlijke en financiële belangen in verbonden partijen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard met inachtneming van de eigen beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden ten aanzien van deze partijen.

Beleid verbonden partijen

Op 30 mei 2024 heeft de gemeenteraad de Nota verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden West-Brabant vastgesteld. Deze nota is in regionaal verband opgesteld en is door de zestien deelnemende gemeenten gelijk vastgesteld. Daarmee stellen we gezamenlijk heldere spelregels voor de samenwerking met verbonden partijen.

In deze nota zijn de volgende spelregels voor verbonden partijen opgenomen:

- Afspraak 1.1. Elke vorm van samenwerking begint bij duidelijke afspraken over bevoegdheden, verantwoordelijkheden, kaders en verantwoording.
- Afspraak 2.1. Risicoprofiel als kader voor actieve informatieplicht, informatievoorziening en vorm van raadssamenwerking.
- Afspraak 2.2. Gemeenten zorgen voor gezamenlijke integrale aansturing en afstemming.
- Afspraak 2.3. Gezamenlijke kaderstelling met financiële en beleidsmatige richtlijnen voor de begroting.
- Afspraak 2.4. Termijnen voor behandeling van conceptbegroting en jaarrekening (1 april en 1 juli).
- Afspraak 2.5. Evaluatie wordt 4-jaarlijks overwogen.
- Afspraak 3.1. Borgen van zeggenschap via statuten en beïnvloeding hiervan door wensen en bedenkingen.
- Afspraak 3.2. Actief beheer, informatie uitwisselen en rapporteren op maatschappelijke effecten.
- Afspraak 3.3. Evenwichtig samengestelde raden van bestuur, directies en raden van toezicht/ commissarissen (benoemen, verlengen, schorsen en ontslaan).
- Afspraak 3.4. Geen bestuurders of ambtenaren van gemeenten in Raden van Commissarissen of Raden 171 Paragraaf Verbonden partijen Gemeente Moerdijk van Bestuur/directies.
- Afspraak 3.5. Beloningsbeleid zoveel mogelijk conform WNT.
- Afspraak 3.6. Invloed op strategiebepaling door college en gemeenteraad.
- Afspraak 3.7. Vermogenspositie en dividendbeleid bij deelnemingen periodiek herijken.
- Afspraak 3.8. Tijdig deponeren van jaarstukken, beoordeling en transparant publiceren daarvan.

Overzicht verbonden partijen

De verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt en/of een belang heeft zijn als volgt in te delen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen;
- Stichtingen en verenigingen

Verbonden partijen	Bijdrage 2026 (x € 1.000)
Gemeenschappelijke regelingen	
1. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord	0
2. Havenschap Moerdijk	0
3. Regio West-Brabant (RWB)	931
4. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	53
5. GGD West-Brabant	1.202
6. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	2.314
7. West-Brabants Archief (WBA)	410
8. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	2.752
9. Regionaal Bureau Leren (RBL) West-Brabant	244
10. WVS	398
11. Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	1.054
12. Werkplein Hart van West-Brabant	16.351
13. ICT-samenwerking West-Brabant West	2.162
Vennootschappen	
14. BNG Bank NV	0
15. Brabant Water NV	0
16. BV Rewin West-Brabant	152
17. NV Havenbedrijf Moerdijk	0
Stichtingen en verenigingen:	
18. Inkoopbureau Karel	288

Verdere gegevens per verbonden partij zijn als volgt:

1. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord						
Vestigingsplaats	Tilburg					
Website	https://www.ravbrabantmwn.nl					
Visie / doelstelling	Het leveren van kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, die tijdig ter plaatse is en binnen de budgettaire kaders wordt gerealiseerd.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	dat het voor een goede ambulancezorg van belang is samen te werken; dat deze samenwerking gericht is op een niveau van ambulancezorg waarbij de patiënt centraal staat; dat de ambulancezorg een belangrijke pijler is onder de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, waardoor het wenselijk is om het werkgebied samen te laten vallen met dat van de politieregio's Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord.					
Bestuurlijk belang gemeente	DB: geen bestuurlijk belang AB: wethouder P. Joosten-Wesselius / plv. wethouder D. Dingemans					
Financieel belang gemeente	Sinds de oprichting van de GR RAV Brabant MWN in 2005 wordt gewerkt met een begroting die volledig is gedekt door het aan de RAV toegekende budget vanuit de zorgverzekeraars en heeft de RAV geen financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten nodig gehad. Ook in 2026 wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 15.887.000	1-1-2026	€ 31.782.000	€ 0	€ 0
	31-12-2026	€ 15.887.000	31-12-2026	€ 30.833.000		
Belangrijke ontwikkelingen	Zowel vanuit het Landelijk Kwaliteitskader Ambulancezorg 1.0 als vanuit (eigen) klanttevredenheidsonderzoeken is de RAV voortdurend alert op kwaliteitsverbetering. De RAV zal de gemeenten daarover periodiek informeren. Begin 2024 is de nieuwe urgentie-indeling ingevoerd. Echter, de 15-minutennorm A1-urgentie vormt nog wel de basis voor het landelijk referentiekader voor spreiding en beschikbaarheid, dat elk jaar opnieuw bekeken en bijgesteld wordt als basis voor het budget voor de paraatheid. In de wet- en regelgeving rondom ambulancezorgvoorzieningen staat dit als volgt beschreven: 1. De Regionale Ambulancevoorziening zorgt ervoor dat de spreiding van de standplaatsen zodanig is dat in het werkgebied van de veiligheidsregio minstens 97% van de bevolking binnen 12 minuten aanrijtijd kan worden bereikt door een ambulance; 2. De Regionale Ambulancevoorziening streeft ernaar dat in het werkgebied van de veiligheidsregio binnen 15 minuten responstijd 95% van de inzetten met A1-urgentie ter plaatse is. De krapte op de arbeidsmarkt voor acute zorg is de laatste jaren een serieus probleem. De RAV onderneemt hiervoor verschillende acties bijvoorbeeld door in een eigen opleiding HBO-V-afgestudeerden in circa 18 maanden op te leiden tot ambulanceverpleegkundige. Daarnaast creëren de RAV-doorstroommogelijkheden voor ambulancechauffeurs om ambulanceverpleegkundige te worden en participeert de RAV met een aantal andere RAV-en in een landelijke pilot om te werken met anders opgeleide zorgprofessionals op de meldkamer ambulancezorg. De RAV richt daarnaast hun primair proces efficiënter in door differentiatie in vervoer.					
Risico's	Er zijn geen financiële risico's.					

2. GR Havenschap Moerdijk						
Vestigingsplaats	Moerdijk					
Website	Geen					
Visie/ doelstelling	Het bedrijfsmatig (doen) verrichten van werkzaamheden m.b.t. het aandeelhouderschap van het Havenbedrijf Moerdijk NV en het optreden als financier van dit bedrijf.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Via het houden van de aandelen van het Havenbedrijf Moerdijk NV kan mede sturing gegeven worden aan deze NV. Verder kan via de GR de NV worden voorzien van de benodigde financiële middelen. Hierdoor is de NV niet aangewezen op financiering vanuit de markt.					
Bestuurlijk belang gemeente	De gemeente Moerdijk wordt in het bestuur vertegenwoordigd door wethouder D. Dingemans en wethouder E. Schoneveld.					
Financieel belang gemeente	Gemeente Moerdijk is voor 50% eigenaar. De GR Havenschap Moerdijk is een zgn. ‘bedrijfsvoeringsorganisatie’ (BVO). De gemeente staat voor 50% garant voor de aan te trekken financieringsmiddelen ten behoeve van Havenbedrijf Moerdijk NV. De begroting van de GR is sluitend, zonder dat een bijdrage van de deelnemers gevraagd wordt. In de begroting is rekening gehouden met het verstrekken van een garantiepremie aan de deelnemers van € 205.000 per deelnemer. De uitvoeringskosten van de GR komen voor rekening van de NV.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 97.300.000	1-1-2026	€ 186.700.000	€ 0	€ 0
	31-12-2026	€ 97.300.000	31-12-2026	€ 161.800.000		
Belangrijke ontwikkelingen	De financieringsbehoefte bedraagt vermoedelijk € 205,4 miljoen in 2026.					
Risico’s	De GR trekt de financiering aan voor de activiteiten binnen de NV. Als de NV de betalingsverplichtingen niet kan nakomen, komen deze ten laste van de deelnemers van de GR. Bij de verzelfstandiging per 30-12-2016 heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. De bezittingen van de NV (de GR heeft het 1e recht van hypotheek en pandrecht) en het eigen vermogen van de GR zijn voldoende om de risico’s te dekken. Jaarlijks bij de controle van de jaarrekening toetst de accountant of risico’s nog steeds volledig zijn afgedekt.					

3. Regio West-Brabant (RWB)						
Vestigingsplaats	Etten-Leur					
Website	.https://www.west-brabant.eu					
Visie / doelstelling	De Regio West-Brabant heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid als overheid. In deze gemeenschappelijke regeling maken 16 samenwerkende West-Brabantse gemeenten regionale afwegingen die bij het primaat van overheden horen. De Regio West-Brabant is gericht op behoud en versterking van het regionale vestigingsklimaat door middel van de inzet op het thema economie en een aantal uitvoeringsgerichte taken. Elke vier jaar stellen de colleges een actieprogramma vast, waarin de strategische opgave voor de komende jaren wordt uitgewerkt. In 2024 is er een nieuwe strategische agenda en actieprogramma 2024 – 2028 vastgesteld. Hiermee is de economische koers gericht op de transitie naar een nieuwe economie en in lijn met de strategie van de Economic Board West-Brabant (en REWIN). Een economie die duurzaam, groen, slim en sociaal is. In West-Brabant betekent dit dat we ons inzetten voor een plantaardige, circulaire en innovatieve regio. De Strategische RWB-agenda 'West-Brabant in transitie naar een nieuwe economie' vormt het kader voor de overheidsbijdrage van de RWB aan de nieuwe economie. De RWB voert het programmamanagement op de Regio Deal 'West-Brabants Welvaren', regionaal Onderzoek- & Ontwikkelfonds (O&O-fonds) en de Human Capital Agenda (HCA). Hiernaast heeft de RWB een aantal uitvoeringsgerichte taken die minder aan de strategische agenda gekoppeld zijn zoals: Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV), Regioarcheologie (RA) en het mobiliteitscentrum (MBC).					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Versterking van het regionale vestigingsklimaat is gemeentegrensoverschrijdend. Programmamanagement van Regio Deal, O&O-fonds. HCA, uitvoering van werkzaamheden voor KCV, regioarcheologie en mobiliteitscentrum kan een individuele gemeente niet uitvoeren. Samenwerking leidt tot focus, meer slagkracht en efficiëntie in overkoepelde vraagstukken en transities. Door deelname wordt de link met de (triple helix) Economic Board West Brabant en REWIN versterkt.					
Bestuurlijk belang gemeente	AB: burgemeester A.J. Moerkerke, plv. wethouder A.M.J. Dingemans DB: wethouder A.M.J. Dingemans Vertegenwoordiging in de bestuurscommissie KCV: wethouder P. Joosten-Wesselius					
Financieel belang gemeente	Gemeente is financier van de RWB. De gemeente kan ook subsidie aanvragen bij beschikbare regionale regelingen. Gemeente is afnemer van diverse diensten					
Financiële gegevens	Eigen Vermogen 2026		Vreemd Vermogen 2026		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 916.000	1-1-2026	€ 6.657.000		Apparaatskosten en strategische agenda: € 195.000 O&O-fonds: € 16.000 Raming afname diensten: € 720.000 Totaal: € 931.000 (excl.Rewin)
	31-12-2026	€ 916.000	31-12.2026	€ 6.657.000		
Belangrijke ontwikkelingen	De Regio West-Brabant heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid als overheid. In deze gemeenschappelijke regeling maken 16 samenwerkende West-Brabantse gemeenten regionale afwegingen die bij het primaat van overheden horen. De Regio West-Brabant is gericht op behoud en versterking van het regionale vestigingsklimaat door middel van inzet op het thema economie en een aantal uitvoeringsgerichte taken. Elke vier jaar stellen de colleges een actieprogramma vast, waarin de strategische opgave voor de komende jaren wordt uitgewerkt. In 2024 is er een nieuwe strategische agenda en actieprogramma 2024 – 2028 vastgesteld. Hiermee is de economische koers gericht op de transitie naar een nieuwe economie en in lijn met de strategie van de Economic Board West-Brabant (en REWIN). Een economie die duurzaam, groen, slim en sociaal is. In West-Brabant betekent dit dat we ons inzetten voor een plantaardige, circulaire en innovatieve regio. De Strategische RWB-agenda 'West-Brabant in transitie naar een nieuwe economie' vormt het kader voor de overheidsbijdrage van de RWB aan de nieuwe economie. De RWB voert het programmamanagement op de Regio Deal 'West-Brabants Welvaren', regionaal Onderzoek- & Ontwikkelfonds (O&O-fonds) en de Human Capital Agenda (HCA). Hiernaast heeft de RWB een aantal uitvoeringsgerichte taken die minder aan de strategische agenda gekoppeld zijn zoals: Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV), Regioarcheologie (RA) en het mobiliteitscentrum (MBC).					
Risico's	In 2024 is de Strategische agenda en het actieprogramma 2024-2028 vastgesteld. Hiermee richt de RWB zich op "West-Brabant in transitie naar een nieuwe economie" door inzet op de programma's: Plantaardige Regio, Circulaire Regio en Innovatieve Regio. Hiermee richt de RWB zich op het overheidsdeel van de agenda van de Economic Board.					

4. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen						
Vestigingsplaats	Breda					
Website	N.v.t.					
Visie / doelstelling	Regionale samenwerking op het gebied van de nazorg voor de gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Gezamenlijke verplichting voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaats Bavel-Dorst en voor de nazorg van de gesloten stortplaats Zevenbergen tot overdracht aan de provincie.					
Bestuurlijk belang gemeente	AB: wethouder E. Schoneveld; plv.wethouder A.M.J.. Dingemans DB: wethouder E. Schoneveld					
Financieel belang gemeente	Gemeente Moerdijk dient samen met gemeenten (en provincie) uit de regio zorg te dragen voor een dekkend fonds voor de eeuwig durende nazorg voor de 2 stortplaatsen.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 1.002.988	1-1-2026	€ 24.490.170	€ 0	€ 53.168
	31-12-2026	€ 1.530.364	31-12-2026	€ 25.000.857		
Belangrijke ontwikkelingen	De GR heeft als een van de eigenaren/exploitanten van de nog te sluiten Brabantse te sluiten stortplaatsen, een overeenkomst ALM (Asset Liability Management) afgesloten met de Provincie Noord Brabant. De overeenkomst loopt tot 11 juni 2029. In deze periode wordt onderzocht of het doelvermogen, dat bij Provincie Noord Brabant staat, omlaag kan worden gebracht door technische ontwikkelingen, mogelijk wijzigingen in de leemtewet en het centraliseren van de Provinciale nazorgfondsen. Na het aflopen van de overeenkomst wordt pas besloten of de stortplaats wordt overgedragen aan de Provincie Noord Brabant. Provincie Noord-Brabant heeft begin 2024 besloten de rekenrente te verlagen. Mogelijke financiële gevolgen zijn nog niet in beeld gebracht.					
Risico's	Zie hierboven.					

5. GGD West-Brabant						
Vestigingsplaats	Breda					
Website	https://www.ggdwestbrabant.nl					
Visie / doelstelling	Inhoud geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en de door de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van openbare gezondheidszorg en de preventieve gezondheidszorg. Het bevorderen, bewaken en beschermen van de publieke gezondheid: de GGD heeft als doel dat de mensen in West-Brabant zich goed, veilig, gezond en gelukkig (blijven) voelen.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Artikel 14 lid 1 Wet publieke gezondheid: Ter uitvoering van bij of krachtens deze wet opgedragen taken draagt het college van burgemeester en wethouders zorg voor de instelling en instandhouding van een gemeentelijke gezondheidsdienst. • Hechte samenwerking in regionaal verband m.b.t. de openbare gezondheidszorg is gewenst en noodzakelijk.					
Bestuurlijk belang gemeente	DB: geen bestuurlijk belang AB: wethouder P. Joosten-Wesselius; plv. wethouder B. Blom					
Financieel belang gemeente	De 16 deelnemende gemeenten zullen er steeds voor zorgen dat de GGD altijd over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De algemene deelnemersbijdrage aan de GGD is gebaseerd op het aantal inwoners (groepen totaal, 0 t/m 3 jaar en 4 t/m 18 jaar) per 1 januari van het jaar vóór het kalenderjaar (begrotingsjaar) conform de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De kosten voor de uitvoering van de plustaken worden op basis van individuele afspraken aan de betreffende gemeente toegerekend.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 6.035.000	1-1-2026	€ 20.178.000	€ 0	€ 1.201.789 Incl. plustaken en toezicht wet kinderopvang
	31-12-2026	€ 6.116.000	31-12-2026	€ 20.178.000		
Belangrijke ontwikkelingen	De doelen in de beleidsbegroting 2026 zijn gebaseerd op thema's van de nieuwe toekomstvisie 2023-2033 en het beleidsplan 2023 -2026 'Wij maken samen gezond gewoon'. Deze doelen dragen bij aan de verwezenlijking van de volgende ambities voor de komende jaren: 1. Voorkomen als het kan, beschermen waar het moet GGD bouwt, samen met partners, voor inwoners een fundament voor een gerichte regionale en lokale aanpak op het gebied van preventie en gezondheid. 2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk We zien de groei in gezonde levensjaren bij iedereen in West-Brabant toenemen, waarbij de GGD focust op de groep die dit het hardst nodig heeft. 3. Overal om ons heen, binnen en buiten Gezondheid, (sociale) veiligheid en duurzaamheid zijn prioriteit in de inrichting van de leefomgeving en wijkontwikkeling. 4. Zelf, maar niet alleen De kennis en informatie om zelf regie te kunnen nemen en houden is laagdrempelig beschikbaar in West-Brabant. Sinds jaar en dag is er een goede samenwerking tussen de GGD Hart voor Brabant en GGD West-Brabant om te werken aan de maatschappelijke opgave. Om ook in de toekomt de kwaliteit van de dienstverlening te kunnen waarborgen wordt er gekeken om intensiever samen te werken. In 2026 wordt hiervoor een stap naar voren gezet. De raad zal tijdig geïnformeerd worden over ontwikkelingen op dit gebied.					
Risico's	Ook voor 2026 blijven mogelijke crises als COVID, personeelstekort in specifieke zorgberoepen maar ook de opvang van vluchtelingen, asielzoekers en statushouders een onzekere factor.					

6. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)						
Vestigingsplaats	Tilburg					
Website	https://www.omwb.nl					
Visie / doelstelling	• Uitvoeren van (wettelijke) VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) en verzoektaken milieu. • Verbeteren kwaliteit leefomgeving, veiligheid en volksgezondheid; • Eenduidige en gelijke behandeling bedrijven en burgers: level playing field. • Professioneel, kwalitatief en kostenbewust. • Onafhankelijke advisering en gevraagd en ongevraagd advies geven aan deelnemers					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• De gemeente is wettelijk verplicht de basistaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu (VTH-taken milieu) over te dragen aan en uit te laten voeren door de OMWB; • Uit oogpunt van continuïteit, kwaliteit, effectiviteit en efficiency besloten de uitvoering van de niet-verplichte VTH-taken milieu en verzoektaken bij de OMWB onder te brengen.					
Bestuurlijk belang gemeente	Lid AB en DB: burgemeester A.J. Moerkerke Plv. lid AB: wethouder G.J.M. Blom					
Financieel belang gemeente	Gemeente is mede-eigenaar en loopt risico voor eventuele financiële tekorten.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 3.411.000	1-1-2026	€ 12.3291.00	0	€ 2.313.714
	31-12-2026	€ 3.247.000	31-12-2026	€ 10.381.000		
Belangrijke ontwikkelingen	• Monitoren gevolgen inwerkingtreding Omgevingswet op 1 januari 2024 en eventueel aanpassen werkafspraken/-processen. • Implementatie afspraken e.d. die voortvloeien uit het Interbestuurlijk Programma versterking Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (IBP VTH)					
Risico's	De algemene reserve van de OMWB bedraagt € 3.092 miljoen (na toevoeging van € 600K uit het jaarrekeningresultaat 2024, AB-besluit van 17 april 2025).					

7. West - Brabants Archief (WBA)						
Vestigingsplaats	Bergen op Zoom					
Website	https://westbrabantsarchief.nl					
Visie / doelstelling	Visie: Het WBA wil een duurzame en betekenisvolle bijdrage leveren aan belanghebbenden (overheid, burger en instellingen) door het verwerven, produceren, opslaan, toegankelijk maken en houden van archiefinformatie, m.n. door het mede realiseren van een e-depotvoorziening. Missie: Het WBA vervult in de ontwikkeling van een open overheid een spilfunctie als beheerder van de archiefinformatie van het heden, het verleden en de toekomst. Doelstellingen: • Bijdrage leveren aan een effectieve borging van digitale informatie voor de bedrijfsvoering, verantwoording en controleerbaarheid nu en voor erfgoed in de toekomst; • Goede kwaliteit en beleidsontwikkeling en de uitvoering van kerntaken die voortvloeien uit de Archiefwet 1995 en lokale regelingen; • Geringe kwetsbaarheid van de uitvoering van kritische taken op het gebied van archiefbeheer en wettelijk toezicht op de nog niet-overgebrachte archiefbescheiden; • Goede kwaliteit van innovatie en eigentijdse dienstverlening aan interne en externe klanten binnen de financiële ruimte die geboden is.					

Reden participatie c.q. openbaar belang	• Regionale aanpak/ uitvoering van de (Archief)wettelijke verplichting:
	  • Beheer, bewaring en ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden en collecties van de deelnemers;
	  • Toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden bij de deelnemers;
	  • Realisering en beheer van gezamenlijk e-depot;
	• Regionaal kennis- en informatiecentrum binnen West-Brabant op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie regionaal-historisch bronnenmateriaal. En deze op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar stellen aan een breed publiek;
	• Het realiseren van efficiencywinst.					

Bestuurlijk belang gemeente	DB en AB: burgemeester A.J. Moerkerke.					
Financieel belang gemeente						
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 255.095	1-1-2026	€ 448.394	0	€ 410.114
	31-12-2026	€ 130.000	31-12-2026	€ 448.919		
Belangrijke ontwikkelingen	• Opgave dienstverlening: De dienstverlening verloopt grotendeels digitaal, zodat het voor klanten niet noodzakelijk is om naar Bergen op Zoom te komen. Fysieke dienstverlening is wel nog op afspraak mogelijk. De toegankelijkheid wordt vergroot door digitaliseringstrajecten en het binnenshuis scannen van aanvragen. Eind 2025 is gestart met de aanbesteding van een nieuw collectiebeheerssysteem. Dit systeem ondersteund de meest kritische beheersprocessen en zorgt voor continuïteit van dienstverlening. • Opgave Basis op orde: De nieuwe Archiefwet staat voor de deur. Het WBA ondersteunt de deelnemers en aangesloten verbonden partijen bij de nieuwe archiefwet, het archiefbesluit en de archiefregeling. De komende vijf jaar gaan verschillende medewerkers met pensioen. Vanaf 2025 werkt het WBA aan een strategische personeelsplanning om jonge of nieuwe medewerkers te enthousiasmeren en te ondersteunen om henzelf te ontwikkelen in het vakgebied. • Opgave Erfgoed: Vanaf 2025 wordt uitvoering gegeven aan het erfgoedplan. Collecties die worden aangeboden en geacquireerd worden passen binnen het acquisitieprofiel van het WBA. Vrijwilligers leveren een waardevolle bijdrage aan deze projecten. Ook wordt er samengewerkt met erfgoedcollega's heemkundekringen, Erfgoed Brabant, Brabants Historisch Centrum en Brabantse Heem en cultuurambtenaren van deelnemers. • Opgave Organisatie Het WBA is aan het verjongen en investeert in stageplaatsen. Vakinhoudelijke en organisatorische expertise wordt waar nodig en zinvol aangevuld door samenwerking met de deelnemers of andere organisaties. Medewerkers worden gefaciliteerd met nieuwe devices zodat ze flexibel kunnen werken.					

Risico's	De accountant heeft de volgende belangrijkste risico's geformuleerd: • Ziekte personeel waarbij de kosten van vervanging voor rekening van de organisatie komen; • Loonstijgingen die niet voorzien zijn; • E-depot voor zover de hoogte van de kosten niet goed is in te schatten; • Onzekerheid baten; • Privacy / datalekken die tot boetes kunnen leiden. Verder kent het WBA de volgende drie soorten risico's: • Imagorisico Het niet kunnen voldoen aan de verwachtingen van de deelnemers. Het gaat dan specifiek om het uitoefenen van het archieftoezicht en de dienstverlening. • Veiligheidsrisico Het niet of onvoldoende kunnen voldoen aan de nieuwe privacywetgeving en eisen voor informatiebeveiliging zoals die worden gesteld in wet- en regelgeving en door de deelnemende gemeenten. • Bedrijfsvoeringsrisico Het niet kunnen leveren van overeengekomen dienstverlening door hoog ziekteverzuim.

8. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VMWB)						
Vestigingsplaats	Breda					
Website	https://www.vrmwb.nl					
Visie / doelstelling	Het vergroten van de slagkracht van en de samenwerking tussen de hulpverlenings-diensten; Het realiseren van de noodzakelijke kwaliteitsverbetering op het gebied van de (voorbereiding van de) rampenbestrijding.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Realiseren van efficiencywinst; • Realiseren van kwaliteitsbevordering; • Invullen wettelijke plicht op grond van artikel 3 van de Brandweerwet 1985 (wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling); • Bewerkstelliging doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van brandweer- en rampbestrijdingstaken; • Bevordering goede hulpverlening bij een ongeval of ramp					
Bestuurlijk belang gemeente	Burgemeester A.J. Moerkerke is lid van het algemeen bestuur; plv.Wethouder A.M.J. Dingemans					
Financieel belang gemeente	De 24 deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de VMWB over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen, waarmee de exploitatie en het afdekken van financiële risico's is gewaarborgd.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 4.444.000	1-1-2026	€ 57.369.000	€ 0	€ 2.752.366
	31-12-2026	€ 6.066.000	31-12-2026	€ 52.053.000		
Belangrijke ontwikkelingen	Als basis voor de beleidsbegroting 2026 wordt het beleidsplan van de VRMWB gebruikt waarin de voornemens voor 4 jaar (2023-2027) zijn opgenomen. De beleidsbegroting 2026 heeft een herkenbare relatie met dit beleidsplan en daarmee met drie beleidspijlers en een wendbare en duurzame organisatie als fundament. Zo wordt één lijn gehanteerd in de beleidsdocumenten. Hiermee wordt het inzicht vergroot in welke activiteiten bijdragen in het bereiken van de beschreven doelen. Hiernaast beschrijft het Regionaal Risicoprofiel 2023-2027 de verschillende risico's die in de regio aanwezig zijn. De risico's met een grote impact, grote waarschijnlijkheid én veel cascade-effecten, zijn prioritaire risico's. De vijf prioritaire risico's in onze regio zijn: 1. Infectieziekten mens 2. Verstoring vitale infrastructuur 3. Extreem weer 4. Effecten van maatschappelijke onrust 5. Natuurbranden. De prioritaire risico's uit het Regionaal Risicoprofiel zijn een belangrijk uitgangspunt voor de komende beleidsperiode.					
Risico's	De risico's worden door de Veiligheidsregio in een risicomatrix opgenomen in de begroting en opgenomen in een risicoparagraaf. Er zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen en financiële risico's in de toekomst. Deze worden elk jaar getoetst en op het noodzakelijke niveau gebracht. Daarnaast beschikt de GR over een aanzienlijk eigen vermogen (zie de hiervoor vermelde bedragen).					

9. Regionaal Bureau Leren (RBL) West-Brabant						
Vestigingsplaats	Breda					
Website	https://rblwest-brabant.nl					
Visie / doelstelling	In de Doorstroom-regio West-Brabant via samenwerking het schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten verder terugdringen.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Kwaliteitsverbetering; • Efficiencywinst.					
Bestuurlijk belang gemeente	Lid gemeenschappelijk orgaan: Wethouder P. Joosten-Wesselius; plv.: wethouder B. Blom					
Financieel belang gemeente	Zowel de personeelskosten als de uitvoeringskosten die verbonden zijn aan de uitvoering van de taken van het Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten worden omgeslagen over de deelnemende gemeenten. Verdeling vindt plaats naar rato van het aantal inwoners van 5 tot 23 jaar (per 1 januari van het tweede voorgaande begrotingsjaar). De kosten voor de uitvoering van de plustaken worden op basis van individuele afspraken aan de betreffende gemeente toegerekend.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 0	1-1-2026	€ 2.089.240	€ 0	€ 243.849
	31-12-2026	€ 0	31-12-2026	€ 2.089.240		
Belangrijke ontwikkelingen	Het RBL richt zich op de basis op orde binnen de beschikbaar gestelde middelen door de 14 deelnemende gemeenten en de formatie conform de nieuwe Ingrado-normen, zodat de jongeren uit de deelnemende gemeenten in beeld blijven op hun weg naar een startkwalificatie (diploma op minimaal mbo-2 niveau) en/of de arbeidsmarkt. Voor 2026 voert het RBL voor alle 14 gemeenten een centrale leerplicht- en Doorstroompunt-administratie uit (= niveau 1). Daarnaast is de sturing en coördinatie op de Doorstroompunt-functie gezamenlijk vormgegeven. Het RBL voert ook de begeleiding en toezicht op het gebied van leerrecht, kwalificatieplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten uit voor de 5 gemeenten Moerdijk, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout (= niveau 2). Juli 2025 is door 2e en 1e Kamer de nieuwe wet “Van school naar duurzaam werk” aangenomen. De verwachting is dat deze in werking treedt met ingang van 1 januari 2026. De doelgroep van de doorstroomcoaches (nu 18 tot 23 jaar) wordt uitgebreid naar jongeren tot 27 jaar, waarbij de rol van de doorstroomcoach verandert van regievoerder naar begeleider. Wat de financiële consequentie (extra financiële bijdrage vanuit het Rijk) is van deze wet, is nog niet helder. Zodra er duidelijkheid is over de inwerkingtreding van deze wet, zowel op inhoud als financieel, wordt deze door middel van een begrotingswijziging voorgelegd om de capaciteit van de formatie doorstroomcoaches af te stemmen op de nieuwe uitgebreidere taak. Een deel van de dienstverlening van het RBL West-Brabant voor de projecten ‘On My Way’, ‘NEET’, en de ‘VSV-vangnetcoördinator vo/mbo’ en ‘VSV-vangnetcoördinator pro/vso’, werd bekostigd uit het regionale programma VSV 2021-2025 uit de jaarlijkse specifieke uitkering van het Ministerie van OCenW. Deze projecten zijn eind kalenderjaar 2025 afgerond. Vanuit het VSV programma 2026-2029 is aangegeven dat ervan uit moet worden gegaan dat er geen projectmiddelen aan het RBL meer worden beschikbaar gesteld. Onderwijsinstellingen en Samenwerkingsverbanden Onderwijs kunnen nieuwe aanvragen indienen voor bekostiging uit het nieuwe regionaal programma VSV 2026-2029.					
Risico’s	Bij de gemeenschappelijke regeling staan de deelnemende gemeenten financieel garant. Er wordt geen weerstandsvermogen opgebouwd.					

10. Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS-groep)						
Vestigingsplaats	Roosendaal					
Website	https://www.wvs.nl					
Visie / doelstelling	WVS-groep biedt op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) mensen met een (grote) achterstand op de arbeidsmarkt kansen zichzelf door middel van arbeid te ontwikkelen. Doel is het vinden van regulier werk of in een (meer) beschutte omgeving. WVS-groep voert haar missie uit in aansluiting op het gemeentelijk beleid van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Met de inwerkingtreding van de Participatiewet per 1 januari 2015 vindt er geen instroom meer plaats van mensen in een Wsw-dienstverband. WVS-groep wordt omgevormd tot een leerwerkbedrijf waar mensen, uit de doelgroep Participatiewet, kansen worden geboden om zich te ontwikkelen om zo meer perspectief te krijgen op deelname aan de reguliere arbeidsmarkt. De leerwerktrajecten vindt plaats onder regie van het Werkplein Hart van West-Brabant. Naast het aanbieden van leerwerktrajecten zal ook het instrument beschut werken via WVS-Groep uitgevoerd worden. De WVS onderscheidt nu twee takken: de WVS-academie en de WVS-diensten, waarmee in de bedrijfsvoering de nieuwe taken omtrent het ontwikkelen van inwoners verder worden uitgedragen.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Regionale samenwerking in de uitvoering van de wettelijke verplichting (Wsw); • Het voorkomen van structurele uitsluiting van mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt; • Het realiseren van efficiencywinst door regionale samenwerking.					
Bestuurlijk belang gemeente	DB: geen bestuurlijk belang AB: wethouder B. Blom, plv. wethouder P. Joosten-Wesselius					
Financieel belang gemeente	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling WVS. WVS heeft een financiële buffer in de vorm van de algemene reserve. Mochten de winst en de algemene reserve van WVS echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen. De gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort wordt berekend naar rato van het aantal Wsw-werknemers, het aantal medewerkers beschut werk en het aantal participanten dat uit iedere gemeente afkomstig is en die op 1 januari van het jaar t–1 bij WVS in dienst en / of werkzaam zijn. Daarnaast wordt 100% van de rijksbijdrage WSW aan WVS overgemaakt.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 6.500.000	1-1-2026	€ 19.118.000	€ 0	€ 397.886 Aandeel in exploitatietekort
	31-12-2026	€ 6.500.000	31-12-2026	€ 19.428.000		
Belangrijke ontwikkelingen	WVS heeft zich de laatste jaren in toenemende mate omgevormd tot werkontwikkelingsbedrijf en zet zich binnen de ketensamenwerking met het Werkplein Hart van West-Brabant en de ISD Brabantse Wal in om meer inwoners in West-Brabant te ontwikkelen naar werk of andere vormen van participeren. De huidige economische situatie gaat gepaard met veel onzekerheid voor de WVS. Zo heeft de WVS investeringen gedaan, maar komen de daadwerkelijke kosten die daarvoor zijn meegenomen in de begroting niet altijd in dat jaar vanwege lange levertijden. De Cao Aan de Slag heeft een basis van 37 uur per week. Het Rijk heeft besloten om per 1-1-24 het WML te gaan baseren op een basis WML uurloon van 36 uur. Er is extra vergoeding vanuit het Rijk opgenomen in de begroting. De rijksbijdrage infrastructuur voor het versterken van de infrastructuur van sociale werkontwikkelbedrijven en het creëren van extra banen voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.					
Risico's	Gelet op de (grote) commerciële risico's die WVS loopt en de groeiende behoefte aan liquiditeit zou een ruimer weerstandsvermogen zeer wenselijk zijn. Deloitte heeft in 2024 opnieuw onderzoek gedaan naar het meest passende niveau van het weerstandsvermogen. Deloitte heeft becijferd dat een algemene reserve benodigd is van € 7 miljoen. WVS blijft hiermee binnen de marge van de Nota Verbonden Partijen (max. 8 % van de lasten). Met de toevoeging van € 2,5 miljoen uit het resultaat van 2024 bedraagt de algemene reserve van WVS nu € 6,5 miljoen. Bij een toekomstig positief jaarresultaat wordt 50 % van het resultaat toegevoegd aan de algemene reserve tot het maximale bedrag van € 7 miljoen is bereikt.					

11. Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)						
Vestigingsplaats	Etten-Leur					
Website	https://www.bwbrabant.nl					
Visie / doelstelling	De taken op het gebied van heffing en invordering van belastingen, de Wet Waardering Onroerende Zaken en de BAG voor de deelnemers uit te voeren.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Terugdringen kwetsbaarheid; • Het realiseren van efficiencywinst.					
Bestuurlijk belang gemeente	AB: wethouder E. Schoneveld Plv. AB-lid: wethouder D. Dingemans.					
Financieel belang gemeente						
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 0	1-1-2026	€ 10.556.000	€ 0	€ 1.054.000
	31-12-2026	€ 0	31-12-2026	€ 10.406.000		
Belangrijke ontwikkelingen	De BWB staat sinds haar oprichting borg voor de uitvoering van de aan haar opgedragen taken op het gebied van waarderen, heffen en innen van lokale belastingen. Door deze taken gezamenlijk uit te voeren treden voor de deelnemers voordelen op. Het verminderen van kwetsbaarheden in specialistische functies en het verbeteren van de kwaliteit zijn hiervan goede voorbeelden. Veranderende wet- en regelgeving en behoeftes bij onze deelnemers leiden ertoe dat de eisen die gesteld worden aan de BWB omhooggaan. Dit is onder andere het geval bij informatiebeveiliging en privacy, de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording maar ook op het gebied van informatievoorziening en de wens meer in control te komen. Een belangrijke verandering, die in deze begroting 2026 is verwerkt, betreft de overheveling van de proceskostenvergoedingen naar de belastingadministratie.					
Risico's	Het totale risicoprofiel van de BWB is licht toegenomen vanwege Wet DBA, aanbesteding, risico kosten digitaal berichtenverkeer en daling renteopbrengsten. Het risico hoogte proceskostenvergoedingen is vervallen.					

12. Werkplein Hart van West-Brabant (HvWB)						
Vestigingsplaats	Etten-Leur					
Website	https://werkpleinhartvanwest-brabant.nl					
Visie / doelstelling	Het Werkplein streeft ernaar zoveel mogelijk potentiële werknemers van de deelnemende gemeenten naar vermogen te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt of, indien dit niet haalbaar is, in de maatschappij. Efficiënte en effectieve uitvoering van de Participatie-wet en aanverwante inkomensondersteunende regelingen Ioaw, Ioaz en BBZ, de Wet inburgering 2021 alsmede het minimabeleid.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• Terugdringen kwetsbaarheid; • Het realiseren van efficiencywinst.					
Bestuurlijk belang gemeente	DB: geen bestuurlijk belang AB: wethouder B. Blom; plv. wethouder P. Joosten-Wesselius					
Financieel belang gemeente	De 6 deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat het Werkplein over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen, waarmee de exploitatie en het afdekken van financiële risico's is gewaarborgd. De directe produktkosten, met uitzondering van de kosten van de re-integratie en activering van cliënten, worden rechtstreeks toegerekend aan de gemeente waarvoor de kosten zijn gemaakt. De kosten van re-integratie en activering worden aan de afzonderlijke deelnemers toegerekend op basis van de participatiebudgetten die de deelnemende gemeenten van het Rijk ontvangen. De uitvoerings- en organisatiekosten worden onderscheiden naar kosten basistakenpakket en plustaken. De kosten voor de uitvoering van het basistakenpakket worden aan elke deelnemende gemeente toegerekend op basis van een vastgestelde verdeelsleutel zijnde het gewogen gemiddelde van het aantal periodiek uitkeringsgerechtigden en inwoneraantal. De kosten voor extra dienstverlening worden op basis van individuele afspraken aan de betreffende gemeente toegerekend.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 0	1-1-2026	€ 6.594.506	€ 0	€ 16.351.174
	31-12-2026	€ 4.500.000	31-12-2026	€ 6.000.000		
Belangrijke ontwikkelingen	De begroting 2026 is gebaseerd op de ervaringscijfers (realisatie 2024) en de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het bestandsvolume en prijs- en loonstijgingen (op basis van de prognoses van het CPB). Gezien de huidige maatschappelijke en economische ontwikkelingen, is het moeilijk te voorspellen hoe het bestandsvolume zich ontwikkelt. Het Werkplein hield vorig jaar rekening met een lichte stijging van 1,4%. De eerste maanden toonden echter een lagere stijging, waarna in de 2e bestuursrapportage een groei van 1% werd verwacht. Uiteindelijk sloot Werkplein 2024 af met een stijging van 1,3%, wat overeenkomt met de eerste raming en in lijn is met landelijke trends (Centraal Planbureau). In de laatste macro-economische ramingen is de tendens dat het bestand (vrijwel) niet zal toenemen. Mocht in de toekomst blijken dat de begroting niet realistisch is, wordt er in het najaar een herziene begroting aangeboden. Om de stijging tegen te gaan, worden doorlopend projecten ingezet, gericht op het bevorderen van de arbeidsparticipatie en het bieden van maatwerkbegeleiding. Er wordt dicht bij de inwoners gewerkt in de lokale gemeentehuizen en samenwerking met partners in het sociaal domein wordt gezocht. Door te werken vanuit gebiedsteams kan een meer specifieke lokale agenda worden uitgevoerd met aansluiting op lokale netwerken van lokale partners. Dit versterkt de samenwerking binnen het sociaal domein. De nieuwe Participatiewet in Balans (2026) moet beter aansluiten op de capaciteiten en behoeften van mensen. De procedures worden vereenvoudigd en gemeenten krijgen meer ruimte voor maatwerk. Hierdoor kunnen professionals beter inspelen op persoonlijke situaties en effectiever naar werk begeleiden. Vertrouwen en de menselijke maat zijn hierbij kernwaarden.					
Risico's	De lokale uitgaven voor de regelingen die het Werkplein uitvoert, kunnen behoorlijk afwijken van de prognoses als gevolg van economische en landelijke politieke ontwikkelingen c.q. besluiten. Het Werkplein beschikt niet over een algemene reserve, wel over een post onvoorziene uitgaven van € 50.000. Het Werkplein is een gemeenschappelijke regeling waarvoor de gemeenten garant staan. Het aanhouden van een eigen vermogen om risico's te kunnen opvangen is derhalve niet strikt noodzakelijk.					

13. ICT-samenwerking West-Brabant West						
Vestigingsplaats	Zevenbergen					
Website	https://www.ictwbw.nl					
Visie / doelstelling	Het verzorgen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van de ICT-taken voor de deelnemers.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	• het verlagen van de kwetsbaarheid; • het realiseren van kostenreductie door schaalvergroting; • het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening; • het verhogen van de professionaliteit van de medewerkers; • het verhogen van de arbeidsproductiviteit; • het delen van kennis en het creëren van specialisatie.					
Bestuurlijk belang gemeente	Bestuurslid: wethouder B. Blom. Plv. wethouder E. Schoneveld					
Financieel belang gemeente	De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat ICT-WBW over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen, waarmee de exploitatie en het afdekken van financiële risico's is gewaarborgd.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	€ 0	1-1-2026	€ 2.539.277	€ 0	€ 2.162.000
	31-12-2026	€ 0	31-12-2026	€ 1.239.277		
Belangrijke ontwikkelingen	Uitvoering geven aan de regionale visie ICTWBW ter verbetering van de regionale samenwerking, dienstverlening en het verder ontwikkelen van de cloudinfrastructuur, cybersecurity, innovatie en samenwerking tussen de deelnemers naar 2026. Het verzorgen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van de ICT-taken voor de deelnemers. ICT WBW is ingericht als beheerorganisatie en zal zich steeds meer moeten omvormen naar een servicegerichte (regie) organisatie in 2026, waarbij cruciaal is dat de deelnemers steeds meer gaan samenwerken op het gebied van Informatievoorziening.					
Risico's	ICT WBW beschikt niet over een eigen vermogen, de deelnemers staan garant voor een eventueel tekort.					

14. BNG Bank NV						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Website	https://www.bngbank.nl/Home					
Visie / doelstelling	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.					
Bestuurlijk belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder. De wethouder E. Schoneveld is afgevaardigde.					
Financieel belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder. De gemeente bezit 27.027 aandelen à € 2,50 = € 67.567,50 (belang van 0,05%).					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	Niet bekend	1-1-2026	Niet bekend	€ 0	€ 0
	31-12-2026	Niet bekend	31-12-2026	Niet bekend		
Belangrijke ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in ‘ons kompas naar impact’. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. BNG Bank wil impulsen blijven geven aan de ESG-prestaties van de klanten en de bank zelf. Dat doet BNG Bank door het verstrekken van kredieten en het delen van kennis in nauwe samenwerking met de klanten. BNG Bank wil de manier waarop klanten bij BNG Bank bankieren verbeteren en eenvoudiger maken, onder andere via verdere digitalisering van haar klantprocessen.					
Risico’s	De BNG wordt als een zeer solide bank aangemerkt. BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Ratingsbureau’s Fitch, Moody’s en Standard & Poor’s waarderen BNG Bank op het hoogste ratingniveau.					

15. Brabant Water NV						
Vestigingsplaats	Den Bosch (hoofdvestiging); Breda (nevenvestiging).					
Website	https://www.brabantwater.nl					
Visie / doelstelling	De levering van drinkwater van hoge kwaliteit, water op maat en watergerelateerde producten en diensten.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Het behartigen van de streekbelangen (volksgezondheid, milieu en economische ontwikkeling).					
Bestuurlijk belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder. De wethouder E. Schoneveld is afgevaardigde.					
Financieel belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder; 53.002 aandelen (1,9% van het totaal).					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	Niet bekend	1-1-2026	Niet bekend	€ 0	€ 0
	31-12-2026	Niet bekend	31-12-2026	Niet bekend		
Belangrijke ontwikkelingen	De klimaatveranderingen en de droogte hebben invloed op de watervoorraad. Om in de toekomst waterlevering te kunnen blijven garanderen zijn investeringen nodig. Dit heeft effect op de tariefstelling.					
Risico's	De aanwezige reserves worden voldoende geacht om de risico's af te dekken.					

16. BV Rewin West-Brabant						
Vestigingsplaats	Breda					
Website	https://www.rewin.nl					
Visie / doelstelling	De regionale ontwikkelingsmaatschappij BV REWIN West-Brabant is een uitvoeringsorganisatie van 16 gemeenten en heeft als doel het versterken van de regionale economische ontwikkeling van West-Brabant. Dit doet zij door uitvoering te geven aan de Economische Agenda van de Economic Board (Overheden, onderwijs en ondernemers) via de Economische Agenda 2023-2026 op.de kernthema's 'Duurzame Economie' en 'Innovatief Ondernemen' met aanscherping naar vier triple helix programma's Plantbased Ondernemen, Circulair Ondernemen, Startup & Scale-up en Innovatief mkb.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	De economische agenda van de board en het uitvoeringsprogramma Rewin versterken het lokale vestigingsklimaat en dragen bij aan realisatie van onze lokale economische opgave. Daarnaast sluit de inzet van Rewin goed aan bij de inzet die in het kader van de Havenstrategie noodzakelijk is					
Bestuurlijk belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder. Wethouder A.M.J. Dingemans is afgevaardigde voor de Aandeelhoudersvergadering (AVA)..					
Financieel belang gemeente	Gemeente is houder van 17 aandelen met een totale waarde van € 7.714. Er wordt alleen dividend uitgekeerd als de algemene vergadering daartoe besluit.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	Niet bekend	1-1-2026	Niet bekend	€ 0	€ 152.000
	31-12-2026	Niet bekend	31-12-2026	Niet bekend		
Belangrijke ontwikkelingen	In 2023 heeft de Economic Board de Economische Agenda 2023-2026 vastgesteld. In tegenstelling tot de eerdere inzet op topsectoren (waaronder logistiek) wordt nu ingezet op het stimuleren van transities op gebied innovatief ondernemerschap en duurzame economie. De nieuwe agenda richt zich in het verlengde hiervan op circulair ondernemen, plantbased ondernemen, start-up & scale ups en innovatief MKB. Zie ook EBWB_economische-agenda-2023-2026.pdf In 2025 is onder de noemer RWB 'nieuwe stijl' door het AB een richting geformuleerd voor de doorontwikkeling van de RWB. Daarbij is het vooralsnog de bedoeling RWB taken van de strategische agenda op te delen in de overheidstaken en triple helix taken en deze respectievelijk onder te brengen bij de stedelijke regio's en EBWB/REWIN. Dit alles vraagt aanpassingen aan de zowel de RWB als ook EBWB/REWIN en de stedelijke regio's en wanneer deze partijen het akkoord zijn met de gestelde richting en het eens worden over de aanpassing worden de bijbehorende processen opgestart. Op dit moment is het nog inzichtelijk wat de consequenties is voor de governance en de rollen van REWIN en de EBWB.					
Risico's	Financiële tekorten komen niet voor rekening van de aandeelhouders. Bij een eventueel faillissement van de BV vervallen de aandelen.					

17. NV Havenbedrijf Moerdijk						
Vestigingsplaats	Moerdijk					
Website	https://www.portofmoerdijk.nl					
Visie/ doelstelling	Het Havenbedrijf Moerdijk beheert, exploiteert en ontwikkelt het Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	In de Havenstrategie Moerdijk 2030 en de daaraan gekoppelde dynamische Uitvoeringsagenda zijn de doelen op basis van de 3P's People, Planet en Profit geformuleerd. Naast de activiteiten die direct gerelateerd zijn aan het beheer, de exploitatie en de ontwikkeling van het Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk levert het Havenbedrijf een belangrijke bijdrage aan de People en Planet doelen.					
Bestuurlijk belang gemeente	Gemeente is aandeelhouder via de GR Havenschap Moerdijk. De gemeente wordt in het bestuur van de bedrijfsuitvoeringsorganisatie vertegenwoordigd door wethouder A.M.J. Dingemans (economie) en de wethouder E. Schoneveld (middelen). Wethouder A.M.J. Dingemans is afgevaardigde voor de Aandeelhoudersvergadering					
Financieel belang gemeente	Gemeente is via de GR Havenschap Moerdijk materieel houder van 50% van de aandelen. Er wordt alleen dividend uitgekeerd als de algemene vergadering daartoe besluit en indien dit past binnen de regels van het dividendbeleid..					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	Niet bekend	1-1-2026	Niet bekend	€ 0	€ 0
	31-12-2026	Niet bekend	31-12-2026	Niet bekend		
Belangrijke ontwikkelingen	In de Havenstrategie Moerdijk 2030 is de gezamenlijke ambitie van gemeente, provincie en het Havenbedrijf Moerdijk omschreven: het Haven- en Industrieterrein Moerdijk is hét knooppunt in de Vlaams-Nederlandse Delta op gebied van duurzame logistiek en procesindustrie, waarbij people, planet en profit met elkaar in balans zijn. De huidige havenstrategie geeft onvoldoende houvast bij de nieuwe opgaven op gebied van de verzwaring van het elektriciteitsnet, de transitie naar een circulaire economie en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Herijking komt aan de orde in verlengde van de Ontwerptafel Powerport en de actualisering van de bedrijfsstrategie van het Havenbedrijf. Totdat er andere afspraken zijn gemaakt blijft de Havenstrategie 2030 leidend, in combinatie met de doelstellingen uit de Omgevingsvisie.					
Risico's	De GR zorgt nog voor de financiering van het Havenbedrijf. Het weerstandsvermogen is ruim toereikend om eventuele risico's hiervan af te dekken. Hiernaast beschikt de GR over onderpanden op gronden en erfpachtinkomsten, zodat risico's uiterst gering zijn. Stikstofproblematiek. Dit vertraagt werkzaamheden voor gevestigde bedrijven en nieuwvestigers en de gronduitgifte door het havenbedrijf, wat kan gaan doorwerken in het financieel resultaat van het havenbedrijf. In het gebied op en om het haven- en industriegebied wordt ruimte gezocht voor energie-infrastructuur. Indien de energie-infrastructuur plaats krijgt op het industrieterrein dan komt er hiermee minder ruimte beschikbaar voor de economische functie. Dit kan ook gaan leiden tot inkomstenderving (gronduitgifte/ havengelden). Spoedige realisatie van de energie-infrastructuur is voor zittende bedrijven noodzakelijk om te kunnen verduurzamen. Zonder extra netcapaciteit is elektrificatie van de industrie niet mogelijk, terwijl bedrijven klaar staan om hierin te investeren. Het langdurig stagneren van nieuwe ontwikkelingen, kan impact krijgen op de financiële positie van het havenbedrijf. Momenteel is dat niet het geval.					

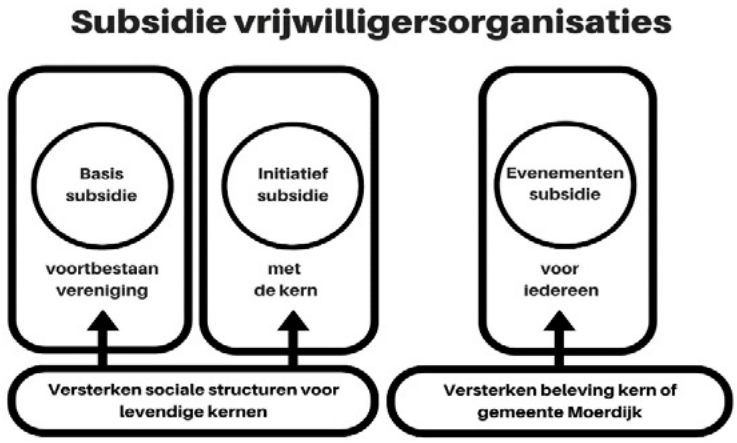
18. Inkoopbureau Karel						
Vestigingsplaats	Etten-Leur					
Website	https://wijzijnkarel.nl/					
Visie / doelstelling	Het uitvoeren van en adviseren in een gezamenlijk inkoop- en aanbestedingsbeleid ter professionalisering evenals voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor de zelfstandige gemeenten.					
Reden participatie c.q. openbaar belang	Het behalen van voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied; Voldoen aan rechtmatigheid van de aanbestedingsregels en -processen.					
Bestuurlijk belang gemeente	DB en AB: wethouder E. Schoneveld					
Financieel belang gemeente	Iedere deelnemende gemeente is een éénmalig entreegeld verschuldigd afhankelijk van het aantal inwoners per gemeente. Dit bedrag wordt terugontvangen na liquidatie (art. 7.3 en 7.4). Verder is de gemeente een bedrag verschuldigd per dagdeel dat afgenomen wordt.					
Financiële gegevens	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat 2026	Bijdrage 2026
	1-1-2026	Niet bekend	1-1-2026	Niet bekend	€ 0	€ 288.000
	31-12-2026	Niet bekend	31-12-2026	Niet bekend		
Belangrijke ontwikkelingen	N.v.t.					
Risico's	N.v.t.					

Paragraaf Subsidies

1. Subsidie voor vrijwilligersorganisaties

Vrijwilligersorganisaties

In 2017 heeft het college een nieuw subsidiekader voor vrijwilligersorganisaties vastgesteld. Met dit kader is duidelijk wat voor categorieën subsidies voor vrijwilligersorganisaties wij hebben, wat het algemene uitgangspunt is en waar de subsidie in hoofdzaak voor bedoeld is.

Binnen elke categorie is het mogelijk om verschillende soorten subsidies een plek te geven die specifieke beleidsdoelen nastreven. Dit geeft ons de mogelijkheid om per onderwerp goed te monitoren of een subsidie effectief is. Wat legitimeert om een regeling aan te houden, aan te passen of te laten vervallen. Zo sturen we op resultaat en beperken we de regeldruk.

Basissubsidie

Dit is een structurele subsidie waarmee activiteiten worden gewaardeerd, die bijdragen aan de sociale structuren binnen de kernen van onze gemeente, zonder deze naar aard en inhoud te beïnvloeden. Jaarlijks dienen vrijwilligersorganisaties een aanvraag in voorzien van een activiteitenplan en begroting.
Alle voorwaarden zijn vastgelegd in de Nadere regels Basissubsidie Vrijwilligersorganisaties. Jaarlijks ontvangen ruim 200 vrijwilligersorganisaties een basissubsidie.

Initiatiefsubsidie

Dit is een bijdrage in de kosten van losse activiteiten die voor en door inwoners en/of organisaties in een kern worden opgepakt. De initiatiefsubsidie is onderverdeeld in verschillende regelingen. Allemaal met een specifiek beleidsdoel. Voor nu zijn de volgende regelingen van toepassing:

1. Initiatiefsubsidies Vrijwilligersorganisaties
   doel:
   Het samenbrengen van inwoners in een kern in de gemeente Moerdijk waarbij het versterken van de sociale structuren binnen deze kern centraal staat

2. Vitale en Cultuurrijke samenleving
   doel:
   1.Een klimaat waarin inwoners hun talenten op het gebied van sport en cultuur kunnen ontwikkelen;
   2.Het bevorderen van een gezonde leefstijl;
   3.Het bevorderen van een vitale samenleving;
   4.Borging en voortzetting van sportieve en cultuurrijke activiteiten.
3. Startsteun
   Ondersteuning in de opstart van duurzame kansrijke maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een betere woon- of leefomgeving voor inwoners van de gemeente Moerdijk

Evenementensubsidie
Inzet van deze regeling is evenementen te ondersteunen die de beleving van een kern of de gemeente Moerdijk in zijn geheel versterken. In de regeling zijn specifieke evenement gerelateerde kosten opgenomen die worden gesubsidieerd. De helft van deze kosten worden op basis van offertes gesubsidieerd tot een maximum van € 10.000. Nadere regels evenementensubsidie.

Startsubsidie
Dit is een eenmalige subsidie die wordt verleend aan vrijwilligersorganisaties om een formele rechtspersoon te vestigen. Een vereniging of stichting.
Het gaat hierbij om een vast bedrag van € 300 ter vergoeding van kosten voor inschrijving bij de Kamer van Koophandel en notariskosten.
Op grond van overlegging van nota's van Kamer van Koophandel en notaris wordt het vaste bedrag aan de betreffende organisatie beschikbaar gesteld. Een startsubsidie wordt alleen aan vrijwilligersorganisaties verleend die ook in aanmerking komen voor een basissubsidie.
De startsubsidie is onderdeel van de Nadere regels Initiatiefsubsidies Vrijwilligersorganisaties

2. Subsidie voor uitvoeringsorganisaties

Deze subsidie wordt ook wel budgetsubsidie genoemd. Dit is een subsidie, waarbij de instelling of organisatie een gemaximeerd taakstellend bedrag krijgt om een tevoren overeengekomen activiteitenaanbod uit te voeren. Deze budgetsubsidies worden gehanteerd bij professionele instellingen, zoals bijvoorbeeld Surplus Welzijn en vrijwilligersorganisaties zoals bijvoorbeeld Stichting Cultuur Moerdijk.

De subsidieverlening vindt deels op basis van wettelijke taken en deels op basis van autonome taken plaats. Zo dient de gemeente op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning het algemeen maatschappelijk werk in stand te houden. Daarentegen is het in stand houden van Buurthuis Irene een autonome taak.

Met een budgetgesubsidieerde instelling of organisatie worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt. De instelling of organisatie dient jaarlijks een jaarrekening en een inhoudelijk verslag te overleggen. Bij een subsidie vanaf € 50.000 dient tevens een accountantsverklaring te worden overlegd. We verlenen jaarlijks tussen de € 2,5 en € 3 miljoen aan 12 tot 20 organisaties. Afhankelijk van de beleidsdoelstellingen in dat jaar.

3. Overzicht subsidies waarvoor geen afzonderlijke subsidieregeling is vastgesteld

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) mag de gemeente Moerdijk slechts subsidie verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. Het gaat hier om de Algemene Subsidie Verordening en de nadere regels die daaruit volgen.
Indien er activiteiten zijn die niet vallen binnen een wettelijk voorschrift regelt de Awb dat subsidieverstrekking ook is toegestaan als in de gemeentebegroting de subsidie-ontvanger en het bedrag worden vermeld waarop de subsidie maximaal kan worden vastgesteld.

Het vaststellen door de gemeenteraad van de begroting betekent niet dat deze subsidie-ontvangers recht hebben op deze subsidiebedragen zonder verdere voorwaarden. De gemeenteraad reserveert de bedragen slechts voor deze subsidie-ontvangers. Het college kan bij subsidieverlening altijd voorwaarden opnemen.

De gemeente Moerdijk verstrekt een aantal subsidies waarvoor geen afzonderlijke subsidieregeling is vastgesteld. De basis voor deze subsidies ligt in de begroting van de gemeente Moerdijk.
In de volgende tabel zijn de subsidie-ontvangers opgenomen met naam en met het maximale beschikbare bedrag.

Subsidieontvanger	Bedrag
Brabants Landschap	€ 367
IVN afdeling Dintel- en Marklanden	€ 500
Wereldwinkel	€ 1.000
Voedselbank Moerdijk	€ 1.500
Buurtbusvereniging Heijningen	€ 1.600
Buurtbusvereniging Moerdijk	€ 1.600
Buurtbusvereniging Standdaarbuiten/Noordhoek	€ 1.600
Buurtbusvereniging ZEZ	€ 1.600
St. d'Engelenburgh	€ 3.000
St. Museum watersnoodwoning Heijningen – Moerdijk	€ 3.000
Wmo-raad	€ 5.000
Gebiedstafel Buitengebied (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.000
Dorpstafel Langeweg (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.323
Dorpstafel Heijningen (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.327
Dorpstafel Helwijk (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.373
Dorpstafel Standdaarbuiten (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.420
Dorpstafel Noordhoek (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.467
Dorpstafel Moerdijk (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.656
Dorpstafel Zevenbergschen Hoek (kernbudget nieuwe stijl)	€ 5.747
Stadstafel Willemstad (kernbudget nieuwe stijl)	€ 6.075
Dorpstafel Fijnaart (kernbudget nieuwe stijl)	€ 6.449
Stadstafel Klundert (kernbudget nieuwe stijl)	€ 6.677
Stadstafel Zevenbergen (kernbudget nieuwe stijl)	€ 8.437
St. Slachtofferhulp Nederland	€ 15.241
Stichting fort Sabina, cultureel programma	€ 15.000
St. Nationaal Vlasserij-Suikermuseum	€ 15.000
St. MFC Gebouw Irene	€ 20.000
Jeugdeducatiefonds	€ 25.000
St. Streekomroep voor West-Brabant	€ 28.790
Energiek Moerdijk	€ 35.000
Stichting Energietransitie Moerdijk	€ 40.000
St. Kinderboerderij Zevenbergen	€ 82.000
GGZ-WNB preventie jeugd	€ 205.144

4. Overzicht subsidies waarvoor een subsidieplafond is vastgesteld

Om invulling te geven aan de gestelde doelen in de nota Onderwijsachterstandenbeleid 2024-2028 heeft het college de Nadere regels Subsidie Onderwijsachterstanden gemeente Moerdijk vastgesteld.

Voor het uitvoeren van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid ontvangt de gemeente Moerdijk een geoormerkt rijksbudget. In de begroting 2026 is dit budget € 1.151.000.

Deze middelen worden grotendeels ingezet voor voorschoolse- en vroegschoolse educatie (VVE), met andere woorden voor kinderen op de peuteropvang en de kinderopvang.
Hiervoor worden met de aanbieders van VVE inkoopcontracten afgesloten.
70% van het budget, ofwel € 806.000, wil het college in 2026 bestemmen voor de aanbieders van VVE.

De resterende 30%, ofwel € 345.000, wil het college bestemmen voor te verstrekken subsidies op basis van de Nadere regels Subsidie Onderwijsachterstanden gemeente Moerdijk. Het college wil het bedrag van € 345.000 als subsidieplafond laten vaststellen. De bevoegdheid tot het vaststellen van subsidieplafonds ligt bij de gemeenteraad (artikel 5, lid 1, Algemene subsidieverordening gemeente Moerdijk).

Het subsidieplafond voor de Nadere regels Subsidie Onderwijsachterstanden gemeente Moerdijk bedraagt in 2026 € 345.000.

Beleidsindicatoren

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

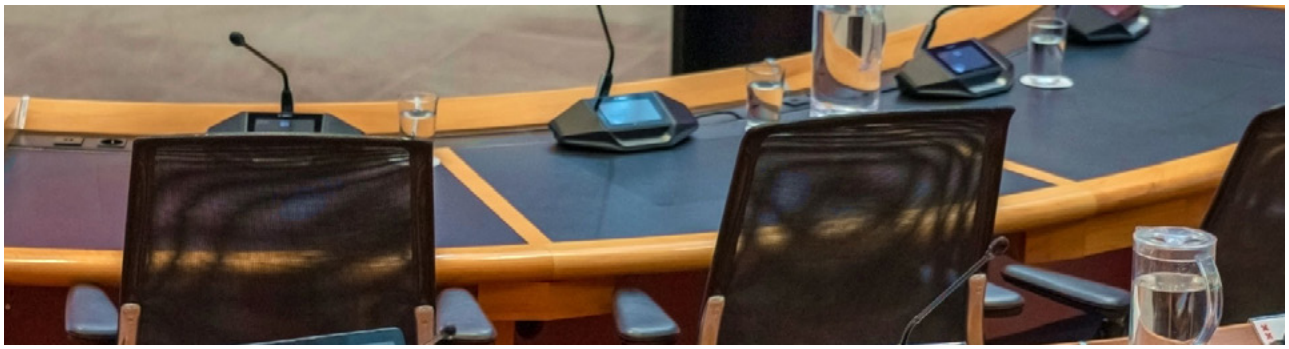
Beleidsindicatoren

Voor de gemeenten is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) een lijst van indicatoren ontwikkeld en samengesteld. Daarbij golden een aantal belangrijke uitgangspunten:

- de indicatoren leveren een bijdrage aan de versterking van het horizontaal toezicht;
- de raadsleden worden daarmee in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen;
- de indicatoren zijn van toepassing op alle gemeenten;
- de indicatoren zijn gebaseerd op landelijke bronnen waardoor er geen extra informatie uitvraag hoeft te worden gedaan en zodat gemeenten automatisch deelnemen;
- er worden bestaande bronnen gebruikt;
- de indicatoren worden regelmatig door de bronnen gepubliceerd;
- voor de indicatoren met betrekking tot het ‘sociaal domein’ is aangesloten bij de reeds bestaande ‘Gemeentelijke monitor sociaal domein’.

Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in de planning & control cyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde en te behalen beleidsresultaten. Omdat het wenselijk is de resultaten van gemeenten te kunnen vergelijken moeten deze indicatoren vanaf de begroting 2017 worden opgenomen.

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl vindt u op het dashboard het onderdeel Besluit Begroting en Verantwoording. De hieronder vermelde indicatoren zijn van 26 augustus 2025. De indicatoren worden doorlopend aangepast o.b.v. nieuwe gegevens uit de onderliggende bronnen.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

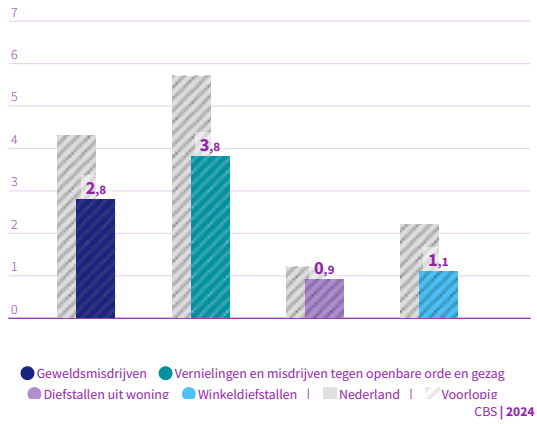
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | **2020 - 2024**

Misdrijven
Moerdijk, per 1.000 inwoners

CBS | **2024**

Economie

Functiemenging

57,5%
Moerdijk

54,2%
Nederland

Meerdere bronnen | **2023**

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

181,7
Moerdijk

181,8
Nederland

LISA | **2023**

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

6,0
Moerdijk

6,7
Nederland

DUO/Ingrado | **2024**

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

24
Moerdijk

28
Nederland

DUO/Ingrado | **2024**

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,7% * Moerdijk

2,3% * Nederland

DUO/Ingrado | **2024** | *Voorlopig

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

48,6% Moerdijk

42,5% Nederland

Gezondheidsmonitor | **2024**

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS | **2023**

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

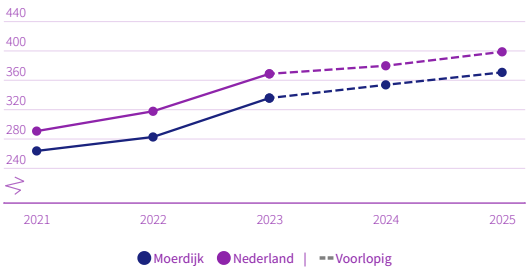
52,8% Moerdijk

32,5% Nederland

berekening | **2022**

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | **2021 - 2025**

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

958,2 Moerdijk

836,6 Nederland

Meerdere bronnen | **2023**

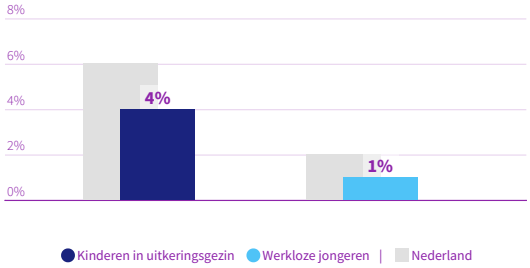
Jongeren met een delict voor de rechter

1% Moerdijk

1% Nederland

CBS | **2023**

Achterstand onder jeugd
Moerdijk

CBS | **2023**

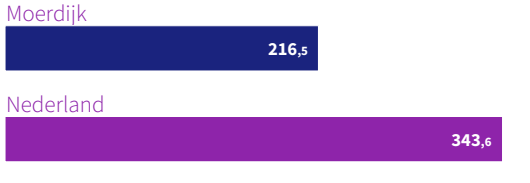
Netto arbeidsparticipatie

74,5% Moerdijk

73,2% Nederland

CBS | **2024**

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | **2024**

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

6,4 Moerdijk

8,4 Nederland

BAG/ABF | **2024**

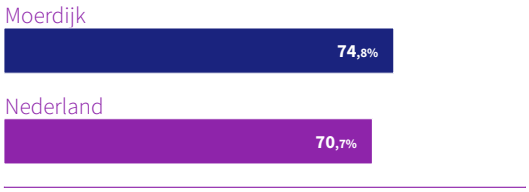
Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

163,5 Moerdijk

203,1 Nederland

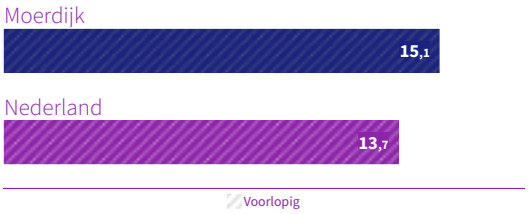
CBS | **2024**

Demografische druk

CBS - ABF | **2025**

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | **2024**

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 840 Moerdijk

€ 957 Nederland

COELO | **2025**

Jongeren met jeugdbescherming

1,2% * Moerdijk

1,0% * Nederland

CBS | **2024** | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.016 Moerdijk

€ 1.050 Nederland

COELO | **2025**

Jongeren met jeugdreclassering

0,2% * Moerdijk

0,4% * Nederland

CBS | **2024** | *Voorlopig

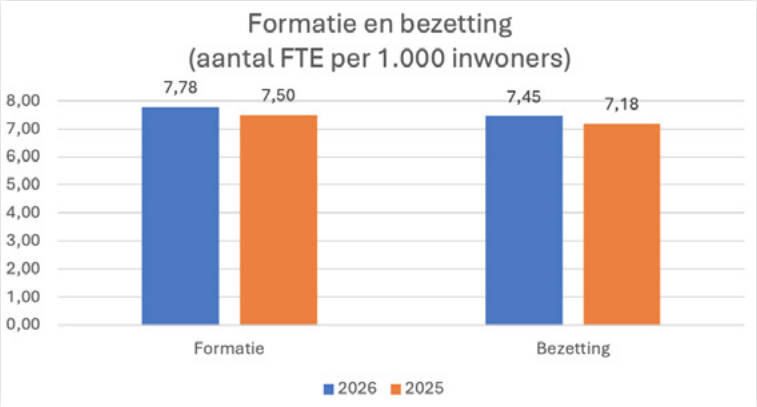
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

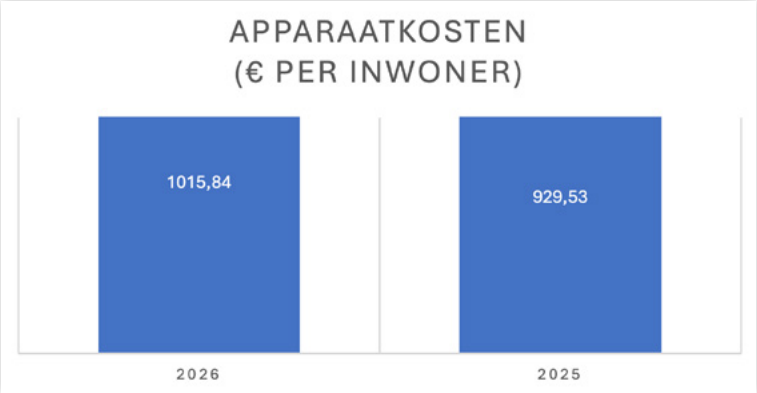
710 Moerdijk

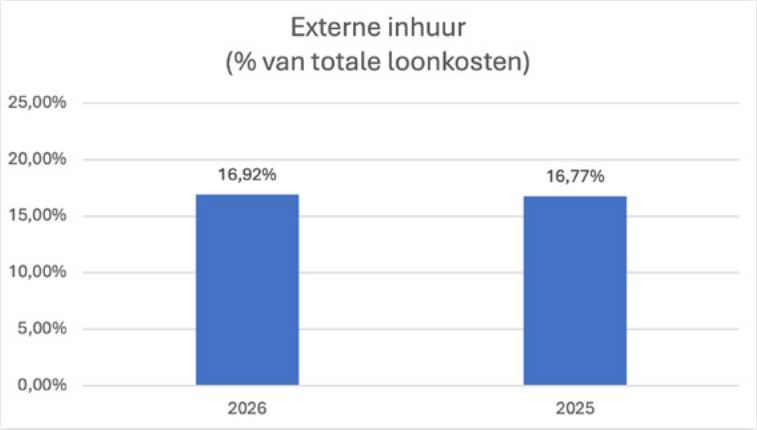
720 Nederland

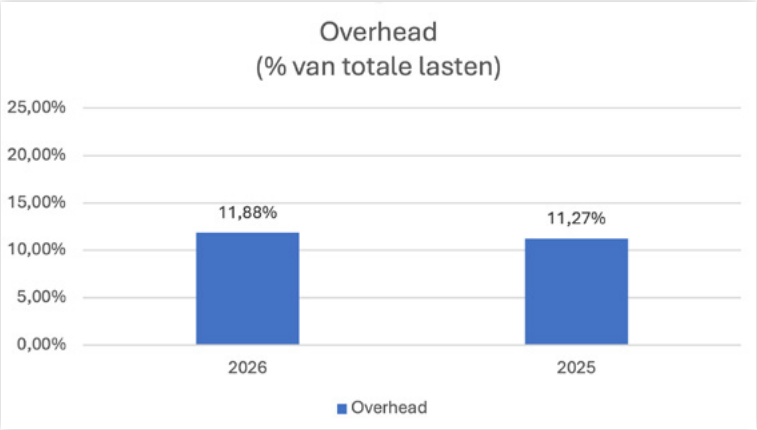
CBS GMSD Wmo | **2024**

Overige verplichte indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Omschrijving
Formatie fte	per 1.000 inwoners	2026	Moerdijk	7,78	Eigen gegevens	Aantal fte per 1.000 inwoners
Formatie fte	per 1.000 inwoners	2025	Moerdijk	7,50	Eigen gegevens	Aantal fte per 1.000 inwoners
Bezetting fte	per 1.000 inwoners	2026	Moerdijk	7,45	Eigen gegevens	Bezetting aantal fte per 31-12 van het jaar, fte per 1.000 inwoners
Bezetting fte	per 1.000 inwoners	2025	Moerdijk	7,18	Eigen gegevens	Bezetting aantal fte per 31-12 van het jaar, fte per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	euro per inwoner	2026	Moerdijk	1015,84	Eigen gegevens	Bedrag per inwoner
Apparaatskosten	euro per inwoner	2025	Moerdijk	929,53	Eigen gegevens	Bedrag per inwoner
Externe inhuur	%	2026	Moerdijk	16,92	Eigen gegevens	Kosten inhuur externen als % van totale loomsom + kosten inhuur externen
Externe inhuur	%	2025	Moerdijk	16,77	Eigen gegevens	Kosten inhuur externen als % van totale loomsom + kosten inhuur externen
Overhead	%	2026	Moerdijk	11,88	Eigen gegevens	Kosten overhead als % van de totale lasten
Overhead	%	2025	Moerdijk	11,27	Eigen gegevens	Kosten overhead als % van de totale lasten

Incidentele lasten en baten met toelichting

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Overzicht incidentele lasten en baten 2026-2029

	Incidentele lasten	2026	2027	2028	2029	Toelichting
	Incidentele lasten (conform begroting 2025-2028)					
1	Afschaling N285: Bijdrage aan de provincie tbv rotonde	-	400.000	-	-	Nadat de Noordelijke Randweg gereed is zal de N285 aan de gemeente worden overgedragen. Vooruitlopend daarop zullen 2 rotondes worden aangelegd, waarin de gemeente een bijdrage zal verstrekken.
2	Afschaling N285: Bijdrage t.b.v. rotonde Langeweg	434.000	434.000	-	-	Zie hierboven
3	Organisatie buitensport op orde	215.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024) zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. de organisatie van de buitensport.
4	Capaciteit Strategisch advies sociaal domein (werkbudget)	100.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. strategisch advies binnen het sociaal domein.
5	Bijdrage Safegroup Breda	75.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024) zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. de bijdrage aan de Safegroup Breda.
6	Doorontwikkeling gebiedsgericht werken	125.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024) zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. de doorontwikkeling van gebiedsgericht werken.
7	Watertaken, incidentele baggerwerkzaamheden	150.000	-	-	-	Het waterschap voert in 2025 en 2026 extra baggerwerkzaamheden uit aan de watergangen in het centrum van Klundert en de haven van Willemstad. De gemeente heeft hier de ontvangstplicht van de baggerspecie en is verantwoordelijk voor de afvoer en verwerking hiervan. Dit resulteert in een incidentele kostenpost in 2025 en 2026.
8	Tijdelijke huisvesting basisschool De Hoeksteen Zevenbergschen Hoek	113.000		-	-	In de raadsvergadering van 28 mei 2025 heeft de gemeenteraad besloten om een MFA te realiseren in Zevenbergschen Hoek en zijn de benodigde investeringskredieten hiervoor beschikbaar gesteld. In 2026 worden nog tijdelijke kosten gemaakt t.b.v. de tijdelijke huisvesting van basisschool De Hoeksteen.
9	Tijdelijke capaciteit t.b.v. uitvoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.	150.000	-	-	-	Reeds in de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024) zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. toekomstscenario gezinsbescherming. Deze kosten worden voor € 50.000 gedekt uit de reserve sociaal domein (zie ook nr. 34).
10	Werkbudget Powerport	182.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2025-2028 (raadsvergadering 7 november 2024) zijn voor de jaren 2025 en 2026 incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. Powerport.
11	Opvang ontheemden Oekraïne	3.320.000	3.320.000	3.320.000	3.320.000	Vanaf het voorjaar van 2022 worden in de gemeente vluchtelingen uit Oekraïne opgevangen. In eerste instantie op tijdelijke locaties. Inmiddels zijn er 3 semi-permanente woontorens geplaatst, waar de Oekraïeners zijn gehuisvest. Omdat niet vaststaat hoe lang deze opvang daar zal duren, worden alle kosten en inkomsten die hierop betrekking hebben als incidenteel aangemerkt. De opbrengsten zijn geraamd op € 4,9 miljoen per jaar en de kosten op € 3,3 miljoen. Het saldo hiervan wordt gestort in de reserve nieuwkomers (zie ook nr. 29 en 33).

	Incidentele lasten	2026	2027	2028	2029	Toelichting
12	Nieuwkomers (asielzoekers, statushouders en arbeidsmigranten)	453.000	240.000	41.000	47.000	Naast de kosten die worden gemaakt voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, worden ook t.b.v. andere nieuwkomers incidentele kosten gemaakt. Dit betreft o.a. tijdelijke capaciteit t.b.v. een adviseur en programmamanager nieuwkomers. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nieuwkomers (zie ook nr. 35).
	Incidentele lasten (conform kadernota 2026-2029)					
13	Powerport Moerdijk	300.000	-	-	-	Zoals in de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) is toegelicht werkt Gemeente Moerdijk samen met de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg, de provincie en de ministeries KGG, VRO en I&W aan de ontwerptafel Powerport. Deze complexe opgave vraagt tijdelijk om bredere ambtelijke inzet. Deze inzet wordt geborgd door tijdelijk externe inhuur van een projectsecretaris en een omgevingsmanager en door het tijdelijk vrijmaken van interne collega's om expertise in te kunnen brengen. Het gaat hierbij om capaciteit op gebied van energie, RO, milieu, grondzaken en communicatie.
14	Stedelijke regio's Breda-Tilburg, West-Brabant en Baronie samenwerking	368.000	-	-	-	Zoals in de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) is toegelicht is incidenteel budget begroot t.b.v. de stedelijke regio's. Midden-west Brabant bestaat uit twee stedelijke systemen waarvoor in 2025 samenwerkingsverbanden op- en ingericht worden. Dit betreffen de stedelijke regio West-Brabant met o.a. Bergen op Zoom en Roosendaal (SRWB) en stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT) met daaraan verbonden de Baronie samenwerking (gemeenten rondom Breda). Moerdijk maakt onderdeel uit van beide stedelijke systemen en dat vraagt extra capaciteit en middelen. Daarom is in de begroting voor beide stedelijke regio's (SRBT en SRWB) een structureel bedrag opgenomen in de stelpost nieuw beleid van in totaal €196.000 per jaar. Ook is er voor beide stedelijke regio's een totaal incidenteel bedrag van € 368.000 opgenomen om in beide stedelijke regio's uitvoering te kunnen geven aan diverse incidentele projecten en programma's op diverse thema's. Zoals ook in de raadsinformatiebrief d.d. 3 juni 2025 is toegelicht, betekent het feit dat er al geanticipeerd wordt door (incidenteel) gelden te begroten, niet per definitie dat al deze gelden ingezet gaan worden. Hierover moeten we met elkaar (intern als regionaal) scherp het gesprek voeren.
15	Capaciteit programmamanager nieuwkomers (1 fte)	22.000	131.000	-	-	Zoals in de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) is toegelicht is sinds 2024 gestart met het programma nieuwkomers. De aanleiding was om de opgaven ten aanzien van de doelgroepen meer integraal te organiseren. Niet alleen op operationeel niveau maar vooral ook op tactisch en strategisch niveau, gevoed door de ambitie uit ons bestuursakkoord. In 2024 is gebouwd aan het programma. Door personele ontwikkelingen, vacatures binnen het programma, wisselingen van functionarissen en andere personele redenen is de doorontwikkeling van het programma nog achtergebleven. De focus heeft grotendeels op operationele zaken gelegen en op losse aandachtpunten t.a.v. de verschillende doelgroepen. Vanaf 2024 is er stevig ingezet op het structureren van het programma, het verbinden van de diverse opgaven en de verbinding met aanpalende beleidsterreinen. Daarnaast wordt er gewerkt aan een duidelijke visie op de ontwikkelingen die over de dagelijkse operationele zaken heen kijken. Naar verwachting staat het programma in het vierde kwartaal 2025. Daarna verschuift de focus naar het uitvoeren van het programma. Gezien de specifieke aard van de vraagstukken en de onvoorziene ontwikkelingen op dit dossier is naar verwachting de komende twee jaar nog niet mogelijk om de opgaven terug te plaatsen in de lijn. Er is in deze periode een programmamanager nodig om de projecten uit het programma in goede banen te leiden. Onderdeel van deze aanpak is het borgen van de projecten in de lijn. De verwachting is dat deze borging in 2028 gerealiseerd zal zijn.
16	Capaciteit programmamanager nieuwkomers (1 fte) (dekking reserve Nieuwkomers)	-22.000	-131.000	-	-	Zoals in de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) is toegelicht kan de tijdelijke capaciteit t.b.v. nieuwkomers (zie hierboven) gedekt worden uit de reserve Nieuwkomers.

	Incidentele lasten	2026	2027	2028	2029	Toelichting
17	Coördinatie Brede School	55.000	55.000	-	-	Zoals in de kadernota 2026-2029 (raadsvergadering 3 juli 2025) is toegelicht zijn incidentele middelen nodig t.b.v. de Coordinatie brede school. De opdracht Brede School coördinatie richt zich op het verbinden van onderwijs, opvang, sport, cultuur en welzijn om een optimale ontwikkelomgeving voor kinderen te creëren. Om de Brede School coördinatie te continueren zijn in 2026 en 2027 incidentele middelen nodig. In 2026 en 2027 onderzoeken we binnen OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving), pijler vrije tijd, welk vervolg deze opdracht moet krijgen vanaf 2028.
18	Gezondheidsonderzoek	120.000	-	-	-	In de raadsvergadering van 3 juli 2025 is een kadervoorstel aangenomen waarbij incidenteel budget beschikbaar is gesteld t.b.v. het uitvoeren van een gezondheidsonderzoek. Hiermee laat de gemeente Moerdijk zien dat we de gezondheid van onze inwoners serieus nemen, monitoren en ook acties kunnen nemen wanneer er alarmerende conclusies komen uit het onderzoek.
	Incidentele lasten (overig)			**-**	**-**	
19	Voorzieningenwijzer	51.000	-	-	-	Bij de vaststelling van de begroting 2024-2027 (raadsvergadering 9 november 2023) zijn voor de jaren 2024 t/m 2026 incidentele middelen beschikbaar gesteld t.b.v. de voorzieningenwijzer. De Voorzieningenwijzer is een praktisch instrument voor gemeenten (waaronder Werkplein Hart van West-Brabant), woningcorporaties en welzijnsorganisaties bij hun armoedebeleid. Op basis van een persoonlijk adviesgesprek en met de hulp van een applicatie op maat, weten mensen hoe ze optimaal gebruik kunnen maken van de bestaande regelingen, fondsen en vergoedingen voor minima. De Voorzieningenwijzer levert analyse, advies en actie op zes thema's: regelingen en fondsen van een gemeente, toeslagen Rijksoverheid, aangifte inkomstenbelasting, energieleverancier, zorgverzekering en regelingen van de wooncorporaties. Dit wordt regionaal opgepakt met 5 andere gemeenten. De deelnemende gemeenten hebben aangegeven dat zij in aanvang voor een periode van 2 tot 3 jaar gebruik willen maken van de Voorzieningenwijzer en er een evaluatie zal plaatsvinden. Deze lasten hebben op dit moment dus een incidenteel karakter, waarvoor de raad dan ook specifiek incidentele middelen beschikbaar heeft gesteld die worden gedekt uit de reserve sociaal domein (zie ook nr.34)
20	Digitalisering bouwdossiers	400.000	-	-	-	In de archiefkelder bevindt zich 300 meter aan bouwvergunningen van 1997-2010 die overgebracht moeten worden naar het West-Brabants Archief. Dit is een wettelijke taak. De bouwvergunningen (ca. 10.000 dossiers) worden gedigitaliseerd en overgebracht naar het e-depot van het West-Brabants Archief zodat de informatie duurzaam toegankelijk is. Hiermee voldoen we aan de Archiefwet en vergroten we de dienstverlening aan burgers en bedrijven.
21	Centrummanager vitale centra (Fijnaart, Klundert, Willemstad en Zevenbergen)	200.000	200.000	200.000	-	In de raadsvergadering van 17 oktober 2024 heeft de gemeenteraad besloten om t/m 2028 budget beschikbaar te stellen t.b.v. een centrummanager vitale centra. Dit als onderdeel van het bredere programma 'Vitale Centra' waarin de gemeente Moerdijk zich ten doel gesteld om het economische en sociale welzijn van haar centra te versterken.De centrummanager neemt een centrale positie in bij de ontwikkeling van onze vitale centra. Hij of zij wordt aangesteld door de gemeente en heeft de rol van initiator, bemiddelaar en aanspreekpunt. De centrummanager zorgt ervoor, dat overheid, vastgoedeigenaren en ondernemers met elkaar samenwerken en werken aan een gemeenschappelijk doel, namelijk versterken van de aantrekkingskracht en het economische klimaat van de binnenstad. Zoals in het raadsvoorstel is toegelicht is dit geen structureel budget en zal tussentijdse evaluatie plaatsvinden. De bekostiging van de centrummanager en het bijbehorende werkbudget wordt gedekt uit de reserve Vitale Centra (zie ook nr. 36). Per informatiebrief (d.d. 15 april 2025) is de gemeenteraad geinformeerd over de start van de centrummanager waarbij is aangegeven dat er jaarlijks een evaluatiemoment zal zijn met de centrummanager en de gemeente over de vooraf gestelde doelen waarbij de uitkomsten worden gedeeld met de raad. Dit zal in Q3 van dit jaar aan de raad worden aangeboden.

	Incidentele lasten	2026	2027	2028	2029	Toelichting
22	Brandweerkazerne Willemstad	105.000	-	-	-	In de raadsvergadering van 4 december 2024 heeft de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld t.b.v. de verbouwing van de brandweergarage in Willemstad. De gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor goede huisvesting van de brandweer. De brandweerkazerne in Willemstad voldoet niet meer aan de minimale eisen van arbo-wetgeving en is technisch en functioneel verouderd. Doordat de locatie aan de Landpoortstraat in Willemstad gedurende circa 1,5 jaar niet in gebruik zal zijn, wordt tijdelijk een alternatieve locatie ingericht. De incidentele lasten (€ 45.000 in 2025 en € 105.000 in 2026) voor de tijdelijke huisvesting bestaat uit de huur, verhuiskosten en kosten voor de aanpassingen die nodig zijn om het pand bruikbaar te maken voor de brandweer.
23	Gymaccommodatie de Borgh	40.000	-	-	-	In de kern Zevenbergen is er een knelpunt met de beschikbaarheid van gymaccommodaties voor het onderwijs. In de raadsvergadering van 2 maart 2023 heeft de gemeenteraad in gestemd met de hoofdopzet voor de nieuwe sporthal op het terrein van zwembad de Bosselaar, deze te laten uitwerken tot een ontwerp bouwplan inclusief inrichting openbare ruimte en vervolgens in uitvoering te nemen. Hiertoe is een krediet beschikbaar gesteld van € 13.100.000. Tot het moment dat de nieuwe sporthal in gebruik genomen wordt (planning uiterlijk 1 mei 2026), is er incidenteel budget nodig om de sporthal in De Borgh in gebruik te houden.
24	Deelnemersbijdrage ICT WBW	353.000	42.000	-	-	In de begroting 2026 van ICT WBW (raadsvergadering 28 mei 2025) is toegelicht dat ICT WBW zich richt op het versterken van haar rol als regieorganisatie, het verder ontwikkelen van de cloudinfrastructuur, cybersecurity, innovatie en samenwerking tussen de deelnemers. Bij het in kaart brengen van de financiële consequenties van deze "Transitie naar Managed services", is gebleken dat de aanbesteding, transitie en transformatie in 2026 incidenteel een grote bijdrage van de deelnemers gaat vragen. Deze stap gaat vanaf 2027 een besparing opleveren. De incidentele kosten voor de gemeente Moerdijk bedragen € 353.000 in 2026 en € 42.000 in 2027.
25	Taakstelling personeel (werkplekconcept)	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	Deze taakstelling (in de vorm van de efficiencykorting op het personeelsbudget van € 200.000) was reeds vorig jaar in de begroting opgenomen als onderdeel van het project 'gemeentehuis nieuwe stijl'. Alhoewel de overtuiging is dat het gemeentehuis nieuwe stijl tot efficiencyvoordelen en minder ziekteverzuim leidt, is het op dit moment nog niet mogelijk dit in geld uit te drukken. Vanuit de provinciaal toezichthouder dient een taakstelling concreet te kunnen worden onderbouwd om als structurele besparing te kunnen aanmerken. Om deze reden wordt deze taakstelling tot die tijd in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen.
	Incidentele stortingen in reserves					
26	Reserve vitale centra	1.000.000	-	-	-	In het Bestuursakkoord is voor de jaren 2023 tot en met 2026 een jaarlijkse storting in de reserve vitale centra opgenomen van € 1 miljoen. Dit ter uitvoering van het Programma Vitale Centra.
27	Reserve bovenwijkse voorzieningen	-	300.000	-	-	Gerelateerd aan de verwachte grondverkopen (al of niet binnen de grondexploitatie) worden conform de nota kostenverhaal vergoedingen ontvangen bedoeld voor de reserve bovenwijks. Deze bijdragen worden aan de reserve bovenwijks toegevoegd (zie ook nr. 31).
28	Reserve ruimtelijke ontwikkeling	153.000	172.500	22.500	22.500	Gerelateerd aan de verwachte grondverkopen (al of niet binnen de grondexploitatie) worden conform de nota kostenverhaal vergoedingen ontvangen bedoeld voor de reserve ruimtelijke ontwikkeling. Deze bijdragen worden aan de reserve ruimtelijke ontwikkeling toegevoegd (zie ook nr. 32)
29	Reserve nieuwkomers	1.575.000	1.575.000	1.575.000	1.575.000	Het saldo van de lasten en baten van de opvang ontheemden Oekraïne wordt gestort in de reserve Nieuwkomers (zie ook nr. 11 en 33).
	Totaal incidentele lasten	**9.837.000**	**6.538.500**	**4.958.500**	**4.764.500**	

	Incidentele baten	2026	2027	2028	2029	Toelichting
30	Grondexploitaties	-33.000	-67.000	18.000	-	Voor de jaar tot jaar sterk fluctuerende resultaten van de grondexploitaties geldt dat deze op basis van de BBV-regels niet als structurele inkomsten mogen worden aangemerkt. Het verwachte saldo van de baten en lasten van de grondexploitaties wordt dan ook als incidenteel beschouwd.
31	Bijdragen tbv reserve bovenwijks	-	-300.000	-	-	Gerelateerd aan de verwachte grondverkopen (al of niet binnen de grondexploitatie) worden vergoedingen ontvangen bedoeld voor de reserve bovenwijks. Deze bijdragen worden aan de reserve bovenwijks toegevoegd (zie ook nr.27)
32	Bijdragen tbv reserve ruimtelijke ontwikkeling	-153.000	-172.500	-22.500	-22.500	Gerelateerd aan de verwachte grondverkopen (al of niet binnen de grondexploitatie) worden vergoedingen ontvangen bedoeld voor de reserve ruimtelijke ontwikkeling. Deze bijdragen worden aan de reserve ruimtelijke ontwikkeling toegevoegd (zie ook nr. 28)
33	Opvang ontheemden Oekraïne	-4.895.000	-4.895.000	-4.895.000	-4.895.000	Dit betreft de rijksbijdrage en de eigen bijdragen in de kosten van de opvang. Het saldo van baten en lasten opvang vluchtelingen Oekraïne wordt gestord in de reserve Nieuwkomers (zie ook nr.11 en 29)
	Incidentele onttrekkingen uit reserves					
34	Reserve sociaal domein	-101.000	-	-	-	Uit de reserve Sociaal domein worden de lasten van € 51.000 gedekt t.b.v. de Voorzieningenwijzer (zie ook nr. 19). Daarnaast wordt een deel (€ 50.000) van de lasten t.b.v. uitvoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (zie ook nr. 9) uit deze reserve gedekt.
35	Reserve nieuwkomers	-453.000	-240.000	-41.000	-47.000	Dekking van tijdelijke kosten nieuwkomers uit de reserve nieuwkomers (zie ook nr.12).
36	Reserve vitale centra	-200.000	-200.000	-200.000	-	In de raadsvergadering van 17 oktober 2024 heeft de gemeenteraad besloten om een centrummanager vitale centra aan te stellen in de periode 2025-2028 (zie ook nr. 21) en de bijbehorende uitgaven te dekken uit de reserve Vitale Centra.
	Totaal incidentele baten	**-5.835.000**	**-5.874.500**	**-5.140.500**	**-4.964.500**	

		2026	2027	2028	2029	
	Saldo incidentele lasten en baten	**4.002.000**	**664.000**	**-182.000**	**-200.000**	

Geprognostiseerde balans

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient in de begroting tenminste een begin- en eindbalans van het begrotingsjaar opgenomen te worden. Datzelfde geld voor de meerjarenraming. In onderstaande tabel is de balans over de jaren 2024 t/m 2029 opgenomen.

Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Immateriële vaste activa	1.053.000	166.854	141.139	115.425	89.710	63.995
Materiële vaste activa	144.508.000	171.507.502	167.198.224	197.149.221	198.700.494	191.866.960
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	237.000	237.000	237.000	237.000	237.000	237.000
Financiële vaste activa: Overige leningen	17.659.000	19.763.438	20.364.438	20.533.409	20.426.078	20.530.096
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	615.000	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	**164.072.000**	**191.674.794**	**187.940.801**	**218.035.055**	**219.453.282**	**212.698.052**
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	3.473.000	23.379.598	24.732.865	12.741.759	5.568.408	7.835.210
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	2.818.000	2.000.000	1.800.000	1.600.000	1.400.000	1.200.000
Uitzettingen <1 jaar	23.840.000	6.920.500	6.920.500	6.920.500	6.920.500	6.920.500
Liquide middelen	406.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Overlopende activa	3.260.000	2.583.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Totaal Vlottende Activa	**33.797.000**	**34.983.098**	**36.553.365**	**24.362.259**	**16.988.908**	**19.055.710**
Totaal Activa	197.869.000	226.657.892	224.494.167	242.397.314	236.442.190	231.753.762

Passiva	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	95.332.000	96.993.353	95.384.922	95.967.617	96.120.125	96.976.016
- Algemene reserve	33.005.000	35.595.865	35.595.865	32.522.635	31.995.707	31.622.869
- Bestemmingsreserve	58.179.000	61.293.487	62.862.286	63.971.909	64.497.255	65.269.578
- Resultaat	4.148.000	104.000	-3.073.230	-526.928	-372.838	83.568
Voorzieningen	37.682.000	41.541.542	44.054.276	48.908.972	48.262.065	51.925.199
Vaste schuld	17.976.000	46.101.266	44.238.857	42.641.258	41.038.377	39.430.119
Totaal Vaste Passiva	**150.990.000**	**184.636.161**	**183.678.055**	**187.517.847**	**185.420.567**	**188.331.334**
Vlottende schuld	12.503.000	11.156.500	11.156.500	11.156.500	11.156.500	11.156.500
Overlopende passiva	34.376.000	30.865.232	29.659.612	43.722.968	39.865.124	32.265.928
Totaal Vlottende Passiva	**46.879.000**	**42.021.732**	**40.816.112**	**54.879.468**	**51.021.624**	**43.422.428**
Totaal Passiva	197.869.000	226.657.893	224.494.167	242.397.315	236.442.191	231.753.762

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van vooral de investeringen in vaste activa, de ontwikkeling van de voorraad gronden (bouwgrond in exploitatie), de toename of aanwending van de reserves (het eigen vermogen), het verloop van de voorzieningen, het verloop van de schulden en de financieringsbehoefte (behoefte aan leningen).

Hieronder een korte toelichting op de balans.

Vaste activa
De boekwaarde van de materiële vaste activa laat een stijging van waarde zien in de komende jaren. Dit komt door de grote investeringen die vertaald zijn naar investeringsprognoses. De boekwaarde bestaat uit de lopende investeringen, waarop reeds wordt afgeschreven, investeringen, de vervangingsinvesteringen en de afschrijvingslasten. De financiële vaste activa neemt in de komende jaren geleidelijk toe i.v.m. de leningen die (naar verwachting) worden verstrekt in het kader van verduurzaming en startersleningen.

Vlottende activa
De voorraden worden met name gevormd door de bouwgronden in exploitatie en de voorziening die hier in mindering wordt gebracht. Het gereed product bestaat uit de aangekochte en verkochte panden van de Moerdijkregeling.
De uitzettingen lopen in het jaar 2025 terug ten opzichte van 2024. De uitzettingen bestaan o.a. uit de Rijksmiddelen in Schatkistbankieren. Deze middelen worden in de komende jaren ingezet om de investeringen van de materiële vaste activa te kunnen betalen.

Vaste passiva
Het eigenvermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves, die is onderverdeeld in de algemene- en bestemmingsreserves. De omvang van de reserves loopt gedurende de jaren op. De stand van de voorzieningen laat hetzelfde beeld zien, echter de stijging bij de voorzieningen is minder dan bij de reserves. De vaste schulden nemen in de komende jaren toe. Dit betekent dat er de komende jaren geld geleend gaat worden door o.a. de investeringsprognoses bij de materiële vaste activa.

Vlottende passiva
Voor de vlottende passiva geldt hetzelfde als voor de overige vlottende activa. Ook hier geldt dat de verwachte balanswaarde alleen worden ontleend aan ervaringscijfers van de afgelopen jaren en is er een post opgenomen om de balans sluitend te maken.

Meerjarig verloopoverzicht reserves en voorzieningen

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Meerjarig verloopoverzicht reserves en voorzieningen

Reserves

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Naam reserve	Saldo 31-12-2025	Storting 2026	Onttrekking 2026	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029
R001	Algemene reserve	35.596		3.073	32.523	31.996	31.623	31.706
R003	Reserve bovenwijkse voorziening	2.362			2.362	2.662	2.662	2.662
R009	Reserve huisvestingvoorz. onderwijs	1.756	1.550	1.152	2.154	2.460	2.806	3.205
R011	Reserve strategische verw. onr. Goed	6.461			6.461	6.461	6.461	6.461
R014	Reserve ruimtelijke ontwikkeling	4.238	153		4.391	4.564	4.586	4.609
R018	Reserve geluidsaneringsmaatregelen	236			236	236	236	236
R019	Reserve meerjarige uitgaven incid.	1.163			1.163	1.163	1.163	1.163
R020	Reserve sociaal domein	189		101	88	88	88	88
R024	Reserve geluidsanering HSL-Zuid	550			550	550	550	550
R026	Reserve grondexploitatie	1.852			1.852	1.852	1.852	1.852
R027	Reserve Nieuwkomers	10.663	1.575	453	11.785	13.120	14.655	16.183
R028	Reserve Vitale Centra	2.768	1.000	200	3.568	3.368	3.168	3.168
R029	Reserve afschr.lasten invest	29.056		804	28.252	27.448	26.270	25.092
	Totaal reserves	**96.889**	**4.279**	**5.783**	**95.385**	**95.968**	**96.120**	**96.976**

Voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Naam voorziening	Saldo 31-12-2025	Storting 2026	Onttrekking 2026	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029
V001	Voorziening onderhoud gebouwen	3.055	1		3.056	3.057	3.057	3.057
V002	Voorziening riolering egalisatie	7.848		1.547	6.301	4.176	2.946	1.651
V003	Voorziening pensioenverpl. wethouder	3.256			3.256	3.256	3.256	3.256
V005	Voorziening wegen obv beheerplan	6.374	2.717		9.091	11.808	14.525	17.242
V006	Voorziening verw. verlies grondexpl.	9.361		2.576	6.785	6.785	1.281	158
V007	Voorziening incid. ruimingen graven	220	20		240	260	280	299
V008	Voorziening onderh begraafplaats ZVB	87	15	9	93	97	100	102
V009	Voorziening onderh begraafplaats KL	378	59	38	399	416	430	441
V011	Voorziening tariefegal. rioolh. HB	1.163	228		1.392	1.620	1.848	2.077
V012	Voorziening debiteuren Werkplein	269			269	269	269	269
V013	Voorziening riolering sparen	14.873	3.088		17.961	21.399	23.951	26.503
V014	Voorziening oh begraafplaats ZVB Nie	129	53	9	173	215	256	295
V015	VZ achterstallig o.h. wegen	1.942			1.942	1.942	1.942	1.942
V016	VZ afr. Vlinderbuurt Stb	284			284	284	284	284
V017	VZ waterbouwkundige objecten	816	280		1.096	1.376	1.657	1.937
V018	VZ monumentale objecten	605	231		836	1.068	1.299	1.531
V019	Voorziening RVU	93			93	93	93	93
V020	Voorziening verlofsparen	10			10	10	10	10
	Totaal voorzieningen	**50.763**	**6.692**	**4.180**	**53.276**	**58.130**	**57.483**	**61.147**

Overzicht structurele reservemutaties

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Overzicht structurele reservemutaties

Progr.	Omschrijving reserve	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Toelichting
	Toevoegingen:					
2 en 4	Huisvesting onderwijs	1.550.000	1.550.000	1.550.000	1.550.000	De reserve Huisvesting onderwijs wordt gevoed door de toevoeging van een vast bedrag vanuit de exploitatie. Jaarlijks (2026 t/m 2029) wordt structureel een normbedrag van € 1.550.000 in de reserve huisvesting onderwijs gestort. De aan de onderwijskredieten verbonden kapitaallasten worden conform raadsbesluit uit deze reserve onttrokken (zie ook toelichting hieronder bij de ontrekkingen). Per saldo wordt er ca. € 400.000 meer gestort dan onttrokken. In de loop van 2025 wordt het integraal huisvestingsplan scholen (IHP) opgesteld. Naar verwachting zal het IHP begin 2026 aan de raad worden voorgelegd, met hierin een investeringsplanning. Het nut en noodzaak van de gehanteerde systematiek van de reserve huisvesting onderwijs wordt de komende periode ook nader bezien.
	Totaal toevoegingen	**1.550.000**	**1.550.000**	**1.550.000**	**1.550.000**	
	Onttrekkingen:					
2 en 4	Huisvesting onderwijs	-1.152.192	-1.244.025	-1.203.908	-1.150.811	Dekking jaarlijkse kapitaallasten van investeringskredieten op het gebied van onderwijshuisvesting (zie ook de toelichting hierboven).
2,3,4,5	Reserve afschrijvingslasten investeringen	-803.675	-803.675	-1.177.923	-1.177.923	De reserve afschrijvingslasten investeringen is door de gemeenteraad ingesteld ter dekking van de afschrijvingslasten van diverse investeringen. Jaarlijks worden daar dus de corresponderende afschrijvingslasten uit onttrokken.
	Totaal onttrekkingen	**-1.955.867**	**-2.047.700**	**-2.381.831**	**-2.328.734**	
	Saldo	**-405.867**	**-497.700**	**-831.831**	**-778.734**	

De incidentele reservemutaties zijn opgenomen in het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Overzicht taakvelden en producten

Meerjarenbegroting 2026-2029

MOERDIJK

Overzicht taakvelden en producten

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
0.1	Bestuur	600100	College van B&W	780.923	0	780.923	5
0.1	Bestuur	600101	Raad en raadscommissies	587.018	0	587.018	5
0.1	Bestuur	600102	Ondersteuning raad	265.058	0	265.058	5
0.1	Bestuur	600103	Griffie	436.848	0	436.848	5
0.1	Bestuur	600104	Bestuurlijke samenwerking	51.412	0	51.412	5
0.1	Bestuur	600105	Rekenkamer	51.000	0	51.000	5
0.1	Bestuur	600106	Commissie bezwaar en klachten	15.000	0	15.000	5
0.1	Bestuur	600108	Regionale samenwerking	22.000	0	22.000	5
0.1	Bestuur	600199	Primaire kosten taakv. 0.1	242.553	-1.094	241.459	5
0.1				**2.451.812**	**-1.094**	**2.450.718**	
0.2	Burgerzaken	600200	Bevolking en Burgerlijke Stand	1.571.812	-1.058.200	513.612	5
0.2	Burgerzaken	600203	Verkiezingen	111.000	0	111.000	5
0.2	Burgerzaken	600299	Primaire kosten taakv. 0.2	201.512	0	201.512	5
0.2				**1.884.324**	**-1.058.200**	**826.124**	
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	600301	Overige grondzaken	697.962	-82.000	615.962	2
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	600399	Primaire kosten taakv. 0.3	442.599	0	442.599	2
0.3				**1.140.561**	**-82.000**	**1.058.561**	
0.4	Overhead	600400	Overhead algemeen	0	0	0	5
0.4	Overhead	600401	Overige personeelslasten (overhead)	897.964	-73.000	824.964	5
0.4	Overhead	600402	Mobiliteitsbudget personeel	75.000	0	75.000	5
0.4	Overhead	600403	Personeel obv Wet Banenplan	120.200	-20.000	100.200	5
0.4	Overhead	600404	Ondernemingsraad	59.323	0	59.323	5
0.4	Overhead	600405	Moerdijk Academie	253.653	0	253.653	5
0.4	Overhead	600410	Gemeentesecretaris (overhead)	326.359	0	326.359	5
0.4	Overhead	600411	Bestuursstaf (Overhead)	105.460	0	105.460	5
0.4	Overhead	600412	Concerncontrol (Overhead)	683.088	0	683.088	5
0.4	Overhead	600413	Domeinregisseur M&M (Overhead)	3.000	0	3.000	5
0.4	Overhead	600414	Team KCC (Overhead)	348.966	0	348.966	5
0.4	Overhead	600415	Team Jeugd (Overhead)	219.008	0	219.008	5
0.4	Overhead	600416	Team MO (Overhead)	133.745	0	133.745	5
0.4	Overhead	600417	Domeinregisseur O&L (Overhead)	2.000	0	2.000	5
0.4	Overhead	600418	Team Openbare Ruimte (Overhead)	185.247	0	185.247	5
0.4	Overhead	600419	Team REO (Overhead)	173.449	0	173.449	5
0.4	Overhead	600420	Team VVTH (Overhead)	202.098	0	202.098	5
0.4	Overhead	600421	Domeinregisseur ID (Overhead)	150.839	0	150.839	5
0.4	Overhead	600422	Team PCS (Overhead)	2.289.745	0	2.289.745	5
0.4	Overhead	600423	Team I&F (Overhead)	2.339.532	0	2.339.532	5
0.4	Overhead	600424	Team Fin-JZ & Inkoop (Overhead)	2.369.912	-151.000	2.218.912	5

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
0.4	Overhead	600460	Gemeentehuis Zevenbergen	2.792.679	-300.000	2.492.679	5
0.4	Overhead	600461	Gemeenteloods Moerdijk	183.263	-7.000	176.263	5
0.4	Overhead	600462	Risicomanagement	207.750	0	207.750	5
0.4	Overhead	600463	Rechtsbescherming	22.500	0	22.500	5
0.4	Overhead	600464	Administratie	10.000	-1.000	9.000	5
0.4	Overhead	600465	Automatisering	2.361.247	0	2.361.247	5
0.4	Overhead	600466	Informatisering	1.446.000	0	1.446.000	5
0.4	Overhead	600467	Informatieveiligheid	25.000	0	25.000	5
0.4	Overhead	600468	Basisinformatie	20.294	0	20.294	5
0.4	Overhead	600469	Telecomvoorzieningen	95.170	0	95.170	5
0.4	Overhead	600470	Archief	810.214	0	810.214	5
0.4	Overhead	600471	Post	67.000	0	67.000	5
0.4	Overhead	600472	Repro	158.100	-67.000	91.100	5
0.4	Overhead	600473	Kantoorbenodigdheden	326.900	0	326.900	5
0.4	Overhead	600474	Inkoopbureau (SIWB)	289.000	0	289.000	5
0.4	Overhead	600475	Communicatie	124.000	0	124.000	5
0.4	Overhead	600477	Progr. Datagedreven werken	43.000	0	43.000	5
0.4	Overhead	600478	Uitvoering Wet Open Overheid	10.000	0	10.000	5
0.4				**19.930.705**	**-619.000**	**19.311.705**	
0.5	Treasury	600500	Deelnemingen	2	-60.000	-59.998	5
0.5	Treasury	600501	Geldlening en uitzetting tot 1 jaar	15.000	0	15.000	5
0.5	Treasury	600502	Geldlening en uitzetting lang 1 jaar	1.207.797	-230.142	977.655	5
0.5	Treasury	600503	Toerekening rente	-898.997	-4.277.807	-5.176.804	5
0.5				**323.802**	**-4.567.949**	**-4.244.147**	
0.61	OZB woningen	606100	Uitvoering WOZ woningen	461.447	0	461.447	5
0.61	OZB woningen	606101	OZB woningen eigenaren	2.000	-4.796.803	-4.794.803	5
0.61	OZB woningen	606102	Lasten hef. en inv. OZB woningen	57.055	-19.516	37.539	5
0.61				**520.502**	**-4.816.319**	**-4.295.817**	
0.62	OZB niet-woningen	606200	Uitvoering WOZ niet-woningen	377.547	0	377.547	5
0.62	OZB niet-woningen	606201	OZB niet-woningen gebruikers	10.000	-9.039.057	-9.029.057	5
0.62	OZB niet-woningen	606202	OZB niet-woningen eigenaren	1.500	-12.521.135	-12.519.635	5
0.62	OZB niet-woningen	606203	Lasten hef en inv OZB niet woningen	48.022	-15.967	32.055	5
0.62				**437.069**	**-21.576.159**	**-21.139.090**	
0.64	Belastingen overig	606400	Reclamebelasting Zevenbergen	0	0	0	5
0.64	Belastingen overig	606401	Reclamebelasting Klundert	0	0	0	5
0.64	Belastingen overig	606402	Reclamebelasting Fijnaart	0	0	0	5
0.64				**0**	**0**	**0**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600700	Alg uitkering uh Gem fonds	0	-77.714.465	-77.714.465	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600701	Alg uitkering uh Gem fonds.voorg.jr.	0	0	0	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600703	Integratie-uitk sociaal domein Pw	0	-2.959.096	-2.959.096	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600706	Dec.uitk.Provinciale taken VTH	0	-719.913	-719.913	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600707	Dec.uitk.Voorschoolse voorz.peuters	0	-68.008	-68.008	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600708	Dec.uitk.Armoedebestrijd.kinderen	0	-122.597	-122.597	5
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	600711	Dec.uitk.Overige	0	-214.973	-214.973	5
0.7				**0**	**-81.799.052**	**-81.799.052**	
0.8	Overige baten en lasten	600800	Onvoorziene uitgaven	10.000	0	10.000	5
0.8	Overige baten en lasten	600801	Stelposten nog niet verd.lstn & btn	3.725.736	-832.000	2.893.736	5
0.8				**3.735.736**	**-832.000**	**2.903.736**	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	600900	Vennootschapsbelasting	41.000	0	41.000	5
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	600999	Primaire kosten taakv. 0.9	16.639	0	16.639	5
0.9				**57.639**	**0**	**57.639**	
0.10	Mutaties reserves	601032	Mut.res. Huisvesting onderwijs (p2)	1.517.831	-1.128.279	389.552	2
0.10	Mutaties reserves	601034	Mut.res. Huisvesting onderwijs (p4)	32.169	-23.913	8.256	4
0.10	Mutaties reserves	601103	Mut.res. Ruimtelijke ontwikkel. (p3)	153.267	0	153.267	3
0.10	Mutaties reserves	601134	Mut.res. Sociaal domein (p4)	0	-101.210	-101.210	4
0.10	Mutaties reserves	601264	Mut. res. Nieuwkomers (p4)	1.575.277	-452.668	1.122.609	4
0.10	Mutaties reserves	601272	Reserve Vitale Centra	1.000.000	0	1.000.000	2
0.10	Mutaties reserves	601273	Reserve Vitale Centra programma 3	0	-200.000	-200.000	3
0.10	Mutaties reserves	601282	Mut. res. afschr.lasten invest.(p2)	0	-599.215	-599.215	2
0.10	Mutaties reserves	601283	Mut. res. afschr.lasten invest.(p3)	0	-19.140	-19.140	3
0.10	Mutaties reserves	601284	Mut. res. afschr.lasten invest.(p4)	0	-87.669	-87.669	4
0.10	Mutaties reserves	601285	Mut. res. afschr.lasten invest.(p5)	0	-97.651	-97.651	5
0.10				**4.278.544**	**-2.709.745**	**1.568.799**	
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	601998	Begroting resultaat AD na bestemming	-3.106.051	0	-3.106.051	5
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	601999	Begroting resultaat grex na bestem	32.821	0	32.821	5
0.11				**-3.073.230**	**0**	**-3.073.230**	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	611000	Brandweerkazernes en kranen	396.281	-12.000	384.281	2
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	611001	Veiligheidsregio MW Brabant	2.777.995	0	2.777.995	2
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	611002	Fysieke veiligheid	107.500	-7.500	100.000	2
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	611999	Primaire kosten taakv. 1.1	99.585	-765	98.820	2
1.1				**3.381.361**	**-20.265**	**3.361.096**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
1.2	Openbare orde en veiligheid	612000	Uitvoering APV bijzondere wetten	1.547.603	-40.666	1.506.937	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	612001	Sociale veiligheid	162.450	0	162.450	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	612002	Externe veiligheid	55.000	0	55.000	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	612004	Mainport Moerdijk Ondermijning	250.000	-250.000	0	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	612999	Primaire kosten taakv. 1.2	742.068	-5.530	736.538	2
1.2				**2.757.121**	**-296.196**	**2.460.925**	
2.1	Verkeer en vervoer	621000	Verkeersplannen	0	0	0	2
2.1	Verkeer en vervoer	621001	Verkeersmaatregelen	446.536	-20.000	426.536	2
2.1	Verkeer en vervoer	621002	Verkeersveiligh.mensgerichte maatr.	90.000	-52.000	38.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621003	Wegbeheer	5.229.387	-195.000	5.034.387	2
2.1	Verkeer en vervoer	621004	Bruggen	443.307	0	443.307	2
2.1	Verkeer en vervoer	621005	Openbare verlichting	623.560	0	623.560	2
2.1	Verkeer en vervoer	621006	Gladheidsbestrijding	79.000	0	79.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621007	Onkruidbeheersing	916.000	0	916.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621008	Straatreiniging	678.300	0	678.300	2
2.1	Verkeer en vervoer	621009	Bermen	598.000	0	598.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621010	projecten verkeer en vervoer	0	0	0	2
2.1	Verkeer en vervoer	621011	Kabels en leidingen	176.253	-268.490	-92.237	2
2.1	Verkeer en vervoer	621012	Objecten	66.000	-63.000	3.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621013	Mobiliteit en verkeer	0	0	0	2
2.1	Verkeer en vervoer	621014	waterbouwkundige objecten	343.146	0	343.146	2
2.1	Verkeer en vervoer	621015	zwerfvuil	75.000	-115.000	-40.000	2
2.1	Verkeer en vervoer	621999	Primaire kosten taakv. 2.1	2.331.315	-9.682	2.321.633	2
2.1				**12.095.804**	**-723.172**	**11.372.632**	
2.2	Parkeren	622000	Parkeren	46.596	-6.750	39.846	2
2.2	Parkeren	622999	Primaire kosten taakv. 2.2	192.172	-930	191.242	2
2.2				**238.768**	**-7.680**	**231.088**	
2.3	Recreatieve havens	623000	Haven Willemstad	158.757	-205.000	-46.243	3
2.3	Recreatieve havens	623999	Primaire kosten taakv. 2.3	20.147	-98	20.049	3
2.3				**178.904**	**-205.098**	**-26.194**	
2.4	Economische havens en waterwegen	624000	Haven Moerdijk	173.342	-46.075	127.267	3
2.4	Economische havens en waterwegen	624999	Primaire kosten taakv. 2.4	55.464	0	55.464	3
2.4				**228.806**	**-46.075**	**182.731**	
2.5	Openbaar vervoer	625000	Openbaar vervoer	15.016	0	15.016	2
2.5	Openbaar vervoer	625999	Primaire kosten taakv. 2.5	16.639	0	16.639	2
2.5				**31.655**	**0**	**31.655**	
3.1	Economische ontwikkeling	631000	Economische zaken	378.989	0	378.989	3
3.1	Economische ontwikkeling	631001	Haven-en industrieterrein Moerdijk	15.300	0	15.300	3
3.1	Economische ontwikkeling	631003	Powerport	182.000	0	182.000	3
3.1	Economische ontwikkeling	631999	Primaire kosten taakv. 3.1	620.085	0	620.085	3
3.1				**1.196.374**	**0**	**1.196.374**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	632001	Gronddepot	12.000	0	12.000	2
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	632003	Ontwikkeling vitale centra	361.453	0	361.453	3
3.2				**373.453**	**0**	**373.453**	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	633000	Weekmarkt Zevenbergen	33.078	-28.186	4.892	3
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	633001	Weekmarkt overigen	0	-4.500	-4.500	3
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	633999	Primaire kosten taakv. 3.3	122.575	0	122.575	3
3.3				**155.653**	**-32.686**	**122.967**	
3.4	Economische promotie	634001	Volksfeesten en evenementen	126.500	0	126.500	3
3.4	Economische promotie	634002	Toerisme en recreatie	341.313	0	341.313	3
3.4	Economische promotie	634003	Toeristenbelasting	7.875	-228.446	-220.571	3
3.4	Economische promotie	634004	Kermissen	0	-41.250	-41.250	3
3.4				**475.688**	**-269.696**	**205.992**	
4.2	Onderwijshuisvesting	642000	Huisvesting openb.basisonderwijs	120.714	0	120.714	2
4.2	Onderwijshuisvesting	642001	Huisvesting bijz. basisonderwijs	974.896	-7.250	967.646	2
4.2	Onderwijshuisvesting	642002	Huisvesting bijz. speciaal onderwijs	137.352	0	137.352	2
4.2	Onderwijshuisvesting	642003	Huisvesting voortgezet onderwijs	450.748	0	450.748	2
4.2	Onderwijshuisvesting	642004	Tijdelijke huisv. De Hoeksteen ZBH	48.300	0	48.300	2
4.2	Onderwijshuisvesting	642999	Primaire kosten taakv. 4.2	52.921	0	52.921	2
4.2				**1.784.931**	**-7.250**	**1.777.681**	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643000	Onderwijs	23.913	0	23.913	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643002	Bestrijding onderwijsachterstanden	1.151.470	-1.151.470	0	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643003	Beroeps- en volwassenonderwijs	10.000	0	10.000	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643004	Peuterspeelzaalwerk	125.000	0	125.000	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643005	Peuterspeelzaal Petteflet	11.528	-4.800	6.728	2
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643006	Leerlingenvervoer	1.767.023	-18.090	1.748.933	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643007	Leerplicht e.d.	266.187	-75.467	190.720	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643009	Nationaal Programma Onderwijs	0	0	0	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	643999	Primaire kosten taakv. 4.3	243.556	0	243.556	4
4.3				**3.598.677**	**-1.249.827**	**2.348.850**	
5.1	Sportbeleid en activering	651000	Sportaangelegenheden	133.385	0	133.385	4
5.1	Sportbeleid en activering	651001	Sporten en bewegen in de buurt	814.865	-220.510	594.355	4
5.1	Sportbeleid en activering	651999	Primaire kosten taakv. 5.1	47.416	0	47.416	4
5.1				**995.666**	**-220.510**	**775.156**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
5.2	Sportaccommodaties	652000	Binnensport	182.003	0	182.003	2
5.2	Sportaccommodaties	652001	Gymgebouw Moerdijk Margrietstraat	48.180	-5.000	43.180	2
5.2	Sportaccommodaties	652002	Gymgebouw Willemstad	25.552	-16.000	9.552	2
5.2	Sportaccommodaties	652003	Gymgebouw Zevenbergen Droge Mark	41.803	-34.000	7.803	2
5.2	Sportaccommodaties	652004	Gymgebouw Langeweg De Waai	56.194	-6.000	50.194	2
5.2	Sportaccommodaties	652005	Gymgebouw Zvb Hoek Bloemendaal	53.901	-14.400	39.501	2
5.2	Sportaccommodaties	652006	Gymgebouw Klundert Prins Willemstr	112.434	-28.000	84.434	2
5.2	Sportaccommodaties	652007	Gymgebouw Zevenbergen De Neerhof	84.600	-24.000	60.600	2
5.2	Sportaccommodaties	652008	Zwembad ijsbaan de Bosselaar Zvb	105.523	0	105.523	2
5.2	Sportaccommodaties	652009	Sportcentrum Klundert De Niervaert	737.820	0	737.820	2
5.2	Sportaccommodaties	652010	Zwembad de Oester Fijnaart	200.000	0	200.000	2
5.2	Sportaccommodaties	652011	Zwembad Ons Bad Willemstad	154.247	0	154.247	2
5.2	Sportaccommodaties	652012	Gym- sportaccommodatie De Borgh ZB	40.000	0	40.000	2
5.2	Sportaccommodaties	652013	Sporthal Zevenbergen Bosselaar	289.058	0	289.058	2
5.2	Sportaccommodaties	652020	Buitensportaccommodaties	1.624.759	-63.000	1.561.759	2
5.2	Sportaccommodaties	652021	Gymzaal Noordhoek	34.030	-5.719	28.311	2
5.2	Sportaccommodaties	652999	Primaire kosten taakv. 5.2	54.026	-173	53.853	2
5.2				**3.844.130**	**-196.292**	**3.647.838**	
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	653000	Muziekeducatie	112.000	0	112.000	4
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	653001	Kunstbeoefening en -bevordering	540.790	-23.004	517.786	4
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	653002	Muziekkiosken	8.608	0	8.608	2
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	653999	Primaire kosten taakv. 5.3	38.515	0	38.515	4
5.3				**699.913**	**-23.004**	**676.909**	
5.4	Musea	654000	Heemkunde en musea	25.250	0	25.250	3
5.4	Musea	654001	Vlasserij en suikermuseum Klundert	15.198	0	15.198	3
5.4				**40.448**	**0**	**40.448**	
5.5	Cultureel erfgoed	655000	Rijks en gemeentelijke monumenten	206.751	-400	206.351	3
5.5	Cultureel erfgoed	655001	Fort Sabina Henrica Willemstad	270.336	0	270.336	3
5.5	Cultureel erfgoed	655002	Cultureel erfgoed algemeen	57.500	0	57.500	3
5.5	Cultureel erfgoed	655003	Mauritshuis Willemstad	323.177	-16.000	307.177	3
5.5	Cultureel erfgoed	655004	Fort de Hel	31.987	0	31.987	3
5.5	Cultureel erfgoed	655999	Primaire kosten taakv. 5.5	47.917	-368	47.549	3
5.5				**937.668**	**-16.768**	**920.900**	
5.6	Media	656000	Openbare bibliotheken	1.189.950	-36.990	1.152.960	4
5.6				**1.189.950**	**-36.990**	**1.152.960**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657000	Uitvoering landschapsbeleid	153.367	0	153.367	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657001	Groenbeheer	3.269.384	-2.000	3.267.384	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657002	Watertaken	735.919	0	735.919	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657004	Speeltuinen en speelplaatsen	217.134	-2.500	214.634	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657005	Dierenverblijven en parken	35.134	0	35.134	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	657999	Primaire kosten taakv. 5.7	1.498.546	-6.058	1.492.488	2
5.7				**5.909.484**	**-10.558**	**5.898.926**	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661000	Ondersteuning vrijwilligers en infor	42.600	0	42.600	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661001	Gebiedsplannen	277.000	0	277.000	5
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661002	Maatschappij	1.839.380	-159.613	1.679.767	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661003	Jeugdaccomodaties	34.952	-26.000	8.952	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661004	De Schuur Zevenbergen	19.540	-5.000	14.540	3
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661005	Ouderenvoorzieningen	15.000	0	15.000	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661006	Jeugdvoorzieningen	611.409	0	611.409	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661007	Kinderopvang	120.000	0	120.000	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661008	Inspecties wet kinderopvang	110.000	0	110.000	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661009	Opvang vluchtelingen	517.628	-64.960	452.668	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661012	Uitvoering accommodatiebeleid	78.000	0	78.000	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661013	Gemeenschapshuizen	0	0	0	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661014	Vm schoolgebouw Standdaarb.	61.694	-34.500	27.194	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661015	Gemeenschapshuis Pestalozzihuis	40.950	-1.900	39.050	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661016	Gemeenschapshuis De Ankerkuil	90.480	-9.000	81.480	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661017	Gemeenschapshuis Ons Stedeke	13.348	-2.000	11.348	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661018	MFA Zevenbergschen Hoek	44.396	-2.000	42.396	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661019	Affuitenloods Willemstad	16.118	-35.000	-18.882	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661020	Trefpunt (vml Kristal)	328.200	-25.000	303.200	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661021	MFC De Parel Fijnaart	952.370	-234.000	718.370	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661022	MFC de Standaert Standdaarbuiten	157.546	-14.100	143.446	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661023	Maritiem Verenigingsgebouw	38.000	-10.200	27.800	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661024	opvang vluchteling Oekraïne	3.319.423	-4.894.700	-1.575.277	4

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661026	Opvanglocatie Schansdijk 12 ZB	0	0	0	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661028	Gemeenschapshuis de Blokhut	58.280	-10.000	48.280	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661029	MFA Willemstad nieuwbouw	9.677	0	9.677	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661030	Gem.sch.huis d'ouwe school Noordhoek	109.364	-10.350	99.014	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661040	Wet inburgering	889.202	-830.471	58.731	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661996	Primaire kosten taakv. 6.1 (progr 2)	113.874	-270	113.604	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661998	Primaire kosten taakv. 6.1 (progr 4)	1.554.302	-245	1.554.057	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	661999	Primaire kosten taakv. 6.1 (progr 5)	192.316	0	192.316	5
6.1				**11.655.049**	**-6.369.309**	**5.285.740**	
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	662100	Algemene voorzieningen Wmo	387.468	0	387.468	4
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	662101	Algemene uitvoeringskosten Wmo	78.600	0	78.600	4
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	662102	Regionale uitvoeringskosten Wmo	66.700	0	66.700	4
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	662199	Primaire kosten taakv. 6.21	60.533	0	60.533	4
6.21				**593.301**	**0**	**593.301**	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	662200	Algemene voorzieningen jeugd	41.670	0	41.670	4
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	662202	Centrum Jeugd en Gezin	1.819.717	0	1.819.717	4
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	662203	Jeugd Expertteam	65.000	0	65.000	4
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	662299	Primaire kosten taakv. 6.22	485.245	0	485.245	4
6.22				**2.411.632**	**0**	**2.411.632**	
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	662300	Algemene voorzieningen integraal	671.663	0	671.663	4
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	662301	Cliëntondersteuning sociaal domein	22.050	0	22.050	4
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	662399	Primaire kosten taakv. 6.23	93.210	0	93.210	4
6.23				**786.923**	**0**	**786.923**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
6.3	Inkomensregelingen	663000	Pw loonkostensubsidies	759.145	0	759.145	4
6.3	Inkomensregelingen	663001	Pw inkomensvoorziening	9.959.677	-10.670.263	-710.586	4
6.3	Inkomensregelingen	663002	Pw inkomensvoorz zelfstandigen	27.085	0	27.085	4
6.3	Inkomensregelingen	663003	Pw fraudebestrijding	31.133	0	31.133	4
6.3	Inkomensregelingen	663004	Pw overige lasten en baten	2.778.420	0	2.778.420	4
6.3	Inkomensregelingen	663005	Armoedebeleid	200.000	0	200.000	4
6.3	Inkomensregelingen	663006	Bijzondere bijstand	1.281.403	0	1.281.403	4
6.3	Inkomensregelingen	663007	Kwijtschelding gem. belastingen	381.000	0	381.000	4
6.3	Inkomensregelingen	663008	Schuldhulpverlening	239.122	-50.000	189.122	4
6.3	Inkomensregelingen	663999	Primaire kosten taakv. 6.3	636.886	0	636.886	4
6.3				**16.293.871**	**-10.720.263**	**5.573.608**	
6.4	WSW en beschut werk	664000	Sociale Werkvoorziening	3.120.383	0	3.120.383	4
6.4	WSW en beschut werk	664999	Primaire kosten taakv. 6.4	43.133	0	43.133	4
6.4				**3.163.516**	**0**	**3.163.516**	
6.5	Arbeidsparticipatie	665000	Re-integratie	712.753	0	712.753	4
6.5	Arbeidsparticipatie	665001	Arbeidsmigratie	23.500	0	23.500	3
6.5	Arbeidsparticipatie	665999	Primaire kosten taakv. 6.5	61.426	0	61.426	4
6.5				**797.679**	**0**	**797.679**	
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666010	Wmo woningaanpassingen	255.000	0	255.000	4
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666011	Wmo hulpmiddelen	800.000	0	800.000	4
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666012	Gehandicapten parkeerkaarten	19.000	-17.000	2.000	4
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666013	Wmo collectief vervoer	672.000	0	672.000	4
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666014	Wmo financiële tegemoetkomingen	35.000	0	35.000	4
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	666099	Primaire kosten taakv. 6.60	493.657	0	493.657	4
6.60				**2.274.657**	**-17.000**	**2.257.657**	
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	667110	Wmo huishoudelijke hulp	4.394.000	0	4.394.000	4
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	667111	Wmo eigen bijdrage	0	-283.000	-283.000	4
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	667119	Primaire kosten taakv. 6.711	495.051	0	495.051	4
6711				**4.889.051**	**-283.000**	**4.606.051**	
6.712	Begeleiding (Wmo)	667120	Wmo begeleiding	3.465.000	0	3.465.000	4
6.712	Begeleiding (Wmo)	667129	Primaire kosten taakv. 6.712	425.388	0	425.388	4
6712				**3.890.388**	**0**	**3.890.388**	
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	667510	Jeugdhulp ambulant lokaal	992.750	0	992.750	4
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	667519	Primaire kosten taakv. 6.751	22.056	0	22.056	4
6751				**1.014.806**	**0**	**1.014.806**	
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	667520	Jeugdhulp ambulant regionaal	7.312.283	0	7.312.283	4
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	667529	Primaire kosten taakv. 6.752	8.984	0	8.984	4
6752				**7.321.267**	**0**	**7.321.267**	
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	667530	Jeugdhulp ambulant landelijk	574.750	0	574.750	4
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	667539	Primaire kosten taakv. 6.753	11.028	0	11.028	4
6753				**585.778**	**0**	**585.778**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	667619	Primaire kosten taakv. 6.761	11.028	0	11.028	4
6761				**11.028**	**0**	**11.028**	
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	667620	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.631.375	0	3.631.375	4
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	667629	Primaire kosten taakv. 6.762	10.616	0	10.616	4
6762				**3.641.991**	**0**	**3.641.991**	
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	667639	Primaire kosten taakv. 6.763	11.028	0	11.028	4
6763				**11.028**	**0**	**11.028**	
6.791	PGB Wmo	667910	PGB Wmo woningaanpassingen	3.200	0	3.200	4
6.791	PGB Wmo	667911	PGB Wmo hulpmiddelen	50.000	0	50.000	4
6.791	PGB Wmo	667912	PGB Wmo begeleiding	85.000	0	85.000	4
6.791	PGB Wmo	667913	PGB Wmo huishoudelijke hulp	83.000	0	83.000	4
6791				**221.200**	**0**	**221.200**	
6.792	PGB jeugd	667920	PGB Jeugd algemeen	269.401	0	269.401	4
6792				**269.401**	**0**	**269.401**	
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	668110	Beschermd wonen Wmo	-730.000	0	-730.000	4
6811				**-730.000**	**0**	**-730.000**	
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	668120	Zorg en veiligheid	36.000	0	36.000	4
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	668129	Primaire kosten taakv. 6.812	16.449	0	16.449	4
6812				**52.449**	**0**	**52.449**	
6.821	Jeugdbescherming	668210	Jeugdbescherming	750.000	0	750.000	4
6.821	Jeugdbescherming	668219	Primaire kosten taakv. 6.821	16.097	0	16.097	4
6821				**766.097**	**0**	**766.097**	
6.822	Jeugdreclassering	668220	Jeugdreclassering	70.000	0	70.000	4
6.822	Jeugdreclassering	668229	Primaire kosten taakv. 6.822	7.754	0	7.754	4
6822				**77.754**	**0**	**77.754**	
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	669199	Primaire kosten taakv. 6.91	166.218	0	166.218	4
6.91				**166.218**	**0**	**166.218**	
6.92	Coördinatie en beleid jeugd	669200	Coördinatie en beleid jeugd	391.895	0	391.895	4
6.92	Coördinatie en beleid jeugd	669299	Primaire kosten taakv. 6.92	200.959	0	200.959	4
6.92				**592.854**	**0**	**592.854**	
7.1	Volksgezondheid	671000	Basisgezondheidszorg	650.942	0	650.942	4
7.1	Volksgezondheid	671001	Gemeentelijke Gezondheidszorg	170.997	-158.464	12.533	4
7.1	Volksgezondheid	671002	Jeugdgezondheidszorg	1.221.636	0	1.221.636	4
7.1	Volksgezondheid	671003	Projecten volksgezondheid	0	0	0	4
7.1	Volksgezondheid	671999	Primaire kosten taakv. 7.1	303.424	0	303.424	4
7.1				**2.346.999**	**-158.464**	**2.188.535**	
7.2	Riolering	672000	Rioleringszorg	5.806.202	-1.587.386	4.218.816	1
7.2	Riolering	672001	Rioleringszorg Havenbedrijf	1.919.396	0	1.919.396	1
7.2	Riolering	672002	Rioolheffing	10.000	-7.357.796	-7.347.796	1
7.2				**7.735.598**	**-8.945.182**	**-1.209.584**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
7.3	Afval	673000	Milieustraat	1.117.885	-100.000	1.017.885	1
7.3	Afval	673001	Restafval	2.174.347	-65.044	2.109.303	1
7.3	Afval	673002	GFT	824.000	0	824.000	1
7.3	Afval	673003	Grof Huisvuil	293.500	0	293.500	1
7.3	Afval	673006	Glas	44.000	-55.000	-11.000	1
7.3	Afval	673007	Kunststof	474.500	-261.000	213.500	1
7.3	Afval	673008	Papier	313.000	-187.000	126.000	1
7.3	Afval	673009	Honden	77.306	0	77.306	1
7.3	Afval	673010	Wit en bruingoed	36.000	-25.000	11.000	1
7.3	Afval	673011	Kleding	26.000	-13.000	13.000	1
7.3	Afval	673012	Reinigingsrechten en afvalst.h	10.000	-5.978.855	-5.968.855	1
7.3				**5.390.538**	**-6.684.899**	**-1.294.361**	
7.4	Milieubeheer	674000	Uitvoering milieubeleid	145.668	0	145.668	1
7.4	Milieubeheer	674001	Duurzaamheid	154.050	0	154.050	1
7.4	Milieubeheer	674002	OMWB-Milieu	2.122.714	0	2.122.714	1
7.4	Milieubeheer	674004	Ongediertebestrijding	22.000	0	22.000	2
7.4	Milieubeheer	674005	projecten milieubeheer	0	0	0	1
7.4	Milieubeheer	674006	Energie maatregelen	0	0	0	1
7.4	Milieubeheer	674007	klimaatakkoord uitvoering	1.086.700	-1.086.700	0	1
7.4	Milieubeheer	674008	Warmteprogramma	101.250	0	101.250	1
7.4	Milieubeheer	674998	Primaire kosten taakv. 7.4 (progr 2)	-234	0	-234	2
7.4	Milieubeheer	674999	Primaire kosten taakv. 7.4	863.482	-1.402	862.080	1
7.4				**4.495.630**	**-1.088.102**	**3.407.528**	
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	675000	Begraafplaatsen	799.381	-57.599	741.782	2
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	675001	Baten begraafplaatsen	0	-195.800	-195.800	2
7.5				**799.381**	**-253.399**	**545.982**	
8.1	Ruimte en leefomgeving	681000	Ruimtelijke ordening	254.500	-50.000	204.500	2
8.1	Ruimte en leefomgeving	681001	proj. RO - faciliterend grondbel.	0	0	0	2
8.1	Ruimte en leefomgeving	681999	Primaire kosten taakv. 8.1	740.609	-138	740.471	2
8.1				**995.109**	**-50.138**	**944.971**	
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	682000	Grondexploitatie	-2.525.823	-153.267	-2.679.090	3
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	682001	Grondexploitatie	6.477.007	-3.933.452	2.543.555	3
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	682002	Grondverwerving	68.100	-26.000	42.100	3
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	682999	Primaire kosten taakv. 8.2	382.880	-98	382.782	3
8.2				**4.402.164**	**-4.112.817**	**289.347**	

Taak-veld	Taakveld omschrijving	Product	Naam	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Progr.
8.3	Wonen en bouwen	683000	Omgevingsvergunning	0	-1.857.600	-1.857.600	2
8.3	Wonen en bouwen	683001	Bouw- en woningtoezicht	1.767.163	-14.246	1.752.917	2
8.3	Wonen en bouwen	683002	Volkshuisvesting	67.562	0	67.562	2
8.3	Wonen en bouwen	683003	Algemeen Overige eigendommen	353.168	-100.500	252.668	2
8.3	Wonen en bouwen	683004	Vml. Stadhuis Klundert	57.224	-54.000	3.224	2
8.3	Wonen en bouwen	683006	Woonwagencentrum Klundert	123.654	0	123.654	2
8.3	Wonen en bouwen	683007	Overige woningen en garages	11.204	-25.000	-13.796	2
8.3	Wonen en bouwen	683009	Projecten wonen en bouwen	0	0	0	2
8.3	Wonen en bouwen	683010	Moerdijkregeling	0	0	0	2
8.3	Wonen en bouwen	683011	Project Bolwerk Klundert	0	0	0	2
8.3	Wonen en bouwen	683013	Uitvoering isolatieprogramma	598.881	-598.881	0	2
8.3	Wonen en bouwen	683999	Primaire kosten taakv. 8.3	1.053.138	-883	1.052.255	2
8.3				**4.031.994**	**-2.651.110**	**1.380.884**	
				162.757.269	**-162.757.268**	**1**	